

การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศิลปะ เรื่ององค์ประกอบศิลป์ และความสามารถในการ
สร้างสรรค์ผลงาน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้กิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหมวกหก
ใบร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์

โดย

นายอลงกต ขาววิละกาศ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต

สาขาวิชาทัศนศิลป์ศึกษา แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญามหาบัณฑิต

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2561

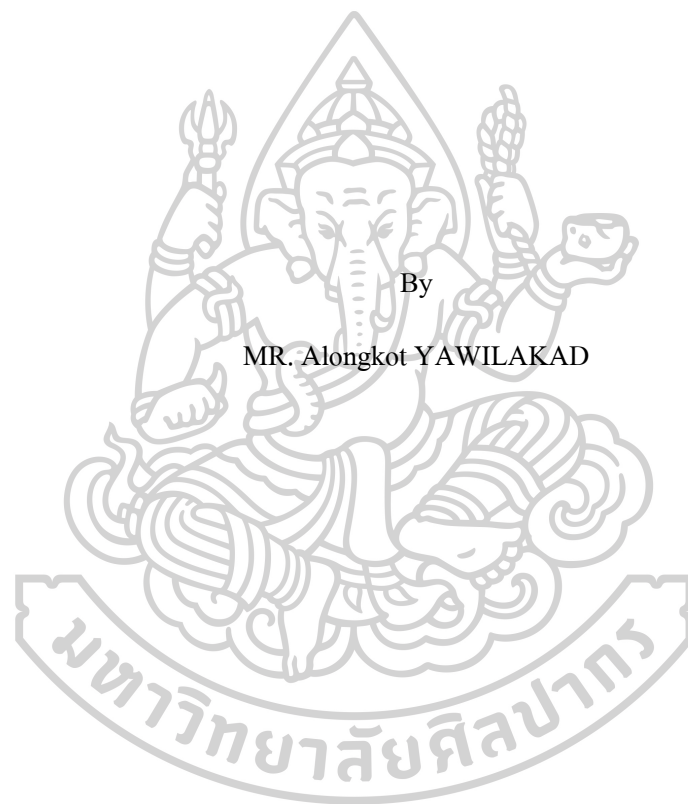
ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศิลปะ เรื่ององค์ประกอบศิลป์ และความสามารถ
ในการสร้างสรรค์ผลงาน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้กิจกรรมศิลปะตาม
แนวคิดหมวกหกใบร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต
สาขาวิชาทัศนศิลป์ศึกษา แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญามหาบัณฑิต
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
ปีการศึกษา 2561
ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

THE STUDYING IN ART ACHIEVEMENT AND CREATIVE ART WORK OF A
STUDENT'S 4 TH GRADE : ART COMPOSITION BY THE ART ACTIVITIES
BASED ON THE SIX HATS WITH THE ANALYZATION OF VISUAL ART.

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for Master of Fine Arts (VISUAL ARTS EDUCATION)
Graduate School, Silpakorn University
Academic Year 2018
Copyright of Graduate School, Silpakorn University

หัวข้อ การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศิลปะ เรื่ององค์ประกอบ
ศิลป์ และความสามารถในการสร้างสรรค์ผลงาน ของนักเรียนชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้กิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหมวกหกใบ
ร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์

โดย อลงกต ยาวีระกาศ

สาขาวิชา ทัศนศิลป์ศึกษา แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญาโท

อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วิสูตร โพธิ์เงิน

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.จุไรรัตน์ นันทานิช)

พิจารณาเห็นชอบโดย

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. มาเรียม นิลพันธุ์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วิสูตร โพธิ์เงิน)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(รองศาสตราจารย์ วิัญญา ดวงรัตน์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(อาจารย์ ดร. อติศ สรรคบุรานุรักษ์)

..... ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก
(อาจารย์ ดร. อธิพัชร์ วิจิตสถิตรัตน์)

58901336 : ทัศนศิลป์ศึกษา แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญาโทบัณฑิต

คำสำคัญ : กิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหมวกหกใบ, การวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์, ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน, ความสามารถในการสร้างสรรค์ผลงาน

นาย อลงกต ขาวิละกาศ: การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศิลปะ เรื่ององค์ประกอบศิลป์ และความสามารถในการสร้างสรรค์ผลงาน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้กิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหมวกหกใบร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วิสูตร โพธิ์เงิน

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาประสิทธิภาพกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่ององค์ประกอบศิลป์ โดยใช้กิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหมวกหกใบร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์ 2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่ององค์ประกอบศิลป์ ก่อนและหลังเรียนด้วยกิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหมวกหกใบร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์ 3) เพื่อศึกษาความสามารถในการสร้างสรรค์ผลงานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เรื่ององค์ประกอบศิลป์ โดยใช้กิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหมวกหกใบร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์ และ 4) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่ององค์ประกอบศิลป์ โดยใช้กิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหมวกหกใบร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มทดลองได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) จากโรงเรียนในจังหวัดกรุงเทพมหานคร ซึ่งกลุ่มตัวอย่างได้กลุ่มโรงเรียนเอกชน โรงเรียนดงวิชา แบบวิธีการสุ่มอย่างง่าย โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 32 คน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ 1) แผนกิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหมวกหกใบร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์ เรื่ององค์ประกอบศิลป์ 2) แบบประเมินการสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จากผลงาน 3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดหมวกหกใบร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์ เรื่ององค์ประกอบศิลป์ 4) แบบสอบถามความพึงพอใจที่มีกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดหมวกหกใบร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์ เรื่ององค์ประกอบศิลป์ หลังการทดลองการวิเคราะห์หาค่าสถิติ (คะแนนเฉลี่ย) และหาค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการวิจัยพบว่า

1. กิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหมวกหกใบร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์ เรื่ององค์ประกอบศิลป์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด คือ 80.31/85.31 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้คือ 80/80 2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียน โดยใช้กิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหมวกหกใบร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์ เรื่ององค์ประกอบศิลป์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3. ความสามารถในการสร้างสรรค์ผลงานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เรื่ององค์ประกอบศิลป์ โดยใช้กิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหมวกหกใบร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์ ภาพรวมของกิจกรรมอยู่ในระดับดีมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) เท่ากับ 15.88 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 1.76 4. ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เรื่ององค์ประกอบศิลป์ โดยใช้กิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหมวกหกใบร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์ ในภาพรวมนักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.54 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.65

58901336 : Major (VISUAL ARTS EDUCATION)

Keyword : The Art Activities Based on the Six Hats, Analyzation of Visual Art, learning achievement, Creative ability

MR. ALONGKOT YAWILAKAD : THE STUDYING IN ART ACHIEVEMENT AND CREATIVE ART WORK OF A STUDENT'S 4 TH GRADE : ART COMPOSITION BY THE ART ACTIVITIES BASED ON THE SIX HATS WITH THE ANALYZATION OF VISUAL ART. THESIS ADVISOR : ASSISTANT PROFESSOR DOCTOR OF EDUCATION WISUD PO NEGRN, Ph.D.

This research aims to 1) study the Efficiency of learning activities in Art Composition by the Art Activities Based on the Six Hats with the Analyzation of Visual Art 2) to compare student's learning achievement in Art Composition before and after the Art Activities Based on the Six Hats with the Analyzation of Visual Art. 3) to study the creative ability of grade 4 students in Art Composition by the Art Activities based on the Six Hats with the Analyzation of Visual Art, and 4) to study the satisfaction of Grade 4 students in Art Composition by the Art Activities Based on the Six Hats with the Analyzation of Visual Art. Samples used is a classroom with 32 grade 4 students of the 1st semester, 2018 from Duangvipa School, a private school in Bangkok, which has been selected by Simple random sampling. The experimental groups were divided into groups by Random Cluster Sampling method.

Tools used in the research are 1) arts activities plan based on the Six Hats with the Analyzation of Visual Art in Art Composition 2) grade 4 students creative work evaluation 3) achievement test of art learning activities based on the Six Hats with the Analyzation of Visual Art in Art Composition 4) satisfaction questionnaire toward art learning activities based on the Six Hats with the Analyzation of Visual Art in Art Composition and after experimental analysis the statistical average was used ($\bar{x}$) and standard deviation (S.D.)

The research found that:

1. The created learning activities in Art Composition by the Art Activities Based on the Six Hats with the Analyzation of Visual Art for Grade 4 students had efficiency of 80.31/85.31 which met the criterion set at 80/80.
2. The efficiency after art learning activities in Art Composition by the Art Activities Based on the Six Hats with the Analyzation of Visual Art for Grade 4 students had a statistic significantly higher than before using the activities at the .05.
3. The overview creative ability of grade 4 students in Art Composition by the Art Activities based on the Six Hats with the Analyzation of Visual Art was at a very good level with an average ($\bar{x}$ =15.88) and standard deviation (S.D.) was at 1.76.
4. The overall satisfaction of grade 4 students in Art Composition by the Art Activities based on the Six Hats with the Analyzation of Visual Art were at the highest level with an average ($\bar{x}$ =4.54) and the standard deviation(S.D.) was at 0.65.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิสูตร โพธิ์เงิน รวมถึงอาจารย์ ดร.อดิศ สรรคบุรานุรักษ์ และ รองศาสตราจารย์วิริญญา ดวงรัตน์ ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ได้ให้คำแนะนำช่วยเหลือ ให้ความเอื้ออาทรความกรุณาต่อผู้วิจัย ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ประติมา ชันยบุรณ์ตระกูล อาจารย์ทิพยกมล เหมาะสม อาจารย์พลับ บุญสวน ที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนศิลปะ และรองศาสตราจารย์พีระพงษ์ กุลพิศาล ผู้ช่วยศาสตราจารย์จักรพงษ์ แพทย์หลักฟ้า ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิชาติ พลประเสริฐ ผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจารณ์งานศิลปะ ที่ทุกท่านได้ช่วยตรวจสอบ ประเมิน ให้คำแนะนำ ข้อคิดเห็น ที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการทำวิจัยครั้งนี้

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มาเรียม นิลพันธุ์ ที่กรุณาเป็นประธานในการพิจารณาวิทยานิพนธ์ และขอกราบขอบพระคุณและกราบขอบพระคุณอาจารย์ ดร.อิทธิพัทธ์ วิจิตสถิตรัตน์ ที่กรุณาเป็นผู้ทรงคุณวุฒิและให้คำแนะนำในการทำวิทยานิพนธ์

ขอกราบขอบพระคุณผู้อำนวยการโรงเรียนดวงวิภา กรุงเทพมหานคร ที่ให้ความอนุเคราะห์ ส่งเสริมให้ผู้วิจัยได้มีโอกาสพัฒนาตนเอง และขอขอบใจนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4/3 ที่ให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อสุพัต และคุณแม่ขันคำ ยาวิละกาศ ที่ให้การสนับสนุนเป็นกำลังใจ เป็นพลังอันยิ่งใหญ่ของผู้วิจัยเสมอมา

คุณค่าและประโยชน์อันใดที่ได้จากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบให้กับบุพการี ครูอาจารย์ ญาติพี่น้อง เพื่อนๆ และผู้มีพระคุณทุกท่าน ที่ให้การสนับสนุนและเป็นกำลังใจแก่ผู้วิจัยมาโดยตลอด

อลงกต ยาวิละกาศ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง	๓
สารบัญภาพ	๓
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
คำถามงานวิจัย	5
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
สมมติฐานของการวิจัย.....	6
ขอบเขตของการวิจัย.....	6
กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย.....	7
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	13
ประโยชน์ที่ได้รับ	14
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	15
การจัดการเรียนการสอนสาระศิลปะ : ทักษะศิลป์.....	15
หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551.....	15
วิสัยทัศน์.....	16
หลักการ.....	16
จุดหมาย.....	17

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน	17
คุณลักษณะอันพึงประสงค์	18
ระดับการศึกษา.....	18
หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551	19
ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง	20
หลักสูตรสถานศึกษา.....	21
หลักสูตรสามัญ (ACE) หรือ Active Conversation English Program	21
หลักสูตร (IEP) หรือ Intensive English Program.....	22
วิชาทัศนศิลป์	23
องค์ประกอบศิลป์	25
โครงสร้างองค์ประกอบศิลป์	26
พัฒนาการทางด้านศิลปะ	29
พัฒนาการทางสังคม	30
พัฒนาการทางด้านอารมณ์	31
พัฒนาการทางความคิด	31
พัฒนาการทางกาย	32
การจัดการเรียนรู้ สาระศิลปะ	32
การจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปะ.....	32
ความหมายของกิจกรรมการเรียนการสอน	32
ความสำคัญของกิจกรรมการเรียนการสอน	33
จุดมุ่งหมายของผู้เรียน	34
หลักการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	34
ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	36
องค์ประกอบของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	36

แนวคิดทางศิลปศึกษา.....	38
ความหมายของศิลปศึกษา.....	38
การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวทฤษฎี DBAE (Discipline-based Art Education).....	40
แกนความรู้ประวัติศาสตร์	41
แกนความรู้สุนทรียศาสตร์.....	43
แกนความรู้ศิลปะปฏิบัติ	43
แกนความรู้ศิลปวิจารณ์	44
การประเมินผลการเรียนศิลปะ.....	45
การประเมินทางการศึกษา.....	45
ความมุ่งหมายของการประเมิน	46
วิธีการประเมิน	46
รูปแบบการประเมิน	47
1.กลุ่มที่เน้นการตัดสินใจด้วยวิธีเชิงระบบ	48
2.กลุ่มที่เน้นการตัดสินใจด้วยวิธีเชิงธรรมชาติ	49
3.กลุ่มที่เน้นตัดสินคุณค่าด้วยวิธีเชิงระบบ.....	51
4.กลุ่มที่เน้นตัดสินคุณค่าด้วยวิธีเชิงธรรมชาติ.....	52
ความมุ่งหมายของการประเมินทางการศึกษา	54
ความสำคัญของการประเมินทางการศึกษา.....	54
ก.การวัดพัฒนาการด้านต่างๆ	55
ข.การวัดพฤติกรรมด้านต่าง ๆ	57
การวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์	59
ความหมาย	59
จุดมุ่งหมายของศิลปวิจารณ์.....	60
ทฤษฎีการวิจารณ์งานศิลปะ.....	60

ขั้นตอนการวิจารณ์	62
ประโยชน์ของการวิจารณ์ศิลปะ	63
แนวคิดกระบวนทัศน์การรับรู้จากการสนทนาอย่างสุนทรีย์ (Paradigm of Aesthetic Dialogue for Children) ของ โรเบิร์ต อัดัมส์ (Robert Adams) 1985	64
แนวคิด Six Thinking Hats ของ Edward De Bono	67
ประวัติความเป็นมาเกี่ยวกับ Edward De Bono	67
พื้นฐานของเทคนิคหมวก 6 ใบ	68
ความมุ่งหมายของการคิดแบบหมวก 6 ใบ	70
วิธีการคิดแบบหมวก 6 ใบ	71
การจัดกิจกรรมการเรียนรู้	74
ลำดับขั้นของการคิดด้วยเทคนิคหมวก 6 ใบ	76
บทบาทของครูในการสอนด้วยเทคนิคหมวก 6 ใบ	76
ประโยชน์ของการคิดแบบหมวก 6 ใบ	77
ความพึงพอใจ	80
ความหมายของความพึงพอใจ	80
ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจ	81
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	82
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับศิลปวิจารณ์	82
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวความคิดหมวกหกใบ หรือ Six thinking hats	84
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมศิลปะ	88
งานวิจัยต่างประเทศที่เกี่ยวข้อง	92
งานวิจัยต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับความคิดสร้างสรรค์	92
งานวิจัยต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการวิจารณ์งานศิลปะ	92
งานวิจัยต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดหมวกหกใบ	93

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	95
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	95
ตัวแปรที่ศึกษา	95
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	96
ขั้นตอนการสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ	96
ขั้นตอนการสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ	96
1.แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Construct interview) และแบบประเมินคุณภาพชุด กิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหมวกหกใบร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์ เรื่อง องค์ประกอบศิลป์	96
2.แผนกิจกรรมศิลปะ ตามแนวคิดหมวกหกใบร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์ เรื่อง องค์ประกอบศิลป์	99
3.แบบประเมินความสามารถในการสร้างสรรค์ผลงานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ที่ 4 จากผลงาน	104
4. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศิลปะ ตามแนวคิดหมวกหกใบ ร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์ เรื่ององค์ประกอบศิลป์.....	106
5. แบบสอบถามความพึงพอใจที่มีกิจกรรมศิลปะ ตามแนวคิด หมวกหกใบร่วมกับ การวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์ เรื่ององค์ประกอบศิลป์.....	107
การดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล	109
การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล	112
การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	112
บทที่ 4	173
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	173
ตอนที่ 1 ผลประสิทธิภาพของกิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหมวกหกใบร่วมกับการวิเคราะห์ทาง ทัศนศิลป์ เรื่ององค์ประกอบศิลป์ สำหรับ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4	174
การสร้างและพัฒนากิจกรรมศิลปะ	176

ตอนที่ 2 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียน โดยใช้กิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหมวกหกใบร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์ เรื่ององค์ประกอบศิลป์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4.....	185
ตอนที่ 3 ผลประเมินความสามารถในการสร้างสรรค์ผลงานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เรื่ององค์ประกอบศิลป์ โดยใช้กิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหมวกหกใบร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์	186
ตอนที่ 4 ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เรื่ององค์ประกอบศิลป์ โดยใช้กิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหมวกหกใบร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์.....	188
บทที่ 5	193
สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	193
ตัวแปรที่ศึกษา	193
ระยะเวลาในการทดลอง	194
เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย.....	194
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	194
สรุปผลการวิจัย	195
อภิปรายผล.....	196
ข้อเสนอแนะ	201
ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้	201
ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย.....	202
ภาคผนวก	203
ภาคผนวก ก	204
ภาคผนวก ข	212
ภาคผนวก ค	209
ภาคผนวก ง.....	227
ภาคผนวก จ	258

ภาคผนวก ฉ	267
ภาคผนวก ช	286
ภาคผนวก ซ	288
รายการอ้างอิง	303
ประวัติผู้เขียน	309

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 1 ตารางวิเคราะห์ เรื่อง องค์ประกอบศิลป์ โดยใช้กิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหมวดหกไป ร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์	79
ตารางที่ 2 ค่าดัชนีแบบประเมินคุณภาพการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ เรื่ององค์ประกอบศิลป์ โดย ใช้กิจกรรมศิลปะ ตามแนวคิดหมวดหกไปร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์	105
ตารางที่ 3 กระบวนการวิจัยการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศิลปะ เรื่ององค์ประกอบศิลป์ และความสามารถในการสร้างสรรค์ผลงานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้กิจกรรม ศิลปะตามแนวคิดหมวดหกไปร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์	172
ตารางที่ 4 ระยะเวลาในการทดลองกิจกรรมศิลปะ	182
ตารางที่ 5 ผลการประเมินประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้ กิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหมวดหก ไปร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์ เรื่ององค์ประกอบศิลป์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4.....	183
ตารางที่ 6 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้กิจกรรมศิลปะตาม แนวคิดหมวดหกไปร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์ เรื่ององค์ประกอบศิลป์ สำหรับ นักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4.....	185
ตารางที่ 7 ผลการประเมินการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ ตามแผนกิจกรรมศิลปะ (n = 32).....	186
ตารางที่ 8 ความพึงพอใจของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 4 เรื่ององค์ประกอบศิลป์.....	189
ตารางที่ 9 ความพึงพอใจของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 4 เรื่ององค์ประกอบศิลป์ (ต่อ)	190
ตารางที่ 10 โครงสร้างการจัดกิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหมวดหกไปร่วมกับการวิเคราะห์ทาง ทัศนศิลป์	210
ตารางที่ 11 โครงสร้างการจัดกิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหมวดหกไปร่วมกับการวิเคราะห์ทาง ทัศนศิลป์ (ต่อ).....	211
ตารางที่ 12 โครงสร้างการจัดกิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหมวดหกไปร่วมกับการวิเคราะห์ทาง ทัศนศิลป์ (ต่อ).....	212

ตารางที่ 13 โครงสร้างการจัดกิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหมวกหกใบร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์ (ต่อ).....	213
ตารางที่ 14 ผลจากแบบสอบถามแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง.....	228
ตารางที่ 15 ค่าดัชนีความสอดคล้องของกิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหมวกหกใบร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์ แผนการจัดกิจกรรม หน่วยที่ 1 เรื่อง จุด	238
ตารางที่ 16 ค่าดัชนีความสอดคล้องของกิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหมวกหกใบร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์ แผนการจัดกิจกรรม หน่วยที่ 2 เรื่อง เส้น	239
ตารางที่ 17 ค่าดัชนีความสอดคล้องของกิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหมวกหกใบร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์ แผนการจัดกิจกรรม หน่วยที่ 3 เรื่อง สีและเส้น	240
ตารางที่ 18 ค่าดัชนีความสอดคล้องของกิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหมวกหกใบร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์ แผนการจัดกิจกรรม หน่วยที่ 4 เรื่อง รูปร่างรูปทรงและพื้นที่ว่าง.....	241
ตารางที่ 19 ค่าดัชนีความสอดคล้องของกิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหมวกหกใบร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์ แผนการจัดกิจกรรม หน่วยที่ 5 เรื่อง พื้นผิว.....	242
ตารางที่ 20 ค่าดัชนีความสอดคล้องของกิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหมวกหกใบร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์ แผนการจัดกิจกรรม หน่วยที่ 6 เรื่อง ทัศนธาตุสร้างงานศิลป์	243
ตารางที่ 21 ค่าดัชนีความสอดคล้องของกิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหมวกหกใบร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์ แผนการจัดกิจกรรม หน่วยที่ 7 เรื่อง งานศิลป์สร้างสรรค์	244
ตารางที่ 22 หากำดัชนีความสอดคล้องของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	245
ตารางที่ 23 หากำดัชนีความสอดคล้องของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (ต่อ).....	246
ตารางที่ 24 หากำดัชนีความสอดคล้องของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (ต่อ).....	247
ตารางที่ 25 หากำดัชนีความสอดคล้องของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (ต่อ).....	248
ตารางที่ 26 หากำดัชนีความสอดคล้องของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (ต่อ).....	249
ตารางที่ 27 หากำดัชนีความสอดคล้องของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (ต่อ).....	250
ตารางที่ 28 หากำดัชนีความสอดคล้องของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (ต่อ).....	251
ตารางที่ 29 หากำดัชนีความสอดคล้องของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (ต่อ).....	252

ตารางที่ 30	หาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (ต่อ).....	253
ตารางที่ 31	ผลการวิเคราะห์ค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่ององค์ประกอบศิลป์	254
ตารางที่ 32	ผลการวิเคราะห์ค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่ององค์ประกอบศิลป์ (ต่อ).....	255
ตารางที่ 33	ค่าดัชนีแบบประเมินคุณภาพการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ เรื่ององค์ประกอบศิลป์ โดยใช้กิจกรรมศิลปะ ตามแนวคิดหมวกหกใบรวมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์	256
ตารางที่ 34	ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เรื่ององค์ประกอบศิลป์ โดยใช้กิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหมวกหกใบรวมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์	257
ตารางที่ 35	เปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังเรียน	268
ตารางที่ 36	เปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังเรียน (ต่อ).....	269
ตารางที่ 37	ผลการประเมินผลงานศิลปะ หน่วยที่ 1 เรื่องจุด	270
ตารางที่ 38	ผลการประเมินผลงานศิลปะ หน่วยที่ 1 เรื่องจุด (ต่อ).....	271
ตารางที่ 39	ผลการประเมินผลงานศิลปะ หน่วยที่ 2 เรื่องเส้น	272
ตารางที่ 40	ผลการประเมินผลงานศิลปะ หน่วยที่ 2 เรื่องเส้น (ต่อ).....	273
ตารางที่ 41	ผลการประเมินผลงานศิลปะ หน่วยที่ 3 เรื่องสี	274
ตารางที่ 42	ผลการประเมินผลงานศิลปะ หน่วยที่ 3 เรื่องสี (ต่อ).....	275
ตารางที่ 43	ผลการประเมินผลงานศิลปะ หน่วยที่ 4 เรื่องรูปร่างรูปทรงและพื้นที่ว่าง	276
ตารางที่ 44	ผลการประเมินผลงานศิลปะ หน่วยที่ 4 เรื่องรูปร่างรูปทรงและพื้นที่ว่าง (ต่อ)	277
ตารางที่ 45	ผลการประเมินผลงานศิลปะ หน่วยที่ 5 เรื่องพื้นผิว.....	278
ตารางที่ 46	ผลการประเมินผลงานศิลปะ หน่วยที่ 5 เรื่องพื้นผิว (9).....	279
ตารางที่ 47	ผลการประเมินผลงานศิลปะ หน่วยที่ 6 เรื่องทัศนธาตุสร้างงานศิลป์	280
ตารางที่ 48	ผลการประเมินผลงานศิลปะ หน่วยที่ 6 เรื่องทัศนธาตุสร้างงานศิลป์(ต่อ).....	281
ตารางที่ 49	ผลการประเมินผลงานศิลปะ หน่วยที่ 7 เรื่องงานศิลป์สร้างสรรค์	282

ตารางที่ 50 ผลการประเมินผลงานศิลปะ หน่วยที่ 7 เรื่องงานศิลป์สร้างสรรค์(ต่อ).....	283
ตารางที่ 51 ผลสรุปการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4.....	284
ตารางที่ 52 ผลสรุปการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 (ต่อ)	285

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย.....	12
ภาพที่ 2 แสดงระบบการจัดการเรียนรู้ของไทเลอร์	37
ภาพที่ 3 ขั้นตอนการสร้างการรับรู้อย่างสุนทรีย์ให้แก่เด็ก ของโรเบิร์ต อัดัมส์.....	65
ภาพที่ 4 ทิศทางของความคิดที่สัมพันธ์กับความรู้สึกและอารมณ์.....	69
ภาพที่ 5 ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหวมกหกใบ	75
ภาพที่ 6 สรุปขั้นตอนการสร้างและพัฒนาแบบสัมภษณ.....	98
ภาพที่ 7 ขั้นตอนการสร้างแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน วิชาศิลปะ	104
ภาพที่ 8 ขั้นตอนการสร้างแบบประเมินผลงานการสร้างสรค้งานศิลปะ	106
ภาพที่ 9 ขั้นตอนการดำเนินการสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนต่อกิจกรรมศิลปะ ตามแนวคิดหวมกหกใบร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์ เรื่ององค์ประกอบศิลป์.....	109
ภาพที่ 10 ขั้นตอนการดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล.....	111
ภาพที่ 11 แผนภูมิเส้นแสดงผลการประเมินการสร้างสรค้งานศิลปะจากกิจกรรมศิลปะตาม แนวคิดหวมกหกใบร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์ เรื่ององค์ประกอบศิลป์ สำหรับ นักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4.....	187

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาประเทศในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 จำเป็นต้องมีการเตรียมความพร้อมเพื่อวางรากฐานของประเทศในระยะยาวให้มุ่งต่อยอดผลสัมฤทธิ์ของแผนที่สอดคล้องเชื่อมโยงและรองรับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องกัน ไปตลอด 20 ปี ตามกรอบยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ.2560-2579) โดยมีการยึดหลักการสำคัญ ยึดหลัก “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” “การพัฒนาที่ยั่งยืน” และ “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” ที่ต่อเนื่องจากแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9-11 และยึดหลักการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ลดความเหลื่อมล้ำและขับเคลื่อนการเจริญเติบโตจากการเพิ่มผลิตภาพการผลิตบนพื้นฐานการใช้ภูมิปัญญาและนวัตกรรม (หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551)

วิวัฒนาการของมนุษย์ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน แสดงให้เห็นถึงพฤติกรรมของมนุษย์ที่รู้จักสร้างสรรค์ต่อตนเองและสังคม การเปลี่ยนแปลงชีวิตความเป็นอยู่ให้ดีขึ้น อาศัยการคิดสร้างสรรค์ที่ผู้เรียนมีแรงบันดาลใจมากระทบเกิดเป็นการคิดแก้ปัญหา ซึ่งส่งผลให้การคิดสร้างสรรค์ต้องอาศัยทั้งความคิดฝัน ความคิดจินตนาการ และความอดทน จนสามารถคิดได้สำเร็จ ดังนั้นความคิดสร้างสรรค์จึงเป็นทักษะทางด้านสติปัญญา ที่ทุกคนจะต้องฝึกฝนและพัฒนาให้ดีขึ้น ดังนั้นความคิดสร้างสรรค์มีอยู่ในตัวเองทุกคน และคุณค่าของศิลปะมีความกว้างขวางและลึกซึ้งนอกจากจะทำให้เด็กได้แสดงออกโดยการสร้างสรรค์ผลงานที่แสดงถึงการถ่ายทอดความรู้สึก จินตนาการ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์แล้ว ศิลปะยังจะช่วยส่งเสริมและพัฒนาการศึกษาทางด้านอื่น ๆ อีกด้วย การเรียนรู้จะเกิดขึ้นอย่างถาวรหากเด็กได้เรียนอย่างสนุกสนานเพลิดเพลิน เกิดเจตคติที่ดีในการเรียนรู้ในสิ่งนั้น ๆ ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะเกิดขึ้นได้ด้วยการใช้กิจกรรมทางศิลปะเข้าช่วย การแสดงออกอย่างสมบูรณ์ทางศิลปะจะช่วยสร้างบรรยากาศที่ดีในการเรียนรู้ (ทน เขตกัน, 2550)

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะเป็นกลุ่มสาระที่ช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์ มีจินตนาการทางศิลปะ ชื่นชมความงาม มีสุนทรียภาพ ความมีคุณค่า ซึ่งมีผลต่อคุณภาพชีวิตมนุษย์ กิจกรรมทางศิลปะช่วยพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม ตลอดจนนำไปสู่การพัฒนาสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเชื่อมั่นในตนเอง อันเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพได้ (หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551) หลักสูตรโรงเรียนดวงวิภา วิชาทัศนศิลป์ (ศิลปะ) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มุ่งเน้นให้ความรู้และเข้าใจเกี่ยวกับรูปร่าง รูปทรงและทัศนธาตุของสิ่งต่างๆ ในธรรมชาติและงานทัศนศิลป์ มีทักษะพื้นฐานการใช้

วัตถุประสงค์ สร้างผลงานเพื่อถ่ายทอดความคิด ความรู้สึก ออกมาเป็นผลงาน มีการส่งเสริมกิจกรรมที่บูรณาการร่วมกับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น และส่งเสริมการเรียนรู้ทัศนศิลป์ในท้องถิ่น มีการประเมินชิ้นงาน โดยใช้เกณฑ์การให้คะแนน (Rubrics) มีการร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับผลงาน มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีจินตนาการทางศิลปะ สนใจในการปฏิบัติงานศิลปะ และทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข

จากหลักสูตรแกนกลางและหลักสูตรสถานศึกษา จะเห็นได้ว่ากลุ่มสาระศิลปะเป็นรายวิชาหนึ่ง ซึ่งมีความสำคัญในการช่วยพัฒนาคุณสมบัติของผู้เรียนให้เป็นผู้มีความคิดสร้างสรรค์ พัฒนาบุคลิกภาพของตน ปลูกฝังให้มีความประณีตละเอียดอ่อน ทำให้สังคมอยู่ร่วมกันอย่างสันติไม่ก่อให้เกิดปัญหาหากับสังคม กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ มุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจ มีทักษะ วิธีการทางศิลปะ เกิดความซาบซึ้งใจคุณค่าของศิลปะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงออกอย่างอิสระในทางศิลปะแขนงต่างๆ ประกอบด้วยสาระสำคัญ คือ ทัศนศิลป์ ดนตรี และนาฏศิลป์ ซึ่งในสาระทัศนศิลป์ นักเรียนต้องเป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจในองค์ประกอบศิลป์ ทัศนธาตุสร้างและนำเสนอผลงานทัศนศิลป์จากจินตนาการ โดยสามารถใช้อุปกรณ์ที่เหมาะสม รวมทั้งสามารถใช้เทคนิค วิธีการของศิลปินในการสร้างงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ วิเคราะห์ วิพากษ์ วิจัยคุณค่างานทัศนศิลป์ เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่างานศิลปะที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล ชื่นชมประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน (หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551) และวิชาศิลปะเป็นวิชาที่เกี่ยวข้องกับอารมณ์ คลายความเครียดแห่งอารมณ์ ช่วยเสนอแนะผู้เรียนให้รู้จักตัดสินใจตามความรู้สึกชอบหรือไม่ชอบ ซึ่งต่างจากกับวิชาวิทยาศาสตร์ที่เกี่ยวกับเหตุผลและผลอันจะทำให้ผู้เรียนเข้าใจว่าสิ่งใดถูกหรือผิด และต่างกับวิชาสังคมศาสตร์ ซึ่งก่อให้เกิดผลแก่ผู้เรียนในรูปของจะเลือกคนนี้ หรือไม่เลือกคนนี้ อันเป็นการเสริมสร้างพื้นฐานทางมนุษย์สัมพันธ์ที่ดี (อารี สุทธิพันธ์, 2516)

ผู้วิจัยสนใจในหลักการคิด Six Thinking Hats ของ เดอโบโน คือ การคิดแบบหมวกหกใบ เป็นการสวมบทบาทการคิดซึ่งถูกแบ่งซอยออกเป็นบทบาทย่อยๆ ที่แตกต่างกัน 6 บทบาท จะแสดงออกด้วยหมวกคิดที่ต่างสีกัน 6 ใบ ช่วยให้เกิดหนทางที่เป็นรูปธรรมในการเปลี่ยนความตั้งใจเพื่อก้าวไปสู่การปฏิบัติ (เอ็ดเวิร์ด เดอ โบโน 2536) หมวก 6 ใบ ประกอบไปด้วยหมวก 6 สี ดังนี้ หมวกสีขาว หมายถึงข้อมูลข่าวสาร หมวกสีแดง หมายถึงอารมณ์ ความรู้สึก หมวกสีดำ หมายถึงการตั้งคำถามหรือข้อสงสัย หมวกสีเหลือง หมายถึงการมองในแง่ดี หมวกสีเขียว หมายถึงการคิดอย่างสร้างสรรค์ และหมวกสีฟ้า หมายถึงความสามารถควบคุมความคิดทั้งหมดให้มองเห็น จะเห็นได้จากงานวิจัยของ ปิยนุช ยุคยาจกร (2544) เรื่อง การเปรียบเทียบผลของการฝึกคิดแบบหมวก

หกใบกับกิจกรรมกลุ่ม ที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียน อัสสัมชัญแผนกประถม กรุงเทพมหานครฯ ผลการวิจัยพบว่านักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์กลุ่ม สร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตเพิ่มขึ้นหลังจากได้รับการฝึกคิดแบบหมวกหกใบอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .01 (ปิยบุษ ยุคยาจารย์, 2544) สอดคล้องกับงานวิจัยของนฤมล มีโสภา (2550) เรื่อง การพัฒนาชุดฝึกทักษะการคิดแก้ปัญหา เรื่อง สรรพสิ่งในธรรมชาติ ด้วยเทคนิคหมวก 6 ใบ สำหรับ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยพบว่าทักษะในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนหลังเรียน ด้วยชุดฝึกทักษะการคิดแก้ปัญหา เรื่อง สรรพสิ่งในธรรมชาติ ด้วยเทคนิคหมวกหก 6 ใบสูงขึ้น (นฤมล มีโสภา, 2550) และงานวิจัยของชญานิศวรร ยิ้มสวัสดิ์ (2551) เรื่อง การใช้เทคนิคหมวก ความคิด 6 ใบ เพื่อพัฒนากระบวนการคิดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดโนนทัย พายัพ อำเภอเมืองเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่ากระบวนการคิดของนักเรียนโดยรวมอยู่ในระดับดี และกระบวนการคิดของส่วนใหญ่สะท้อนความคิดได้สูงกว่ากระบวนการคิดขั้นพื้นฐาน (ชญานิศวรร ยิ้มสวัสดิ์, 2552) แนวคิดแบบหมวกหกใบ ของเดอ โบโน นั้นได้รับการยอมรับอย่างแพร่หลาย ทั้งในด้านวงการศึกษา และด้านบริหารทางบริษัท การคิดแบบหมวกหกใบนั้นมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ การคิดนั้นง่ายลงมีการปรับเปลี่ยนการคิดที่แตกต่างไปจากเดิม ไม่ใช่ความคิดเพียงด้านเดียว มองทั้ง ข้อดีและข้อเสีย ทำให้เกิดการคิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ โดยใช้การคิดที่รอบคอบซึ่งเป็นการแยก อัดตาออกจากความคิด อีกทั้งยังเป็นการคิดในรูปแบบของเกมการเล่นที่มีประสิทธิภาพ ส่งผลต่อ พัฒนาการคิดในตัวบุคคลทั้งยังช่วยประหยัดเวลาทำให้การคิดนั้นมีคุณภาพสูงขึ้น (ชญานิศวรร ยิ้ม สวัสดิ์, 2552)

ในรายวิชาศิลปะ สาระทัศนศิลป์ ตามหลักแนวคิด DBAE นั้น มีส่วนประกอบสำคัญอยู่สี่ แขน คือ แขนที่หนึ่งศิลปะปฏิบัติ แขนที่สอง คือ ประวัติศาสตร์ศิลป์ แขนที่สาม คือ สุนทรียศาสตร์ และแขนที่สี่ คือ ศิลปวิจารณ์ ในส่วนของกรวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยสนใจในเรื่องของศิลปวิจารณ์ เพราะ การวิจารณ์ผลงานหรือการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์นั้นเป็นเรื่องที่น่าสนใจอย่างมาก การเรียนรู้ด้าน การวิจารณ์จะสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง กล่าวคือ เด็กจะได้รู้จักเด่น จุดด้อย และหาวิธีแก้ไข ผลงาน เกิดการพัฒนาทดลองด้านเทคนิควิธีการต่างๆที่หลากหลาย พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ และ เกิดแรงกระตุ้นในการทำงานศิลปะ ผู้วิจัยได้ศึกษากระบวนการรับรู้จากการสนทนาอย่าง สุนทรีย ของ โรเบิร์ต อดัมส์ พบว่าเป็นแนวคิดที่อยู่ในศิลปวิจารณ์ โดยแนวคิดนี้เน้นพิจารณาถึง ส่วนประกอบทางทัศนและหลักการจัดองค์ประกอบทางด้านทัศนศิลป์ คือ ให้เด็กได้แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระเป็นความคิดเห็นส่วนตัวที่ไม่ต้องอาศัยความรู้และเกณฑ์มากมายนัก และแนวคิด นี้มีการแบ่งกระบวนการทัศน ไว้ 3 ขั้นตอน คือ ขั้นที่หนึ่งเป็นการรับรู้และแสดงออก ขั้นที่สอง เป็น ขั้นบรรยาย โดยจะแบ่งออกเป็น 2 ขั้น คือ 1)บรรยายแบบสามัญ เป็นการบรรยายถึงคุณสมบัติ

ส่วนประกอบทางทัศนต่างๆ เช่น เส้น สี รูปร่าง รูปทรง พื้นผิว ของผลงานนั้นๆ 2) บรรยายถึงกลวิธี และเรื่องราวของผลงาน และขั้นที่สาม คือ ขั้นวิเคราะห์โครงสร้างของผลงาน การใช้ทศนทนาอย่างมีสุนทรีย์ในการเรียนการสอนในระดับชั้นประถมศึกษาชั้นนั้น อาจใช้ประกอบกับกิจกรรมศิลปะปฏิบัติการเรียนในกระบวนการนี้ จะช่วยเสริมสร้างความสามารถในการตัดสินใจผลงานศิลปะและความเข้าใจในประสบการณ์ชีวิต การเรียนรู้ด้านการรับรู้อย่างมีศิลปะ จะช่วยให้เด็กเกิดรับรู้วัตถุต่างๆ ทั้งในธรรมชาติและที่มนุษย์ทำขึ้น ประสบการณ์สุนทรีย์ที่เด็กได้รับสามารถถ่ายโยงไปสู่สุนทรีย์ในแง่มุมอื่นๆ ของชีวิต และประสบการณ์การเรียนรู้จากแผนภูมินี้ยังช่วยให้ครูได้มีโอกาสรู้ถึงขั้นตอนของพัฒนาการด้านสุนทรีย์ของเด็กได้อีกด้วย (มะลิฉัตร เอื้ออนันท์, 2543) จากการค้นคว้าหาข้อมูลงานวิจัย หนังสือต่างๆ แนวคิดทฤษฎี ผู้วิจัยจึงนำเรื่ององค์ประกอบศิลป์มาเป็นเนื้อหาหลักในการจัดกิจกรรมศิลปะครั้งนี้ เพราะองค์ประกอบศิลป์เป็นพื้นฐานการสร้างสรรค์งานศิลปะ องค์ประกอบศิลป์ หมายถึง การนำส่วนประกอบย่อย ๆ ได้แก่ จุด เส้น สี พื้นผิว น้ำหนัก บริเวณว่าง หรือรูปร่าง รูปทรง ที่สร้างสรรค์ขึ้นอันเกิดจากแรงบันดาลใจของศิลปินนำมาจัดเข้าด้วยกันหรือจัดระเบียบส่วนต่าง ๆ ของภาพให้ประสานกลมกลืนกันเป็นเอกภาพ (เทียนชัย ตั้งพรประเสริฐ, 2555) ในเรื่องนี้จะส่งผลต่อความคิดสร้างสรรค์ของเด็กได้ดี ศิลปะศึกษาระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาไม่ได้มุ่งสร้างผู้เรียนให้เป็นศิลปิน จุดประสงค์ของหลักสูตรกำหนดให้ผู้เรียนได้มีโอกาสสร้างสรรค์งานศิลปะ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาในด้าน “ความคิดสร้างสรรค์” ตามศักยภาพของแต่ละคน ถ้าครูผู้สอนให้อิสระแก่ผู้เรียนในด้านความคิด จะทำให้ผู้เรียนได้พัฒนาความคิดสร้างสรรค์และสร้างสรรค์งานศิลปะที่แปลกใหม่ มีคุณค่า ถ้าผู้เรียนได้รับการพัฒนาด้านความคิดสร้างสรรค์ตั้งแต่วัยเยาว์ จะทำให้ผู้เรียนเป็นบุคลากรที่มีคุณภาพของสังคมและทำประโยชน์ให้แก่สังคมและประเทศชาติต่อไป (ทน เขตกัน, 2550)

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะ จะมุ่งเน้นด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ค่อนข้างมาก โดยมุ่งเน้นให้เด็กได้แสดงความรู้สึกนึกคิดของตนเองออกมาในรูปแบบต่าง ๆ อย่างเสรีมากกว่าที่จะสร้างผลงานโดยให้ลอกเลียนแบบจากผลงานที่กำหนดให้หรือลอกเลียนแบบผลงานของผู้อื่น (ทน เขตกัน, 2550) การส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาในด้านความคิดสร้างสรรค์ จะทำให้ผู้เรียนได้แสดงออกอย่างอิสระ ความสนุกสนานเป็นสิ่งที่อยู่ในมนุษย์โดยธรรมชาติแล้ว ถ้าผู้เรียนได้แสดงออกอย่างอิสระจะทำให้ผู้เรียนมีความสุข สนุกสนาน ร่าเริง ซึ่งความสุขสนุกสนานเป็น “จุดสว่างแห่งชีวิต” จุดนี้เป็นจุดที่พึงปรารถนาของมนุษย์ทั่วไป การที่คนเราอยู่ในสภาวะที่สบายและสามารถแสดงการกระทำที่ดีถูกต้องออกมาก็ได้รับความสุข สนุกสนาน ร่าเริง เป็นผลตอบแทน (ทน เขตกัน, 2550) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทางศิลปะต้องเปิดโอกาสให้แก่เด็กแต่ละคนได้พัฒนาแนวคิดของตนเองให้ถึงขั้นสุดตามขีดความสามารถของตน องค์ประกอบใน

การสอนศิลปะอย่างสร้างสรรค์เพื่อนำไปสู่การคิดแบบสร้างสรรค์ มีองค์ประกอบหลายด้าน เช่น ครูผู้สอน สภาพแวดล้อม สื่อการสอน และกิจกรรม เป็นต้น สิ่งเหล่านี้จะช่วยให้เด็กมีความคิดสร้างสรรค์เพิ่มมากขึ้น ดังนั้นผู้วิจัยจึงเลือกนำแนวคิดหมวดหกโบของเดอ โบโน ในทางการศึกษา นั้น มักจะใช้กับวิชาภาษาไทย วิชาสังคม วิชาวิทยาศาสตร์ วิชาการตลาด และยังไม่พบในการใช้กับวิชาศิลปะ ผู้วิจัยจึงอยากนำวิธีการคิดแบบหมวดหกโบมาประยุกต์ใช้ในการสอนวิชาศิลปะ เรื่อง องค์ประกอบศิลป์ และผนวกกับผู้วิจัยสนใจเรื่องศิลปวิจารณ์ หรือการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์ การสนทนาอย่างมีสุนทรีย์ การวิจารณ์จะช่วยเปิดเผยความสัมพันธ์อันใกล้ชิดของการสร้างสรรค์ทางศิลปะ ในด้านต่าง ๆ อาทิเช่น คุณภาพของรูปลักษณ์ โครงสร้างทางศิลปะ และการตอบสนองทางด้านการรับรู้ต่อศิลปะ (สุชาติ เกาทอง, 2537)

ผู้วิจัยจึงนำแนวคิดหมวดหกโบ และกระบวนการทัศน์รับรู้จากการสนทนาอย่างสุนทรีย์ของโรเบิร์ต ออคัมส์ มาสังเคราะห์ให้เกิดเป็นกิจกรรมศิลปะ ตามหลักหมวดหกโบของเดอ โบโน ร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์ เรื่อง องค์ประกอบศิลป์ เพื่อใช้ศึกษา และพัฒนา กิจกรรม ซึ่งเป็นเรื่องที่จะช่วยส่งเสริมผลการเรียนให้ดีขึ้นและพัฒนาศิลปะผลงานศิลปะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนดวงวิภา จังหวัดกรุงเทพมหานคร อีกทั้งยังสามารถนำไปปรับใช้กับการเรียนการสอนด้านศิลปะที่สูงขึ้นไป และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันต่อไปอีกด้วย

คำถามงานวิจัย

1. กิจกรรมการเรียนรู้ เรื่ององค์ประกอบศิลป์ โดยใช้กิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหมวดหกโบ ร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80 หรือไม่
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ เรื่อง องค์ประกอบศิลป์ ก่อนและหลังเรียนด้วยกิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหมวดหกโบร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์แตกต่างกันหรือไม่
3. ความสามารถในการสร้างสรรค์ผลงานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เรื่อง องค์ประกอบศิลป์ โดยใช้กิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหมวดหกโบร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์ อยู่ในระดับคุณภาพใด
4. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่ององค์ประกอบศิลป์ โดยใช้กิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหมวดหกโบร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์อยู่ในระดับใดและเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่ององค์ประกอบศิลป์ โดยใช้กิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหมวดหกโบร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์

2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง องค์ประกอบศิลป์ ก่อนและหลังเรียนด้วยกิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหวมกหไกโบร่ววมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์

3. เพื่อศึกษาความสามารถในการสร้างสรรค์ผลงานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เรื่อง องค์ประกอบศิลป์ โดยใช้กิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหวมกหไกโบร่ววมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์

4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้เรื่ององค์ประกอบศิลป์ โดยใช้กิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหวมกหไกโบร่ววมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์

สมมติฐานของการวิจัย

1. ผลการใช้กิจกรรมศิลปะ ตามแนวคิดหวมกหไกโบร่ววมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์ เรื่ององค์ประกอบศิลป์ สำหรับ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ 80/80

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนด้วยกิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหวมกหไกโบร่ววมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

3. ความสามารถในการสร้างสรรค์ผลงานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เรื่อง องค์ประกอบศิลป์ โดยใช้กิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหวมกหไกโบร่ววมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์ อยู่ในระดับดี

4. ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เรื่ององค์ประกอบศิลป์ โดยใช้กิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหวมกหไกโบร่ววมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์อยู่ในระดับดีมาก

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ของโรงเรียนเอกชน ในจังหวัดกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2561 ภาคเรียนที่ 1 จำนวน 29410 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มทดลองได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) จากโรงเรียนในจังหวัดกรุงเทพมหานคร ซึ่งกลุ่มตัวอย่างได้กลุ่มโรงเรียนเอกชน โรงเรียนดวงวิภา แบบวิธีการสุ่มอย่างง่าย โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 32 คน

2. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

2.1 ตัวแปรต้น (independent variables) คือ

กิจกรรมศิลปะ ตามแนวคิดหมวกหกใบร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์ เรื่อง องค์ประกอบศิลป์

2.2 ตัวแปรตาม (dependent variables) คือ

2.2.1.ความสามารถในการสร้างสรรค์ผลงาน

2.2.2.ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2.2.3.ความพึงพอใจ

3.ระยะเวลาในการทดลอง

ผู้วิจัยดำเนินการทดลองในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 ใช้เวลาในการทดลอง สัปดาห์ละ 2 คาบ คาบละ 50 นาที เป็นระยะเวลา 7 สัปดาห์ รวมทั้งหมด 14 คาบเรียน

4. เนื้อหา

เนื้อหาวิชาทัศนศิลป์ (ศิลปะ) หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 ที่ใช้ในการศึกษาเนื้อหาการวิจัยครั้งนี้ คือ เนื้อหา การเรียนรู้เรื่อง องค์ประกอบศิลป์ ประกอบด้วยเรื่อง 1) ความหมายขององค์ประกอบศิลป์ 2) ทัศนธาตุ และ 3) หลักขององค์ประกอบศิลป์

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการสร้างสรรค์ผลงานของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เรื่ององค์ประกอบศิลป์ โดยใช้กิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหมวกหกใบร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์ มีดังนี้

1.หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 คือ หลักสูตรแกนกลางของประเทศ โดยกำหนดจุดหมาย และมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมายและกรอบทิศทางในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีคุณภาพชีวิตที่ดีและมีขีดความสามารถ ในการแข่งขันในเวทีระดับ

2.พัฒนาการศิลปะ

พัฒนาการทางกายของเด็กวัย 6 ถึง 12 ขวบ เป็นแบบค่อยเป็นค่อยไป ซ้ำๆ แต่สม่ำเสมอ การทำงานประสานกันของกล้ามเนื้อใหญ่น้อย และประสาทสัมผัสละเอียดอ่อนดีขึ้นมาก การพัฒนาทางสติปัญญาที่ต้องใช้ทักษะประเภทนี้เป็นสื่อเมื่อทำได้แล้ว เด็กจึงสามารถเล่นเกมที่ ซับซ้อนและทำกิจกรรมการเล่นชนิดสร้างสรรค์ได้ (Creative plays) เช่น การวาดภาพ การปั้นรูป การทำงานฝีมือ การแกะสลัก การดนตรี ฯลฯ ความเจริญเติบโตแข็งแรงทางกายขึ้นอยู่กับอิทธิพล หลายประการ เช่น ลักษณะกรรมพันธุ์ อาหาร การออกกำลังกาย ความมั่นคงทางอารมณ์ การพักผ่อนนอนหลับ ความมีความสุขดี เป็นฐานของความเจริญเติบโตด้านอารมณ์ สังคม และสติปัญญา

3.แนวคิด Six Thinking Hats หรือหมวกหกใบ คือ การคิดหมวกหกใบเป็นการสวมบทบาท การคิดซึ่งถูกแบ่งข่อยออกเป็นบทบาทย่อย ๆ ที่แตกต่างกัน 6 บทบาท จะแสดงออกด้วยหมวกคิดที่ต่างสีกัน 6 ใบ ช่วยให้เกิดหนทางที่เป็นรูปธรรมในการเปลี่ยนแปลงความตั้งใจ เพื่อสู่การปฏิบัติ (เอ็ดเวิร์ด เดอ โบโน 2536)ความคิดหมวกหกใบ ประกอบด้วย

3.1 หมวกสีขาว	หมายถึงข้อมูลข่าวสาร
3.2 หมวกสีแดง	หมายถึงอารมณ์ ความรู้สึก
3.3 หมวกสีดำ	หมายถึงการตั้งคำถามหรือข้อสงสัย
3.4 หมวกสีเหลือง	หมายถึงการมองในแง่ดี
3.5 หมวกสีเขียว	หมายถึงการคิดอย่างสร้างสรรค์
3.6 หมวกสีฟ้า	หมายถึงความสามารถควบคุมความคิดทั้งหมดให้

มองเห็น

4.แนวการจัดกิจกรรมศิลปะ

กิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหมวกหกใบร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์ เรื่ององค์ประกอบศิลป์ ประกอบด้วย

1.คู่มือการใช้ชุดกิจกรรม

1.1 สิ่งที่ครูหรือนักเรียนต้องเตรียม (ถ้ามี) จะเป็นการบอกให้ครูหรือนักเรียนเตรียมตัวให้พร้อมล่วงหน้าก่อนเรียน

1.2 จุดประสงค์ในการใช้ชุดกิจกรรม

1.3 ขั้นตอนการใช้กิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหมวกหกใบร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์

1.4 เฉลยแบบฝึกหัดในแต่ละกิจกรรม

2. แผนกิจกรรมการเรียนการสอน มีองค์ประกอบ (บุญเกื้อ ควรรหาเวช, 2543) ดังนี้

2.1 ชื่อแผนกิจกรรม

2.2 จุดประสงค์การเรียนรู้

2.3 สาระการเรียนรู้

2.4 ชิ้นงานหรือภาระงาน

2.5 ตัวอย่างชิ้นงาน

2.6 ขั้นตอนกิจกรรมการเรียนรู้

2.7 สื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้

2.8 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

2.10 แบบบันทึกผลการใช้กิจกรรมการเรียนการสอน วิชาศิลปะ

3.เนื้อหาในการเรียนการสอน เรื่อง องค์ประกอบศิลป์ (Composition)

3.1 ความหมายขององค์ประกอบศิลป์ (Composition) หมายถึง การนำส่วนประกอบย่อยต่าง ๆ ได้แก่ จุด เส้น สี พื้นผิว น้ำหนัก บริเวณว่าง หรือรูปร่าง รูปทรง ที่สร้างสรรค์ขึ้นอันเกิดจากแรงบันดาลใจของศิลปินนำมาจัดเข้าด้วยกันหรือจัดระเบียบส่วนต่าง ๆ ของภาพให้ประสานกลมกลืนกันเอกภาพ (เทียนชัย ตั้งพรประเสริฐ, 2555)

3.2 ทรรศนธาตุ คือ ธาตุต่าง ๆ ที่ศิลปินและผู้สร้างสรรค์งานศิลปะใช้ในการสร้างรูปทรงเพื่อให้เห็นได้ ประกอบด้วย จุด เส้น น้ำหนัก แบบรูปของที่ว่าง สี และลักษณะผิว

3.2.1 จุด เป็นทรรศนธาตุเบื้องต้นที่สุดของการเห็น มีมิติเป็นศูนย์

3.2.2 เส้น คือ จุดที่ต่อกันในทางยาว หรือร่องรอยของจุดที่เคลื่อนที่ไป มีมิติเดียวคือ ความยาว ทำหน้าที่เป็นขอบเขตของที่ว่าง ขอบเขตของสิ่งของ ขอบเขตของรูปทรง ขอบเขตของน้ำหนัก ขอบเขตของสี ขอบเขตของกลุ่มรูปทรงที่รวมกันอยู่ และเป็นแกนหรือโครงสร้างของรูปทรง

3.2.3 น้ำหนักอ่อนแก่ของแสงเงา คือ ความอ่อนแก่ของบริเวณที่สว่างและบริเวณที่มีมืด หรือความอ่อนแก่ของสีดำ หรือสีอื่นที่ระบายลงไป น้ำหนักให้ปริมาตรแก่รูปทรง และให้ความรู้สึกหรืออารมณ์ด้วยการประสานกันของตัวมันเอง น้ำหนักมี 2 มิติ คือ กว้างกับยาว

3.2.4 แบบรูปของที่ว่าง คือ ที่ว่างที่ถูกกำหนดด้วยเส้นให้มีรูปร่างขึ้น ได้แก่ แผ่นของน้ำหนัก แผ่นราบที่มี 2 มิติ หรือประกอบ 3 มิติ และบริเวณที่ว่างที่เป็นบวกลบ

3.2.5 สี เป็นทรรศนธาตุหนึ่งที่มีคุณลักษณะของทรรศนธาตุทั้งหลายรวมกันครบถ้วนคือ มีเส้น น้ำหนัก แบบรูปของที่ว่าง และลักษณะผิว นอกจากนั้นยังมีคุณลักษณะพิเศษเพิ่มขึ้นอีก 2 ประการ คือ ความเป็นสี และความจัดของสี

3.2.6 ลักษณะผิว คือ บริเวณพื้นผิวของสิ่งต่าง ๆ ที่มีลักษณะต่างกันเมื่อสัมผัสจับต้อง เช่น หยาบ ละเอียด มั่น ค้าน ขรุขระ เรียบ ฯลฯ (ชลุด นิ่มเสมอ, 2554)

3.3 หลักขององค์ประกอบศิลป์

3.3.1 เอกภาพ (Unity) การประสานกลมกลืนกันของส่วนประกอบของศิลปะ ความเป็นหนึ่งที่ไม่อาจแบ่งแยกได้ในผลงานศิลปะ เช่น ผลงานจิตรกรรม ประติมากรรม สถาปัตยกรรม ฯลฯ

3.3.2 จุดเด่นและการเน้น (Dominance&Emphasis) ส่วนสำคัญของภาพ มีความเด่น ตระหง่าน ชัดเจน สะดุดตาเป็นแห่งแรกของภาพ การกระทำให้สิ่งที่ต้องการเน้นเด่นชัดขึ้น

3.3.3 คุณภาพ (Balance) สภาพที่ถ่วงดุลของรูปร่าง รูปทรง ที่มีขนาด ปริมาณ น้ำหนัก สี ฯลฯ ปรากฏานศิลปะอย่างเท่าเทียมกัน โดยมีเส้นแกนสมมติเป็นตัวกำหนดความสมดุล

3.3.4 ความกลมกลืน (Harmony) ความกลมกลืนของส่วนประกอบ หรือรูปร่าง รูปทรง ที่มีขนาดเหมือนหรือใกล้เคียงกัน ความกลมกลืนจะทำให้เกิดเอกภาพ

3.3.5 การเคลื่อนไหว (Movement) ในงานทัศนศิลป์เป็นการเคลื่อนไหวลวงตา เป็นการเคลื่อนไหวที่สัมผัสได้ด้วยประสาทสัมผัสทางตา การเคลื่อนไหวเป็นการแสดงกิริยาท่าทางของรูปร่าง รูปทรง เส้น สี หรือน้ำหนัก ฯลฯ ให้เกิดการเคลื่อนไหวลวงตา

3.3.6 ทิศทาง (Direction) การกำหนดแนว ชี้ทาง หรือแนวทางที่มุ่งแสดงให้เห็น ทิศทางของส่วนประกอบของศิลปะหรือรูปร่าง รูปทรง ที่จะแสดงออกในทิศทางใด

3.3.7 การลวงตา (Illusion) การลวงตาในพื้นที่ว่าง เพื่อให้เกิดความลึก 3 มิติ การลวงตาในพื้นที่ว่าง การลวงตาด้วยการทับซ้อนกัน การลวงตาด้วยทัศนียภาพ เป็นต้น

3.3.8 สัดส่วน (Proportion) ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบย่อยต่าง ๆ

3.3.9 ระนาบ (Plane) พื้นผิวแบนราบหรือแผ่นราบมี 2 มิติ ระนาบสามารถประกอบเป็นปริมาตรของรูปทรงระนาบ 3 มิติ ระนาบมีความทึบตันไม่โปร่งใส มีขนาดและทิศทาง

3.3.10 การผันแปร (Variety) การเปลี่ยนแปลง ความหลากหลายของส่วนประกอบของศิลปะ

3.3.11 การลดหลั่น (Gradation) การเปลี่ยนแปลงทีละน้อยหรือการลำดับชั้นอย่างเป็นขั้นเป็นตอน เป็นระยะ จากสิ่งหนึ่งไปยังสิ่งหนึ่ง

3.3.12 ปริมาตร (Volume) การเป็นกลุ่มก้อนของสิ่งต่าง ๆ อาจเป็นสิ่ง ๆ เดียวหรือหลายสิ่งรวมกัน (เทียนชัย ตั้งพรประเสริฐ, 2555)

5.การวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์เป็นการแสดงออกของความคิดของนักวิจารณ์ในรูปแบบการพูด บรรยาย อธิบาย หรือเขียนเป็นภาษาหนังสือ เพื่อให้คนดูทั่วไปได้รับรู้หรือได้เข้าใจในงานศิลปะ นั้นๆ ประการหนึ่ง และอีกประการหนึ่ง เป็นการพูด การเขียนของนักวิจารณ์เพื่อที่จะตัดสินคุณค่า ในงานศิลปะ (สุชาติ เถาทอง, 2537) โดยในการวิจัยชุดนี้จะใช้กระบวนการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์ ของโรเบิร์ต อัดัมส์ เป็นกระบวนการทัศนรับรู้จากการสนทนาอย่างสุนทรีย์ ของโรเบิร์ต อัดัมส์ คือ การพิจารณาส่วนประกอบทางทัศนธาตุและหลักการจัดองค์ประกอบทางทัศนศิลป์ โดยกระบวนการนี้มี ขั้นตอน 3 ขั้น ดังนี้

ขั้นที่ 1 การรับรู้และแสดงออก (Sensuousness and expression) ในขั้นนี้ เป็นการตอบรับอย่างสุนทรีย์ของเด็กที่มีต่อเนื้อหาของศิลปวัตถุชิ้นๆ คือ สามารถกระตุ้นเร้าความรู้สึกและอารมณ์ของเด็ก

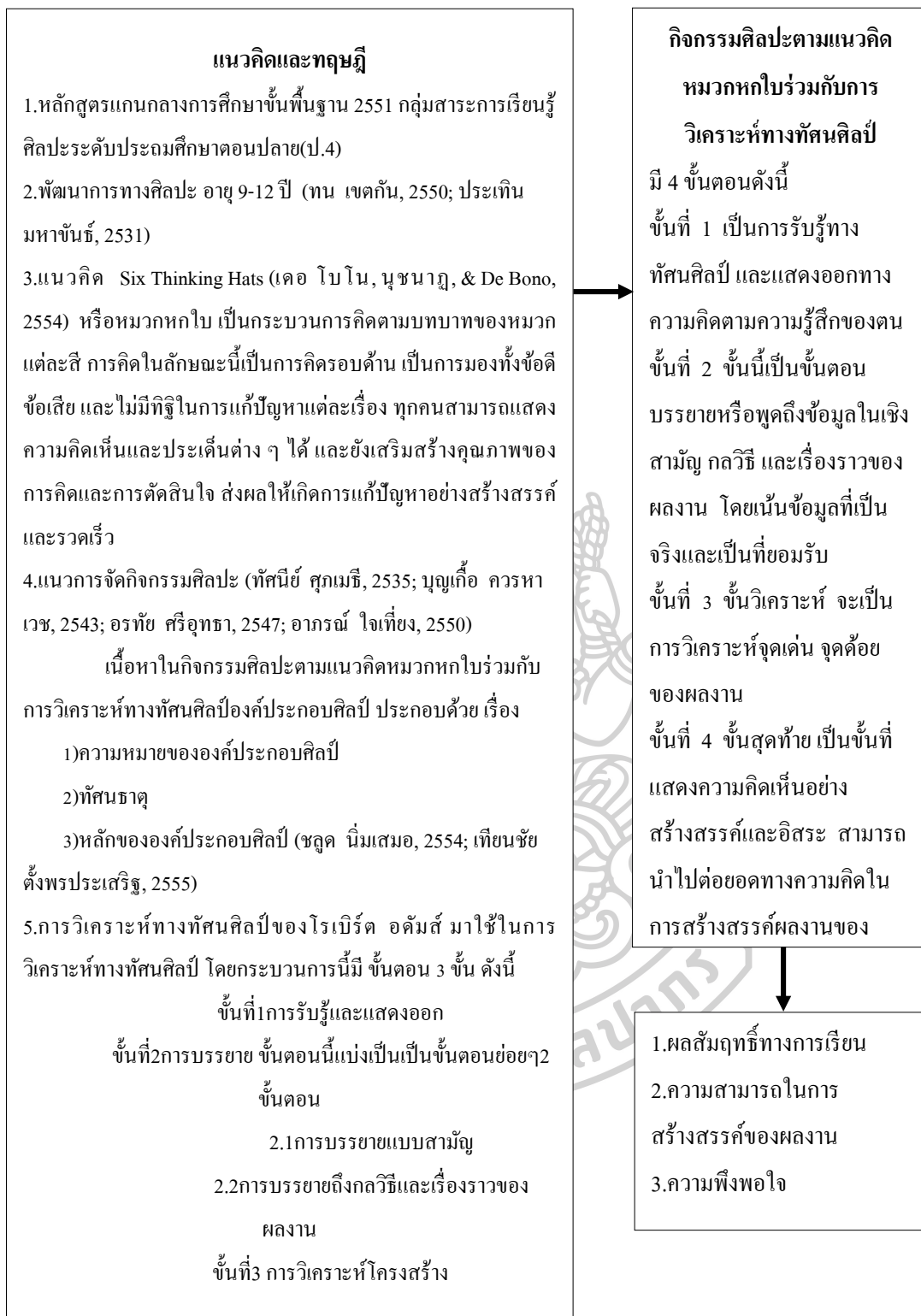
ขั้นที่ 2 การบรรยาย (Description) ขั้นนี้เป็นขั้นที่อธิบายถึงศิลปะที่อ้อมค้อม ในทำนองการเปรียบเปรย เปรียบเทียบ หรืออุปมาอุปไมย ขั้นตอนนี้แบ่งเป็นเป็นขั้นตอนย่อย ๆ 2 ขั้นตอน

2.1 การบรรยายแบบสามัญ (Simple description) เป็นขั้นตอนที่ครูถามนักเรียนเพื่อนำนักเรียนสู่การตอบรับ เช่น การถามถึงประเภทของผลงานศิลปะที่มองเห็น ส่วนประกอบต่างๆ ในผลงานศิลปะ

2.2 การบรรยายถึงกลวิธี และเรื่องราวของผลงาน (Technical and thematic description) เป็นขั้นตอนที่ถามถึงกลวิธีหรือเทคนิคที่ใช้การสร้างงานศิลปะ

ขั้นที่ 3 การวิเคราะห์โครงสร้าง (Formal analysis) ขั้นนี้เป็นขั้นของสุนทรียภาพระดับสูง

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

1.กิจกรรมศิลปะ หมายถึง กิจกรรมการเรียนรู้ศิลปะที่จัดขึ้นเพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับวิชาทัศนศิลป์ เรื่ององค์ประกอบศิลป์ มีจุดประสงค์การเรียนรู้เกี่ยวกับการใช้สื่อการสร้างสรรค์ เทคนิค วิธีการ สร้างสรรค์บรรยากาศในการจัดการเรียนการสอน และประเมินผล

2.แนวคิด Six Thinking Hats หมายถึง เป็นกระบวนการคิดตามบทบาทของหมวกแต่ละสี การคิดแบบหมวกหกใบเป็นการคิดรอบด้าน เป็นการมองทั้งข้อดี ข้อเสีย และไม่มีทิวทัศน์ในการแก้ปัญหาตามแนวคิดของเอ็ดเวิร์ด เดอ โบโน ใช้สัญลักษณ์สีของหมวกแสดงบทบาทเพื่อการคิดไว้ 6 สี ประกอบด้วย หมวกสีขาว คือ ข้อมูลข่าวสาร หมวกสีแดง คือ อารมณ์ ความรู้สึก หมวกสีดำ คือ การตั้งคำถามหรือข้อสงสัย หมวกสีเหลือง คือ การมองในแง่ดี หมวกสีเขียว คือ การคิดอย่างสร้างสรรค์ และหมวกสีฟ้า คือ ความสามารถควบคุมความคิดทั้งหมดให้มองเห็น

3.การวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์ หมายถึง กระบวนการที่ค้นรับรู้จากการสนทนาอย่างสุนทรีย์ของโรเบิร์ต อัดัมส์ คือ การพิจารณาส่วนประกอบทางทัศนธาตุและหลักการจัดองค์ประกอบทางทัศนศิลป์

4.กิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหมวกหกใบร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์ หมายถึง กิจกรรมที่จัดขึ้นในรายวิชาทัศนศิลป์ ซึ่งในกิจกรรมศิลปะมีจุดประสงค์ในการเรียนรู้เกี่ยวกับการสร้างสรรค์ วิธีการ รวมไปถึงการสนทนาทางด้านศิลปะ และในกิจกรรมศิลปะประกอบด้วย 4 ขั้นตอนดังนี้ ขั้นที่ 1 เป็นการรับรู้ทางทัศนศิลป์ และแสดงออกทางความคิดตามความรู้สึกของตน ขั้นที่ 2 ขั้นนี้เป็นขั้นตอนบรรยายหรือพูดถึงข้อมูลในเชิงสามัญ กลวิธี และเรื่องราวของผลงาน โดยเน้นข้อมูลที่เป็นจริง และเป็นที่ยอมรับ ขั้นที่ 3 ขั้นวิเคราะห์ จะเป็นการวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อยของผลงาน ขั้นที่ 4 ขั้นสุดท้าย เป็นขั้นที่แสดงความคิดเห็นอย่างสร้างสรรค์และอิสระสามารถนำไปต่อยอดทางความคิดในการสร้างสรรค์ผลงานของตนเองต่อไป

5. องค์ประกอบศิลป์ หมายถึง ส่วนประกอบต่าง ๆ ได้แก่ จุด เส้น สี พื้นผิว น้ำหนัก บริเวณว่าง หรือรูปร่างรูปทรง ที่สร้างสรรค์ขึ้นอันเกิดจากแรงบันดาลใจของศิลปินหรือผู้สร้างสรรค์นำมาจัดเข้าด้วยกันตามหลักองค์ประกอบศิลป์ คือ เอกภาพ จุดเด่น และความกลมกลืน

6.ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง คะแนนจากการสอบแบบสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางภาคทฤษฎี เรื่ององค์ประกอบศิลป์

7.ความสามารถในการสร้างสรรค์ผลงาน หมายถึง ผลการปฏิบัติชิ้นงานศิลปะ โดยใช้ทัศนธาตุ เช่น เส้น สี น้ำหนัก พื้นผิว รูปร่าง รูปทรง เป็นสื่อในการถ่ายทอดผลงาน ผ่านเทคนิคต่าง ๆ ที่แสดงออกถึงความแปลกใหม่ในแนวคิด เกณฑ์ วิธีการ และวัสดุที่นำมาสร้างผลงานศิลปะ สอดคล้องเหมาะสมกับหัวข้อที่กำหนด

8.ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกของนักเรียนแต่ละคนหลังจากการได้รับการสอนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวคิดหมวดหกไปพร้อมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์ เรื่ององค์ประกอบศิลป์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ซึ่งวัดได้จากแบบวัดความพึงพอใจที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ในด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ ด้านบรรยากาศการเรียนการสอน ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน และด้านการประเมินผล

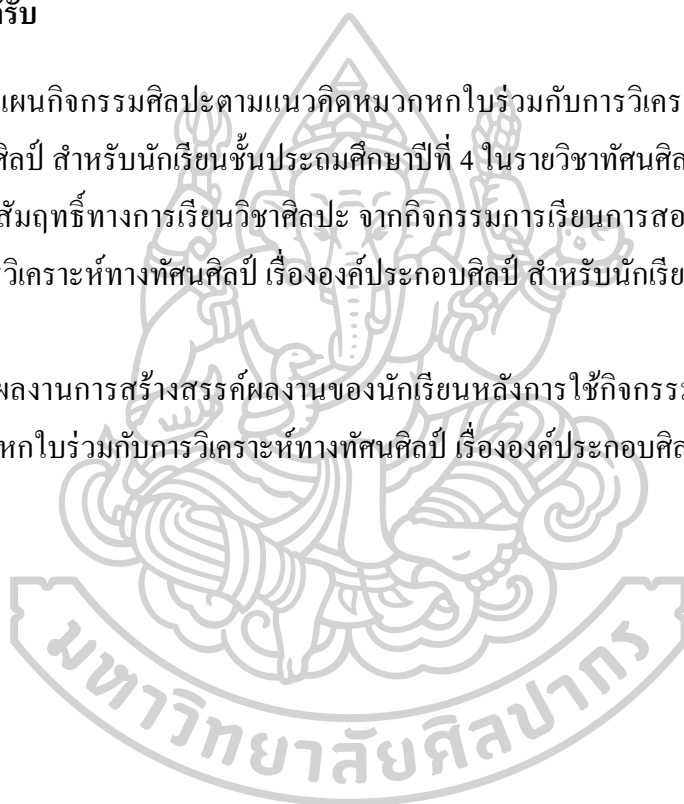
9. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หมายถึง ผู้เรียนที่กำลังเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 ของโรงเรียนดวงวิภา จังหวัดกรุงเทพมหานคร

ประโยชน์ที่ได้รับ

1.ได้แผนกิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหมวดหกไปพร้อมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์ เรื่ององค์ประกอบศิลป์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในรายวิชาทัศนศิลป์

2.ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศิลปะ จากกิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวคิดหมวดหกไปพร้อมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์ เรื่ององค์ประกอบศิลป์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 สูงขึ้น

3.ได้ผลงานการสร้างสรรค์ผลงานของนักเรียนหลังการใช้กิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวคิดหมวดหกไปพร้อมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์ เรื่ององค์ประกอบศิลป์

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความสามารถในการสร้างสรรค์ผลงาน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เรื่ององค์ประกอบศิลป์ โดยใช้กิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหมวก หกใบร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในหัวข้อ ดังนี้

- 1.การจัดการเรียนการสอนสาระศิลปะ : ทัศนศิลป์
  - 1.1 กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ
  - 1.2 วิชา ทัศนศิลป์ เรื่อง องค์ประกอบศิลป์
- 2.พัฒนาการทางด้านศิลปะ (อายุ 7-9 , 10-12 ปี)
- 3.การจัดการเรียนรู้ สาระศิลปะ
  - 3.1 การจัดการเรียนการสอน
  - 3.2 แนวคิดทางศิลปศึกษา
  - 3.3 การประเมินผลการเรียนทางศิลปะ
- 4.การวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์
  - 4.1 แนวคิดกระบวนการทัศนการรับรู้จากการสนทนาอย่างสุนทรีย์ของโรเบิร์ต อดัมส์
- 5.แนวคิด Six Thinking Hats
- 6.ความพึงพอใจ
- 7.งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การจัดการเรียนการสอนสาระศิลปะ : ทัศนศิลป์

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551

กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ให้เป็นหลักสูตรแกนกลางของประเทศ โดยกำหนดจุดหมาย และมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมาย และกรอบทิศทางการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีคุณภาพชีวิตที่ดีและมีขีดความสามารถ ในการแข่งขันในเวทีระดับโลก (หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551) พร้อมกันนี้ได้ปรับกระบวนการพัฒนาหลักสูตรให้มีความสอดคล้องกับเจตนารมณ์แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. ๒๕๔๕ ที่มุ่งเน้นการกระจายอำนาจทางการศึกษาให้ท้องถิ่นและสถานศึกษาได้มีบทบาทและมีส่วนร่วมในการ

พัฒนาหลักสูตร เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพ และความต้องการของท้องถิ่น (สำนักนายกรัฐมนตรี, 2542) การจัดหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานจะประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่คาดหวังได้ ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งระดับชาติ ชุมชน ครอบครัว และบุคคลต้องร่วมรับผิดชอบ โดยร่วมกันทำงานอย่างเป็นระบบ และต่อเนื่อง ในการวางแผน ดำเนินการ ส่งเสริมสนับสนุน ตรวจสอบ ตลอดจนปรับปรุงแก้ไข เพื่อพัฒนาเยาวชนของชาติไปสู่คุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้

วิสัยทัศน์

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทย และเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้ง เจตคติ ที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพ และการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเอง ได้เต็มตามศักยภาพ

หลักการ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหลักการที่สำคัญ ดังนี้

1. เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพของชาติ มีจุดหมายและมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมายสำหรับพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณธรรมบนพื้นฐานของความเป็นไทยควบคู่กับความเป็นสากล
2. เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อปวงชน ที่ประชาชนทุกคนมีโอกาสดำเนินการศึกษาอย่างเสมอภาค และมีคุณภาพ
3. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่สนองการกระจายอำนาจ ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น
4. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่มีโครงสร้างยืดหยุ่นทั้งด้านสาระการเรียนรู้ เวลาและการจัดการเรียนรู้
5. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
6. เป็นหลักสูตรการศึกษาสำหรับการศึกษาในระบบ นอกกระบบ และตามอัธยาศัย ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย สามารถเทียบโอนผลการเรียนรู้ และประสบการณ์

จุดหมาย

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ จึงกำหนดเป็นจุดหมายเพื่อให้เกิดกับผู้เรียน เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

1. มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยและปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
2. มีความรู้ ความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี และมีทักษะชีวิต
3. มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุนทรีย์ และรักการออกกำลังกาย
4. มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
5. มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ 5 ประการ ดังนี้

1. ความสามารถในการสื่อสาร เป็นความสามารถในการรับและส่งสาร มีวัฒนธรรมในการใช้ภาษาถ่ายทอดความคิด ความรู้ความเข้าใจ ความรู้สึก และทัศนะของตนเองเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและประสบการณ์อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและสังคม รวมทั้งการเจรจาต่อรองเพื่อขจัดและลดปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ การเลือกรับหรือไม่รับข้อมูลข่าวสารด้วยหลักเหตุผลและความถูกต้อง ตลอดจนการเลือกใช้วิธีการสื่อสาร ที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อตนเองและสังคม
2. ความสามารถในการคิด เป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม
3. ความสามารถในการแก้ปัญหา เป็นความสามารถในการแก้ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่เผชิญได้อย่างถูกต้องเหมาะสมบนพื้นฐานของหลักเหตุผล คุณธรรมและข้อมูลสารสนเทศ เข้าใจความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่าง ๆ ในสังคม แสวงหาความรู้ ประยุกต์ความรู้

มาใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหา และมีการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อตนเอง สังคมและสิ่งแวดล้อม

4. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต เป็นความสามารถในการนำกระบวนการต่าง ๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การทำงาน และการอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยการสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการปัญหาและความขัดแย้งต่าง ๆ อย่างเหมาะสม การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม และการรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น

5. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เป็นความสามารถในการเลือก และใช้ เทคโนโลยี ด้านต่าง ๆ และมีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาตนเองและสังคม ในด้านการเรียนรู้ การสื่อสาร การทำงาน การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ถูกต้อง เหมาะสม และมีคุณธรรม

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ดังนี้

1. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์
2. ซื่อสัตย์สุจริต
3. มีวินัย
4. ใฝ่เรียนรู้
5. อยู่อย่างพอเพียง
6. มุ่งมั่นในการทำงาน
7. รักความเป็นไทย
8. มีจิตสาธารณะ

นอกจากนี้ สถานศึกษาสามารถกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์เพิ่มเติมให้สอดคล้องตามบริบทและจุดเน้นของตนเอง

ระดับการศึกษา

ระดับประถมศึกษา (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 6) การศึกษาระดับนี้เป็นช่วงแรกของการศึกษาภาคบังคับ มุ่งเน้นทักษะพื้นฐานด้านการอ่าน การเขียน การคิดคำนวณ ทักษะการคิดพื้นฐาน การติดต่อสื่อสาร กระบวนการเรียนรู้ทางสังคม และพื้นฐานความเป็นมนุษย์ การพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างสมบูรณ์และสมดุลทั้งในด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคม และวัฒนธรรม โดยเน้นจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะเป็นกลุ่มสาระที่ช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีจินตนาการทางศิลปะ ชื่นชมความงาม มีสุนทรียภาพ ความมีคุณค่า ซึ่งมีผลต่อคุณภาพชีวิตมนุษย์ กิจกรรมทางศิลปะช่วยพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม ตลอดจนการนำไปสู่การพัฒนาสิ่งแวดล้อมส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเชื่อมั่นในตนเอง อันเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพได้

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะมุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจ มีทักษะวิธีการทางศิลปะ เกิดความซาบซึ้งในคุณค่าของศิลปะ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงออกอย่างอิสระในศิลปะแขนงต่าง ๆ ประกอบด้วยสาระสำคัญ คือ ทักษะศิลป์ มีความรู้ความเข้าใจองค์ประกอบศิลป์ ทักษะธาตุ สร้างและนำเสนอผลงาน ทางทัศนศิลป์จากจินตนาการ โดยสามารถใช้อุปกรณ์ที่เหมาะสมรวมทั้งสามารถใช้เทคนิค วิธีการ ของศิลปินในการสร้างงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ วิเคราะห์ วิพากษ์ วิจัยคุณค่างานทัศนศิลป์ เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่างานศิลปะที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล ชื่นชม ประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

มาตรฐาน ศ 1.1 สร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ตามจินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์ วิจัยคุณค่างานทัศนศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดต่องานศิลปะอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

มาตรฐาน ศ 1.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่างานทัศนศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และสากล

จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

รู้และเข้าใจการใช้ทัศนธาตุ รูปร่าง รูปทรง พื้นผิว สี แสงเงา มีทักษะพื้นฐานในการใช้วัสดุ อุปกรณ์ ถ่ายทอดความคิด อารมณ์ ความรู้สึก สามารถใช้หลักการจัดขนาด สัดส่วน ความสมดุล น้ำหนัก แสงเงา ตลอดจนการใช้สีคู่ตรงข้ามที่เหมาะสมในการสร้างงานทัศนศิลป์ 2 มิติ 3 มิติ เช่น งานสื่อผสม งานวาดภาพระบายสี งานปั้น งานพิมพ์ภาพ รวมทั้งสามารถสร้างแผนภาพ แผนผัง และภาพประกอบเพื่อถ่ายทอดความคิดจินตนาการเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับเหตุการณ์ต่าง ๆ และสามารถเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างงานทัศนศิลป์ที่สร้างสรรค์ด้วยวัสดุอุปกรณ์และวิธีการที่แตกต่างกัน เข้าใจปัญหาในการจัดองค์ประกอบศิลป์ หลักการลดและเพิ่มในงานปั้น การสื่อความหมายในงานทัศนศิลป์ของตน รู้วิธีการปรับปรุงงานให้ดีขึ้น ตลอดจน รู้และเข้าใจคุณค่าของงานทัศนศิลป์ที่มีผลต่อชีวิตของคนในสังคม

รู้และเข้าใจบทบาทของงานทัศนศิลป์ที่สะท้อนชีวิตและสังคม อิทธิพลของความเชื่อ ความศรัทธา ในศาสนา และวัฒนธรรมที่มีผลต่อการสร้างงานทัศนศิลป์ในท้องถิ่น

ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง

มาตรฐาน ศ 1.1 สร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ตามจินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์ วิวิจารณ์คุณค่างานทัศนศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดต่องานศิลปะอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวัน

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ป.4	1.เปรียบเทียบรูปลักษณะของรูปร่าง รูปทรงในธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และงานทัศนศิลป์	● รูปร่าง รูปทรง ในธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและงานทัศนศิลป์
	2.อภิปรายเกี่ยวกับอิทธิพลของสี วรรณะอุ่นและสีวรรณะเย็นที่มีต่อ อารมณ์ของมนุษย์	● อิทธิพลของสี วรรณะอุ่น และ วรรณะเย็น
	3.จำแนกทัศนธาตุของสิ่งต่าง ๆ ใน ธรรมชาติสิ่งแวดล้อมและงาน ทัศนศิลป์โดยเน้นเรื่องเส้น สี รูปร่าง รูปทรงพื้นผิว และพื้นที่ว่าง	● เส้น สี รูปร่าง รูปทรง พื้นผิว และ พื้นที่ว่าง ในธรรมชาติสิ่งแวดล้อมและงาน ทัศนศิลป์
	4.มีทักษะพื้นฐานในการใช้วัสดุ อุปกรณ์สร้างสรรค์งานพิมพ์ภาพ	● การใช้วัสดุ อุปกรณ์สร้างงานพิมพ์ ภาพ
	5.มีทักษะพื้นฐานในการใช้วัสดุ อุปกรณ์สร้างสรรค์งานวาดภาพ ระบายสี	● การใช้วัสดุ อุปกรณ์ในการวาดภาพ ระบายสี
	6.บรรยายลักษณะของภาพโดยเน้น เรื่องการจัดระยะ ความลึก น้ำหนัก และแสงเงาในภาพ	● การจัดระยะความลึก น้ำหนักและ แสงเงา ในการวาดภาพ
	7.วาดภาพระบายสี โดยใช้สีวรรณะ อุ่นและสีวรรณะเย็น ถ่ายทอด ความรู้สึกและจินตนาการ	● การใช้สีวรรณะอุ่นและใช้สีวรรณะ เย็น วาดภาพถ่ายทอดความรู้สึกและ จินตนาการ

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ป.4	8.เปรียบเทียบความคิดความรู้สึก ที่ถ่ายทอดผ่านงานทัศนศิลป์ของตนเองและบุคคลอื่น	● ความเหมือนและความแตกต่างในงานทัศนศิลป์ความคิดความรู้สึกที่ถ่ายทอดในงานทัศนศิลป์
	9.เลือกใช้วรรณะสีเพื่อถ่ายทอดอารมณ์ ความรู้สึกในการสร้างงานทัศนศิลป์	● การเลือกใช้วรรณะสีเพื่อถ่ายทอดอารมณ์ ความรู้สึก

มาตรฐาน ศ 1.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่างานทัศนศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และสากล

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ป.4	1.ระบุ และอภิปรายเกี่ยวกับงานทัศนศิลป์ ในเหตุการณ์ และงานเฉลิมฉลองของวัฒนธรรมในท้องถิ่น	● งานทัศนศิลป์ในวัฒนธรรมท้องถิ่น
	2.บรรยายเกี่ยวกับงานทัศนศิลป์ที่มาจากวัฒนธรรมต่าง ๆ	● งานทัศนศิลป์จากวัฒนธรรมต่าง ๆ

หลักสูตรสถานศึกษา

หลักสูตรสามัญ (ACE) หรือ Active Conversation English Program

การจัดหลักสูตรระดับประถมศึกษา

ปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ใน 8 กลุ่มสาระ ได้แก่ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ สุขศึกษา พลศึกษา ศิลปะ – ดนตรี การงานอาชีพและเทคโนโลยีและภาษาต่างประเทศ

จุดเน้นของโรงเรียนดวงวิภา

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนใน 5 กลุ่มวิชาหลักเพิ่มขึ้นทุกปีการศึกษา เน้นการใช้ภาษาต่างประเทศในการสื่อสาร (ACE) และ การใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้
2. ให้นักเรียนอ่านคล่อง เขียนคล่อง ทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ
3. ให้นักเรียนคิดเลขคล่อง มีทักษะการคิดขั้นพื้นฐานและทักษะชีวิต
4. ให้นักเรียนรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ซื่อสัตย์สุจริตใฝ่เรียนรู้ รักความเป็นไทยและมีจิตสาธารณะ

หลักสูตร (IEP) หรือ Intensive English Program

การจัดหลักสูตรระดับประถมศึกษา

ปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ใน 8 กลุ่มสาระ ได้แก่ Thai , Mathematic , Science , Social , Health , Art + Music + Technology ใช้กิจกรรมในการจัดการเรียนรู้ และ ICT (Information Computer Technology) และภาษาอังกฤษกับครูชาวต่างชาติ **Native Speaker** อย่างเข้มข้น จัดการเรียนรู้อิงวิชาภาษาอังกฤษเพิ่มขึ้น

จุดเน้นของโรงเรียน

1. Student Achievement มีคะแนนผลการเรียนใน 5 กลุ่มสาระเพิ่มขึ้นทุกปีการศึกษา
2. Literacy & Numeracy มีทักษะอ่านคล่อง เขียนคล่อง และคิดเลขคล่อง
3. EQ : Emotional Quotient and Sufficiency Economy มีความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ มีจิตสาธารณะ และใช้ชีวิตอย่างเศรษฐกิจพอเพียง
4. Excellence Alternative learning มีศักยภาพในด้านภาษา, คณิตศาสตร์, วิทยาศาสตร์, เทคโนโลยีและการแสวงหาความรู้เพื่อการศึกษา
5. ASEAN Community พัฒนานักเรียนเตรียมพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน

นักเรียนจะได้เรียนภาษาต่างประเทศ 8 คาบ/สัปดาห์

แบ่งเป็น	ภาษาจีน	1 คาบ/สัปดาห์
	ภาษาอังกฤษ(ครูต่างชาติเจ้าของภาษา) (Conversation)	4 คาบ/สัปดาห์
	ภาษาอังกฤษ(ครูไทย)	3 คาบ/สัปดาห์

เข้าค่ายภาษาอังกฤษ

1 ครั้ง/ภาคเรียน

ระดับประถมศึกษา 1-6

การจัดการเรียนการสอนแบ่งเป็น 8 สาระการเรียนรู้

1. ภาษาไทย
2. คณิตศาสตร์
3. วิทยาศาสตร์
4. สังคม ศาสนา และวัฒนธรรม
5. สุขศึกษา และพลศึกษา
6. ศิลปะ
7. การงานอาชีพและเทคโนโลยี
8. ภาษาต่างประเทศ 8 คาบ/สัปดาห์

วิชาทัศนศิลป์

ทัศนศิลป์ หรือ ศิลปะ มีนักปรัชญา นักวิชาการ ศิลปิน ได้ให้คำจำกัดความและความหมายไว้มากมาย แต่ละคนก็จะให้ความหมายแตกต่างกันออกไป ตามยุคสมัยและแนวคิดของตน ตั้งแต่สมัยโบราณ นักปราชญ์ได้ให้ความหมายของศิลปะ (Art) ไว้ว่า ศิลปะ คือ สิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น (Artifact) เป็นสิ่งที่มีได้เกิดขึ้นตามธรรมชาติ ดังนั้น ตามความหมายนี้ตะวันตกดินที่เราว่างดงามจึงไม่ใช่ศิลปะ ก้อนหินที่ถูกซัดจนมีรูปร่างต่างๆ และอาจมีคุณค่าทางความงามก็ไม่ใช่ศิลปะ เพราะเป็นปรากฏการณ์ตามธรรมชาติ แต่มีน้ำ บ้านเรือน เขื่อนกั้นน้ำ ภาพเขียน หรือหินที่สลักขึ้น ถึงจะมีรูปร่าง “น่าเกลียด” เพียงไรก็นับเป็นศิลปะ เพราะเป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น ถ้าถือตามเกณฑ์นี้ ศิลปะก็มีความหมายกว้างมาก ครอบคลุมตั้งแต่จิตรกรรม ประติมากรรม เครื่องเรือน เครื่องจักรกล บ้านเมือง ไปจนถึงอาวุธที่ใช้ประหัตประหารกัน มนุษย์ทำอะไรขึ้นมาก็เป็นศิลปะทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเป็นดีหรือชั่ว สวยงามหรือน่าเกลียด สร้างสรรค์หรือทำลาย (ชูลุด นัมเสมอ, 2554) วิจิตรศิลป์ เป็นคำที่บัญญัติกันในคริสต์ศตวรรษที่ 18 เพื่อใช้เรียกงานศิลปะที่ทำขึ้นเพื่อตอบสนองอารมณ์และความรู้สึก แยกออกจากประยุกต์ศิลป์ ซึ่งจะทำขึ้นเพื่อประโยชน์ใช้สอยเท่านั้น ปัจจุบันถ้าเรานึกถึงศิลปะคำเดียวจะหมายถึงศิลปะที่เป็นวิจิตรศิลป์เท่านั้น ศิลปะถ้าบางตามจุดมุ่งหมายของการสร้างเป็น 2 ประเภท ได้แก่ วิจิตรศิลป์ เป็นงานศิลปะที่สร้างขึ้นเพื่อให้สุนทรีย์ภาพ อารมณ์ ความรู้สึก ให้ประสบการณ์ และประยุกต์ศิลป์ เป็นศิลปะที่สร้างขึ้นเพื่อประโยชน์ใช้สอย

ทัศนศิลป์ ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542 ได้ให้ความหมายไว้ว่า ทัศนศิลป์ น. ศิลปกรรมประเภทหนึ่ง ซึ่งแสดงออกด้วยลักษณะที่เป็นรูปภาพหรือรูปทรง รับรู้ได้ด้วยการเห็น และสัมผัสได้ด้วยการจับต้อง เช่น ภาพจิตรกรรม ภาพพิมพ์ งานประติมากรรม งานสถาปัตยกรรม (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน 2542)

สกนธ์ ภู่งามดี ได้กล่าวว่า ทัศนศิลป์ เกิดจากคำสองคำรวมกันคือคำว่า ทัศน และ ศิลป์ คำว่า ทัศน หรือภาษาอังกฤษเรียกว่า Visual นั้นหมายถึงการรับรู้สิ่งต่างๆ ด้วยประสาทสัมผัสทางการมองเห็นซึ่งหมายถึงตาของเรา ดังนั้น ทัศนศิลป์ จึงหมายถึงผลงานศิลปะที่สามารถมองเห็นได้ด้วยตา เช่น รูปเขียนสีน้ำมัน หรือสีอะคริลิก รูปปั้นตามสถานที่ต่าง ๆ แม้แต่ก็กร้าบ้านช่องหรืออาคารประเภทต่าง ๆ ที่คนทั่วไปสามารถมองเห็น ทัศนศิลป์ประกอบด้วยผลงานศิลปะหลัก ๆ คือ ผลงานจิตรกรรม(Painting) ผลงานภาพพิมพ์(Print Making) ผลงานประติมากรรม (Sculpture) ผลงานสถาปัตยกรรม(Architecture) ผลงานหัตถศิลป์(Crafts) ผลงานสื่อผสม(Mixed Media) ผลงานภาพถ่าย(Photography) ผลงานศิลปะการ จัดวาง(Installation) และผลงานศิลปะการแสดงโดยใช้ร่างกายและอุปกรณ์เป็นสื่อในการแสดงออก(Performance Art) (สกนธ์ ภู่งามดี, 2547) วิรุณ ตั้งเจริญ ได้กล่าวว่า “ทัศนศิลป์” (Visual Art) ในความหมายของงานศิลปะที่สื่อสารด้วยตา สามารถมองเห็นได้หรือสัมผัสได้ด้วยจักขุประสาท โดยยึดถือโลก หรือวัตถุที่ประจักษ์ได้เป็นแรงกระตุ้นสำคัญในการแสดงออกทางศิลปะ รวมทั้งปรากฏการณ์ผลงานในเชิงประจักษ์ที่รู้เห็นได้(วิรุณ ตั้งเจริญ, 2548) ชลูด นิ่มเสมอ กล่าวไว้ดังนี้ ศิลปะ คือ สิ่งที่มนุษย์สร้างสรรค์ขึ้นเพื่อแสดงออกซึ่งอารมณ์ ความรู้สึก ปัญญา ความคิด และความงาม (ชลูด นิ่มเสมอ, 2554) และอารี สุทธิพันธุ์ ได้กล่าวถึงความหมายของทัศนศิลป์ไว้ว่า ทัศนศิลป์ หมายถึง ผลงานที่มนุษย์สร้างขึ้นให้เห็นเป็นรูปทรงสองมิติ และสามมิติ มีเนื้อที่บริเวณว่างตามปริมาณของการรับรู้ มีลักษณะเป็นสองมิติและสามมิติ และที่สำคัญคือ มองเห็นได้ (อารี สุทธิพันธุ์, 2533)

ดังนั้นจึงสรุปความหมายของ ทัศนศิลป์ คือ สิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นโดยวิธีการ หรือเทคนิคต่าง ๆ ซึ่งสามารถรับรู้ได้จากการมองเห็น สัมผัส ผ่านผลงานด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นงานจิตรกรรม งานประติมากรรม งานศิลปะภาพพิมพ์ และงานสถาปัตยกรรมต่าง ๆ ผลงานที่สร้างสรรค์โดยมนุษย์ทุกชิ้นเป็นสิ่งที่น่าชื่นชมและยกย่อง ถึงแม้ว่าจะดีหรือไม่ดีก็ตาม หรือจะสวยหรือไม่สวยก็ตาม ผลงานศิลปะได้ถ่ายทอดผ่านเรื่องราว อารมณ์ ความรู้สึก จนกลายเป็นสิ่งที่เรารับรู้ได้ถึงความงามอันบริสุทธิ์ของผู้สร้าง ผู้วิจัยได้ศึกษาทฤษฎี ข้อมูลต่าง ๆ เรื่องของทัศนศิลป์ ซึ่งจะส่งผลต่อการทำวิจัยในครั้งนี้

องค์ประกอบศิลป์

องค์ประกอบศิลป์ ตามความหมายของพจนานุกรมศิลปะไทย-อังกฤษ ฉบับราชบัณฑิตยสถานได้ให้ความหมายของ Composition ไว้ว่า สิ่งที่เกิดรูปจากหน่วยย่อยหลาย ๆ หน่วยก่อขึ้นเป็นหน่วยเดียว ในทางศิลปกรรม

เทียนชัย ตั้งพรประเสริฐ (2555:3) ได้ให้ความหมาย Composition หมายถึง การนำส่วนประกอบย่อยต่าง ๆ ได้แก่ จุด เส้น สี พื้นผิว น้ำหนัก บริเวณว่าง หรือรูปร่าง รูปทรง ที่สร้างสรรค์ขึ้นอันเกิดจากแรงบันดาลใจของศิลปิน

ฉัตรชัย อรรถปักษ์ (2550:18) ได้ให้ความหมายขององค์ประกอบศิลปะ หมายถึง การนำส่วนต่าง ๆ มาประกอบกันโดยจัดวางให้เกิดพอดี เหมาะสม โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อดึงดูดความสนใจ และแสดงความมุ่งหมาย ซึ่งมีความสำคัญทั้งต่องานจิตรศิลป์และงานศิลปะประยุกต์

อารี สุทธิพันธุ์ (2533:32) กล่าวว่าไว้ว่า องค์ประกอบศิลป์ คือ โครงสร้างของผลงานที่มองเห็นทั้งหมด ซึ่งผสมกันอย่างกลมกลืนเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน องค์ประกอบศิลป์ที่มองเห็นอาจจะแสดงเป็นรูปแบบต่าง ๆ โดยประมาณ เช่น ลักษณะกลมรี ๆ กัน เกี่ยวโยงกัน แสดงลักษณะเด่นชัดของวัตถุ เป็นต้น องค์ประกอบศิลป์เป็นแขนงการออกแบบที่เน้นเฉพาะงานใดงานหนึ่ง และเชื่อว่าการออกแบบเป็นแม่บท องค์ประกอบศิลป์เป็นส่วนปลีกย่อยเฉพาะแขนงวิชาโดยตรง เช่น จิตรกรรม ประติมากรรม ก็จะมีองค์ประกอบศิลป์โดยเฉพาะ

สุชาติ เกาทอง และคณะ (2551:25) กล่าวว่าไว้ว่า องค์ประกอบศิลป์เป็นวิชาหรือทฤษฎีที่เกี่ยวกับการสร้างรูปทรงในงาน การจัดองค์ประกอบศิลป์ เป็นการนำเอาทัศนธาตุ ได้แก่ จุด เส้น รูปร่าง รูปทรง น้ำหนักอ่อน-แก่ พื้นที่ว่าง พื้นผิว และสี มาจัดวางสร้างรูปแบบต่าง ๆ อย่างลงตัวเหมาะสมกลมกลืน งดงาม มีชีวิตชีวา ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ของการจัดองค์ประกอบศิลป์

ศุภกรณ์ ดิษฐพันธุ์ (2539:6) กล่าวว่าไว้ว่า องค์ประกอบศิลป์ คือ การนำเอาองค์ประกอบเบื้องต้นทางศิลปะต่าง ๆ มาประกอบและประสานกันให้เป็นงานชิ้นหนึ่ง งานศิลป์ (Visual Art) หรือศิลปะที่เห็นได้ด้วยสายตา ซึ่งประกอบไปด้วยองค์ประกอบเบื้องต้น พื้นที่ว่าง (Space) จุด (Dot) เส้น (Line) สี (Color) น้ำหนัก (Volume) รูปทรง (Form) พื้นผิว (Texture) สิ่งต่าง ๆ ที่กล่าวมานี้ เมื่อนำมารวมกันจะทำให้เกิดผลงานสร้างสรรค์ได้แก่ งานจิตรกรรม ประติมากรรม ภาพพิมพ์ สถาปัตยกรรม และงานออกแบบหรือเรียกว่าสร้างสรรค์ ผสมผสานกับหลักการทางศิลปะจึงทำให้เกิดผลงานสร้างสรรค์ที่มีความสุนทรีย์ ไม่ขัดต่อความรู้สึก และสื่อถึงสิ่งที่นักสร้างสรรค์ต้องการแสดงออก นับเป็นพื้นฐานขั้นต้นของการสร้างสรรค์งานศิลปะหรืองานออกแบบ

จากความหมายขององค์ประกอบศิลป์ จึงสรุปได้ว่า เป็นการนำเอาองค์ประกอบพื้นฐาน เช่น จุด เส้น สี น้ำหนัก รูปร่าง รูปทรง พื้นผิว มาสร้างสรรค์ให้เกิดความเหมาะสมลงตัว โดยมี

หลักการทางศิลปะเข้ามาเกี่ยวข้องก็นำหลักการจัดองค์ประกอบศิลป์มาช่วยจึงทำให้ผลงานมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

โครงสร้างองค์ประกอบศิลป์

ศิลปะนั้นมีองค์ประกอบที่สำคัญอยู่ 2 ส่วน คือ ส่วนที่มนุษย์สร้างขึ้น ซึ่งได้แก่โครงสร้างทางวัตถุที่มองเห็นได้หรือรับรู้ได้ด้วยประสาทสัมผัสส่วนหนึ่ง กับส่วนที่เป็นการแสดงออก อันเป็นผลที่เกิดจาก โครงสร้างทางวัตถุนั้นอีกส่วนหนึ่ง เราเรียกองค์ประกอบส่วนแรกว่ารูปทรง หรือองค์ประกอบทางรูปธรรม และเรียกส่วนหลังว่า เนื้อหา หรือองค์ประกอบทางนามธรรม ดังนั้นองค์ประกอบที่เป็นโครงสร้างหลักของศิลปะ ก็คือ รูปทรงกับเนื้อหา (ชูลูด นิ่มเสมอ, 2554)

รูปทรง ในองค์ประกอบศิลป์นั้นแยกออกเป็น 2 ทาง คือ ทางที่ 1 โครงสร้างทางรูป ได้แก่ทัศนธาตุที่รวมตัวกันอย่างมีเอกภาพ ทางที่ 2 โครงสร้างทางวัตถุ ได้แก่วัสดุที่ใช้ในการสร้างรูป เช่น สี ดินเหนียว หิน ไม้ กระดาษ ผ้า โลหะ เหล็ก อลูมิเนียม เป็นต้น และเทคนิคที่ใช้กับวัสดุเหล่านั้น เช่นการ การระบาย การปั้น การพิมพ์ การสลัก การทอ การตัดปะ การเชื่อม เป็นต้น

เทียนชัย ตั้งพรประเสริฐ (2555:5-19) ได้กล่าวไว้ในหนังสือเทคนิคองค์ประกอบศิลป์ไว้ว่า โครงสร้างองค์ประกอบศิลป์นั้น ประกอบด้วย 4 ส่วนหลัก ๆ คือ

1. มโนคติ เนื้อหา และแนวเรื่อง (Idea , Subject & Theme)

มโนคติ หมายถึง ภาพที่เกิดขึ้นในใจ มโนภาพ แสง หรือ ความคิดเห็น ที่ศิลปินจินตนาการขึ้น นับว่าเป็นจุดเริ่มต้นของการสร้างงานศิลปะก่อนที่จะนำเสนอเป็นผลงานทัศนศิลป์

เนื้อหา หมายถึง สิ่งที่ปรากฏในงานทัศนศิลป์ ได้แก่ รูปร่าง รูปทรง ที่ศิลปินสร้างขึ้นหรือถ่ายทอดจากธรรมชาติ วัตถุรอบ ๆ ตัว โดยนำมาจัดเข้าด้วยกันเป็นผลงาน อาจแสดงออกในลักษณะแบบรูปธรรม แบบกึ่งนามธรรมหรือแบบนามธรรม

แนวเรื่อง หมายถึง สิ่งที่ปรากฏในงานทัศนศิลป์มีลักษณะเป็นนามธรรม ปรากฏเป็นภาพรวมหรือภาพใหญ่ของผลงานศิลปะ อาจแสดงแนวเรื่องเกี่ยวกับความรัก ความสุข รื่นเริง สนุกสนาน โหดร้าย สงคราม ความเศร้า ฯลฯ

2. ทัศนธาตุหรือส่วนประกอบของศิลปะ (Visual Elements / Elements of Art)

หมายถึง ปัจจัยที่เกี่ยวกับการเห็น ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญของศิลปะในงานทัศนศิลป์ ได้แก่ จุด เส้น สี พื้นผิว น้ำหนักและบริเวณว่างเป็นปัจจัยสำคัญของการสร้างรูปร่างรูปทรง อันเป็นบทบาทสำคัญบนพื้นระนาบกระดาษ ผ้าใบ แผ่นไม้ ฯลฯ

จุด (Point) เส้น (Line) สี (Color) พื้นผิว (Texture) น้ำหนัก (Tone) และบริเวณว่าง (Space) เป็นสาระทัศนธาตุหรือส่วนประกอบของศิลปะ เมื่อนำมาสร้างเป็นรูปร่าง รูปทรง อันเป็นเนื้อหาของภาพ อาจเกิดจากส่วนประกอบอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลาย ๆ อย่างพร้อม ๆ กัน

3.หลักขององค์ประกอบศิลป์ (Principle of Composition) คือ หลักการจัดภาพถือว่ามีความสำคัญ เพื่อใช้เป็นหลักในการจัดภาพให้ถูกต้อง ซึ่งประกอบด้วย เอกภาพ จุดเด่น การเน้น และดุลยภาพ

3.1 เอกภาพ (Unity) หมายถึง การประสานกลมกลืนของส่วนประกอบศิลปะ ความเป็นหนึ่งที่ไม่อาจแบ่งแยกได้ในผลงานศิลปะ เช่น ผลงานจิตรกรรม ประติมากรรม สถาปัตยกรรม ฯลฯ

3.2 จุดเด่นและการเน้น (Dominance & Emphasis)

จุดเด่น หมายถึง ส่วนสำคัญของภาพ มีความเด่น ตระหง่าน ชัดเจน สะดุดตาเป็นแห่งแรกของภาพ ซึ่งผู้ดูสามารถรับรู้ได้ด้วยการมองผลงานที่สำเร็จแล้ว จุดเด่นจะแสดงถึงการมีอำนาจ เหนือกว่าส่วนรอง (Subordinate) จุดเด่นจะเกิดจากจุดเน้น

การเน้น หมายถึง ความพยายาม การกระทำให้สิ่งที่ต้องการเน้นเด่นชัดขึ้น โดยศิลปินจะเป็นผู้กำหนด จัดวาง สี พื้นผิว รูปร่าง รูปทรง ฯลฯ ให้เป็นจุดรวมของความสนใจและมีความแตกต่างจากส่วนประกอบอื่น ๆ ทั้งหมดในภาพ

3.3 ดุลยภาพ (Balance) หมายถึง สภาพที่ถ่วงดุลของรูปร่าง รูปทรง ที่มีขนาด ปริมาณ น้ำหนัก สี ฯลฯ ปรากฏในงานศิลปะอย่างเท่าเทียมกัน โดยมีเส้นแกนสมมติเป็นตัวกำหนดความสมดุลนั้น

ดุลยภาพมี 2 แบบ คือ ดุลยภาพแบบสมมาตร (Symmetry Balance) และแบบอสมมาตร (Asymmetry Balance) ดุลยภาพแบบสมมาตร คือ การจัดวาง รูปร่าง รูปทรง ภายในภาพ 2 ข้างเหมือนหรือคล้ายคลึงกัน ส่วนดุลยภาพแบบอสมมาตร คือ การจัดวาง รูปร่าง รูปทรง 2 ข้างอย่างอิสระ แม้ปรากฏว่า รูปร่าง รูปทรง 2 ข้างไม่เหมือนกันแต่สามารถถ่วงดุลกันได้

4.หลักการสนับสนุนให้องค์ประกอบสมบูรณ์

4.1 ความกลมกลืน (Harmony) คือ ความกลมกลืนของส่วนประกอบของศิลปะ หรือ รูปร่าง รูปทรง ที่มีขนาดเหมือนหรือใกล้เคียงกัน ความกลมกลืนจะทำให้เกิดเอกภาพ

4.2 การซ้ำ (Repetition) คือ การจัดให้มีรูปร่างรูปทรง ตั้งแต่สองหน่วยขึ้นไปนำมาจัดวางซ้ำ ๆ กัน การซ้ำของสิ่งเดียวกันจะทำให้เกิดความกลมกลืนเป็นเอกภาพ

4.3 การตรงกันข้าม (Opposition) หมายถึง ความแตกต่างอย่างตรงกันข้าม เช่น ขาวกับดำ เขียวกับแดง เส้นตั้งกับเส้นนอน ฯลฯ ในทางศิลปะการตรงกันข้ามอย่างรุนแรง ศิลปินจะไม่นิยมนำมาใช้จัดภาพ การตรงกันข้ามมีความหมายเหมือนหรือใกล้เคียงกับความขัดแย้ง (Contrast) กล่าวคือ การขัดแย้งเป็นการเข้ากันไม่ได้ของส่วนประกอบของศิลปะหรือรูปร่าง รูปทรง การจัดองค์ประกอบ หลักการขัดแย้งจะช่วยทำให้องค์ประกอบของภาพสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ถ้าใช้ในปริมาณที่เหมาะสม เช่น ประมาณ 20 : 80 หรือ 30 : 70 เปอร์เซนต์

4.4 การประสาน (Transition) หรือการเป็นตัวกลาง หมายถึง การเชื่อมโยงองค์ประกอบย่อย ได้ รูปร่าง รูปทรง เส้น สี พื้นผิว น้ำหนัก ฯลฯ ให้ประสานกลมกลืนกันเป็นเอกภาพ

4.5 จังหวะ (Rhythm) หมายถึง การเคลื่อนไหวที่มีจังหวะต่อเนื่องหรือหยุดเป็นช่วง ๆ ในงานทัศนศิลป์หรือจังหวะการซ้ำที่มีช่วงห่างเท่า ๆ กันจนเป็นระเบียบ ซึ่งอาจจะดูเป็นธรรมดาหรือการเน้นน้ำหนักอ่อนแก่ จังหวะที่แตกต่างกันจะทำให้เกิดความรู้สึก ตื่นเต้น เร้าใจ

4.6 การเคลื่อนไหว (Movement) ในงานทัศนศิลป์เป็นการเคลื่อนไหวลวงตา เป็นการเคลื่อนไหวที่สัมผัสได้ด้วยประสาทสัมผัสทางตา การเคลื่อนไหวเป็นการแสดงกิริยาท่าทางของรูปร่าง รูปทรง เส้น สี หรือน้ำหนัก ฯลฯ ให้เกิดการเคลื่อนไหวลวงตา

4.7 ทิศทาง (Direction) หมายถึง การกำหนดแนว ชี้ทาง หรือแนวทาง ที่มุ่งแสดงให้เห็นทิศทางของส่วนประกอบของศิลปะหรือรูปร่าง รูปทรง ว่าจะแสดงออกในทิศทางใด เช่น เคลื่อนที่ไปข้างหน้าหรือมีวนตัวเป็นวงกลม วงรี ฯลฯ

4.8 การลวงตา (Illusion) หมายถึง การลวงตาในพื้นที่ว่าง เพื่อให้เกิดความลึก 3 มิติ เช่น การลวงตาด้วยการทับซ้อน การลวงตาด้วยทัศนียภาพวิทยาเชิงเส้นหรือการลวงตาด้วยทัศนียภาพเชิงอากาศ เป็นต้น

4.9 บรรยากาศ (Atmosphere) จะเกี่ยวข้องกับสี น้ำหนัก แสงเงาที่ปรากฏในภาพจะให้อารมณ์ความรู้สึกตามโครงสร้างและคุณค่าของแสงเงา โดยแสดงบรรยากาศในภาพนั้น ๆ ให้ปรากฏ

4.10 สัดส่วน (Proportion) หมายถึง ความสัมพันธ์ของส่วนประกอบย่อยต่าง ๆ จนถึงส่วนรวม เช่น รูปทรงคนในงานทัศนศิลป์จะต้องมี ศีรษะ ลำตัว แขน ขา ฯลฯ สัมพันธ์กันจึงจะดูสวยงาม รวมทั้งสัมพันธ์กับวัตถุต่าง ๆ รอบ ๆ ตัว เช่น โต๊ะ เก้าอี้ ฯลฯ ด้วย

4.11 ระนาบ (Plane) คือ พื้นผิวแบนราบหรือแผ่นราบมี 2 มิติ ระนาบสามารถประกอบเป็นปริมาตรของรูปทรงเป็นระนาบ 3 มิติ ระนาบมีความทึบตันไม่โปร่งใส มีขนาดและทิศทาง ซึ่งเป็นโครงสร้างสำคัญของการสร้างงานทัศนศิลป์

4.12 การผันแปร (Variety) หมายถึง การเปลี่ยนแปลง ความหลากหลาย ของส่วนประกอบของศิลปะหรือรูปร่าง รูปทรง ที่จัดให้มีความพอดี ถ้าผันแปรตัดกันมากเกินไปก็ จะไม่งาม

4.13 การลดหลั่น (Gradation) หมายถึง การเปลี่ยนแปลงทีละน้อยหรือ การลำดับขึ้นอย่างเป็นขั้นเป็นตอน เป็นระยะ จากสิ่งหนึ่งไปยังสิ่งหนึ่ง อาจเป็นการลดหลั่นด้วย จังหวะของเส้น สี พื้นผิว น้ำหนัก ทิศทาง รูปร่าง รูปทรง ฯลฯ ปรากฏได้ทั้งในธรรมชาติและผลงาน ศิลปะ เช่น จิตรกรรมหรือในงานสถาปัตยกรรม เช่น เจดีย์ แสดงการลดหลั่นของรูปทรง เป็นต้น

4.14 ปริมาตร (Volume) ปริมาตรของรูปทรงอาจกล่าวได้ว่า คือ ปริมาตร ของรูปทรงที่แน่นตันกับปริมาตรของที่ว่าง ปริมาตรของรูปทรงที่แน่นตัน รูปทรงที่เป็นมวลมีความ แน่น ทึบตัน ส่วนปริมาตรของที่ว่าง ได้แก่ ปริมาตรที่มีการเจาะรู เป็น โพรง และเป็นที่ย่าง ผสมผสานกับมวล

พัฒนาการทางด้านศิลปะ

ทน เขตกัน (2550:16-17) และประเทิน มหาจันทร์ (2536:31) ได้ถึงการแสดงออกของ มนุษย์มีหลายด้าน นับตั้งแต่การแสดงท่าทาง การพูด ตลอดจนการขีดเขียน การเขียนหนังสือและ วาดรูป เป็นต้น การแสดงออกในแต่ละด้านมีการพัฒนาเป็นขั้นๆ ตั้งแต่ขั้นแรกจนถึงขั้นสูงสุด การ แสดงออกทางศิลปะก็เช่นกันต้องมีการพัฒนาการตั้งแต่การขีดเขียนเส้นขยุกขยิกไม่เป็นรูปอะไร จนถึงการเขียนได้เป็นรูปร่าง แสดงออกทางศิลปะของเด็กมีการพัฒนาเป็นขั้นๆ

1. ขั้นขีดเขียน (The Scribbling Stage) อายุ 2-4 ปี
2. ขั้นก่อนมีแบบแผน (The Preschematic Stage) อายุ 4-7 ปี
3. ขั้นมีแบบแผน (The Schematic Stage) อายุ 7-9 ปี
4. ขั้นเริ่มเหมือนจริง (The Drawing Relism) อายุ 9-11 ปี
5. ขั้นมีเหตุผล (The Stage of Reasoning) อายุ 11-13 ปี

ในขั้นนี้ จะเป็นการวาดแบบเหมือนจริง หมายถึง การวาดภาพโดยใช้ประสบการณ์ของ ตนเอง เด็กมีประสบการณ์ในสิ่งใดก็จะวาดสิ่งนั้นขึ้น เด็กหญิงมีความสนใจการแต่งกาย กิจกรรม ของเพศหญิง เช่น การจัดดอกไม้ การเย็บปักถักร้อย ส่วนเด็กชายจะสนใจการผจญภัย ความกล้า หาวญ การเดินทางไกล การตั้งค่ายพักแรม ทั้งเด็กหญิงและเด็กชายวัยนี้เริ่มมีความต้องการความเป็น อิสระ ดังนั้นการให้ความร่วมมือกับผู้ใหญ่หรือการรับความช่วยเหลือจากผู้ใหญ่ลดลง

ผลงานของเด็กในวัยนี้ยังไม่สมบูรณ์ เด็กไม่สามารถจัดระยะของวัตถุในภาพให้สัมพันธ์กัน ได้ เช่น เด็กวาดคนเก็บผลไม้ เด็กจะวาดได้เพียงมือที่ยื่นออกไปจับผลไม้เท่านั้น เด็กไม่สามารถวาด มือจับผลไม้ได้ ความสามารถในการปรับปรุงวิธีการวาดของเด็กมีไม่พอเพียง จึงทำให้ผลงานของ

เด็กยังไม่สมบูรณ์ มีความแข็งกระด้าง ขาดความอ่อนโยนตามธรรมชาติ ขาดความสัมพันธ์กันตามหลักของความจริง ลักษณะสำคัญอีกอย่างหนึ่งของเด็กวัยนี้ เด็กจะเริ่มเห็นแล้วว่าเส้นฐานจะมีความหมายน้อยลง เด็กจะเห็นความสำคัญของพื้นราบมากขึ้น ซึ่งช่วยให้ผลงานของเด็กใกล้เคียงกับความจริงมากขึ้น

การพัฒนาทางด้านสร้างสรรค์ในขั้นเริ่มเหมือนจริง

การพัฒนาทางด้านสร้างสรรค์ในขั้นเริ่มเหมือนจริงจะปรากฏในผลงานเด็ก ดังนี้

1. เด็กรู้จักออกแบบเพื่อให้ได้ผลงานตามที่ตัวเองต้องการ
2. เด็กสามารถนำเนื้อหาแปลกๆ มาแสดงในผลงานของตนเอง
3. เด็กสามารถคิดแปลงวิธีการแสดงออกที่ซ้ำซากให้เป็นไปตามแนวคิดของตัวเอง

ดังนั้นในการทำวิจัยครั้งนี้ กลุ่มทดลองนั้นเป็นเด็ก ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีอายุประมาณ 8-11 ปี ซึ่งเป็นวัยเด็กตอนกลาง (Middle Children) นักจิตวิทยาพัฒนาการบอกว่าเด็กวัยนี้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น พัฒนาการทางสติปัญญาเจริญเติบโตไปอีกลำดับขั้นหนึ่ง พัฒนาการทางสังคมขยายขอบกว้างขวาง เด็กๆ มักใช้เวลาอยู่กับผู้ใหญ่อื่นๆ ที่มีให้พ่อแม่หรือบุคคลในบ้านยาวนาน รู้จักคบหาเพื่อนร่วมรุ่นได้ดีกว่าในวัยเด็กตอนต้น แม้ว่าพ่อแม่ยังมีบทบาทสำคัญในการอบรมเลี้ยงดูบุตร แต่บุคคลที่เป็นผู้ใหญ่อื่นๆ นอกบ้านก็เริ่มมีบทบาทสำคัญในการอบรมดูแลเด็กพอๆ กับพ่อแม่ผู้ปกครองที่บ้าน หรือยิ่งกว่าสำหรับเด็กบางคน ลักษณะพัฒนาการที่สำคัญในช่วงนี้คือการเตรียมตัว เพื่อเป็นเด็กวัยรุ่นและผู้ใหญ่ที่สามารถรับผิดชอบตนเองในด้านต่างๆ อาทิเช่น หัดทำอะไรด้วยตนเองได้เรียนรู้ที่จะเล่น เรียนและทำงานกับเพื่อนร่วมวัย เรียนรู้ที่จะให้ความเป็นเพื่อนกับผู้อื่นและสร้างมิตรภาพ (ศรีเรือน แก้วกังวาล, 2545) เด็กในช่วงวัยนี้จะมีพัฒนาการด้านต่างๆ ดังนี้

พัฒนาการทางสังคม

พัฒนาการทางด้านสังคมในระยะนี้ มีลักษณะแตกต่างจากวัยเด็กตอนต้นหลายประการ อาทิเช่น

1. เด็กคบเพื่อนร่วมชั้นและผู้ใหญ่มากขึ้น
  2. พัฒนาการด้าน Egocentric ลดลง ทำให้เด็กสามารถรวมกลุ่มเล่นกับเพื่อน ได้ดียิ่งขึ้น
- สมรรถภาพทางความคิดนึกและพัฒนาการด้านศีลธรรมจรรยา ทำให้เด็กร่วมเล่น เรียน ทำกิจกรรมต่างๆ เป็นกลุ่มได้ดี

3.ความสำคัญของการเรียนที่มีต่อชีวิต ค่านิยมของการเรียนในโรงเรียนในสังคมปัจจุบันทำให้เด็กผูกพันกับเพื่อนที่โรงเรียนและครู ทำให้เด็กห่างเหินจากผู้ใหญ่ในบ้าน (ศรีเรือน แก้วกังวาล, 2545)

พัฒนาการทางด้านอารมณ์

ในระยะวัยเด็กตอนกลาง เด็กจะรู้จักกลัวสิ่งที่สมเหตุสมผลมากกว่าวัยเด็กตอนต้น เพราะความสามารถใช้เหตุผลของเด็กพัฒนาการมากขึ้น มีความรู้สึกสงสารและเห็นอกเห็นใจ เข้าใจอารมณ์ ความรู้สึกของบุคคลอื่น สิ่งที่ต้องพัฒนาในด้านอารมณ์ของเด็กๆ ะยะนี้คือ การเข้าใจอารมณ์ของตนเอง อารมณ์ของบุคคลอื่น การรู้จักควบคุมอารมณ์ และการรู้จักแสดงอารมณ์ออกมาอย่างเหมาะสม พัฒนาการเหล่านี้จำเป็นสำหรับสุขภาพจิตที่ดีของเด็ก และเป็นหนทางให้เด็กได้มีโอกาสเข้าร่วมกลุ่มกับเด็กอื่นๆ การพัฒนาด้านนี้ ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับตัวเด็กจะต้องช่วยเหลือเด็กด้วย โดยการ

- 1.เปิดโอกาสให้เด็กเข้ากลุ่ม กลุ่มจะบีบบังคับให้เด็กเรียนรู้และปรับปรุงการควบคุมอารมณ์ และแสดงออกอารมณ์ในลักษณะที่สังคมยอมรับ
- 2.ให้ได้เล่นออกกำลังกาย โดยการเล่นที่ใช้พลังกำลังแบบต่างๆ เช่น ฟุตบอล ว่ายน้ำ หมากรุก ตีจับ ลูกกอล์ฟ ลิงชิงหลัก ปิงปอง ฯลฯ
- 3.ให้มีกิจกรรมสร้างสรรค์ต่างๆ เช่น ปั้นรูป วาดรูป เขียนเรื่อง ฯลฯ (ศรีเรือน แก้วกังวาล, 2545)

พัฒนาการทางความคิด

โลกของเด็กวัยนี้เป็นการขยายขอบเขตกว้างขวางทางสังคมและความคิด การเริ่มเรียนในโรงเรียนอย่างจริงๆ จังๆ การได้มีกลุ่มเพื่อร่วมวัยมากหน้าหลายตา วิชาต่างๆ ที่เด็กได้มีโอกาสได้เรียนอันหลากหลาย ทำให้ขยายความคิด สติปัญญาของเด็กขยายทั้งแนวกว้างและแนวลึกตามวัย เนื่องจากวัยเด็กตอนกลางเป็นระยะเวลาที่เป็นการ “วางรากฐานทางการศึกษา” ด้านความรู้พื้นฐานด้านการอ่าน การเขียน การคิดเลข การพัฒนาทักษะที่ประณีตขึ้น (Fine motor เช่น การทำงานฝีมือ การวาดเขียนที่มีรายละเอียดมากขึ้น ฯลฯ) ซึ่งพัฒนาการต่างๆ เหล่านี้ ต้องอาศัยเซาว์ปัญญาและต้องมีวิธีการเรียนรู้ จึงมีสัมฤทธิ์ผล เด็กคนใดที่มีฐานไม่มั่นคงทางวิชาการด้านต่างๆ ตั้งแต่วัยเด็กตอนกลาง จะเป็นเด็กที่มีปัญหาด้านบุคลิกภาพ ด้านอารมณ์ ด้านสังคม ด้านการเรียนรู้ และด้านอื่นๆ ในอนาคตอันมาก อนึ่ง มีการแข่งขันสูงมากทางวิชาการในสังคมสมัยใหม่ (ศรีเรือน แก้วกังวาล, 2545)

พัฒนาการทางกาย

พัฒนาการทางกายของเด็กวัย 6 ถึง 12 ขวบ เป็นแบบค่อยเป็นค่อยไป ซ้ำๆ แต่สม่ำเสมอ การทำงานประสานกันของกล้ามเนื้อใหญ่ น้อย และประสาทสัมผัสละเอียดอ่อนดีมากขึ้น การพัฒนาทางสติปัญญาที่ต้องใช้ทักษะประเภทนี้เป็นสิ่งจึงทำได้แล้ว เด็กสามารถเล่นเกมที่ซับซ้อน และทำกิจกรรมการเล่นชนิดสร้างสรรค์ได้ (Creative plays) เช่น การวาดภาพ การปั้นรูป การทำงานฝีมือ การแกะสลัก การดนตรี ฯลฯ ความเจริญเติบโตแข็งแรงทางกายขึ้นอยู่กับอิทธิพลหลายประการ เช่น ลักษณะกรรมพันธุ์ อาหาร การออกกำลังกาย ความมั่นคงทางอารมณ์ การพักผ่อนนอนหลับ ความมีความสุขภาคี เป็นฐานของความเจริญเติบโตด้านอารมณ์ สังคม และสติปัญญา

การจัดการเรียนรู้ สาระศิลปะ

การจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปะ

จินตนาการเป็นพลังผลักดันให้เกิดการเรียนรู้ทดลอง สร้างความเจริญทางเทคโนโลยี ผู้การคิดค้นนวัตกรรมใหม่ ๆ ที่ช่วยให้มนุษย์เอาชนะภัยต่าง ๆ ตลอดจนสร้างความสะดวกสบายในการดำเนินชีวิตมาจนถึงปัจจุบัน ด้วยแรงบันดาลใจจากธรรมชาติรอบตัว และโดยที่มนุษย์มีจินตนาการเป็นคุณสมบัติเฉพาะ เพียงแต่ต่างระดับ ซึ่งจะส่งผลให้มนุษย์ใช้ความคิดสร้างสรรค์ ถ่ายทอดเรื่องราวบนผนังถ้ำ เปลี่ยนเป็นภาษาภาพ จากภาพแทนคำเข้าสู่ระบบตัวอักษร และถูกพัฒนาเป็นภาษาเพื่อการสื่อสาร สิ่งที่น่าทึ่งไม่ใช่การผลิตทรัพยากรมนุษย์ที่ชาญฉลาด แต่เป็นการปลูกฝังให้เด็ก และเยาวชนมีกระบวนการทางความคิดอย่างสร้างสรรค์ ควบคู่ไปกับการมีคุณธรรม จริยธรรม จิตสำนึก ความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม ฉะนั้นการสร้างกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาศิลปะต้องสอดคล้องกับหลักสูตร จุดประสงค์ ความต้องการของผู้เรียน และการสร้างบรรยากาศภายในโรงเรียนหรือห้องเรียน ดังนั้นผู้วิจัยจึงต้องการสร้างกิจกรรมการเรียนการสอนที่สามารถส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก เพื่อพัฒนาในรายวิชาทัศนศิลป์และสามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้ หรือในการเรียนวิชาอื่น ๆ ในการเรียนการสอนย่อมมีเป้าหมายให้ผู้เรียนเกิดผลสัมฤทธิ์ตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ ผู้เรียนจะบรรลุผลได้มากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของผู้สอน ที่สำคัญการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนั้นมีหลายรูปแบบและวิธีการ ผู้สอนจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจจึงจะจัดกิจกรรมได้ถูกต้องเหมาะสม ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนอย่างแท้จริง

ความหมายของกิจกรรมการเรียนการสอน

วไลพร คโณทัย (2530: 19) ให้ความหมายไว้ว่า กิจกรรมการเรียนการสอน หมายถึง สภาพการณ์ของการจัดประสบการณ์ และการกระทำทุกอย่างทุกอย่างที่จัดขึ้นจากความร่วมมือ

ระหว่างผู้สอนและผู้เรียน เพื่อให้การเรียนการสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ น่าสนใจ และผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้

ทัศนีย์ ศุภเมธี (2533:189-190) ให้ความหมายไว้ว่า กิจกรรมการเรียนการสอน หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่กระทำขึ้นเพื่อให้การเรียนการสอนในครั้งนั้น ๆ ได้ผลดี หมายถึงการสอนของครู เป็นไปอย่างมีความหมาย นักเรียนได้ทั้งความรู้และความสนุกเพลิดเพลิน

อาภรณ์ ใจเที่ยง (2535:88) สรุปความหมายของกิจกรรมการเรียนการสอน หมายถึง การปฏิบัติต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน เพื่อให้การสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ และการเรียนรู้ของผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์การสอนที่กำหนดไว้

บุญเกื้อ คอรวาเวช (2543:91) ได้ให้ความหมายของชุดการสอนว่า เป็นนวัตกรรมทางการศึกษา โดยใช้สื่อการสอนตั้งแต่สองชนิดขึ้นไปรวมกัน เพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้ตามที่ต้องการ สื่อที่ใช้ร่วมกันจะเสริมประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ช่วยให้ผู้เรียนรับความรู้อย่างมีประสิทธิภาพ และยังช่วยให้ผู้เรียนเกิดความมั่นใจ

อรทัย ศรีอุทธา (2547:10) กล่าวว่า ชุดกิจกรรม หมายถึง ชุดการเรียนหรือชุดการสอนของสื่อแบบประสมต่าง ๆ ที่ประกอบด้วยวัสดุอุปกรณ์หลายชนิดและกิจกรรมการเรียนรู้ที่ครูนำมาใช้กับนักเรียนเพื่อบรรลุจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ นักเรียนนักศึกษาและปฏิบัติกิจกรรมด้วยตัวเองจนเกิดการเรียนรู้ โดยครูเป็นผู้คอยแนะนำช่วยเหลือและมีการนำหลักจิตวิทยามาใช้ประกอบการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด

จากความหมายของกิจกรรมการเรียนการสอน สรุปได้ว่าเป็นการจัดประสบการณ์ในการเรียน หรือการกระทำร่วมกันระหว่างครูและนักเรียน เพื่อให้การเรียนการสอนเกิดประสิทธิภาพ นักเรียนได้รับความรู้ตามต้องการ และบรรลุจุดประสงค์การสอนที่กำหนดไว้

ความสำคัญของกิจกรรมการเรียนการสอน

กิจกรรมการเรียนการสอน เป็นองค์ประกอบสำคัญของการเรียนการสอน เพราะกิจกรรมทั้งของผู้เรียนและผู้สอนที่เหมาะสมจะทำให้เกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง ความสำคัญของกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีต่อการเรียนรู้มีดังต่อไปนี้

1. กิจกรรมช่วยเร้าความสนใจของนักเรียน
2. กิจกรรมเปิดโอกาสให้นักเรียนประสบความสำเร็จ
3. กิจกรรมจะช่วยปลูกฝังประชาธิปไตย
4. กิจกรรมจะช่วยปลูกฝังความรับผิดชอบ
5. กิจกรรมจะช่วยปลูกฝังและส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์
6. กิจกรรมจะช่วยให้นักเรียนได้มีการเคลื่อนไหว

7. กิจกรรมจะช่วยให้ นักเรียน ได้รู้สึกสนุกสนาน
8. กิจกรรมทำให้เห็นความแตกต่างระหว่างบุคคล
9. กิจกรรมช่วยขยายความรู้และประสบการณ์ของนักเรียนให้กว้างขึ้น
10. กิจกรรมจะช่วยส่งเสริมความงอกงามและพัฒนาการของเด็ก
11. กิจกรรมจะช่วยส่งเสริมทักษะ
12. กิจกรรมจะช่วยปลูกฝังเจตคติที่ดี
13. กิจกรรมจะช่วยส่งเสริมให้เด็กรู้จักทำงานเป็นทีมหรือเป็นหมู่คณะ
14. กิจกรรมจะช่วยให้เด็กเกิดความเข้าใจในบทเรียน
15. กิจกรรมจะช่วยส่งเสริมให้เด็กเกิดความซาบซึ้ง ความงามในเรื่องต่าง ๆ

ดังนั้นเมื่อครูเป็นผู้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนจะต้องจัดให้น่าสนใจ ให้สอดคล้องกับวัสดุ ปัญหา ความสามารถของผู้เรียน และเนื้อหาที่เรียนของบทนั้น ๆ โดยมีจุดมุ่งหมายอย่างชัดเจน ถึงจะเกิดผล ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และอยู่ยั่งยืนในผู้เรียน

จุดมุ่งหมายของผู้เรียน

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน มีจุดมุ่งหมายดังนี้

1. เพื่อให้ผู้เรียนเกิดพัฒนาการทางร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาไปพร้อมกัน
2. เพื่อสนองความสามารถ ความถนัด ความสนใจของผู้เรียนทุกคน ซึ่งแต่ละคนจะมีแตกต่างกัน
3. เพื่อสร้างบรรยากาศการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเรียนด้วยความเพลิดเพลิน ไม่เกิดความรู้สึกเบื่อหน่ายในการเรียน
4. เพื่อสนองเจตนารมณ์ของหลักสูตรให้ผู้เรียนได้คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น และเกิดทักษะกระบวนการ
5. เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนกล้าแสดงออก และมีส่วนร่วมในการเรียน

หลักการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

อาทรณ์ ใจเที่ยง (2535:89-93) ได้กล่าวว่า จากกิจกรรมการเรียนการสอนมีความสำคัญดังกล่าวมาแล้ว ดังนั้นในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จึงควรคำนึงถึงหลักการดังต่อไปนี้

1. การจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของหลักสูตร มีความมุ่งหวังให้ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น เกิดทักษะกระบวนการต่าง ๆ เช่น กระบวนการคิด การปฏิบัติงาน การจัดงาน การทำงานเป็นทีม ฯลฯ

2. จัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ของการสอน ผู้สอนต้องจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยให้ผู้เรียน ได้ลงมือฝึกปฏิบัติเพื่อให้เกิดทักษะ

3. จัดกิจกรรมให้สอดคล้องและเหมาะสมกับวัย ความสามารถ ความสนใจของผู้เรียน

4. จัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับลักษณะของเนื้อหาวิชา เนื้อหาวิชามีหลายประเภท เช่น ประเภทข้อเท็จจริง การแก้ปัญหา การคิดสร้างสรรค์ ทักษะ เจตคติ และค่านิยม เนื้อหาวิชาแต่ละประเภทต้องอาศัยเทคนิควิธีการสอน หรือการจัดกิจกรรมที่แตกต่างกัน

5. จัดกิจกรรมให้มีลำดับขั้นตอน เพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดความรู้ความเข้าใจ ไม่สับสน การจัดลำดับขั้นตอนควรเริ่มจากง่ายไปยาก รูปธรรมไปนามธรรม และส่วนร่วมไปส่วนย่อย จะทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ดี

6. จัดกิจกรรมที่น่าสนใจ โดยใช้สื่อการสอนที่เหมาะสม สื่อการสอนสามารถแบ่งได้ 5 ประเภท ได้แก่

6.1 สื่อบุคคลและของจริง หมายถึง ผู้สอน ผู้ช่วยสอน วิทยากรพิเศษต่าง ๆ หรือของจริงต่าง ๆ เพื่อช่วยในการประกอบการสอน เป็นต้น

6.2 วัสดุอุปกรณ์เครื่องฉาย เช่น ภาพยนตร์ แผ่นโปร่งใส สไลด์ ฟิล์ม ฯลฯ

6.3 วัสดุอุปกรณ์เครื่องเสียง เช่น วิทยุ เครื่องบันทึกเสียง ฯลฯ

6.4 สิ่งพิมพ์ เช่น หนังสือ วารสาร นิตยสาร รูปภาพต่าง ๆ ฯลฯ

6.5 วัสดุที่ใช้แสดง เช่น แผนที่ ลูกโลก ของจำลองต่าง ๆ ฯลฯ

7. จัดกิจกรรมโดยให้ผู้เรียนเป็นผู้ทำกิจกรรมเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวก ส่วนความรู้เป็นผลพลอยได้จากการทำกิจกรรม เพราะระหว่างทำกิจกรรมผู้เรียนจะได้รับผลคือ เกิดการพัฒนาตนเองทางการคิด การปฏิบัติ การปัญหา การทำงานร่วมกัน การวางแผนจัดการ และเทคนิควิธีการต่าง ๆ ที่เรียกว่า เรียนรู้วิธีการหาความรู้ ซึ่งมีคุณค่ามากกว่าความรู้ ดังนั้นในการสอนจึงต้องให้ผู้เรียนได้ลงมือทำกิจกรรม

8. จัดกิจกรรมโดยใช้วิธีการที่ท้าทายความสามารถของผู้เรียน ฝึกฝนวิธีการแสวงหาความรู้ และการแก้ปัญหาด้วยตนเอง จะทำให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของสิ่งที่เรียน และได้รับประโยชน์จากการเรียนอย่างแท้จริง

9. จัดกิจกรรมโดยใช้เทคนิควิธีการสอนที่หลากหลาย ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ และเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง ในการสอนแต่ละเนื้อหาวิชาและแต่ละครั้ง ผู้สอนไม่ควรใช้วิธีเดียวกันตลอด ดังนั้นผู้สอนอาจเลือกใช้วิธีการสอนแบบทดลอง แบบวิทยาศาสตร์ แบบแก้ปัญหา

หรือแบบสืบสวนสอบสวน ตามความเหมาะสม เป็นการเปลี่ยนใช้เทคนิควิธีสอนที่หลากหลายโดยให้สอดคล้องกับสถานการณ์ ผู้เรียนก็จะเรียนด้วยความกระตือรือร้น และเกิดการเรียนรู้ได้ดี

10.จัดกิจกรรมโดยให้มีบรรยากาศที่รื่นรมย์ สนุกสนาน เป็นกันเอง เพราะทำให้ผู้เรียนเรียนด้วยความสุข ส่งผลให้เกิดเจตคติที่ดีต่อวิชาที่เรียน

11.จัดกิจกรรมแล้วต้องมีการวัดผล ประเมินผลทุกครั้ง

ดังนั้น การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนั้นควรดำเนินการเพื่อประโยชน์แก่ผู้เรียนโดยตรง มุ่งพัฒนาความคิดของนักเรียน การปฏิบัติ การแก้ปัญหา การทำงานร่วมกับผู้อื่น การวางแผนจัดการ และเทคนิควิธีการต่าง ๆ ที่เรียกว่า การเรียนรู้วิธีการหาความรู้ ซึ่งมีคุณค่ามากกว่าตัวความรู้

ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จะมีขั้นตอนที่แตกต่างกันออกไปตามเทคนิควิธีการสอน เช่น การสอนแบบสาธิตย่อมแตกต่างกว่าการสอนแบบทดลอง อย่างไรก็ตามไม่ว่าจะใช้วิธีการสอนแบบใด มักจะมีขั้นตอนเหมือนกัน 3 ขั้นตอน คือ

1.ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน เป็นขั้นเตรียมความพร้อมให้แก่ผู้เรียน และเร้าความสนใจให้ผู้เรียนอยากรู้ อยากเห็น อยากทำ และอยากคิด เพื่อเชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่เข้าด้วยกัน

2.ขั้นปฏิบัติ เป็นขั้นที่สำคัญ เพราะผู้เรียนจะได้เรียนรู้ตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ กิจกรรมที่ผู้เรียนจะปฏิบัติในขั้นนี้มีอยู่หลายอย่าง เช่น การค้นคว้า การอภิปรายกลุ่ม การรายงาน การแสดงบทบาทสมมติ การสาธิต การเล่าเรื่อง ฯลฯ ผู้สอนต้องคำนึงถึงหลักการจัดกิจกรรม

3.ขั้นสรุปและวัดผล เป็นขั้นตอนการสรุปเนื้อหาที่เรียนมาแล้ว สรุปด้านความรู้ ความคิด เจตคติ และทักษะที่ผู้เรียนได้รับ ตลอดจนการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

องค์ประกอบของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

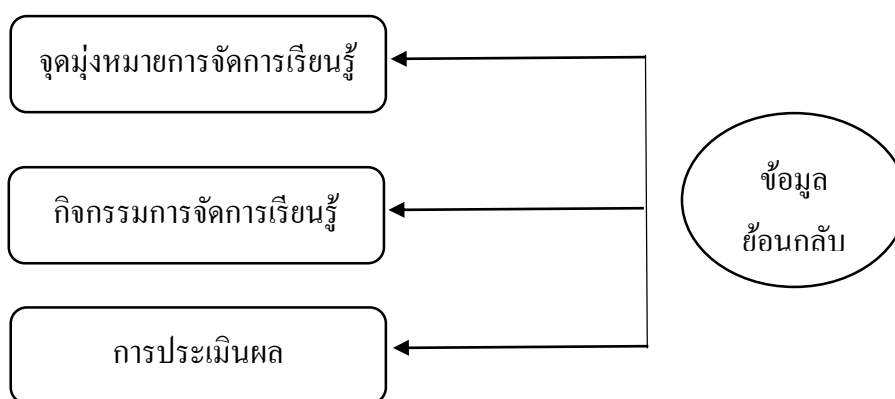
ระบบการจัดการเรียนรู้ของไทเลอร์ (Tyler, 1971) ไทเลอร์ได้เสนอองค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ที่เรียกว่า ไทเลอร์ลูป (Tyler Loop) ไว้ 3 ส่วนคือ

1.จุดมุ่งหมายของการจัดการเรียนรู้ ในการวางแผนการจัดการเรียนรู้ต้องกำหนดจุดมุ่งหมายการจัดการเรียนรู้ให้ชัดเจน

2.กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ ในขั้นสอนจำเป็นต้องเลือกจัดเนื้อหาและกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายได้ที่กำหนดไว้

3.การประเมินผลการจัดการเรียนรู้ ต้องให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการจัดการเรียนรู้และการจะพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพนั้น ข้อสำคัญอยู่ที่การนำข้อมูลเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการเรียนไปใช้ให้เป็นประโยชน์ แสดงได้ดังแผนภาพดังนี้

ภาพที่ 2 แสดงระบบการจัดการเรียนรู้ของไทเลอร์

ระบบการจัดการเรียนรู้ของบราวน์และคณะ (Brown and other, 1977) เป็นระบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การจัดการเรียนรู้โดยการพิจารณาถึงแนวทางและวิธีการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคน เพื่อที่ผู้สอนจะได้จัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความต้องการ ความสามารถ และความสนใจของผู้เรียน บราวน์และคณะกำหนดองค์ประกอบไว้ 4 ประการ ดังนี้

1. จุดมุ่งหมาย
  - 1.1 วัตถุประสงค์และเนื้อหา
2. สภาพการณ์
  - 2.1 การจัดประสบการณ์เรียน
  - 2.2 การจัดรูปแบบการจัดการเรียนรู้
3. ทรัพยากรหรือแหล่งวิชาการ
  - 3.1 บุคลากร
  - 3.2 วัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือ
  - 3.3 สถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก
4. ผลลัพธ์

การประเมินและการปรับปรุง

บุญเกื้อ ควรหาเวช (2543: 95) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบของชุดกิจกรรม โดยจำแนกส่วนของชุดกิจกรรม เป็น 4 ส่วน คือ

1. คู่มือ สำหรับครูผู้สอนและแผนการสอน หรือผู้เรียนตามแต่ชนิดของชุดการเรียนการสอน ภายในคู่มือจะชี้แจงถึงวิธีการใช้ชุดการเรียนการสอนเอาไว้อย่างละเอียด ประกอบด้วย

- 1.1 คำนำ
- 1.2 ส่วนประกอบของชุดการเรียนการสอน

- 1.3 คำชี้แจงสำหรับผู้เรียน
- 1.4 สิ่งที่คุณสอนและผู้เรียนต้องเตรียม
- 1.5 บทบาทของคุณสอนและผู้เรียน
- 1.6 การจัดห้องเรียน
- 1.7 แผนการสอน
- 1.8 เนื้อหาสาระของชุดการเรียนการสอน
- 1.9 แบบฝึกปฏิบัติหรือกระดาษคำตอบ
- 1.10 แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน (พร้อมเฉลย)

2. คำสั่งหรือกรอบงาน เพื่อกำหนดแนวทางการเรียนให้นักเรียน ประกอบด้วย

- 2.1 คำอธิบายในเรื่องที่จะศึกษา
- 2.2 คำสั่งให้ผู้เรียนดำเนินกิจกรรม
- 2.3 การสรุปบทเรียน

3. เนื้อหาสาระและสื่อการเรียนรู้ โดยจัดให้อยู่ในรูปแบบของสื่อการสอนแบบ ประสม และกิจกรรมการเรียนการสอนแบบกลุ่มและรายบุคคลตามวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม อาจประกอบด้วย บทเรียนโปรแกรม สไลด์ เทปบันทึกเสียง แผนภาพโปร่งใส วัสดุกราฟิก หุ่นจำลอง ของตัวอย่าง รูปภาพ เป็นต้น

4. การประเมินผล เป็นการประเมินของกระบวนการได้แก่ แบบทดสอบ รายงาน การค้นคว้า และผลการเรียนรู้ในรูปแบบการสอนต่าง ๆ เป็นต้น

องค์ประกอบของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนั้นมีนักวิชาการศึกษา นักวิจัย หลาย ท่านได้แยกองค์ประกอบไว้มากมาย ฉะนั้นองค์ประกอบในกิจกรรมการเรียนการสอนนั้นต้อง เลือกใช้ให้เหมาะสมกับกิจกรรมของตน เพื่อบรรลุเป้าหมายของการจัดการเรียนการสอน

แนวคิดทางศิลปศึกษา

ความหมายของศิลปศึกษา

นักศิลปศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงแนวคิดการเรียนรู้ตามแนวคิด DBAE ไว้ดังนี้

เกรียร์ (Greer D.W.1984) กล่าวถึงการเรียนรู้ตามแนวคิด DBAE ว่าเป็นการเรียนศิลปะ โดยรวมที่เกิดจากประสบการณ์สุนทรีย์จากภายในตัวผู้เรียนเอง ซึ่งมาจากหลักการทั้ง 4 แก่นวิชา ตามการเรียนศิลปะ โดยทั่วไป คือ องค์ความรู้ทางสุนทรียศาสตร์ ศิลปะปฏิบัติ ประวัติศาสตร์ศิลป์ และศิลปวิจารณ์ โดยได้รับการถ่ายทอดจากการสอนโดยอาศัยองค์ความรู้แบบบูรณาการที่มีระบบ

และลำดับจากหลักสูตร หรือการเรียนการสอนสำหรับผู้เรียนแต่ละระดับชั้น ซึ่งความรู้ต่างๆจะทำให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาศิลปะทางศิลปะจากความเข้าใจและปฏิบัติงานศิลปะได้ตามวัยของผู้เรียนไปจนถึงระดับผู้เชี่ยวชาญ เช่น สามารถเข้าใจงานศิลปะและสามารถแสดงความคิดเห็น หรือร่วมกิจกรรมทางศิลปะในชุมชนอย่างมีความรู้ และมีเหตุผล

สมิธ (Ralph A. Smith, 1987) กล่าวถึงแนวคิดในการเรียนรู้ศิลปะแบบ DBAE ว่าเป็นการเรียนศิลปะเพื่อเข้าใจถึงบริบทของศิลปะที่มีต่อมนุษย์ที่จะสร้างสรรค์ผลงานที่มีคุณค่าขึ้นมาเพื่อแสดงความสามารถและเป็นสัญลักษณ์ที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน การเรียนรู้นี้อาศัยหลักที่เป็นปัจจัยพื้นฐานในการพิจารณาศิลปะจาก 4 สาขาวิชาเพื่อให้เข้าถึงศิลปะ คือ ประวัติศาสตร์ สุนทรียศาสตร์ ศิลปะปฏิบัติ และศิลปะวิจารณ์ โดยสามารถนำสิ่งที่เป็งานศิลปะมาเป็นหัวข้อในการเรียนรู้เพื่อให้เกิดองค์ความรู้ และความเข้าใจในศิลปะซึ่งการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมจากครูผู้สอนที่มีความรู้ความสามารถกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ ผู้เรียนจะสามารถเรียนรู้เกิดความเข้าใจในศิลปะได้เองอย่างเป็นธรรมชาติ

ศิริลักษณ์ พงศ์ศรี (2546: 42) กล่าวว่า DBAE คือการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนศิลปะในระบบโรงเรียนให้เด็กได้ประสบการณ์ทั้ง 4 ด้าน คือ ประวัติศาสตร์ สุนทรียศาสตร์ ศิลปะวิจารณ์ และศิลปะสร้างสรรค์ จะส่งผลให้ศิลปศึกษาพัฒนาไปสู่การเรียนรู้ที่หลากหลาย และเต็มศักยภาพ

มะลิฉัตร เอื้ออนันท์ (2545 : 2-3) ได้เสนอแนวทางการปฏิรูปหลักสูตรศิลปศึกษาแนวใหม่ว่าเป็นแบบยึดหนักเกณฑ์เป็นพื้นฐาน มีชื่อย่อว่า DBAE (Discipline Based Arts Education) โดยเริ่มพัฒนามาจากประเทศสหรัฐอเมริกา ในราว ปี ค.ศ.1960 และได้เผยแพร่หลายไปสู่ประเทศต่างๆ ทั้งในยุโรปและเอเชีย และการที่หลักสูตรตามแนวคิดนี้มีความหลากหลายในเนื้อหาสาระความรู้ ส่งผลให้เกิดการศึกษาค้นคว้าที่กว้างขวางและหลากหลายไปด้วย หลักสูตรถูกกล่าวถึงในลักษณะที่มีมิติครอบคลุมขอบข่ายหลากหลาย ซึ่งมีนักการศึกษาต่างประเทศ ได้กล่าวอ้างอิงถึงแนวคิดหลักสูตร (DBAE) ในหลายลักษณะ เช่น หลักสูตรบูรณาการ (Interdisciplinary) หลักสูตรคตินิยมสรรพสาน (Eclecticism) หรือหลักสูตรบริบทนิยม (Contextualism)

ในปี ค.ศ.1960 มีนักวิชาการด้านศิลปศึกษาเริ่มให้ความสนใจกับแนวคิด หลักสูตรศิลปศึกษาแนวใหม่ที่รู้จักกันในนาม DBAE ซึ่งเป็นแนวคิดที่ให้ความสำคัญต่อเป้าหมายของการจัดการเรียนการสอนศิลปศึกษา ไม่เพียงแต่เป็นทางผ่านหรือเครื่องมือที่จะไปสู่ความคิดสร้างสรรค์เท่านั้น วิชาศิลปศึกษาสามารถให้ความรู้ที่มีคุณค่าแก่ผู้เรียนได้เช่นกันหลักสูตรแนวคิด (DBAE) ทำให้มีความชัดเจนของจุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของการเรียนศิลปะ ทำให้การเรียนการสอนมีคุณค่า เหมาะสำหรับเป็นหลักสูตรการเรียนการสอนในเกรด 1-12 โรงเรียนควรมีการแผนกลยุทธ์ใน

การจัดการเรียนการสอนทั้งด้านเนื้อหาและทักษะ โดยอาศัยความร่วมมือของชุมชน (Smith, 1987 : 3 ; Brandt, Ron. 1987 : 96 ; Eisner, Elliot W.1987 : 6)

แนวคิดของพหุศิลปศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE) พัฒนาโดยศูนย์การศึกษาศิลปะ Getty (J.Paul Getty Trust. 1985 : 122) และได้เผยแพร่มาจนถึงปัจจุบัน แนวคิดดังกล่าวเป็นวิธีการเชิงแบบแผน สำหรับการเรียนการสอนวิชาทัศนศิลป์ที่เน้นมากกว่าศิลปะปฏิบัติ แต่รวมถึงด้านสุนทรียศาสตร์ ประวัติศาสตร์ และการวิพากษ์วิจารณ์ ในการศึกษาของงานศิลปะด้านอื่นๆ

วิรุณ ตั้งเจริญ (2548 : 55-56) ได้ให้ความรู้เกี่ยวกับ ประวัติและความเป็นมาของแนวคิดพหุศิลปศึกษาเชิงแบบแผน (DBAE) ว่าการศึกษาและศิลปศึกษากระแสสากลในสหรัฐอเมริกาและยุโรป ช่วงกลางคริสต์ศตวรรษที่ 20 เป็นกระแสของการศึกษาแบบพัฒนาการนิยม (Progressivism) ที่สอดคล้องกับกระบวนการเสรีภาพลัทธิสมัยใหม่ในสังคมมีการเรียนการสอนแบบยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง (Child-centered) เน้นการแสดงออกเฉพาะตัวทั้งกระบวนการศึกษาในประเทศสหรัฐอเมริกาและยุโรป โดยเฉพาะอย่างยิ่งวิทยาลัยวิชาการศึกษา ซึ่งแนวคิดดังกล่าวได้พัฒนาเข้ามาในสังคมไทย ช่วงทศวรรษ 1970-1980 ได้มีกระบวนการเคลื่อนไหวความคิดทางด้านศิลปศึกษาเกิดขึ้นใหม่ในสหรัฐอเมริกา มุ่งเน้นแบบแผนหรือหลักเกณฑ์แทนการแสดงออกเฉพาะตัว (Self-Expression) พัฒนาการดังกล่าวประสานสัมพันธ์กับพัฒนาการของลัทธิใหม่ ศิลปศึกษาเชิงแบบแผน (Discipline-based Arts Education) ได้กำหนดแกนสำคัญในการสอน 4 แกน ดังนี้

- 1.แกนประวัติศาสตร์ (Art History)
- 2.แกนสุนทรียศาสตร์ (Aesthetics)
- 3.แกนศิลปวิจารณ์ (Art Criticism)
- 4.แกนศิลปะสร้างสรรค์ (Art Production)

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า แนวคิดพหุศิลปศึกษา เป็นการเรียนการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยประกอบไปด้วย ประวัติศาสตร์ สุนทรียศาสตร์ ศิลปะปฏิบัติ และศิลปวิจารณ์ ซึ่งจะส่งผลให้ผู้เรียนจะสามารถเรียนรู้เกิดความเข้าใจในศิลปะได้เองอย่างเป็นธรรมชาติ สามารถเข้าใจงานศิลปะและสามารถแสดงความคิดเห็น หรือร่วมกิจกรรมทางศิลปะอย่างมีความรู้และมีเหตุผล

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวทฤษฎี DBAE (Discipline-based Art Education)

มะลิฉัตร เอื้ออนันท์ (2543) กล่าวว่าไว้ว่าแกนความรู้ทางศิลปศึกษา 4 แกน หรือแกนความรู้ DBAE (Discipline-based Art Education) ประกอบไปด้วย

- 1.แกนประวัติศาสตร์ศิลป์ (Art History) เป็นแกนที่ถ่ายทอดถึงความเป็นมาของศิลปะ และศิลป์ที่เกี่ยวกับวัฒนธรรม ความเป็นมาและประวัติการสร้างงานศิลปะ

2.แกนสุนทรียศาสตร์ (Art Aesthetic) เป็นแกนที่สะท้อนให้เห็นผลของประสบการณ์ทางสุนทรียศาสตร์ ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนมีความเข้าใจเห็นคุณค่าของความงามทั้งในธรรมชาติและในศิลปะ สามารถรับรู้เกี่ยวกับความงามในสิ่งแวดล้อม

3.แกนศิลปวิจารณ์ (Art Criticism) เป็นแกนที่ให้ความรู้ต่อการรับรู้ การบรรยาย การวิเคราะห์ และการตีความ ช่วยให้ฝึกฝนการวิจารณ์ หรือศึกษาบทวิจารณ์ของนักวิจารณ์เป็นผู้มีความรอบรู้ ละเอียดลออ มีความเป็นประชาธิปไตย กล้าคิดกล้าแสดงออกอย่างมีเหตุผล ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ซึ่งเป็นแนวทางในการพัฒนาตนเองและปรับปรุงผลงาน

4.แกนศิลปะปฏิบัติ (Art Production) เป็นแกนที่สนับสนุนให้ผู้เรียนสร้างผลงานทางศิลปะ ทำให้เกิดประสบการณ์โดยตรง ช่วยให้ฝึกทักษะในด้านการตัดสินใจและการใช้ความคิดสร้างสรรค์

แกนความรู้ประวัติศาสตร์

วิรัตน์ พิชญ์ไพฑูริย์ (2536) ได้กล่าวถึง วิชาประวัติศาสตร์ ว่าเป็นวิชาที่สนับสนุนให้เกิดความเข้าใจที่ลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น เนื้อหาวิชานี้ได้ครอบคลุมถึงข้อมูลต่าง ๆ ของงานศิลปะ เพื่อการศึกษาค้นคว้า เช่น ประวัติและแนวคิดของศิลปินผู้สร้างงานศิลปะ ประวัติ แนวคิด เทคนิค และ การใช้เครื่องมือ รวมทั้งอิทธิพลของวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมที่ดีต่อการสร้างสรรค์งานนั้น ซึ่งผู้ศึกษาค้นคว้าอาจจะศึกษาได้จากคำบรรยาย หรือสังเกตได้โดยตรงจากรูปลักษณะของงานศิลปะ

สภากรณ์ อุ่นเมตตาดิจิต (2541) ได้กล่าวว่า ประวัติศาสตร์ หมายถึง เรื่องราวที่เกี่ยวกับพฤติกรรมมนุษย์ และความเปลี่ยนแปลงของสังคมมนุษย์ในอดีต ที่ได้สอบสวน ค้นคว้าและได้บันทึกไว้อย่างเป็นระเบียบโดยจัดระบบข้อเท็จจริงให้สัมพันธ์กับมิติเวลา สถานที่ บุคคล และเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในลักษณะที่สามารถอธิบายให้เข้าใจได้ วิชานี้มีขอบเขตกว้าง สามารถแบ่งแยกได้หลายสาขาตามลักษณะของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น เช่น ประวัติศาสตร์การศึกษา ประวัติศาสตร์การดนตรี และประวัติศาสตร์ศิลป์ เป็นต้น

วิธีสอนวิชาประวัติศาสตร์มีหลายวิธี ซึ่งอุบล ตูจันดา (2532) ได้รวบรวมไว้ดังนี้

1.สอนโดยการบรรยาย (Lecture Method) เป็นการสอนที่มีผู้สอนเป็นศูนย์กลางความสนใจ มาพูดบอกเล่าหรืออธิบายเนื้อหาเรื่องราวของศิลปะให้ผู้เรียนฟัง โดยผู้สอนเป็นผู้เตรียมการศึกษาค้นคว้า ผู้เรียนเป็นฝ่ายมารับผลการศึกษานั้น เป็นสื่อทางเดียวคือ จากผู้สอนสู่ผู้เรียนโดยผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมน้อยมาก นอกจากจด ฟัง และเตรียมตัวสอน ในปัจจุบันมีอุปกรณ์ประกอบการบรรยาย ได้แก่ สไลด์ แผ่นใส วีดิทัศน์ การสอนศิลปะแบบบรรยาย เหมาะกับวิชาทัศนศิลป์ และประวัติศาสตร์ศิลป์

2.สอนโดยการทบทวน (Reviewing Method) เป็นการช่วยให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงอดีตให้สัมพันธ์กับปัจจุบันได้ ทั้งนี้เพื่อให้มีความเข้าใจในประวัติศาสตร์ศิลป์ให้ดียิ่งขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหา อย่างชัดเจนและแม่นยำพอที่จะสามารถเจาะลงได้เมื่อต้องการ

3.สอนแบบสืบสวน (Inquiry Method) เป็นการฝึกให้ผู้เรียนรู้จักค้นคว้าหาความรู้ ใช้กระบวนการทางความคิดหาเหตุผล การค้นพบความรู้หรือแนวทางแก้ปัญหาที่ถูกต้องด้วยตนเอง โดยผู้สอนตั้งคำถามประเภทกระตุ้นให้ผู้เรียนใช้ความคิด หาวิธีการแก้ปัญหาได้เอง สามารถนำการแก้ปัญหาไปใช้ประโยชน์ต่อชีวิตประจำวันได้

4.สอนแบบแบ่งกลุ่มทำงาน (Committee Work Method) การที่ผู้สอนมอบหมายให้ผู้เรียนทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะ เช่น การไปทัศนศึกษานอกสถานที่ การให้หัวข้อไปค้นคว้าแล้วนำมาอภิปรายร่วมกันภายในหรือภายนอกชั้นเรียน โดยอาจแบ่งกลุ่มหรือรายบุคคล โดยให้ช่วยกันค้นคว้าและแก้ปัญหาหรือปฏิบัติกิจกรรมตามความสามารถ ตามความถนัดหรือตามความสนใจ การฝึกทักษะในการแก้ปัญหา การค้นคว้า และแสวงหาความรู้ด้วยตนเองหรือเป็นกลุ่มผู้เรียนทุกคนจะต้องดำเนินการตามที่มอบหมาย เป็นวิธีที่จะช่วยฝึกฝนผู้เรียนให้ได้รับประสบการณ์ตรง

5.สอนแบบอภิปราย (Discussion Method) การสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนฝึกการฟัง พูดแก้ปัญหา แสดงความคิดเห็นออกมาอย่างชัดเจน เป็นการสร้างเสริมประสบการณ์การสอนศิลปะแบบอภิปรายจึงมิใช่การเน้นที่ข้อคิดเห็น ข้อยุติเท่านั้น แต่คำนึงถึงกระบวนการทั้งหมดของการอภิปรายที่สังคมยอมรับ

6.สอนแบบวิทยาศาสตร์ (Scientific Method) เป็นการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง ส่งเสริมการทำงานเป็นหมู่คณะ ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบได้ใช้ความคิดหาเหตุผล ค้นพบปัญหา และคิดแก้ปัญหาโดยวิธีการทั้ง 5 ขั้น คือ

ขั้นที่ 1 กำหนดปัญหา และทำความเข้าใจปัญหา

ขั้นที่ 2 ขึ้นแยกปัญหา และวางแผนแก้ปัญหา

ขั้นที่ 3 ลงมือแก้ปัญหา หรือการทดลองและเก็บข้อมูล

ขั้นที่ 4 ขึ้นวิเคราะห์ข้อมูล หรือรวบรวมความรู้เข้าด้วยกัน

ขั้นที่ 5 ขึ้นสรุป และประเมินผล หรือสรุป และการนำมาใช้

7.สอนแบบสัมพันธ์กับวิชาอื่นๆ (Correlated Teaching) โดยผู้สอนต้องสำรวจว่านอกจากวิชาศิลปศึกษาแล้ว ผู้เรียนได้เรียนรู้อะไรบ้าง แล้วพยายามกำหนดแนวทางการสอนให้สัมพันธ์หรือกลมกลืนกับวิธีอื่นๆ เพื่อให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้หลายๆอย่าง จัดเป็นการเรียนรู้ในรูปแบบของพหุวิทยาการ

8. สอนแบบไปทัศนศึกษาออกสถานที่ (Field Trip) การที่ผู้สอนนำผู้เรียนไปนอกห้องเรียน เพื่อศึกษาในสถานที่ต่างๆ เป็นแนวทางที่ทำให้ผู้เรียนได้สัมผัสประสบการณ์ตรง ได้แก่ ภูมิประเทศ สภาพการณ์ต่างๆ สถานที่โบราณวัตถุ โบราณสถาน สัญลักษณ์ คำบอกเล่า คำบรรยาย และความรู้ ความคิดเห็นของผู้เรียน สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นข้อมูล และข้อเท็จจริงที่มีส่วนสร้างเสริมประสบการณ์ เรียนรู้อย่างกว้างขวางให้แก่ผู้เรียนได้เป็นอย่างดี

แกนความรู้สุนทรียศาสตร์

กิริติ บุญเจือ (2522) ได้กล่าวว่า สุนทรียศาสตร์มาจากคำศัพท์บาลี “สุนทรี” แปลว่า ดีงาม สุนทรียศาสตร์จึงหมายความว่า วิชาที่ศึกษาเกี่ยวกับศิลปะแขนงต่างๆ หลักการของศิลปะ กระบวนการสร้างสรรค์ประสบการณ์ ทั้งทางศิลปะและความรู้ความสามารถในการพิจารณาคุณค่า ของงานศิลปะ นอกจากนั้นขอบเขตยังครอบคลุมไปถึงศิลปะ ชีวิต สังคม รวมทั้ง ความงามและ ปรากฏการณ์ที่งดงามของธรรมชาติด้วย

พิระพงษ์ กุลพิศาล (2546) ได้กล่าวว่า การศึกษาสุนทรียศาสตร์ทางปฏิบัติจะเป็นการรับรู้ เกี่ยวกับความงามโดยตรง เช่น ความงามของศิลปะประเภทต่างๆ และความงามของธรรมชาติ ซึ่ง เราเรียกการรับรู้ความงามนี้ว่า ประสบการณ์ทางสุนทรียศาสตร์ การรับรู้ประสบการณ์ทาง สุนทรียศาสตร์นี้จะแตกต่างกันไปตามรสนิยมของแต่ละบุคคล

ประเสริฐ ศีลรัตน (2542) ได้กล่าวว่า ประสบการณ์ทางสุนทรียศาสตร์ที่ผู้เรียนได้รับผ่าน ผลงานศิลปะ สามารถแยกออกเป็น 3 ลักษณะ ดังนี้

1. ประสบการณ์เพื่อการเรียนรู้คุณค่าทางความงาม (Aesthetic/Artistic/Appreciation) เป็น การรับรู้ได้ด้วย การดู โดยไม่ต้องวิจารณ์
2. ประสบการณ์โดยการเรียนรู้จากการสร้างสรรค์ (Art Creation) เป็นประสบการณ์ที่ เกิดขึ้น โดยการปฏิบัติ หรือลงมือสร้างสรรค์ผลงาน ซึ่งคนที่ไม่มีสมรรถนะทางศิลปะจะหา ประสบการณ์แบบนี้ไม่ได้
3. ประสบการณ์เรียนรู้จากการวิเคราะห์ (Art Criticism) เป็นประสบการณ์ทางการวิจารณ์ เป็นการเรียนรู้วิเคราะห์ความงามด้วยการแยกแยะ และจดบันทึกไว้เป็นขั้นตอน

แกนความรู้ศิลปะปฏิบัติ

บันลือ ขอรวมเดช (2533) ได้กล่าวว่า การสอนศิลปะภาคปฏิบัติ หมายถึง กระบวนการ ถ่ายทอดความรู้รวมถึงการเสนอสถานการณ์การเรียนรู้ที่มุ่งพิจารณาให้ผู้เรียนได้มีทักษะและความ เชี่ยวชาญในการใช้วัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ตลอดจนสามารถถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดและจินตนาการ เฉพาะบุคคลให้ปรากฏออกมา เป็นผลงานที่สัมผัสได้ตามที่หลักสูตรกำหนด

สุชาติ เถาทอง (2537) ได้กล่าวว่า ทักษะศิลป์ (Visual Art) เป็นศิลปะแขนงหนึ่ง งานจิตรกรรม ศิลป์เป็นผลงานศิลปะที่สนองประสาทสัมผัสทางตา จำแนกออกได้เป็นแขนงต่างๆ คือ จิตรกรรม (Painting) ได้แก่ ผลงานทางการขีดเขียนด้วยสีต่างๆ มีลักษณะเป็น 2 มิติ คือ มีความกว้าง ความยาว ความหนา หรือความสูง ผู้สร้างงานจำเป็นต้องเชี่ยวชาญ รู้จักเทคนิคการทำงาน สำหรับผู้เรียนที่เพิ่งจะเริ่มต้นศึกษาการสร้างงานของตนเองนั้น ในขั้นต้น ผู้เรียนจะต้องรู้จักและเข้าใจตนเองก่อน เช่น เข้าใจความถนัดของตนเอง สิ่งนี้จะรู้ได้ด้วยการปฏิบัติงานทักษะศิลป์หลายๆด้านเปรียบเทียบกัน เมื่อเข้าใจศักยภาพของตนแล้วก็ควรพัฒนาต่อจนเชี่ยวชาญ โดยอาศัยการฝึกฝนตนเองอย่างหนัก รวมถึงพัฒนารูปแบบของผลงานนั้นสามารถเข้าใจถึงความสนใจของตนและพัฒนาความสามารถทางด้านทักษะปฏิบัติจะสามารถสร้างผลงานที่เป็นการถ่ายทอดแนวความคิด และรูปแบบอันเป็นเอกลักษณ์ของตนได้อย่างเต็มที่

แกนความรู้ศิลปวิจารณ์

ศิลปวิจารณ์ (Art Criticism) ตามความหมายในพจนานุกรมศัพท์ศิลปะอังกฤษ-ไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2530) ได้อธิบายว่า การวิพากษ์วิจารณ์ผลงานศิลปะซึ่งศิลปินได้สร้างสรรค์ไว้ โดยให้ความเห็นตามกฎเกณฑ์ และหลักการของศิลปะ แต่ละสาขาทั้งในด้านสุนทรียศาสตร์ และปรัชญาสาขาอื่นๆ นอกจากนี้ นักการศึกษาและนักวิชาทางด้านศิลปะได้อธิบายและให้ความหมายเกี่ยวกับศิลปวิจารณ์ไว้ดังนี้

แอนเดอร์สัน (Anderson, 1994) ได้กล่าวว่า ศิลปวิจารณ์ คือการพูดหรือการเขียนที่เกี่ยวข้องกับศิลปะ ซึ่งต่างไปจากการสืบสอบสวนทางความงาม แม้ว่าข้อมูลส่วนหนึ่งจะได้รับการสนับสนุนมาจากทฤษฎีสุนทรียศาสตร์ก็ตาม แต่โดยความมุ่งหมายแล้วก็เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจ และความชื่นชมที่มีต่อคุณค่าของงานศิลปะ โดยใช้ทฤษฎีทางสุนทรียศาสตร์เป็นรากฐานในการอธิบายความหมายและนัยสำคัญของงานศิลปะ

พิระพงษ์ กุลพิศาล (2546) ได้กล่าวว่า การวิจารณ์ศิลปะเป็นการเรียนรู้ความงามของผลงานศิลปะ ด้วยวิธีการวิเคราะห์แยกแยะ แล้วถ่ายทอดออกมาด้วยการจดบันทึก หรือบรรยายเป็นคำพูดอย่างมีโวหาร ให้ผู้อื่นรับรู้ค่าของความงามอีกทอดหนึ่ง

วิณา ธนาไชยสกุล (2547) ได้กล่าวว่า ศิลปวิจารณ์ หมายถึง การแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับผลงานศิลปะด้วยการเขียนบรรยาย หรือใช้คำพูดในการอธิบายอย่างมีระบบแบบแผนตามกฎเกณฑ์เป็นขั้นตอน โดยใช้หลักการทางศิลปะ เพื่อเสริมความรู้ความเข้าใจ และนิมิตหมายซึ่งในคุณค่าของงานศิลปะ

การประเมินผลการเรียนศิลปะ

การประเมินทางการศึกษา

พจน์ สะเพียรชัย (2519:72) กล่าวว่า การประเมินทางการศึกษา คือ กระบวนการที่จะตัดสินคุณค่าของกิจกรรมทางการศึกษา ที่อาศัยวิธีการที่มีระบบแบบแผนในการรวบรวมข้อมูลหลักฐาน และเหตุผลประกอบการพิจารณาตัดสินว่า กิจกรรมทางการศึกษานั้นๆ ดีหรือไม่ดีเหมาะสมหรือไม่เหมาะสมประการใด

พิชญ์ พงศ์ศรี (2550:2) กล่าวถึง การประเมิน (Evaluation) หมายถึง กระบวนการตัดสินคุณค่าของสิ่งหนึ่งสิ่งใดโดยนำสารสนเทศหรือผลจากการวัดมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ การประเมินทางการศึกษาเป็นกระบวนการตัดสินคุณค่าในบริบทของข่ายทางการศึกษา เช่น สื่อการสอน การเรียนรู้ การสอน หลักสูตร โครงการ พฤติกรรมด้านต่างๆ ของผู้เรียน การประกันคุณภาพ และองค์การทางการศึกษา เป็นต้น

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2541:20-21) กล่าวถึงความหมายของการวัดและประเมิน (Evaluation) หรือระเบียบวิธีเชิงประเมินว่าเป็นกระบวนการใช้ดุลยพินิจ (Judgement) หรือค่านิยม และข้อจำกัดต่างๆ ในการพิจารณาตัดสินคุณค่าของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยการเปรียบเทียบผลที่ได้วัดกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ เกณฑ์ที่กำหนดอาจจะเป็นเกณฑ์แบบสัมพัทธ์หรืออิงกลุ่ม หรือเกณฑ์สัมบูรณ์ (Absolute criteria) ก็ได้ จึงสรุปเป็นสมการแสดงความสัมพันธ์ระหว่างการวัดและประเมินได้ดังนี้

$$\text{การประเมิน} = \text{การวัด} + \text{ดุลยพินิจ}$$

จากความหมายดังกล่าว สมบูรณ์ ดันยะ ได้สรุปว่า การประเมินในทางการศึกษา จะต้องมียุทธศาสตร์ประกอบ 3 ประการ คือ

1. ผลการวัด (Measurement) ทำให้ทราบสภาพความจริงของสิ่งที่ประเมินว่ามีปริมาณเท่าไร มีคุณสมบัติอย่างไร เพื่อนำไปใช้เป็นข้อมูลสำหรับการพิจารณา

2. เกณฑ์การพิจารณา (Criteria) ในการตัดสินหรือลงสรุปว่าสิ่งใดดีแล้วใช้ได้หรือไม่ นั้น จะต้องมียุทธศาสตร์หรือมาตรฐานสำหรับใช้เปรียบเทียบกับสิ่งที่ได้จากการวัด

3. การตัดสินใจ (Decision) เป็นการชี้ขาดหรือสรุปผลการเปรียบเทียบระหว่างผลกับการวัดกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ว่าสอดคล้องกันหรือไม่ ทั้งนี้การตัดสินใจที่ดีต้องอาศัยการใช้วิจรรณญาณอย่างถี่ถ้วน ทุกแง่มุมและกระทำอย่างยุติธรรมโดยอาศัยสภาพและความเหมาะสมต่างๆ (สมบูรณ์ ดันยะ, 2545) สรุปได้ว่า การประเมินนั้น เป็นกระบวนการตัดสินคุณค่าของกิจกรรมทางการศึกษา ซึ่งต้องอาศัยระบบแบบแผนในการรวบรวมข้อมูล หลักฐาน และเหตุผลมาประกอบกัน

โดยจะต้องเปรียบเทียบผลที่ได้กับเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้ และการประเมินนั้นจะต้องมีองค์ประกอบ 3 ประการ คือ 1.ผลการวัด 2.เกณฑ์การพิจารณา และ 3.การตัดสินใจ

ความมุ่งหมายของการประเมิน

ในการปฏิบัติงานอะไรก็ตาม ผู้ปฏิบัติงานนั้นจะต้องตอบคำถามได้ว่า ทำไปเพื่ออะไร มีความมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์อย่างไร เพื่อจะได้แนวทางในการปฏิบัติงานนั้นๆ ให้สำเร็จและตรงจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ สำหรับการประเมินทางการศึกษา โดยทั่วไปแล้ว มีความหมายของการประเมินพอสรุปได้ 3 ประการ ดังนี้

1.การประเมินเพื่อวินิจฉัย เป็นการประเมินเพื่อค้นหาส่วนที่บกพร่องหรือเป็นปัญหา หรือเป็นการตรวจสอบความพร้อม ปัญหาอุปสรรคต่างๆ ในการดำเนินงาน ซึ่งอาจมาจากสภาพแวดล้อม ตัวบุคคล ทรัพยากร งบประมาณ ฯลฯ

2.การประเมินเพื่อปรับปรุง เป็นการประเมินระหว่างการทำงานโดยพิจารณาว่า จุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ตรงกับความต้องการ ประโยชน์และเป็นที่ยอมรับหรือไม่ วิธีดำเนินการ สภาพแวดล้อม บุคลากร ฯลฯ เหมาะสมและจะช่วยให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้หรือไม่ ทั้งนี้เพื่อใช้ผลการประเมินในการปรับปรุงการดำเนินงานให้เหมาะสม และมีประสิทธิภาพ

3.การประเมินเพื่อตัดสินเพื่อลงสรุป เป็นการประเมินผลเพื่อพิจารณาว่า การดำเนินงานนั้นมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลหรือไม่ การประเมินเพื่อจุดมุ่งหมายนี้ ตามปกติจะประเมินเมื่อสิ้นสุดการดำเนินการแล้ว (สมบุรณ์ ต้นยะ, 2545)(สมบุรณ์ ต้นยะ, 2545)(สมบุรณ์ ต้นยะ, 2545)(สมบุรณ์ ต้นยะ, 2545)

วิธีการประเมิน

วิธีการประเมินแบ่งได้ 2 วิธีใหญ่ ดังนี้ (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2545: 10-11, อ้างถึงใน พิษณุ พองศรี 2550: 9-10)

1.วิธีเชิงระบบ คือ การประเมินวิธีเชิงระบบ (Systematic Approach) จะใช้แนวทางปรนัยนิยม (Objectivism) นักประเมินจะใช้มาตรฐานหรือเกณฑ์สากล เน้นวิธีเชิงระบบด้วยวางแผนการดำเนินงานอย่างชัดเจน ใช้เครื่องมือมาตรฐานในการรวบรวมสารสนเทศ วิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้

2.วิธีเชิงธรรมชาติ (Naturalistic Approach) จะใช้แนวทางอัตนัยนิยม (Subjectivism) นักประเมินจะกำหนดมาตรฐานหรือเกณฑ์ในการตัดสินคุณค่าขึ้นเองตามเหตุผลของตน เน้นเชิงธรรมชาติ โดยการทำอย่างยืดหยุ่น รวบรวมข้อมูลสารสนเทศอย่างครอบคลุมสภาพธรรมชาติ

สำหรับความแตกต่างที่สำคัญในประเด็นต่าง ๆ ระหว่างประเมินด้วยวิธีเชิงระบบกับวิธีเชิงธรรมชาติ สามารถเปรียบเทียบโดยสรุปได้ตารางดังนี้

ประเด็น	วิธีเชิงระบบ	วิธีเชิงธรรมชาติ
➤ ที่มาของวิธีการ	วิทยาศาสตร์	ศิลปะศาสตร์ ปรัชญา มานุษยวิทยา
➤ ความเคร่งครัดในระเบียบวิธี	สูง	ต่ำ
➤ การจัดกระทำของผู้ศึกษา	ค่อนข้างสูงหรือสูง	ต่ำ
➤ การมองคุณค่า	เชิงเดี่ยว/กว้าง	เชิงพหุ/แคบ
➤ วิธีการ	ปรนัย	อัตนัย
➤ เครื่องมือที่นิยมใช้	เครื่องมือมาตรฐาน	การสังเกต/สัมภาษณ์โดยผู้ประเมิน
➤ การเก็บรวบรวมข้อมูล	อาศัยความร่วมมือจากกลุ่มตัวอย่าง	การจดบันทึกเหตุการณ์ตามธรรมชาติ
➤ การวิเคราะห์ข้อมูล	ใช้สถิติ	ใช้การเชื่อมโยงเหตุผล
➤ ระยะเวลาที่ใช้	น้อย	มาก
➤ ผู้ใช้ผลการประเมิน	นักวิชาการ	บุคคลทั่วไป
➤ เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ	ความตรงของเครื่องมือและกระบวนการ	ความน่าเชื่อถือของผู้ประเมิน

รูปแบบการประเมิน

พิสนุ พองศรี (2550:31-39) กล่าวถึง การประเมินมีพัฒนาการมาค่อนข้างนานจนถึงยุคปัจจุบัน จึงมีผู้คิดค้นรูปแบบสำหรับการประเมินสิ่งต่างๆ ขึ้นมาเป็นจำนวนมาก รูปแบบมาจากคำว่า Model ในภาษาอังกฤษ บางครั้งแปลเป็นไทยว่า “แบบจำลอง” หรือนักวิชาการบางท่านใช้ทับศัพท์ว่า “โมเดล” เพื่อป้องกันไม่ให้เข้าใจไขว้เขว อย่างไรก็ตามถ้าเป็นการประเมินแล้ว คำว่ารูปแบบส่วนใหญ่ค่อนข้างจะเข้าใจเป็นสากลว่า หมายถึง รูปแบบการประเมินซึ่งจะมีชื่อเรียกเฉพาะ ตามที่ผู้คิดกำหนดไว้ หรือเรียกตามชื่อของผู้คิด ซึ่งได้สรุปรูปแบบการประเมินไว้ ทั้ง 28 รูปแบบ แบ่งเป็น 4 กลุ่ม และมีสาระโดยสังเขป ดังนี้

1.กลุ่มที่เน้นการตัดสินใจด้วยวิธีเชิงระบบ

รูปแบบการประเมินในกลุ่มนี้เน้นการใช้วิธีเชิงระบบ เพื่อการนำเสนอสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อผู้เกี่ยวข้องสำหรับการตัดสินใจในเชิงบริหาร มี 9 รูปแบบ ดังนี้

1.1 รูปแบบการวิเคราะห์ระบบ (System Analysis Model) รูปแบบการประเมินนี้ใช้เทคนิค PPBS (Planning, Programming and Budgeting System) ซึ่งมีแนวคิดมาจากทฤษฎีเศรษฐศาสตร์มาใช้ในหน่วยงานรัฐบาล เพื่อให้ได้ผลผลิตสูงสุดโดยเชื่อว่าปัจจัยเบื้องต้น (Input) กระบวนการ (Process) และผลผลิต (Output) มีความสัมพันธ์กัน สามารถวัดผลได้ในเชิงปริมาณ เช่นเดียวกับการวิจัยเชิงทดลอง

1.2 รูปแบบการวิเคราะห์ค่าใช้จ่าย (Cost Related Analysis Model) รูปแบบการประเมินนี้ประยุกต์การวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายในทางเศรษฐศาสตร์มาใช้ในการประเมิน โดยมีเทคนิคในการวิเคราะห์ที่สำคัญ คือ การวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายกับประสิทธิผลที่ได้รับ (Cost Effectiveness Analysis) การเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายกับผลประโยชน์ตอบแทนในรูปแบบของตัวเงิน (Cost Benefit Analysis) การวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายกับผลประโยชน์ของการใช้สอย (Cost Utility Analysis) การวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายของความเป็นไปได้ (Cost Feasibility Analysis) เพื่อให้แน่ใจว่าทางเลือกนั้นมีค่าใช้จ่ายอยู่ในวงเงินที่มีอยู่และมีทางเลือกต่างๆ ที่เป็นไปได้

1.3 รูปแบบเพิร์ท (Program Evaluation and Review Technoques Model: PERT) การประเมินในรูปแบบนี้ ใช้เทคนิคการทบทวนและประเมินการจัดกิจกรรมของโครงการหรือองค์การ เพื่อให้ผลการดำเนินงานเป็นไปตามเป้าหมาย และเสร็จทันเวลาที่กำหนดโดยอาศัยการสร้างแผนผังการดำเนินกิจกรรมตามขั้นตอน และประมาณเวลาที่ใช้ในแต่ละกิจกรรม เพื่อหาเส้นทางการดำเนินกิจกรรมที่วิกฤติ จะได้รับผลกระทบตามความเหมาะสม โดยให้ความสำคัญต่อเส้นทางวิกฤติ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายและเสร็จทันกำหนดเวลา อาจพูดได้ว่า เป็นเทคนิคในการติดตามสิ่งที่จะประเมินนั่นเอง

1.4 รูปแบบของรอสซี่ ฟรีแมน และไวรซ์ (Rossi, Freeman, and Wright's Approach Model: RFWA) เป็นรูปแบบอย่างเป็นระบบที่พยายามเน้นการประเมินที่มีการวางแผนกำหนดวิธีการที่เป็นมาตรฐานและชัดเจน เพื่อให้ผลการประเมินมีความเที่ยงตรงและเป็นปรนัย

1.5 รูปแบบทดลอง (Experimental Model) รูปแบบการประเมินนี้พัฒนาโดยนักวัดผลทางจิตวิทยา ซึ่งนำหลักการวัดและการทดลองมาใช้ในแนวทางหนึ่งของการประเมิน การประเมินจะเน้นการออกแบบอย่างรัดกุมเท่าที่เป็นไปได้ โดยใช้แบบแผนการทดลองหรือกึ่งทดลอง มีการเก็บรวบรวมข้อมูลตามมาตรฐาน การตัดสินใจผลเน้นข้อมูลเชิงประจักษ์มากกว่าใช้มาตรฐานหรือความรู้สึกส่วนตัว และสรุปผลในรูปของความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ เพื่อจะได้นำผลไปใช้อ้างอิง

กับสิ่งประเมินอื่นๆ ที่มีลักษณะคล้ายกันได้ ผลการประเมินจะมีส่วนในการกระตุ้นทางการเมือง และในการตัดสินใจของผู้บริหาร

1.6 รูปแบบยึดจุดมุ่งหมาย (Goal – Eased Model) รูปแบบการประเมินนี้ยึดจุดมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์ของสิ่งที่ประเมินเป็นหลัก ในการประเมินความสำเร็จวัตถุประสงค์ของสิ่งที่ประเมิน จึงเป็นเป้าหมายของการประเมินและผลลัพธ์ที่คาดหวัง ซึ่งสามารถนำมาเป็นเกณฑ์มาตรฐานสำหรับการตัดสินใจผลสำเร็จของการดำเนินงานได้ ในการกำหนดวัตถุประสงค์ของสิ่งที่ประเมิน จึงต้องมีความชัดเจนในรูปของวัตถุประสงค์ของสิ่งที่ประเมิน ทำให้นักประเมินวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์กับผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น เพื่อจะเป็นการตัดสินใจผลสำเร็จของการดำเนินงานได้ รูปแบบการประเมินนี้ยังมีอิทธิพลอยู่มาก โดยเฉพาะในการประเมินการเรียนรู้การสอน

1.7 รูปแบบการตรวจสอบความไม่สอดคล้อง (Discrepancy Model) รูปแบบนี้เน้นการตรวจสอบความไม่สอดคล้องระหว่างสิ่งที่คาดหวังและสิ่งที่เกิดขึ้นจริง เพื่อเป็นการชี้จุดเด่นจุดด้อยของการดำเนินงาน

1.8 รูปแบบซีปปี้ (Context-Input-Process-Output Model: CIPP) รูปแบบ CIPP นี้ใช้สำหรับการประเมินบริบท ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิต เพื่อช่วยผู้บริหารในการตัดสินใจเกี่ยวกับการเลือกเป้าหมาย หรือจุดมุ่งหมายของสิ่งที่ประเมิน รูปแบบการประเมินนี้เป็นที่รู้จักและใช้กันอย่างแพร่หลายมากที่สุดในประเทศไทย

1.9 รูปแบบศูนย์กลางการเรียนรู้ด้านการประเมิน (Center for the Study of Evaluation Model: CSE) เน้นการเสนอสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อผู้บริหาร โดยการประเมินประกอบด้วยกิจกรรมสำคัญ คือ การประเมินความต้องการของระบบ (System Assessment) ประเมินการวางแผน โครงการ (Program Planning) ประเมินการดำเนินงานตามแผน (Implementation Evaluation) ประเมินความก้าวหน้า (Progress Evaluation) และประเมินผลลัพธ์ (Outcome Evaluation) นักประเมินจะรวบรวมข้อมูลที่เชื่อถือได้เกี่ยวกับสิ่งที่ประเมินให้ตรงกับความต้องการของผู้บริหาร โดยจะต้องทราบว่าใครมีอำนาจตัดสินใจ ผู้บริหารต้องการข้อมูลอะไร และนักประเมินควรเป็นคนกลางที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องหรือไม่มีส่วนเสียกับสิ่งที่ประเมิน

2.กลุ่มที่เน้นการตัดสินใจด้วยวิธีเชิงธรรมชาติ

รูปแบบกลุ่มนี้เน้นการใช้วิธีทางธรรมชาติ เพื่อเสนอสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อผู้เกี่ยวข้องสำหรับการตัดสินใจในเชิงบริหาร มี 7 รูปแบบ ดังนี้

2.1 รูปแบบการนำผลไปใช้ประโยชน์ (Utilization-Focused Approach Model: UFA) รูปแบบการประเมินนี้ จะเน้นการนำผลไปใช้ประโยชน์โดยใช้บุคลิกภาพของนักประเมิน

ไปสู่การใช้ประโยชน์ของผลการประเมิน นักประเมินจะต้องสร้างความสัมพันธ์ส่วนตัวกับผู้ต้องการใช้ข้อมูลโดยตรง เพื่อให้รู้ข้อมูลในการตัดสินใจที่ต้องการทำ และให้ข้อมูลที่ผู้ต้องการดำเนินงานสามารถกระทำได้โดยระบุผู้เกี่ยวข้องโดยตรงที่ต้องการใช้ผลประเมิน กำหนดประเด็นการประเมินให้ชัดเจน เลือกรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล และใช้เกณฑ์การตัดสินใจซึ่งเป็นที่ยอมรับของผู้ใช้ผลการประเมินเพื่อสรุปและตัดสินใจคุณค่าของสิ่งที่ประเมินเอง

2.2 รูปแบบยึดผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders-Based Model) รูปแบบการประเมินนี้ ให้ความสำคัญและเน้นสนองตอบความต้องการของกลุ่มต่าง ๆ (Multiple Stakeholders Groups) เช่น กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย กลุ่มผู้สนใจและเกี่ยวข้องกับสิ่งที่ประเมิน กลุ่มเหล่านี้จะมีส่วนร่วมในขั้นตอนต่าง ๆ ของการประเมิน การเลือกกลุ่มผู้เกี่ยวข้องควรพิจารณาว่า โดยนักประเมินจะต้องมีความสามารถในการพัฒนาเกณฑ์การตัดสินใจสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์ของโมเดล กับประเด็นปัญหาที่ต้องการประเมิน เพื่อตัดสินใจเลือกแนวทางการประเมินแบบ Goal – Based เพื่อออกแบบการประเมินที่แก้ไขจุดอ่อนของโมเดลเหล่านั้น

2.3 รูปแบบสนองความต้องการ (Responsive Model) รูปแบบการประเมินนี้เน้นสนองความต้องการสารสนเทศของผู้สนใจใช้ผลการประเมิน โดยพยายามตัดสินใจคุณค่าของการดำเนินงานตามทัศนะของผู้เกี่ยวข้องหลายฝ่ายอย่างกว้างขวาง รวบรวมข้อมูลด้วยการสังเกตและสัมภาษณ์ตามสภาพธรรมชาติ เน้นข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้กระบวนการและผลกระทบในด้านการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่เกิดขึ้น โดยพิจารณาองค์ประกอบของการประเมิน 3 ส่วน คือ สิ่งนำ การปฏิบัติ และผลลัพธ์

2.4 รูปแบบที่เน้นการสร้างสรรค์ของนักประเมิน (Creative Model) รูปแบบนี้จะใช้หลักความสอดคล้องการตอบสนองตามสถานการณ์ (Situationally Responsive) เน้นผลที่นำไปใช้ประโยชน์ได้ (Utilization-Focused) และมีวิธีการที่ยืดหยุ่น (Methodologically Flexible) ด้วยการใช้กระบวนการแก้ปัญหาในการปรับเปลี่ยนสถานการณ์และการประเมินให้เหมาะสมกัน โดยอาศัยความสามารถส่วนตัวของนักประเมินในการเจรจาต่อรอง การมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม เพื่อออกแบบการประเมิน และปรับวิธีการเทคนิคให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป

2.5 รูปแบบทรานแซคชันแนล (Transactional Model) การประเมินรูปแบบนี้ใช้เพื่อแก้ไขความแตกแยกหรือขัดแย้งอันเนื่องมาจากการดำเนินงานและประสานรอยร้าว โดยใช้หลักการบริหารความขัดแย้ง กระบวนการประเมินจะเริ่มด้วยการประชุมเพื่อรับทราบปัญหาของกลุ่มผลประโยชน์ที่เกี่ยวข้องทั้งหมด สร้างเครื่องมือติดตามข้อมูลการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์

เกี่ยวกับการรับรู้ของปัญหา ความคาดหวังของกลุ่มต่างๆ ปรับเปลี่ยนสิ่งที่ประเมินให้เหมาะสม โดยสร้างความรับผิดชอบร่วมกัน ติดตามควบคุม ตรวจสอบ และแก้ไขปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นใหม่ด้วย

2.6 รูปแบบอิลลูมินาทีฟ (Illuminative Model) สำหรับรูปแบบการประเมินแบบนี้ เน้นการใช้เทคนิคการสังเกตแบบปลายเปิด (Open-Ended Observation) การใช้คำถามพัฒนาการคิด เป็นรูปแบบของการสื่อสารที่ครูหรือผู้สอนสามารถตรวจสอบระดับการเรียนรู้ด้านปัญญาของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี คำถามอีกประเภทนี้ คือ คำถามปลายเปิด (divergent question) คือคำถามที่สามารถตอบด้วยความคิดเห็น สมมติฐาน และการประเมินค่าต่างๆ ที่หลากหลายตามเหตุผลที่ใช้

2.7 รูปแบบประชาธิปไตย (Democratic Model) การประเมินรูปแบบนี้เน้นหลักการเกี่ยวกับประชาธิปไตย โดยให้ความสำคัญต่อผู้มีผลประโยชน์จากการดำเนินงานทุกฝ่ายให้มีส่วนร่วมในกระบวนการประเมิน นักประเมินทำหน้าที่ติดต่อเจรจาประสานงานระหว่างแหล่งทุน ผู้บริหาร ผู้รับบริการ ผู้ได้รับผลจากสิ่งที่ประเมิน และประชาชนทั่วไป ตลอดจนทำหน้าที่ศึกษาข้อมูลของสิ่งที่ประเมิน เสนอและแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกลุ่มผลประโยชน์ต่างๆ การตัดสินใจคุณค่าและข้อเสนอแนะขึ้นอยู่กับพิจารณาของผู้เกี่ยวข้องแต่ละฝ่าย

3. กลุ่มที่เน้นตัดสินคุณค่าด้วยวิธีเชิงระบบ

รูปแบบการประเมินในกลุ่มนี้เน้นการใช้วิธีเชิงระบบ เพื่อให้ให้นักประเมินตัดสินคุณค่าของสิ่งที่มุ่งประเมิน มี 7 รูปแบบ ดังนี้

3.1 รูปแบบที่เน้นผู้บริโภค (Consumer-Oriented Model) รูปแบบการประเมินแบบนี้เน้นความสำคัญของผู้บริโภค โดยมีแนวคิดว่าการประเมินมีจุดมุ่งหมายให้เกิดประโยชน์ต่อผู้บริโภค สำหรับตัดสินใจเลือกบริโภคให้คุ้มค่า หรือสนองตอบต่อความต้องการของผู้บริโภคผลิตภัณฑ์หรือบริการต่าง ๆ โดยควรตัดสินคุณค่าตามมาตรฐานของผู้บริโภคเป็นสำคัญ

3.2 รูปแบบพิพากษา (Judicial Model) รูปแบบนี้นำวิธีการพิพากษาคดีมาใช้ เพื่อให้บรรลุข้อยุติเกี่ยวกับการตัดสินคุณค่าของสิ่งที่ประเมิน ด้วยการนำสืบพยานหลักฐานของทิมนักประเมิน 2 ฝ่าย ที่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับผลที่สิ่งประเมินแตกต่างกัน เพื่อเปิดโอกาสให้นักประเมินแต่ละฝ่าย แสดงหลักฐานที่น่าเชื่อถือที่สุดของฝ่ายตน โดยมีการซักถามพยานของตนและฝ่ายตรงกันข้าม ผู้พิพากษาและคณะลูกขุนรับฟังการเสนอข้อเท็จจริง และการสืบสวนพยานจากทิมนักประเมินแต่ละฝ่าย เพื่อเป็นข้อมูลในการตัดสินคุณค่าของสิ่งที่ประเมิน และให้จัดทำข้อเสนอแนะ การประเมินรูปแบบนี้มีแนวคิดว่าการสืบสวนสอบสวนกับมนุษย์ถือว่เป็นหลักฐานที่สำคัญที่สุด เพราะนอกจากจะได้ข้อเท็จจริงแล้ว ยังสามารถครอบคลุมถึงอารมณ์ ความรู้สึกนึกคิด ค่านิยม สีนหน้าท่าทาง ซึ่งสามารถใช้ประกอบพิจารณาเพื่อตัดสินคุณค่าที่เหมาะสมได้

3.3 รูปแบบรับรองวิทยฐานะ (Accreditation Model) รูปแบบการประเมินนี้ เกิดจากการตื่นตัวในการรวมกลุ่มของนักวิชาชีพ เป็นสมาคมวิชาชีพต่างๆ เพื่อคุ้มครองพิทักษ์สิทธิ์การประกอบวิชาชีพของสมาชิก

3.4 รูปแบบอิสระจากจุดมุ่งหมาย (Goal-Free Model) รูปแบบการประเมินนี้ เป็นรูปแบบที่พยายามลดความลำเอียงของการประเมินแบบยึดจุดมุ่งหมาย ด้วยการเน้นประเมินผลที่เกิดขึ้นจริงหรือผลทั้งหมดของสิ่งที่ประเมินทั้งทางบวกและทางลบ

3.5 รูปแบบประเมินประสิทธิผลการฝึกอบรม (Training Model) รูปแบบนี้เหมาะสำหรับการประเมินโครงการฝึกอบรม เพื่อให้ทราบถึงประสิทธิผลของการฝึกอบรมว่าให้ผลอะไรบ้างแก่ผู้เข้ารับการอบรม และหน่วยงานของผู้เข้ารับการฝึกอบรม อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาปรับปรุงโครงการฝึกอบรมหรือตัดสินใจยุติหรือดำเนินโครงการต่อไป โดยประเมินผลของการฝึกอบรมเป็น 4 ชั้นตามลำดับ คือ 1)การประเมินปฏิกิริยา (Reaction) 2)การประเมินการเรียนรู้ (Learning) 3)การประเมินพฤติกรรม (Behavior) 4)การประเมินผลลัพธ์ต่อองค์การ(Results)

3.6 รูปแบบที่ยึดทฤษฎี (Theory-Based Model) การประเมินรูปแบบนี้อิงการขับเคลื่อนทางทฤษฎีโดยใช้ทฤษฎีช่วยในการตัดสินใจว่าสิ่งที่ประเมินนั้นประสบความสำเร็จ

3.7 รูปแบบมูลค่าเพิ่ม (Value-Added Model) การประเมินรูปแบบนี้เน้นผลลัพธ์ที่เป็นมูลค่าเพิ่ม ซึ่งเป็นการติดตามผลลัพธ์อย่างเป็นระบบ (Outcomes Monitoring) เพื่อประเมินความงอกงาม พัฒนาการ หรือคะแนนเพิ่ม โดยใช้แบบสอบถามมาตรฐานเป็นเครื่องมือติดตามประเมินความก้าวหน้า

4. กลุ่มที่เน้นตัดสินคุณค่าด้วยวิธีเชิงธรรมชาติ

รูปแบบการประเมินในกลุ่มนี้เน้นการใช้วิธีเชิงธรรมชาติ เพื่อให้นักประเมินตัดสินคุณค่าสิ่งที่ประเมิน มี 5 รูปแบบ ดังนี้

4.1 รูปแบบเอฟเฟกทีฟ (Effective Model) รูปแบบนี้มีแนวทางการประเมินที่พยายามเพิ่มโอกาสของการนำผลการประเมินไปใช้ประโยชน์ เป็นวิธีที่ผสมระหว่างแนวคิดการประเมินแบบตอบสนองความต้องการของผู้ใช้สารสนเทศ (Responsive Evaluation) กับวิธีประเมินแบบธรรมชาติ ซึ่งเน้นวิธีการที่ยืดหยุ่นตามสถานการณ์ โดยเริ่มต้นจากการระบุผู้อยู่ในข่ายที่ใช้สารสนเทศจากการประเมิน ระบอบองค์ประกอบที่ต้องการประเมิน กำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมินให้ชัดเจน จากนั้นจึงเก็บรวบรวมข้อมูลให้ครอบคลุมประเด็นปัญหา เพื่อตัดสินคุณค่าของสิ่งที่ประเมิน

4.2 รูปแบบศิลปวิจารณ์ (Criticism Model) รูปแบบนี้ประยุกต์หลักของศิลปวิจารณ์ (Art Criticism) มาใช้โดยมีแนวคิดว่าการวิพากษ์วิจารณ์ เป็นการใช้อรรถาภิธานในการบรรยายคุณภาพ

สิ่งที่ประเมิน (Descriptive Aspect) ตีความหมายคุณภาพ (Interpretive Aspect) ออกมาในเชิงประจักษ์ตามการรับรู้ผู้เชี่ยวชาญ และประเมินตัดสินคุณค่า (Evaluative Aspect) แนวทางของศิลปวิจารณ์ ประกอบด้วยศิลปะของการรับรู้ที่เชี่ยวชาญ ซึ่งเกิดจากการฝึกฝนและประสบการณ์ กับศิลปะในการตัดสินคุณภาพด้วยการถ่ายทอดความรู้ลึกที่ชำนาญแล้ว เพื่อสะท้อนคุณค่าของสิ่งนั้นออกมา วิธีการประเมินแนวนี้อิงขึ้นอยู่กับความเชี่ยวชาญ ประสบการณ์ และการฝึกฝนที่เหมาะสมของนักประเมิน เพื่อให้ไวต่อการรับรู้ และสามารถสะท้อนคุณค่าของสิ่งนั้นออกมาได้อย่างถูกต้อง

4.3 รูปแบบยึดสภาพจริง (Authentic Model) รูปแบบการประเมินนี้เน้นการพิจารณาผลการปฏิบัติงานตามสภาพจริง เพื่อแก้ไขข้อจำกัดของการทดสอบ เช่น การประเมินตามสภาพปัญหาจริงเกี่ยวกับความคิด การทำงานร่วมกัน ชี้นำงาน งานเขียน เพิ่มสะสมงาน และทักษะชีวิต เป็นต้น โดยพิจารณาตัดสินตามมิติระดับคุณภาพ (Rubrics) ซึ่งส่วนมากจะใช้ 5 ระดับ คล้ายมาตรฐานประมาณค่า (Rating) แต่มีรายละเอียดแต่ละระดับชัดเจน ซึ่งเป็นระดับมาตรฐานที่ยอมรับสำหรับใช้เปรียบเทียบภายในกลุ่มและระหว่างกลุ่ม

4.4 รูปแบบคอนสตรัคติวิสต์ (Constructivist Model) การประเมินรูปแบบนี้ เน้นการสร้างความร่วมมือจากทุกฝ่าย หรือตอบสนองผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายเช่นกัน โดยมีแนวคิดว่าความจริงไม่ใช่สิ่งสากลที่ยั่งยืน เป็นเพียงปฏิบัติการตามอัตวิสัยของผู้เกี่ยวข้องเท่านั้น ผู้ประเมินจึงมีบทบาทในการควบคุมการประเมินและดำเนินการประเมินร่วมกับผู้เกี่ยวข้องที่มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่ายให้มีฉันทามติร่วมกัน ผู้เกี่ยวข้องมีบทบาทสำคัญในการกำหนดประเด็นการประเมินตลอดจนให้ความเห็นชอบต่อวิธีการประเมิน ส่วนผู้ประเมินมีหน้าที่ให้ความรู้และสร้างจิตสำนึกให้เกิดพลังความร่วมมือที่จะพัฒนาสังคม กลุ่ม และตนเอง รูปแบบของการประเมินนี้สามารถนำไปประยุกต์ได้เมื่อผู้ประเมินและผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายเห็นด้วย และตกลงใจที่จะร่วมมือเป็นฉันทามติ โดยผู้ประเมินจะต้องมีคุณธรรมและบารมี เป็นที่ยอมรับของทุกฝ่าย

4.5 รูปแบบเสริมพลังอำนาจ (Empowerment Model) รูปแบบนี้มีแนวคิดว่าการประเมินเป็นการสร้างความร่วมมือจากทุกฝ่าย การประเมินตามรูปแบบนี้มุ่งตอบสนองต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ตั้งแต่ผู้ที่ได้รับผลกระทบมากที่สุดจนถึงน้อยที่สุด ให้มาร่วมกันดำเนินงานจนเกิดเป็นพลังความรู้ ความเข้าใจ ในการประเมินและสามารถดำเนินการประเมินได้เอง ความแตกต่างที่สำคัญระหว่างประเมินแบบเสริมพลังอำนาจ กับการประเมินแบบสร้างความร่วมมือจากทุกฝ่ายอยู่ที่การประเมินแบบสร้างความร่วมมือจากทุกฝ่าย ผู้ประเมินมีบทบาทของการควบคุมการประเมิน และดำเนินการประเมินจนเกิดการยอมรับการประเมินและผลการประเมินร่วมกัน แต่การประเมินแบบเสริมพลังอำนาจ ผู้ประเมินมีบทบาทเป็นผู้แนะนำ (Coach) อำนวยความสะดวก (Facilitator) ช่วยเหลือเชิงเทคนิคและสร้างพลังการประเมินร่วมกันของผู้เกี่ยวข้อง

ความมุ่งหมายของการประเมินทางการศึกษา

ในการปฏิบัติงานอะไรก็ตาม ผู้ปฏิบัตินั้นจะต้องตอบคำถามได้ว่า ทำไปเพื่ออะไร มีความมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์อย่างไร เพื่อจะได้ เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานนั้นๆ ให้สำเร็จและตรงจุดหมายที่ตั้งไว้ สำหรับการประเมินทางการศึกษา โดยทั่วไปแล้วมีความหมายของการประเมินพอสรุปได้ 3 ประการ ดังนี้

1. การประเมินเพื่อวินิจฉัย เป็นการประเมินเพื่อค้นหาส่วนที่บกพร่องหรือเป็นปัญหา เป็นการตรวจสอบความพร้อม ปัญหาอุปสรรคต่างๆ ในการดำเนินงาน ซึ่งอาจมาจากสภาพแวดล้อม ตัวบุคคล ทรัพยากร งบประมาณ ฯลฯ

2. การประเมินเพื่อปรับปรุง เป็นการประเมินระหว่างการดำเนินงานโดยพิจารณาว่าจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ตรงกับความต้องการ ประโยชน์และเป็นที่ยอมรับหรือไม่ วิธีดำเนินการ สภาพแวดล้อม บุคลากร ฯลฯ เหมาะสมและจะช่วยให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้หรือไม่ ทั้งนี้เพื่อใช้ผลการประเมินในการปรับปรุงการดำเนินงานให้เหมาะสม และมีประสิทธิภาพต่อไป

3. การประเมินเพื่อตัดสินเพื่อลงสรุป เป็นการประเมินผลเพื่อพิจารณาว่า การดำเนินงานนั้นมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลหรือไม่ การประเมินเพื่อจุดมุ่งหมายนี้ ตามปกติจะประเมินเมื่อสิ้นสุดการดำเนินงานแล้ว (สมบุรณ์ ต้นยะ, 2545)

ความสำคัญของการประเมินทางการศึกษา

การประเมินทางการศึกษามีความสำคัญและมีประโยชน์ต่อผู้เกี่ยวข้องกับการศึกษาโดยตรงพอสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. ช่วยชี้ให้เห็นว่า จุดมุ่งหมายของการดำเนินงานนั้น เหมาะสมและเป็นไปได้เพียงใด
2. ทำให้ทราบว่า การดำเนินงานนั้นบรรลุตามจุดมุ่งหมายหรือไม่
3. ช่วยกระตุ้นให้มีการเร่งรัด ปรับปรุง และดำเนินงาน
4. ช่วยให้เห็นข้อบกพร่องในการดำเนินงานแต่ละขั้นตอน ซึ่งจะเป็นหลักในการปรับปรุงดำเนินการ
5. ช่วยควบคุมการดำเนินงานให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ ซึ่งจะเป็นการลดความสูญเปล่าในการใช้ทรัพยากร
6. ช่วยให้ข้อสนเทศ (Information) แก่ผู้บริหารในการดำเนินงาน
7. เป็นแนวทางในการกำหนดวิธีการที่เหมาะสมในการดำเนินงานครั้งต่อไป (สมบุรณ์ ต้นยะ, 2545) ในการประเมินผลงานศิลปะที่ผลิตออกมานั้นย่อมมีความแตกต่างระหว่างบุคคล เพราะเป็นผลงานจากการที่บุคคลดึงเอาการรับรู้ ความประทับใจที่ได้จากประสบการณ์ในอดีตมาใช้ เมื่อ

เป็นเช่นนี้จึงยากที่จะให้ผลงานนั้นออกมาในลักษณะเหมือนกัน ถึงแม้ว่าจะได้รับการสอนเหมือนกัน งานศิลปะไม่ได้มีไว้สำหรับการฝึกฝนการใช้มือ ใช้อุปกรณ์หรือฝึกการรับรู้ หากยังแสดงถึงทัศนคติ การรับรู้อันเป็นความสามารถเฉพาะบุคคลอีกด้วย เด็กทุกคนแม้อายุเท่ากัน สมรรถภาพการใช้มือ การรับรู้เรื่องต่างๆ ก็ไม่เท่ากัน การแสดงออกศิลปะ จึงมีความแตกต่างกันอย่างกว้างขวางตามประสบการณ์ของเด็กๆ (ประกฤษ นิยมธรรม, 2522)

การประเมินผลงานจึงควรมีการช่วยให้เด็กมีพัฒนาการต่อไปมากกว่าทำให้เด็กท้อแท้เบื่อหน่าย ครูสอนศิลปะจึงควรมองผลงานของเด็กในลักษณะของการให้การศึกษาด้านศิลปะมากกว่าที่จะประเมินเด็กของตนว่าเป็นศิลปินแค่ไหน หรือเป็นช่างศิลปะเพียงไร โดยเฉพาะครูศิลปะในชั้นประถมน่าจะมองศิลปะในฐานะที่เป็นวิชาสามัญวิชาหนึ่งซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนได้ผ่อนคลายอารมณ์ มีความคิดสร้างสรรค์ มากกว่าที่จะพึงใจว่าการจะเรียนศิลปะได้จะต้องมีหัว มีพรสวรรค์ หรือมีปัญหาเลิศเท่านั้น เมื่อเป็นเช่นนี้ การวัดผลศิลปะศึกษา จึงน่าจะมุ่งวัดระดับความเจริญงอกงามที่เกิดขึ้นจากการเรียนและการประกอบกิจกรรมทางศิลปะ ซึ่งจะเป็นผลดีต่อทั้งนักเรียนและครู กล่าวคือนักเรียนก็จะได้ทราบว่าตนเองมีความสามารถและมีความถนัดด้านใดบ้าง ควรแก้ไขปรับปรุงในด้านใดบ้าง ครูเองก็สามารถหาแก้ไขปรับปรุงการสอนให้ดีขึ้นตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาได้ (ประกฤษ นิยมธรรม, 2522)

การประเมินผลการเรียนวิชาศิลปะศึกษาที่สำคัญ คือ การวัดพัฒนาการของนักเรียนในด้านการสร้างสรรค์ สุนทรียภาพ การรับรู้ อารมณ์ สติปัญญา สังคมและการวัดพฤติกรรมที่เกิดจากการเรียนการสอนวิชาศิลปะ ในด้านความรู้ ความเข้าใจ ความคิด ความนิยมในศิลปะ ทัศนคติ ทักษะ และการนำไปใช้ ดังต่อไปนี้

ก.การวัดพัฒนาการด้านต่างๆ

พัฒนาการในด้านต่างๆ ที่เกิดจากการเรียน การสอน วิชาศิลปะศึกษา แบ่งได้ 7 หมวดใหญ่ ๆ คือ

1.พัฒนาการทางการสร้างสรรค์ สามารถคิดดัดแปลง แก้ปัญหา ทำสิ่งต่าง ๆ ให้ดีมีคุณค่ากว่าเดิมได้ นักเรียนแสดงออกโดยการวางแผนงาน ออกแบบ วัดผลได้โดยการทดสอบและการสังเกต

- 1.1 การทำงานได้อย่างอิสระ โดยไม่ต้องคอยถามผู้อื่น
- 1.2 มีความเชื่อมั่นในความคิดของตน
- 1.3 ไม่ลอกแบบของผู้อื่น
- 1.4 สามารถออกแบบได้รวดเร็ว แน่นอน ทันที
- 1.5 มีลักษณะการแสดงออกแตกต่างกับคนอื่น และงดงาม

2.พัฒนาการทางสุนทรียภาพ สามารถรู้และเข้าใจในคุณค่าทางศิลปะอย่างมีหลักเกณฑ์ นักเรียนแสดงออกโดยสามารถเข้าใจและนิยมในศิลปะ วัตถุประสงค์ได้โดยการทดสอบ การสังเกต สัมภาษณ์ และแบบสำรวจ

- 2.1 ความนิยมเข้าใจเกิดจากความรูสึกภายใน
- 2.2 ความนิยมเข้าใจที่อาศัยประสบการณ์และการปฏิบัติทางศิลปะ
- 2.3 มีความเข้าใจและใช้หลักการทางสุนทรียภาพได้ถูกต้องเหมาะสม
- 2.4 สามารถเลือก แบ่งแยก และให้เหตุผลงานศิลปะที่ดี

3.พัฒนาการทางการเรียนรู้ สามารถสังเกตเข้าใจในงานศิลปะถูกต้องตามหลักศิลปะ นักเรียนแสดงออกโดยการอธิบาย การให้เหตุผลในความงามอย่างถูกต้อง การวัดความสามารถในด้านที่ทำ ได้โดยการทดสอบ การสังเกต การสัมภาษณ์

- 3.1 การสังเกตถึงความถูกต้องของงานตามหลักเกณฑ์ของงานศิลปะ เช่น แสงเงา ความตื้นลึก ความแตกต่างในเรื่องนี้
- 3.2 ความรูสึกที่เกิดจากการดูงานศิลปะ เช่น ความรูสึก ในเรื่องพื้นผิวอ่อนหรือแข็งกระด้าง
- 3.3 ความรูสึกในการเคลื่อนไหว เช่น การเคลื่อนไหวของร่างกายและสิ่งของ

4.พัฒนาการทางด้านสติปัญญา มีความสามารถในด้านต่าง ๆ สามารถจดจำได้ละเอียดถูกต้อง ฉลาดเฉียบแหลม การแสดงออกโดยการแก้ปัญหาได้ดี การวัดผลโดยการสังเกต การทดสอบและการสัมภาษณ์

- 4.1 สามารถสร้างสรรค์งานศิลปะได้ถูกต้องมีรายละเอียด และงดงาม
- 4.2 การใช้หลักการทางศิลปะได้เหมาะสม เช่น การใช้สีในการออกแบบ
- 4.3 มีความรู้ในเรื่องราวต่าง ๆ ได้ละเอียดถูกต้องมาก

5.พัฒนาการทางด้านอารมณ์ มีความสามารถแสดงออกอย่างอิสระ และควบคุมอารมณ์ได้ มีความมั่นใจในการทำงาน พัฒนาการทางด้านอารมณ์รวมถึงสุขภาพจิต ความมั่นคงทางอารมณ์ และพัฒนาการทางบุคลิกภาพด้วย การแสดงออกโดยการทำงานได้อย่างสุขุม เป็นระเบียบ และควบคุมได้เหมาะสม การวัดทำได้โดยการสังเกต การสัมภาษณ์

- 5.1 การสร้างสรรค์งานศิลปะได้อย่างอิสระ มีความมั่นใจในการทำงาน
- 5.2 มีความเป็นระเบียบในการทำงาน
- 5.3 มีความสบายและสุขใจในการทำงาน

6.พัฒนาการทางกาย มีความสามารถในการปฏิบัติทางศิลปะ ใช้เครื่องมือและอุปกรณ์ได้คล่องแคล่ว มั่นคง ไม่เป็นอันตราย มีความแน่นอนและแม่นยำในการทำงาน การแสดงออกโดยการปฏิบัติ และการเคลื่อนไหว การวัดโดยการสังเกต การสัมภาษณ์และการทดสอบ

6.1 มีการทักษะในการเขียน ปั้น และการใช้เทคนิคต่าง ๆ ได้คล่องแคล่ว ว่องไว

6.2 มีลักษณะที่แสดงออกที่มีความสัมพันธ์ในการฝึกเขียนและตรงกับความรูสึก

7.พัฒนาการทางด้านสังคม มีความเข้าใจในสิ่งแวดล้อม เข้าใจความต้องการของผู้อื่น และสามารถเข้ากับผู้อื่นได้อย่างเป็นสุข การแสดงออกโดยการทำงาน การประสานงาน การคิดและการเข้าใจในผู้อื่น การวัดโดยการสังเกต การสัมภาษณ์และการทดสอบ

7.1 มีประสบการณ์ในสิ่งแวดล้อมดี สามารถแสดงออกในงานศิลปะได้ ถูกต้อง

7.2 มีความเข้าใจในการแสดงออกของผู้อื่น

7.3 มีความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี และมีความสุขในการทำงาน

7.4 มีความเข้าใจในวัฒนธรรมต่าง ๆ ของผู้อื่น

ข.การวัดพฤติกรรมด้านต่าง ๆ

พฤติกรรมด้านต่าง ๆ ของนักเรียนช่วยให้ครูเข้าใจนักเรียน และสามารถนำมาใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอนวิชาศิลปะศึกษาให้ได้ผล ตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาได้

1.ในด้านความรู้ สามารถทราบและจำเรื่องราวของประสบการณ์ที่ได้รับ รวมทั้งประสบการณ์ที่สัมพันธ์ได้อย่างถูกต้อง แสดงออกโดยการระลึกและถ่ายทอด สามารถวัดได้โดยการทดสอบ การสัมภาษณ์ และการสังเกต

1.1 ความรู้เกี่ยวกับศัพท์เฉพาะทางศิลปะ

1.2 ความรู้เกี่ยวกับประวัติทั่วไปของศิลปะ

1.3 ความรู้เกี่ยวกับวัสดุและกระบวนการสร้างสรรค์

2.ในด้านความเข้าใจ สามารถเข้าใจในคุณค่าและหลักการของศิลปะจนประเมินผลงานของศิลปะนั้นได้ การแสดงออกโดยการอธิบาย การวัดโดยการทดสอบ การสังเกต และการสัมภาษณ์

2.1 ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงสร้างทางศิลปะ

2.2 ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการ กฎและการสร้างสรรค์งานศิลปะ

2.3 ความสามารถในการประเมินผลงานของศิลปะ

2.4 ความสามารถในการให้เหตุผลในการพิจารณา

3. ในด้านความคิดและการออกแบบ สามารถแก้ปัญหาในการออกแบบ การใช้เหตุผล และการสรุปผลการตีความ การแสดงออกโดยการแก้ปัญหาและการออกแบบ สามารถวัดได้โดยการทดสอบ การสังเกตและการแสดงความคิดเห็น

3.1 ความสามารถในการแก้ปัญหาในการออกแบบ

3.2 ความสามารถในการสร้างและแสดงความสมเหตุสมผลของการออกแบบ

4. ในด้านศิลปะนิยม มีความรู้และความเข้าใจในคุณค่า และความสำคัญของงานศิลปะ แสดงออกโดยการอธิบาย นิยาม สามารถวัดได้โดยการสัมภาษณ์ สังเกต การทดสอบ การจัดอันดับคุณภาพ และแบบต่าง ๆ

4.1 ความนิยมในศิลปะที่เกิดจากความรู้สึกภายใน

4.2 ความนิยมที่อาศัยประสบการณ์และการปฏิบัติ

4.3 การอธิบายและประเมินผลงานศิลปะ

5. ในด้านทัศนคติและความสนใจ มีความเชื่อ ความนิยมและสนใจที่จะปฏิบัติตามความเชื่อ แสดงออกโดยการติดตามความเชื่อ การร่วมในกิจกรรมอย่างสุขใจ สามารถวัดได้โดยการสังเกตและการจัดอันดับคุณภาพ

5.1 ความเชื่อมั่นในการทำงานของตน

5.2 ความสนใจในการเรียนและตั้งใจ

5.3 การทำงานได้เรียบร้อย

5.4 ความคิด ความเข้าใจและความเชื่อในแบบของศิลปะ

6. ในด้านทักษะและการนำไปใช้ มีความสามารถในการใช้วัสดุและเครื่องมือได้ถูกต้อง รวดเร็ว สามารถสร้างสรรค์งานได้รวดเร็วและประหยัด แสดงออกโดยการปฏิบัติงาน การใช้วัสดุ เครื่องมือ การแก้ปัญหา และการนำไปปรับใช้ วัดจากการสังเกต และแบบทดสอบ

6.1 ความสามารถในการให้แสงสีและเงา

6.2 ความสามารถในการเขียนภาพด้วยวิธีการต่าง ๆ

6.3 ความสามารถในการใช้วัสดุและเครื่องมือ

6.4 ความสามารถในการทำงานศิลปะได้เรียบร้อยตามกำหนด

6.5 ความสามารถในการนำไปปรับใช้ได้เหมาะสม

6.6 ความสามารถในการแก้ปัญหา

6.7 ความสามารถในการมองเห็นแบบ ลักษณะโครงสร้างทางศิลปะที่เหมาะสมในความงามและการใช้สอย (ประภัสร์ นิยมธรรม, 2522)

ดังนั้นการวัดและประเมินผลทางวิชาศิลปะ ครูควรอธิบายวิธีให้คะแนน ให้นักเรียนทราบ โดยเฉพาะการวัดผลในด้านความรู้ ทักษะ การออกแบบ และการนำไปใช้ เพื่อจะได้เป็นมาตรฐาน และได้มีโอกาสปรับปรุงแก้ไขในชิ้นงานต่อไป การประเมินจึงเป็นสิ่งสำคัญในการเรียนรู้ทุกวิชา เพราะการประเมินจะทำให้ทราบถึงจุดประสงค์ วิธีการดำเนินต่างๆ ข้อดีและข้อเสีย และในด้านอื่นๆ เพื่อให้ได้ผลสรุปที่จะสามารถนำไปพัฒนารายวิชานั้นๆ ได้อย่างถูกต้อง และมีประสิทธิภาพ

การวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์

ความหมาย

การวิเคราะห์กับการวิจารณ์ มีความหมายใกล้เคียงกัน หรือเป็นส่วนหนึ่งของกันและกัน และมีนักวิชาการ จิตรกร ผู้ที่ศึกษาทางด้านศิลปะให้ความหมายไว้หลากหลายดังนี้

พจนานุกรมศัพท์ศิลปะฉบับราชบัณฑิตยสถานให้ความหมายว่า ศิลปวิจารณ์คือ การวิพากษ์วิจารณ์ผลงานทางศิลปะซึ่งศิลปินได้สร้างสรรค์ขึ้นไว้ โดยให้ความเห็นตามกฎเกณฑ์และหลักการของศิลปะแต่ละสาขา ทั้งในด้านสุนทรียศาสตร์และปรัชญาอื่นๆ หรือความคิดเห็น หรือการตัดสินที่กล่าวหรือเขียนเกี่ยวกับงานศิลปะ การชี้ให้เห็นข้อบกพร่อง หรือคุณค่าของงานศิลปะ (ประเสริฐ ศิลรัตน์, 2542)

นิพนธ์ ทวีกาจยณ์ (2530: 69) ได้ให้ความหมายว่า การวิจารณ์เป็นการนำเอาทฤษฎีทางสุนทรียศาสตร์มาวิเคราะห์ผลงานศิลปกรรม โดยใช้ทฤษฎีการวิจารณ์เป็นการตัดสิน ซึ่งมีอยู่หลายทฤษฎีและทฤษฎีการวิจารณ์แต่ละทฤษฎี เมื่อนำมาใช้แล้วมักจะมีลักษณะอัตวิสัยของผู้วิจารณ์ปนอยู่ไม่มากนัก

อารี สุทธิพันธุ์ (2535: 103) ได้กล่าวถึง ความหมายของการวิจารณ์ไว้ว่า หมายถึงการแสดงความเห็นต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดตามความรู้ความเข้าใจ จากประสบการณ์ของผู้วิจารณ์ ประกอบกับข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ปรับปรุงผลงานศิลปะนั้นๆ ในทางดี หรือหนักไปทางบวก การวิจารณ์ผลงานศิลปะ เป็นการแสดงความเห็นเกี่ยวกับศิลปะที่มองเห็น หรือทัศนศิลป์โดยตรง ซึ่งตามความหมายของศิลปกรรมแล้ว เป็นศิลปกรรมสำหรับให้คนดู ไม่ใช่ให้คนอธิบาย แต่การอธิบายก็ยังมีประโยชน์ เพราะเท่ากับเป็นการเสนอให้ผู้รู้จักเลือกดู รู้จักดูบางสิ่งบางอย่างที่อาจหลงหูหลงตาไปได้

สุชาติ เกาทอง (2537: 45) ศิลปวิจารณ์คือ การแสดงออกของความคิดของนักวิจารณ์ในรูปแบบการพูด บรรยาย อธิบาย หรือเขียนเป็นภาษาหนังสือเพื่อให้คนดูทั่วไปได้รับรู้หรือได้เข้าใจ

ในงานศิลปะนั้นๆ ประการหนึ่ง และอีกประการหนึ่ง เป็นการพูด การเขียนของนักวิจารณ์เพื่อที่จะ ตัดสินคุณค่าในงานศิลปะ

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์นั้น เป็นการแสดงออกทางความคิดของผู้ วิจารณ์ โดยผ่านการมองเห็น และถ่ายทอดออกเป็นการพูด บรรยาย อธิบาย หรือเขียนเป็นภาษา เพื่อให้คนอื่นได้รับรู้และเข้าใจงานศิลปะนั้น ๆ ได้อย่างลึกซึ้ง

จุดมุ่งหมายของศิลปวิจารณ์

ศิลปวิจารณ์เป็นการแสดงความคิดเห็น ดิชมในเรื่องของศิลปะโดยเฉพาะซึ่งเกี่ยวข้องกับ สุนทรียศาสตร์ นักวิจารณ์ศิลปะจึงจำเป็นต้องมีความรู้ในกฎเกณฑ์ ทฤษฎีของ ความงามในรูปแบบ และเนื้อหาต่างๆ นอกจากนี้ยังต้องสามารถอ่าน และเข้าใจในความคิดสร้างสรรค์ของศิลปิน เข้าใจ กรรมวิธีในการสร้างงานศิลปะและยังต้องมีความรู้ทางด้านจิตวิทยาปรัชญา สังคม และ ประวัติศาสตร์ศิลป์ ข้อสำคัญของการวิจารณ์คือ ข้อวินิจฉัยหรือคำตัดสินจะต้องสมเหตุสมผล ตรง กับความเป็นจริง (สุชาติ เถาทอง, 2537) ผู้วิจารณ์ศิลปะมีความจำเป็นจะต้องรอบคอบ ถึงแม้การ ตัดสินคุณค่าทางศิลปะไม่ทำให้รับความเดือดร้อนก็ตาม แต่บทวิจารณ์และข้อคิดเห็นคือ หลักฐาน ทางประวัติศาสตร์ศิลป์ที่เปิดเผยมให้เห็นถึงภูมิปัญญาของผู้เขียนได้เป็นอย่างดี ซึ่งในการวิจารณ์ ศิลปะจะมีจุดมุ่งหมาย 3 ประการ ดังนี้

1. เพื่อให้ผู้รู้ ครู อาจารย์ และนักวิจารณ์ศิลปะ ถ่ายทอด ความรู้ความเข้าใจและ ประสบการณ์ของตน เกี่ยวกับศิลปะให้กับผู้ที่สนใจรวมทั้งนักศึกษา อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ

2. เพื่อให้ผู้ที่สนใจรวมทั้งนักเรียน นักศึกษาได้รับความรู้ หรือเพื่อเพิ่มพูนความรู้ ความ เข้าใจ และประสบการณ์ เกี่ยวกับศิลปะให้กับตนเองอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการจนสามารถ เข้าใจและชื่นชมศิลปะได้

3. เพื่อให้ นักวิจารณ์ศิลปะ ได้ช่วยเผยแพร่ หรือบอกเล่าความเคลื่อนไหวในวงการศิลปะ นักวิจารณ์ศิลปะยังทำหน้าที่เป็นตัวกลาง เพื่อสร้างความเข้าใจระหว่างศิลปินกับผู้ชม และให้คำติ ชมแนะนำศิลปิน เพื่อศิลปินจะได้ปรับปรุง แก้ไข เพื่อให้ได้มาซึ่งมาตรฐานและคุณภาพของ ผลงานศิลปะ ทั้งยังสนับสนุนส่งเสริมศิลปินให้เป็นที่รู้จักแก่ประชาชน การส่งเสริมและพัฒนาการ วิจารณ์งานศิลปะ สร้างมาตรฐานและความน่าเชื่อถือให้เกิดขึ้นกับนักวิจารณ์

ทฤษฎีการวิจารณ์งานศิลปะ

ทฤษฎีและกฎเกณฑ์เป็นองค์ประกอบสำคัญสำหรับการเริ่มต้นเรียนรู้และการปฏิบัติทาง ศิลปะ เพราะสามารถอาศัยเป็นหลักสำหรับยึดถือในการเรียนและการปฏิบัติงานทำให้ไม่ต้อง เสียเวลา “ลองผิด ลองถูก” ทฤษฎีการวิจารณ์ศิลปะเป็นเนื้อหาวิชาที่เกี่ยวข้องกับการวินิจฉัย การ ประเมินคุณค่าทางความงามการกำหนดกฎเกณฑ์ให้เป็นหลักการ และแนวปฏิบัติที่ตายตัวคง

กระทำไม่ได้เพราะว่าประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการวิจารณ์ เกณฑ์สุนทรียะ (Aesthetic norms) เป็นสิ่งที่ไม่ถาวร มาตรฐานสำหรับการวิจารณ์ศิลปะจะขึ้นอยู่กับประสบการณ์ร่วมของกลุ่มชนในวัฒนธรรมและสังคมต่างๆ ในแต่ละแห่ง จะมีลักษณะเฉพาะอันแสดงออกถึงรสนิยมที่แตกต่างกันออกไป และแตกต่างกันในเกณฑ์การวินิจฉัยและการวิจารณ์ด้วย เกณฑ์ในการวิจารณ์นั้นมีองค์ประกอบหลายอย่าง อันเนื่องมาจากปัจจัยความงามเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ เช่น วิวัฒนาการทางวัฒนธรรม สังคม เทคโนโลยี และความเชื่อ มีผลกระทบต่อศิลปิน ผู้ชม วัตถุและนักวิจารณ์ นอกจากนี้ยังมีผลกระทบจากตัวแปรอื่น ๆ อีก เช่น จิตวิทยา ประวัติศาสตร์ ความรู้สึกสัมผัส ความคิด และญาณ (intuition) ตัวแปรเหล่านี้จะหล่อหลอมให้เกิดความละเอียดคล้อยคลึงกัน ในประสบการณ์ทางความงาม และส่งผลให้เกิดพื้นฐานหรือมาตรฐานร่วม ซึ่งดูเหมือนว่า ปัจจัยที่เกี่ยวกับมนุษย์จะมีผลมากกว่าปัจจัยทางวัตถุในเรื่องความแตกต่างทางด้านการตอบสนองและการวินิจฉัย

หลักการวิเคราะห์จะเป็นพื้นฐานในการประเมินประเภทของศิลปะที่มีอยู่หลากหลาย และหลักในการค้นหาคุณค่าทางศิลปะ ซึ่งนักวิจารณ์ศิลปะทั่วไปสามารถนำไปใช้ได้ ข้อสำคัญของนักวิจารณ์จะต้องมีความรู้ มีวินัย มีความรอบคอบ มีประสาทสัมผัสที่ดี และการประเมินค่าจะต้องเป็นไปเพื่อหาคำตอบว่า “คุณค่าของงานศิลปะนั้นๆ คืออะไร” ในหลักการวิเคราะห์ประเภทของศิลปะ ดร.จิ้น เอ มิทเลอร์ ได้ให้ข้อคิดเห็นว่า ศิลปะคืออะไรที่ยากจะให้คำตอบได้เพราะมีหลายทฤษฎีจากนักปราชญ์หลายท่าน ดังนั้นจึงนำมารวมกันเป็น 3 กลุ่มทฤษฎี และผู้เขียนสุชาติ เถาทอง ได้เพิ่มอีกหนึ่งทฤษฎีการวิเคราะห์ รวมเป็น 4 ทฤษฎี คือ

1. รูปทรงนิยม (Formalism) เน้นคุณค่าทางทัศนศิลป์ (องค์ประกอบและหลักการศิลปะ) ลักษณะผลงานจะดูจากการจัดวางองค์ประกอบ และการใช้หลักการ กฎเกณฑ์ทางศิลปะโดยผลงานจะมีความเป็นเอกภาพ การวิจารณ์รูปทรงนิยม (Formal criticism) เป็นการวิเคราะห์คุณค่าของงานที่การจัดรูปทรง ซึ่งหมายถึง การประสานกันขององค์ประกอบพื้นฐานต่างๆ ที่ปรากฏในผลงาน ไม่เกี่ยวข้องไปถึงชื่อเรียกหรือความหมายใดๆทั้งสิ้น

ศิลปินแนวรูปทรงนิยมจะให้คุณค่ากับความสัมพันธ์และเกี่ยวข้องกับส่วนต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น โดยตัวเองเป็นผู้กำหนดคุณค่าอันงดงามและวางแผนเอง มากกว่าการรับรู้ของผู้ดู ซึ่งเกณฑ์การวิจารณ์แนวรูปทรงนิยมที่ยึดถือมี 3 ประการคือ

- 1.1 ความรู้สึกที่มีต่อตัวผลงานศิลปะ
- 1.2 ความรู้สึกในคุณค่าของการออกแบบและองค์ประกอบศิลปะ
- 1.3 การสื่อความหมายหรือสัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่สร้างความพึงพอใจหรือกระตุ้นความรู้สึกต่าง ๆ

2.เลียนแบบนิยม (Imitationalism) เน้นในคุณค่าเชิงพรรณนารูปแบบของงาน จะมองจากลักษณะงานที่เห็นอย่างถูกต้องชัดเจน พรรณนาอย่างถูกต้องที่สุดในหัวเรื่องของผลงาน รูปแบบที่ปรากฏให้เห็นจะมีความเหมือนจริงที่สุด แสดงว่าผลงานดีหรือไม่ดีเป็นส่วนสำคัญที่สุด การวิจารณ์แนวเลียนแบบนิยมจะพิจารณาจากเรื่องของฝีมือ และความถูกต้องตามธรรมชาติ และสายตามองเห็นเป็นสำคัญ โดยให้ความสนใจกับเนื้อหาเรื่องราว ความถูกต้อง และรายละเอียดของภาพในส่วนโครงสร้างและรายละเอียด

หลักการเขียนภาพเกี่ยวกับทัศนียภาพวิทยา (Perspective) ทฤษฎีแสงเงา (Light and shadow) กายวิภาค (Anatomy) และองค์ประกอบศิลปะจะมีบทบาทสำคัญอย่างมากต่อการประเมินคุณค่าของผลงานและเป็นเกณฑ์ในการตัดสินว่า ผลงานชิ้นใดมีความสมบูรณ์ตามแนวเลียนแบบนิยม เกณฑ์จะพิจารณาจากกลวิธี และบุคลิกภาพของศิลปิน ที่สอดคล้องประสานลงไปในช่วงการและกลวิธีแต่ละขั้นตอน แนวคิดของพวกเลียนแบบนิยมเน้นการสื่อความหมาย และการถ่ายทอดด้วยสื่อชนิดต่าง ๆ กลุ่มนี้จะเคารพกฎเกณฑ์ตามความเป็นจริง

3.อารมณ์นิยม (Emotionalism) เน้นคุณค่าทางการแสดงออกของความคิดอารมณ์ และความรู้สึกที่ศิลปินถ่ายทอดจากผลงานศิลปะไปสู่ผู้มองงาน คุณค่าทางศิลปะของการวิจารณ์ประเภทนี้อยู่ที่ความคิดและความรู้สึกจะไม่สนใจเรื่องการจัดองค์ประกอบ นักวิจารณ์กลุ่มนี้ยอมรับงานศิลปะเด็ก ซึ่งจะไม่มีความชำนาญในการจัดภาพ เพราะเด็กทำงานจากแรงกระตุ้นภายใน และการใช้จินตนาการอันไม่มีขอบเขตความคิดและอารมณ์ที่เด็กแสดงออกมีความน่าสนใจมากกว่าเทคนิควิธีการจัดภาพ นักวิจารณ์อารมณ์นิยมมีความเห็นว่า องค์ประกอบและการจัดภาพเป็นเพียงสื่อทางความคิดและความรู้สึกบางอย่างเท่านั้น

4.เครื่องมือนิยม (Instrumentalism) ทฤษฎีนี้ถือว่า ศิลปะเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งที่จะช่วยเสริมจริยธรรม ศาสนา การเมือง ตลอดจน จุดประสงค์ต่าง ๆ ทางจิตวิทยา คุณค่าทางศิลปะของทฤษฎีนี้อยู่ที่ผลต่อเนื่องอันเกิดจากความคิด และความรู้สึกแสดงออกในงานศิลปะ เครื่องมือนิยมต้องการให้ผลงานศิลปะสนองผลอย่างอื่นมากกว่าตัวของมันเองการสร้างศิลปะจึงต้องมีเป้าหมายเพื่อช่วยสังคม การเมืองและจริยธรรม (สุชาติ เถาทอง, 2537)

ขั้นตอนการวิจารณ์

สุชาติ เถาทอง ได้แบ่งขั้นตอนในการวิจารณ์ตามจิน เอ มิทเลอร์ ไว้ 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นการบรรยาย (Description) การบรรยายหรือการพรรณนาคือ กระบวนการบันทึกสิ่งต่าง ๆ ที่อาจพบในผลงานอย่างทันทีทันใด ค้นหาว่ามีอะไรอยู่ในผลงาน คุณสมบัติที่เด่นรวมไปถึงรายละเอียดจากผลงาน ในขั้นนี้จะเป็นเพียงการทำความเข้าใจภาพอย่างง่าย ๆ เพื่อให้รู้ว่ามันคืออะไร

ขั้นที่ 2 ขั้นการวิเคราะห์ (Analysis) การวิเคราะห์จะพิจารณาความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ ที่มีในผลงาน สำคัญอย่างมากที่นักวิจารณ์จะต้องใช้ภาษาทางทัศนศิลป์ (Visual language) ในการวิจารณ์ การวิเคราะห์รูปแบบเป็นการเจาะลึกลงไปมากกว่าการวิเคราะห์เชิงบรรยาย เพื่อบอกให้รู้ว่าสิ่งที่เราให้ชื่อไว้นั้นประกอบกันอยู่อย่างไร

ขั้นที่ 3 ขั้นตีความหมาย (Interpretation) การตีความหมาย คือกระบวนการที่นักวิจารณ์แสดงออกถึงความหมายต่าง ๆ ของผลงานอย่างละเอียดถี่ถ้วนว่า ผลงานศิลปะนั้นมีแนวคิดอย่างไร อารมณ์ ความรู้สึก ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ของแต่ละคน

ขั้นที่ 4 ขั้นการตัดสิน (Judement) การตัดสินเป็นการประเมินค่างานศิลปะชิ้นหนึ่ง เพื่อจัดลำดับโดยการวิเคราะห์เปรียบเทียบกับงานชิ้นอื่น ๆ ที่อยู่กลุ่มเดียวกันว่ามีคุณค่าทางศิลปะและสุนทรียศาสตร์มากกว่ากันเพียงใด การวิจารณ์ค่าทางสุนทรียศาสตร์ มีหลักการดังนี้

- 4.1 การพิจารณาเปรียบเทียบกับงานเก่า
- 4.2 การประเมินค่าความเป็นต้นแบบ
- 4.3 กลวิธีและฝีมือ (สุชาติ เถาทอง, 2537)

ประโยชน์ของการวิจารณ์ศิลปะ

การวิจารณ์จะช่วยเปิดเผยความสัมพันธ์อันใกล้ชิดของการสร้างสรรค์ทางศิลปะ ในด้านต่าง ๆ เช่น คุณภาพของรูปลักษณ์ โครงสร้างของศิลปะ และการตอบสนองทางด้านการรับรู้ต่อศิลปะ ตลอดจนกระตุ้นให้ผู้ชมบรรลุเป้าหมายในการรับรู้ทางศิลปะเขาจะทำหน้าที่เป็นผู้ขยายความลึกซึ้ง ความสับสนทางสุนทรียะให้ปรากฏด้วยภาษาพูดหรือภาษาเขียน ในการตัดสินใจเพื่อสร้างความเชื่อมั่นร่วมกัน และเมื่อการวิจารณ์มองไปถึงวิวัฒนาการ ย่อมอธิบายถึงการเปลี่ยนแปลงด้วยการวินิจฉัยเชิงวิจารณ์ โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงในทางระสนิยม “ไม่มีศิลปะใดที่มีกระบวนการอันนิรันดร์ การชื่นชมจำเป็นจะต้องปรับการรับรู้ให้สัมพันธ์กับกระบวนการในแต่ละช่วงเวลา” ประโยชน์ของการวิจารณ์ศิลปะ มีดังต่อไปนี้

1.ผลที่ได้กับนักเรียนในการสอนศิลปะ ปลุกฝังเยาวชนให้สนใจศิลปะมากขึ้น และต้องกระทำอย่างต่อเนื่อง ศิลปวิจารณ์จะช่วยในการสังเกต การพิจารณาผลงานศิลปะอย่างมีเหตุผล รู้จักวิเคราะห์ ตีความ และตัดสินคุณค่า

2.ผลทางธุรกิจในการจัดแสดงผลงานศิลปะเพื่อการค้า โดยผู้เป็นเจ้าของธุรกิจจะเข้ามาเกี่ยวข้องในการบริหาร จัดการ สร้างการประชาสัมพันธ์เพื่อการยอมรับจากลูกค้า หอศิลป์บางแห่งจะมีนักวิจารณ์ศิลปะประจำเพื่อทำหน้าที่เป็นตัวกลาง ระหว่างศิลปินกับคนดู ซึ่งจะมิบทบาทต่อการชักจูง โน้มน้าวให้เห็นคุณค่าของศิลปินและผลงานที่นำมาจัดแสดง

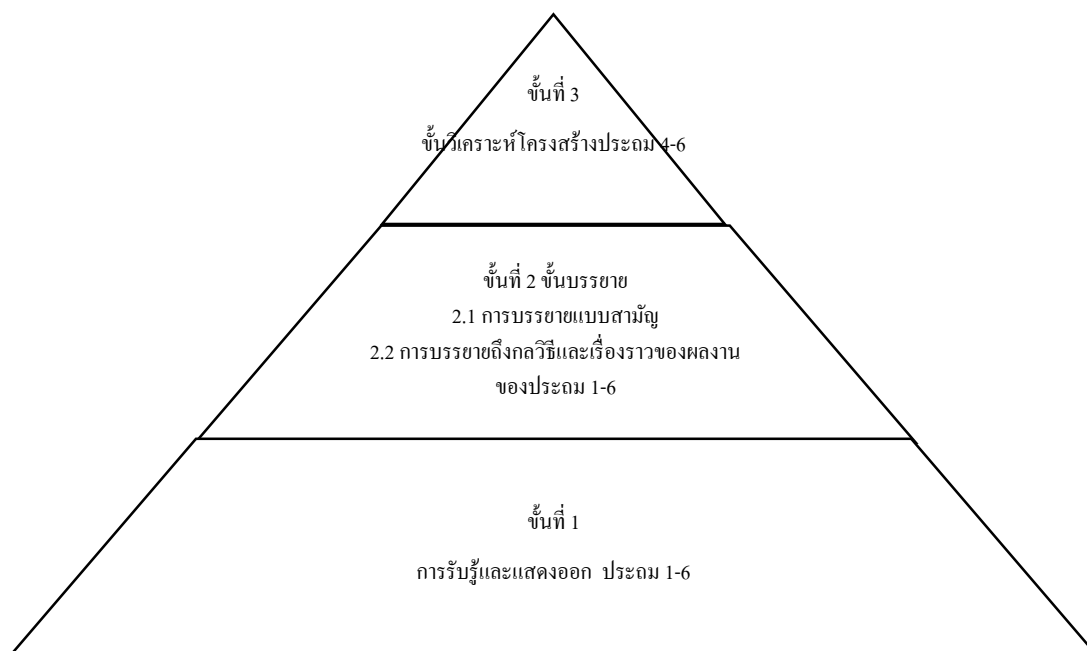

3.ผลที่มีอิทธิพลต่อการทำงานของศิลปิน นักวิจารณ์ศิลปะที่มีความสามารถจะเป็นผู้นำการทำงาน of ศิลปินได้ สามารถทำนายอนาคตการทำงานว่าควรจะเป็นอย่างไรต่อไป เพราะการวิจารณ์นั้นเป็นการสะท้อนให้เห็นสิ่งที่ยังขาด หรือสิ่งที่เกินไปในขณะนั้น

4.ผลที่เกี่ยวข้องกับการสะสมงานศิลปะ มีคนจำนวนมากมีโอกาสได้สะสมงานศิลปะ ทั้งที่ราคาของงานเหล่านั้นแสนจะแพงเมื่อผลงานมีค่ามากขึ้น ศิลปินก็จะผลิตงานออกมามากในสังคมที่มั่งคั่งเงินจะกลายเป็นสัญลักษณ์อย่างหนึ่งทางวัฒนธรรม การซื้อขายงานศิลปะจึงเป็นวัฒนธรรมอย่างหนึ่งไปด้วย ดังนั้นเมื่อนักสะสมงานศิลปะต้องการซื้อผลงานศิลปะจำเป็นต้องใช้ความเห็นเชิงวิเคราะห์เพื่อตัดสินใจซื้อชิ้นงานชิ้นนั้น ซึ่งความคิดเห็นนั้นจะเป็นตนเองหรือบุคคลอื่นก็ได้ ผู้รู้และนักวิจารณ์จะเป็นบุคคลที่สร้างความมั่นใจขึ้นสุดท้ายประกอบการตัดสินใจของนักสะสม (สุชาติ เถาทอง, 2537)

แนวคิดกระบวนทัศน์การรับรู้จากการสนทนาอย่างสุนทรีย์ (Paradigm of Aesthetic Dialogue for Children) ของโรเบิร์ต อัดัมส์ (Robert Adams) 1985

โรเบิร์ต อัดัมส์ (Adams, 1985) รายงานว่าวิธีการสอนศิลปะในระดับประถมศึกษาในปัจจุบันนี้ นำเอาการสนทนาโต้ตอบทางสุนทรีย์เข้ามาใช้สอนร่วมกับกิจกรรมศิลปะปฏิบัติในสตูดิโอ เขากล่าวว่าทฤษฎีและวิธีการที่จะนำมาประยุกต์ใช้สอนได้แก่ทฤษฎีรูปทรงนัย (Formalism) ของฟราย และเบลล์ หรือทฤษฎีทางศิลปะวิเคราะห์ของเฟลด์แมน (1970) เปปเปอร์ (1949) หรือสมิท (1970) หรือทฤษฎีอื่นๆ ที่เน้นการพิจารณาถึงส่วนประกอบทางทัศน์และหลักการจัดองค์ประกอบด้านทัศนศิลป์ เขากล่าวว่า "ไม่ค่อยจะมีผู้ใดนำทฤษฎีที่มีรากฐานมาจากปรัชญาค่ายมนุษย์นิยมและจิตวิทยาใช้ในการสอนการสนทนาเชิงสุนทรีย์ในระดับประถมศึกษา คือให้เด็กได้แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระเป็นความคิดเห็นส่วนตัวที่มีต้องอาศัยความรู้หรือเกณฑ์หรือมาตรฐานทางศิลปะมากมายนัก เขาระบุว่าสำหรับเด็กๆ แล้วควรได้เรียนรู้และเข้าใจถึงศิลปะจากการรับรู้อย่างมีสุนทรีย์ เด็กๆ ควรได้รับการสอนให้รับรู้ศิลปะวัตถุอย่างสุนทรีย์จากการรับการฝึกการมอง (รับรู้ทางตา) และตัดสินผลงานศิลปะจากประสบการณ์ที่หลากหลาย อัดัมส์แสดงแผนภูมิ 3 ขั้นตอน ที่จะช่วยสร้างการรับรู้อย่างสุนทรีย์ให้กับเด็ก ๆ ดังนี้

ภาพที่ 3 ขั้นตอนการสร้างการรับรู้อย่างสุนทรีย์ให้แก่เด็ก ของโรเบิร์ต อคัมส์

ขั้นที่ 1 การรับรู้และการแสดงออก (Sensuousness and expression) ในขั้นตอนนี้ การตอบรับ (response) อย่างสุนทรีย์ของเด็กนั้นมีต่อเนื้อหา (content) ของศิลปวัตถุชิ้นนั้น ผลงานศิลปะสามารถกระตุ้นเร้าความรู้สึกและอารมณ์ และเด็กๆ ก็สามารถพุดคุยถึงอารมณ์ที่ผลงานนั้นให้แก่ตน พฤติกรรมเช่นนี้ อคัมส์อ้างว่า เบรตสัน(1982) เรียกว่า พฤติกรรมการรับรู้เชิงสุนทรีย์ (Sensuous Aesthetic Behavior) เบรตสันระบุว่าประสบการณ์สุนทรีย์นั้นมีความเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กับจิตสำนึกของสภาพอารมณ์ เช่น ความรู้สึกกลัว เกิดความอ่อนโยน ความรัก หรือความรู้สึกแบบอื่นๆ ที่มนุษย์รับรู้ได้ ส่วนแลงเจอร์(1942) กล่าวว่าผลงานศิลปะทำหน้าที่เป็นสื่อกลางให้กับการแสดงออกของความรู้สึกที่แท้จริง และผลงานศิลปะซึ่งเป็นสื่อที่มีในภาษาหรือตัวหนังสือนี้ส่งผ่านข้อมูลไปยังผู้ดู

อคัมส์แนะนำว่าครูควรจะใช้บทสนทนา (Dialogue) ที่ถามคำถามแบบปลายเปิดเป็นเครื่องช่วยเร้าการคิดเชิงจำแนกหรือแยกนัย (Divergent modes) ให้แก่เด็ก เช่น ถามคำถามว่า “จิตรกรรมนี้ทำให้เรารู้สึกอย่างไรบ้าง” แม้แต่เด็กเล็กๆก็สามารถแสดงความรู้สึกของตน ครูสามารถตั้งคำถาม เช่น “หนูรู้สึกอย่างไรกับ โมนาลิซ่า” “หนูลองจินตนาการถึงเรื่องราวเกี่ยวกับผู้หญิงคนนี้ได้ไหม” “หนูลองบอกซิว่าสีหน้าของเธอและดวงตาทำให้หนูรู้สึกอย่างไร” “หนูคิดว่าจิตรกรเขาพยายามจะบอกอะไรกับหนูในภาพนี้”

ขั้นที่ 2 การบรรยาย (Description) เป็นขั้นตอนต่ำสุดในทฤษฎีของเฟลด์แมน สมิธ และอีกหลายๆ ทฤษฎี แต่ในแผนภูมิระบบของอคัมส์นี้ เป็นขั้นที่สอง เพราะเหตุผลที่ว่ากรบรรยายนี้ต้อง

อาศัยเขาว่าปัญญา เนื่องจากในขั้นนี้จะต้องมีการอธิบายถึงผลงานศิลปะ ในลักษณะที่อ้อมค้อม (Discursive) ทำนองว่าใช้การเปรียบเทียบ เปรียบเทียบ หรืออุปมาอุปไมย ขั้นตอนนี้แบ่งเป็น ขั้นตอนย่อยๆ 2 ขั้นตอน คือ

2.1 การบรรยายแบบสามัญ (Simple Description) เป็นขั้นตอนที่ครูถามนักเรียน เพื่อนำนักเรียนสู่การตอบรับเชิงบรรจบหรือเอกนัย (Convergent Question) เช่น คำถามถึงประเภทของผลงานศิลปะที่นักเรียนเห็น (ว่าเป็นผลงานประเภทใด เช่น ภาพวาด จิตรกรรม ประติมากรรม ภาพพิมพ์ งานจักสานถักทอ หรือเครื่องปั้นเผา) ในขั้นตอนนี้ครูขอให้นักเรียนบรรยายถึงคุณสมบัติของส่วนประกอบทางทัศนต่างๆ เช่น เส้น สี รูปร่าง รูปทรง พื้นผิว ของผลงานนั้นๆ

2.2 การบรรยายถึงกลวิธี และเรื่องราวของผลงาน (Technical and Thematic Description) ในขั้นตอนนี้ครูซึ่งครูซึ่งทำตนในลักษณะผู้นำการสนทนา จะถามคำถามถึงกลวิธีหรือเทคนิคที่ศิลปินใช้ในการสร้างงานรวมทั้งวัสดุที่ใช้ในการสร้างผลงานนั้น และเรื่องราวที่สื่อแสดงในผลงาน ครูอาจถามคำถาม เช่น “ถ้าหนูมองผลงานนี้ดีๆ หนูว่าศิลปินใช้วิธีระบายสีแบบไหน ระบายแบบเคลือบสีใสทับบนสีทึบแสง หรือระบายลงตรงๆด้วยสีทึบแสง” “นักเรียนคิดว่าศิลปินใช้ฟูกันระบายหรือใช้เกรียงระบายภาพนี้” การสนทนาถึงเรื่องราวผลงานนั้น ครูอาจจะพูดถึงชื่อของผลงาน ครูอาจให้ข้อมูลเกี่ยวกับความเป็นมา ระยะเวลาหรือยุคที่ผลงานถูกสร้างขึ้น สถานที่หรือแหล่งกำเนิดของผลงานนั้น เป็นต้น

ขั้นที่ 3 การวิเคราะห์โครงสร้าง (Formal Analysis) ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนของสุนทรียภาพระดับสูง ในขั้นนี้ครูเน้นการรับรู้ไปที่โครงสร้างหรือองค์ประกอบในผลงานศิลปะซึ่งรวมทั้งส่วนประกอบทางทัศนต่างๆ ที่ผูกโยงกันเป็นองค์ประกอบ จากการศึกษาด้านพัฒนาการทางศิลปะของเด็ก อัดัมส์กล่าวว่าเด็กวัย 8 ขวบ หรือต่ำกว่า จะยังไม่ใส่ใจต่อองค์ประกอบในผลงานศิลปะ ดังนั้นสำหรับเด็กเล็กในระดับประถมต้นครูอาจใช้ระบบนี้เพียง 2 ชั้นแรก และตัดเอาขั้นสุดท้ายนี้ออกเสีย อัดัมส์แนะนำให้ใช้ขั้นที่สามนี้ กับเด็กประถม 4 5 และ 6 เท่านั้น อัดัมส์กล่าวว่าในทฤษฎีของเฟลด์แมน เปปเปอร์ และสมิท นั้นจะมีขั้นตอนการตัดสินผลงานศิลปะด้วย แต่ในระบบของเขาจะไม่มีขั้นตอนนี้ เพราะเขาเชื่อว่าเด็กๆ ยังไม่สามารถตัดสินผลงานศิลปะได้อย่างถูกต้องเหมาะสม แต่การอภิปรายสนทนาในขั้นที่สามนี้ สามารถนำสู่การพูดคุยถึงทัศนคติความคิดเห็นว่าเด็กชอบหรือไม่ชอบผลงานนั้นเช่นไร (โรเบิร์ต อัดัมส์ (Robert Adams) 1985, อ้างถึงใน มะลิฉัตร เอื้ออานันท์, 2543:12-15) อัดัมส์สรุปว่า การใช้บทสนทนาอย่างมีสุนทรียนี้ ในการเรียนการสอนระดับชั้นประถมศึกษานั้น อาจจะใช้ประกอบกับกิจกรรมศิลปะปฏิบัติ การเรียนในกระบวนการเช่นนี้ จะช่วยเสริมสร้างความสามารถในการตัดสินผลงานศิลปะและความเข้าใจในประสบการณ์ชีวิต การเรียนรู้ด้านการรับรู้อย่างมีศิลปะ จะช่วยให้เด็กเกิดการรับรู้ทางวัตถุต่างๆ ทั้งในธรรมชาติ

และที่มนุษย์ทำขึ้น ประสบการณ์สุนทรียที่เด็กได้รับสามารถถ่ายโยงไปสู่การเข้าถึงสุนทรียในแง่มุมอื่นๆ ของชีวิต และประสบการณ์การเรียนรู้จากแผนภูมินี้ยังจะช่วยให้ครูได้มีโอกาสรู้ถึงขั้นตอนของพัฒนาการด้านสุนทรียของเด็กได้อีกด้วย (โรเบิร์ต อัดัมส์ (Robert Adams) 1985, อ้างถึงใน มะลินัตร์ เอื้ออานันท์, 2543:106)

ดังนั้นผู้วิจัยจึงนำกระบวนการทัศนการรับรู้จากการสนทนาอย่างสุนทรียของโรเบิร์ต อัดัมส์ มาประยุกต์กับแนวคิดหมวกหกใบ ของเอ็ดเวิร์ด เดอ โบโน เพื่อสร้างแผนการเรียนรู้รายวิชาทัศนศิลป์ เพื่อเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และพัฒนาการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะของนักเรียนชั้นประถมศึกษา โรงเรียนดวงวิภา โดยใช้ทฤษฎี 3 ขั้นตอนของโรเบิร์ต อัดัมส์ ให้สอดคล้องกับแนวคิดหมวกหกใบ

แนวคิด Six Thinking Hats ของ Edward De Bono

ประวัติความเป็นมาเกี่ยวกับ Edward De Bono

เอ็ดเวิร์ด เดอ โบโน และสุคตระการ ชนโกเศศ (2546) ได้พูดถึงเอ็ดเวิร์ด เดอ โบโน ว่าเป็นอาจารย์พิเศษที่ได้รับเชิญให้สอนตามมหาวิทยาลัยหลายแห่ง เช่น อ็อกซ์ฟอร์ด ลอนดอน, แคมบริดจ์, และฮาร์วาร์ด เขาได้รับการยกย่องว่าเป็นผู้นำในการสอนเรื่องการคิดโดยตรง ในแง่การคิดเป็นทักษะอย่างหนึ่ง เขาเป็นผู้ริเริ่มแนวคิดเรื่อง lateral thinking (การคิดนอกกรอบ) และเป็นคนพัฒนาเทคนิคของการคิดริเริ่มสร้างสรรค์อย่างเจาะจง ให้เป็นเป็นจริงเป็นจังขึ้นมา

เขาได้เขียนหนังสือ 62 เล่ม แปลไปแล้วถึง 37 ภาษา เขาทำรายการทีวีสองรายการ และมีการอ้างอิงถึงผลงานของเขาในอินเทอร์เน็ตถึง 4 ล้านแห่งด้วยกัน

เอ็ดเวิร์ด เดอ โบโน ได้รับเชิญให้ไปสอนตามประเทศต่าง ๆ 52 ประเทศและพูดในที่ประชุมระหว่างประเทศสำคัญ ๆ หลายแห่ง องค์กรชั้นนำของโลกหลายแห่ง เช่น ไอบีเอ็ม, คูเปอร์, เซลล์, อีริคสัน, แมคคินซี, ซึบ่า ไก่, ฟอร์ด, ซีเมนส์ และอื่น ๆ อีกมากมาย ต่างก็สนใจและนำเอาคำสอนของเขาในเรื่องการคิดไปใช้ในองค์กรอย่างจริงจัง

กลุ่มอาจารย์มหาวิทยาลัยในอัฟริกาใต้ได้เสนอชื่อเขาเป็นหนึ่งใน 250 คนในประวัติศาสตร์ที่สร้างผลงานที่โดดเด่นเป็นประโยชน์ที่สุดในโลก

ผลงานที่สำคัญของเอ็ดเวิร์ด เดอ โบโน คือ ความคิดเขาที่ว่าสมองมีระบบที่จัดการกับตัวมันเอง และจากความคิดนี้เอง เขาจึงได้ออกแบบเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพยิ่งสำหรับการคิด นั่นก็คือ การคิดแบบหมวก ซึ่งวิธีคิดแบบหมวกใช้อย่างเท่าเทียมกันทั้งกับคณะกรรมการบริหารขององค์กรที่ใหญ่ที่สุดในโลก และกับเด็กอายุสี่ขวบในโรงเรียนอนุบาล วิธีคิดแบบหมวกที่เขาออกแบบ

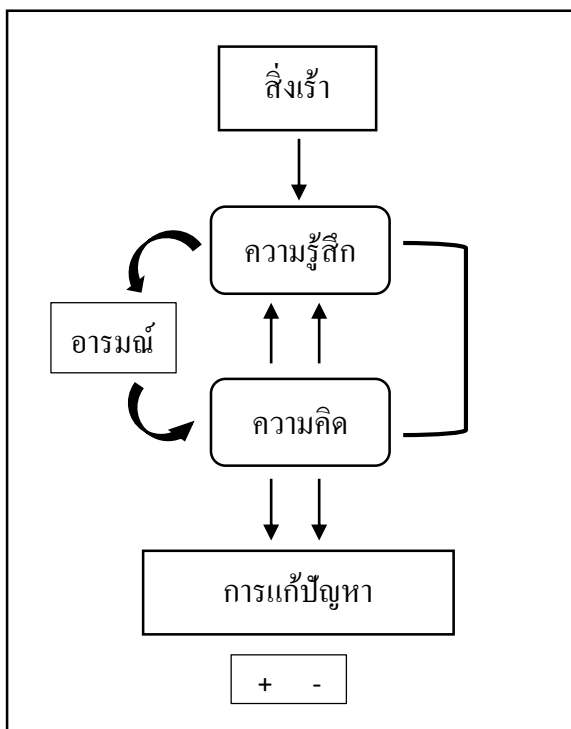
คิดค้นนี้ใช้ทั้งในโรงเรียนผู้ดีระดับโลก โรงเรียนชนบทในแอฟริกาใต้ และในหมู่บ้านชาวเขมร ความโดดเด่นของวิธีคิดแบบหมวด คือ ความธรรมดาที่เรียบง่าย และยังเอาไปใช้งานง่ายในทุกที่

พื้นฐานของเทคนิคหมวด 6 ใบ

เอ็ดเวิร์ด เดอ โบโน (เดอ โบโน, 2537:19) กล่าวว่า การคิดแบบหมวดหกใบเป็นการสวมบทบาทการคิดซึ่งถูกแบ่งซอยย่อยออกเป็นบท ๆ ที่แตกต่างกัน 6 บทบาท จะแสดงออกด้วยหมวดคิดที่ต่างสีกัน 6 ใบ ช่วยให้เกิดหนทางที่เป็นรูปธรรมในการเปลี่ยนความตั้งใจ เพื่อก้าวไปสู่การปฏิบัติ

กุลา ตันติผลาชีวะ (2546:15-16) กล่าวว่า เอ็ดเวิร์ด เดอ โบโน ได้วิเคราะห์การคิดของคนว่า มีผลต่อการตัดสินใจด้วยสาเหตุสำคัญอันเกิดจากอัตตาหรือความเป็นคนที่เกาะติดความคิดทิศทางเดียว หรือคิดอย่างเดี่ยวแทนที่จะคิดทบทวนสวนไปมาเพื่อให้กระจ่างยุติธรรมซึ่งเรียกว่าการคิดคู่ขนาน ปัญหาจากลักษณะการคิดดังกล่าวนี้ทำให้เกิดการขัดแย้งกันทางความคิด การตัดสินใจ หรือการหามติที่ประหลาด ซึ่งทำให้เปลืองเวลา เอ็ดเวิร์ด เดอ โบโน เห็นว่า หากทุกคนมีแผนการคิด โดยเฉพาะการคิด “แก้ปัญหาคู่ขนาน” ที่เหมาะสมจะช่วยให้การคิดเป็นไปอย่างมีพลานุภาพ นอกจากนี้การคิดอย่างถูกทางและมีแบบแผนยังประหยัดเวลาในการคิด การตัดสินใจ เพราะผู้คิดเพิ่มการคิดหลายด้านคู่ขนาน

อุปสรรคการคิด คือ จิตตน หรือ Ego ตามความหมายของจิตตนหมายถึง ส่วนหนึ่งของโครงสร้างบุคลิกภาพที่สัมพันธ์โดยตรงกับสิ่งแวดล้อมภายในและภายนอกของตน ที่คนใช้ควบคุมแรงขับเคลื่อนภายในที่เกิดจากจิตหยาบ (Id) ให้ขับออกมาภายนอกในลักษณะที่สังคมยอมรับได้ ซึ่งมักอยู่ในรูปของกลจิตวิธานที่มีสติ และจิตคุณธรรม (Superego) เป็นส่วนกำกับด้วยการแสดงออกของจิตตนนี้เกิดจากความจำเจตคติ และการคิด จิตตนจะทำให้คน ใช้อวดและอหังการมีผลทำให้ตนโจมตีผู้อื่น อวดดี และต่อต้านเกิดความคิดขัดแย้งกันจนลงตัวไม่ได้งานหลายงานที่ไม่สำเร็จ หรือสำเร็จแต่ขาดประสิทธิภาพมักเกิดจากมีกลุ่มคนที่มี “จิตตนสูง” อยู่ในผู้ร่วมงานนั้นมาก

ภาพที่ 4 ทิศทางของการคิดที่สัมพันธ์กับความรู้สึกและอารมณ์

การคิดเป็นกระบวนการทำงานของสมองที่สัมพันธ์กับจิตใจ เมื่อจิตใจได้รับการกระตุ้นความรู้สึกนี้จะส่งถ่ายไปที่ความคิดในทันที แต่ขณะเดียวกันบางส่วนจะผ่านทางอารมณ์ของคนด้วย ซึ่งมีผลต่อการแก้ปัญหาแล้วโยงสะท้อนกลับไปสู่ความรู้สึกอีกครั้งด้วยกระแสของความคิดนี้ทำให้การแก้ปัญหาเกิดผลทั้งทางบวกคือดี และเกิดผลทั้งทางลบหรือไม่ดีได้โดยเฉพาะอารมณ์มีอิทธิพลต่อความคิดอย่างมาก กล่าวคือ

1. ความกลัวความกังวลจะจำกัดขอบเขตของการคิด
2. เกิดความรู้สึกไม่ดีต่อสิ่งที่คิดหรือความคิดของผู้อื่นซึ่งอาจมีการปายสีเกิดขึ้น
3. อารมณ์มักจะเกิดได้ทุกโอกาสและเกิดตามมาหลังจาก โครงสร้างการตัดสินใจเรียบร้อยแล้ว ดังนั้นในการคิดจึงต้องมีทั้งเหตุผล ข้อเท็จจริง การระบายอารมณ์ และข้อสรุปที่พิจารณารวมกันอย่างเข้าใจการลำดับการคิดอย่างมีแบบแผนจะช่วยให้คนคิดอย่างครอบคลุมถูกต้อง และช่วยให้การคิดร่วมกันมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

สรุปได้ว่า ความคิดของคนนั้นมีผลต่อการตัดสินใจ เนื่องมาจากการคิดเป็นกระบวนการทำงานของสมองที่สัมพันธ์กับจิตใจ เมื่อจิตใจได้รับการกระตุ้นความรู้สึกจะถูกถ่ายเทไปที่สมองก่อให้เกิดความคิดทันที จิตใจของคนเราจึงเป็นอุปสรรคของการคิด เราจึงไม่ควรยึดติดกับความคิดทางเดียว ก่อนที่จะตัดสินใจทำสิ่งใดควรคิดทบทวนให้กระจ่างหรือควรมองหาแผนการคิด

โดยเฉพาะการคิดแก้ปัญหา หากเรามีแผนการคิดที่เหมาะสมก็จะช่วยให้การคิดนั้นเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ความมุ่งหมายของการคิดแบบหวมก 6 ใบ

เอ็ดเวิร์ด เดอ โบโน (2536:25-27) ได้กล่าวถึงความมุ่งหมายของการคิดแบบหวมก 6 ใบ ไว้ดังนี้

1. การทำให้การคิดง่ายลง ด้วยการช่วยให้ผู้คิดเกี่ยวข้องกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งในเวลาหนึ่ง ๆ แทนที่จะต้องให้ความสนใจต่ออารมณ์ เหตุผล ข้อมูล ความหวัง และความคิดสร้างสรรค์ ในเวลาเดียวกัน นักคิดกลับจะสามารถจัดการกับแต่ละอย่างได้อย่างแยกขาดจากกัน

2. การสลับเปลี่ยนวิธีคิด ถ้าในการประชุมหนึ่ง ๆ ใครคนใดหนึ่งมีทัศนะในทางลบอย่างเหนียวแน่น เราก็สามารถขอร้องให้เขาถอดหมวกสีดาออก และให้เขาสวมหมวกสีเหลืองบ้าง ซึ่งเป็นการร้องขออย่างตรง ๆ ให้เขามีทัศนะในแง่บวก ด้วยวิธีนี้ หมวกคิด 6 ใบ จึงเป็นคำพูดเฉพาะเจาะจงที่ไม่ทำให้ขุ่นหมองใจกัน ที่สำคัญที่สุดคือ คำพูดในลักษณะนี้จะไม่คุกคาม “ตัวตน” แต่อย่างใด และด้วยวิธีการเปลี่ยนความคิดให้กลายเป็นการสวมบทบาท หมวกจึงกลายเป็นคำแนะนำอย่างสั้น ๆ นั่นเอง

3. การเล่นไปตามบทบาทที่กำหนดไว้ การจำกัดความคิดไว้อย่างเคร่งครัดจะช่วยปกป้อง “ตัวตน” ของเรา อันเป็นสาเหตุส่วนใหญ่ของความผิดพลาดในเชิงปฏิบัติของการคิดโดยที่หมวกคิด จะช่วยให้เราสามารถคิดและพูดสิ่งต่าง ๆ ได้โดยที่เราไม่ต้องเอาความคิดส่วนตัวเข้าไปปะปนในความคิด

4. การพุ่งความสนใจ หากว่าการคิดของเรามีความหมายมากกว่าการมีปฏิริยาตอบสนอง เราก็ควรจะมึวิธีการพุ่งความสนใจไปที่ละด้าน และหมวกคิดจะเปิดทางให้เราพุ่งความสนใจไปในการใคร่ครวญในแต่ละเรื่อง ถึง 6 เรื่องด้วยกัน

5. ความสะดวก สัญลักษณ์ของหมวกคิดที่แตกต่างกัน 6 ใบ จะเปิดทางให้เราสามารถขอใครสักคนมองในแง่ลบ หรือให้มองในแง่บวก หรือจะแสดงความคิดเห็นด้วยอารมณ์ล้วน ๆ

6. พื้นฐานที่เกี่ยวกับสารเคมีในสมอง ของเหลวต่าง ๆ ที่ไหลเวียนในร่างกายของเรามีอิทธิพลต่ออารมณ์ และอารมณ์นั้นเป็นส่วนสำคัญของความสามารถในการคิด หมวกคิดจะกลายเป็นเงื่อนไขกระตุ้นให้เกิดความเปลี่ยนแปลงทางด้านสมดุลเคมีในสมอง หมวกคิดจึงมีลักษณะเฉพาะตัว นานไปจะกลายเป็นสัญญาณหรือเงื่อนไขในสมอง ซึ่งจะส่งผลต่อการคิดของเรา

7. การตั้งกฎเกณฑ์ของการเล่นเกม ผู้คนจะเก่งในเรื่องการเรียนรู้กฎของการเล่นเกมการเรียนรู้ของเกมนั้นเป็นการเรียนรู้ที่คนเราสามารถทำได้อย่างยอดเยี่ยมและมีประสิทธิภาพที่สุด และพร้อมที่จะสวมหมวกทั้งหกใบ

กุฎยา ตันติผลาชีวะ (2546:16) กล่าวถึงการคิดแบบหมวก 6 ใบ เป็นกลการสอนให้ใครคิดในหลายด้านควบคู่กัน ไป แยกอารมณ์กับเหตุผล เรียนรู้การคิดของกันและกัน อย่างมีหลักเกณฑ์ จุดประสงค์ คือ

1.ฝึกการคิดทั้งด้านตนเองและผู้อื่น มองความคิดของผู้อื่นทั้งทางด้านบวกและด้านลบ ใช้เหตุผลและหลักเกณฑ์เป็นแนวทางในการพิจารณา

2.เปิดโอกาสให้สมาชิกทุกคนในกลุ่มได้ระบายความคิดและประสบการณ์ด้วยการคิดอย่างมีแบบแผน

3.สร้างความคิดที่หลากหลายและดีกว่า

4.ประหยัดเวลาในการตัดสินใจ

5.จัดความเป็นผู้มี “จิตตน หรือ Ego” ออกจากความคิดและความรู้สึกในขณะที่ต้องตัดสินใจหรือให้ความคิดเห็นในประเด็นต่าง ๆ

6.สร้างเสริมคุณภาพของการคิดและการตัดสินใจ

7.แก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์

สรุปได้ว่า ความมุ่งหมายของการคิดแบบหมวก 6 ใบ เป็นการคิดตามบทบาทของหมวกแต่ละสี การคิดในลักษณะนี้เป็นการคิดรอบด้าน เป็นการมองทั้งข้อดี ข้อเสีย และไม่มีทิฐิในการแก้ปัญหาแต่ละเรื่อง ทุกคนสามารถแสดงความคิดเห็นและประเด็นต่าง ๆ ได้ และยังเสริมสร้างคุณภาพของการคิดและการตัดสินใจ ส่งผลให้เกิดการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์และรวดเร็ว

วิธีการคิดแบบหมวก 6 ใบ

เอ็ดเวิร์ด เดอ โบโน(อังกใน สุนทร สนิธพานนท์, วรรัตน์ วรรณเลิศลักษณ์ และพรณี สนิธพานนท์ 2552:132-134) ใช้สีแทนชื่อหมวก ซึ่งมีความหมายดังนี้

1.หมวกสีขาว สีขาวเป็นสีที่แสดงถึงความเป็นกลาง หมวกสีขาวเป็นตัวแทนของข้อมูลตัวเลข ข้อเท็จจริงต่าง ๆ มีการบันทึกข้อมูลซึ่งเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไป เมื่อบุคคลสวมหมวกสีขาวหรือสมมติว่าสวมหมวกสีขาวอยู่ จึงหมายความว่าบุคคลนั้นจะต้องทำใจเป็นกลางให้ข้อมูลที่เป็นความจริง เชื่อถือได้ ไม่นำความคิดของตนเองเข้าไปปะปน คำถามที่จะให้ได้มาซึ่งความคิดแบบหมวกสีขาว ได้แก่

1.1 มีข้อเท็จจริงอะไร หรือมีข้อมูลอะไรเกี่ยวกับเรื่องนี้

1.2 ต้องการข้อมูลอะไร

1.3 ยังมีข้อมูลอื่นอีกไหม หรือมีข้อมูลอะไรอีกที่เราต้องการ

1.4 ได้ข้อมูลมาด้วยวิธีใด

2. หมวกสีแดง สีแดงเป็นสีที่แสดงถึงความโกรธ ความเกรี้ยวกราด อารมณ์ หมวกสีแดงจึงเป็นการมองทางด้านอารมณ์ ความรู้สึก ทั้งทางบวกและทางลบ การหยั่งรู้ และมีสัญชาตญาณ เมื่อมีการสวมหมวกสีแดง สมาชิกจะมีโอกาสได้ระบายอารมณ์ออกมา เป็นการแสดงความรู้สึกด้วยอารมณ์ที่แท้จริง จะได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการแก้ปัญหา คำถามที่ใช้ถามให้ได้คำตอบของหมวกสีแดง ได้แก่

- 2.1 รู้สึกอย่างไรเกี่ยวกับเรื่องนี้ หรือความคิดนี้ หรือข้อเสนอนี้
- 2.2 มีความเห็นอย่างไรเกี่ยวกับเรื่องนี้
- 2.3 รู้สึกอย่างไรกับเหตุการณ์ในครั้งนี้
- 2.4 มีความเห็นอย่างไรกับแผนงานนี้
- 2.5 รู้สึกอย่างไรกับการกระทำเช่นนี้
- 2.6 มีความเห็นอย่างไรกับข้อมูลนี้

3. หมวกสีดำ สีดำเป็นสีที่แสดงถึงความมืดครึ้ม ความโศกเศร้า มีดমন และการปฏิเสธ หมวกสีดำจึงเกี่ยวข้องกับความคิดทางด้านลบ การปฏิเสธการคัดค้าน เมื่อสมาชิกสวมหมวกสีดำจะแสดงความคิดเห็นจุดด้อย ข้อเสีย ข้อผิดพลาด ข้อบกพร่อง จะต่างจากหมวกสีแดงที่สมาชิกผู้สวมหมวกนี้จะมีเหตุผลประกอบด้วย การคิดแบบหมวกสีดำจะช่วยป้องกันไม่ให้เกิดหรือตัดสินใจที่จะเสี่ยง สามารถมองเห็นปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นได้ล่วงหน้า ช่วยตรวจสอบหาหลักฐาน หาความเป็นเหตุเป็นผล หาผลกระทบ หาความเหมาะสม หาข้อบกพร่อง และการสำรวจความเป็นไปได้ คำถามที่ใช้กับความคิดแบบหมวกสีดำ ได้แก่

- 3.1 เรื่องนี้มีจุดอ่อนอะไร
- 3.2 สิ่งนี้จะคุ้มค้ำกับที่จะทำหรือไม่
- 3.3 อะไรจะเกิดขึ้นถ้าขาดความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้อง
- 3.4 ความคิดนี้ถูกระเบียบหรือไม่
- 3.5 การทดลองครั้งนี้มีข้อผิดพลาดที่ไหน

4. หมวกสีเหลือง สีเหลืองเป็นสีของตะวัน เป็นสีที่แสดงถึงความสดใส สว่าง แสดงถึงความร่าเริงแจ่มใส หมวกสีเหลือง จึงเป็นการมองในด้านบวก ในแง่ดี ความเป็นไปได้ ความหวัง ความมั่นใจว่าทำได้ ต้องการให้สมาชิกแสดงความคิดเห็นเพื่อส่งเสริมข้อมูลที่มีอยู่ในด้านดี คิดถึงประโยชน์ คุณค่า จุดเด่น และมีความคิดใหม่ ๆ ที่มีคุณค่าต่อส่วนรวมและสังคม เป็นความพยายามในการค้นหาผลดีที่จะได้รับ คำถามของหมวกสีเหลือง ได้แก่

- 4.1 เรื่องนี้มีประโยชน์อย่างไร
- 4.2 จุดเด่นคืออะไร

4.3 ทำอย่างไรจึงจะเกิดประโยชน์มากขึ้น

4.4 การกระทำนี้มีผลดีอย่างไร

4.5 ข้อดีหรือข้อได้เปรียบคืออะไร

5. หมวกสีเขียว สีเขียวเป็นสีที่แสดงออกถึงความมีชีวิต ความเจริญงอกงาม ความอุดมสมบูรณ์ ความสดชื่น ความเป็นธรรมชาติ สมาชิกที่ได้สวมหมวกสีเขียวจะแสดงความคิดอย่างสร้างสรรค์ คิดให้มีทางเลือกหลากหลาย และความคิดใหม่ มุมมองแบบใหม่ เป็นความคิดที่แสดงถึงความพยายามเพื่อปรับปรุงและพัฒนา การคิดแบบหมวกสีเขียวจะนำไปใช้ในการสำรวจความคิด การให้ข้อเสนอแนะและคำแนะนำ การสร้างทางเลือก การสร้างความคิดใหม่ การช่วยขจัดความติดขัด ตัวอย่างคำถามของหมวกสีเขียว มีดังนี้

5.1 เราจะพัฒนาอะไร

5.2 ต้องเปลี่ยนแปลงอะไรบ้างเพื่อให้สิ่งนี้ดีขึ้น

5.3 จากความคิดนี้จะนำไปสู่อะไร

5.4 มีวิธีการใดที่จะทำให้มันดีขึ้น

5.5 มีทางออกสำหรับเรื่องนี้หรือไม่

6. หมวกสีฟ้า สีฟ้าแสดงถึงการควบคุม เปรียบเทียบฟ้าที่ปกคลุมอยู่เหนือทุกสิ่ง รู้สึกสงบ เยือกเย็น หมวกสีฟ้าจึงเกี่ยวข้องกับการควบคุมและการบริหารกระบวนการคิด เพื่อให้เกิดความชัดเจนในเรื่องของความคิดรวบยอด ข้อสรุป การยุติข้อขัดแย้ง การดำเนินการที่มีขั้นตอนเป็นระบบ สมาชิกที่ใส่หมวกสีฟ้าจะมีบทบาทของหัวหน้า ทำหน้าที่ควบคุมบทบาทของสมาชิกให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนด การคิดแบบหมวกสีฟ้าใช้เพื่อกำหนดจุดเน้น และวัตถุประสงค์ วางแผนการคิด และภารกิจของการคิด การตรวจสอบ สังเกตและให้ข้อคิดเห็น ตัดสินขั้นตอนต่อไป กำหนดผลลัพธ์และข้อสรุป ตัวอย่างคำถามของหมวกสีฟ้า มีดังนี้

6.1 เรื่องนี้ต้องคิดแบบไหน

6.2 ขั้นตอนของเรื่องนี้คืออะไร

6.3 เรื่องนี้จะสรุปอย่างไร

6.4 ขอบเขตของปัญหาคืออะไร

6.5 เรากำลังอยู่ในประเด็นหรือไม่

กล่าวสรุปได้ว่า หมวกหกใบสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาการคิดของผู้เรียนได้ เนื่องจากไม่มีความซับซ้อน ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนได้พยายามคิดรอบด้าน ไม่ว่าจะเป็นข้อดี ข้อเสีย ข้อบกพร่อง ข้อผิดพลาดต่าง ๆ และสร้างความคิดใหม่ ๆ ทำให้การคิดแบบนี้ช่วยให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดได้

ง่ายและไม่ยึดติดอยู่กับความคิดเพียงด้านเดียว หรือรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง ซึ่งส่งผลให้ประหยัดเวลาในการคิดและแสดงความคิดเห็นได้ตรงไปตรงมา

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

เดอ โบโน (De Bono 1992 :18-19) ได้เสนอขั้นตอนการใช้หมวกหกใบ ดังนี้

1.ขั้นนำ (Lead-in) เริ่มด้วยการให้ภาพประกอบง่าย ๆ ตัวอย่างหรือแบบฝึกหัดที่แสดงให้เห็นกระบวนการที่สอน

2.การอธิบาย (Explanation) เข้าสู่การให้ตัวอย่างทันทีว่าจะสอนอะไร ตามลักษณะพื้นฐานของหมวกใบที่เลือก

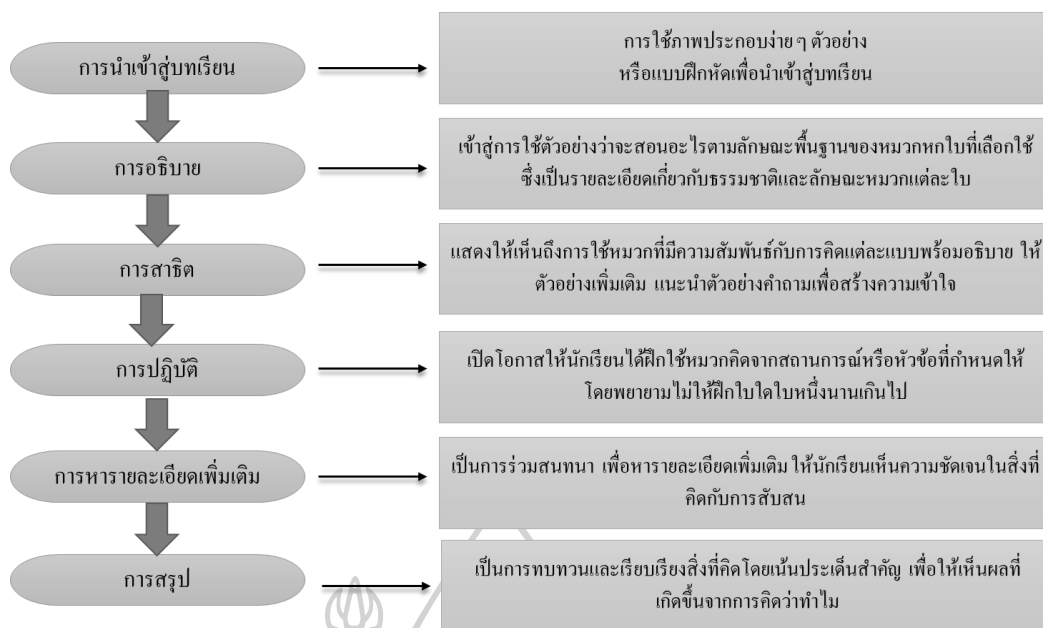
3.การสาธิต (Demonstration) แสดงให้เห็นถึงการใช้หมวกที่มีความสัมพันธ์กับการคิดแต่ละแบบพร้อมกับคำอธิบาย แนะนำตัวอย่างคำถาม เพื่อสร้างความเข้าใจ

4.การปฏิบัติ (Practice) เป็นขั้นตอนที่สำคัญที่สุดของการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้กระบวนการฝึกฝนทุกใบ อย่าใช้ใบใดใบหนึ่งฝึกฝนนานเกินไป ซึ่งจะเป็นการดึงดูความสนใจจากกระบวนการให้เขาไป จุดประสงค์คือ ให้ผู้เรียนเกิดทักษะไม่ใช่ให้อภิปรายให้นำสนใจ

5.การหารายละเอียดเพิ่มเติม (Elaboration) ในการฝึกฝนกระบวนการอาจสังเกตได้ต่อไปอีกว่า กระบวนการนั้นจะถูกนำไปใช้อย่างไร ซึ่งอาจเกิดขึ้นในขณะที่กำลังฝึกฝน หรือได้จากการตอบคำถามที่ผู้เรียนถามก็ได้

6.ข้อสรุป (Conclusion) การสรุปกระบวนการให้ทวนย้ำประเด็นหลัก และเน้นว่าทำไมกระบวนการนี้จึงเกิดประโยชน์

สรุปเป็นแผนภาพได้ดังนี้

ภาพที่ 5 ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหมวดหกใบ

ข้อสังเกตในการใช้หมวด

1. จุดเน้น (Focused) การสอนควรเน้นที่ทักษะ หรือหมวดที่กำลังสอน ทบทวนชื่อของ หมวดที่ใช้บ่อย ๆ

2. ชัดเจน (Clear) หลีกเลี่ยงความสับสน ถ้ามีความสับสนให้พิจารณาสิ่งที่ย่อย ๆ โดยให้ ตัวอย่างที่ชัดเจน

3. ว่องไว รวดเร็ว (Brisk) กำหนดเวลาสั้น ๆ สำหรับการคิดในแต่ละประเด็น

4. สนุกสนาน (Enjoyable) การเขียน และ การฝึกจะต้องสนุกสนาน ความสนุกสนานเกิด จากกิจกรรมซึ่งใช้ความคิดและแบบฝึกที่มีชีวิตชีวา ถ้าเป็นแบบฝึกที่ไม่ดี ก็ให้คิดแบบฝึกใหม่ต่อไป

สมศักดิ์ สินธุระเวชญ์ (2542:106-108) ได้กล่าวถึงการนำเทคนิคการคิดแบบหมวดหกใบ ไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ควรฝึกให้ผู้เรียนเข้าใจถึงความหมายของหมวดแต่ละสี ก่อน ผู้สอนอาจจะให้นักเรียนใส่หมวด แล้วให้ตอบคำถามตามสีของหมวดที่สวมครั้งละสี วิธีการ ดังกล่าวจะทำให้ผู้เรียนมีความคุ้นเคยและเข้าใจความหมายของหมวดแต่ละสีได้เป็นอย่างดี

นอกจากนี้วิธีการการใช้หมวด 6 ใบ การสวมหมวด คือ การคิดโดยผู้สวมหมวด เพื่อเป็น สัญลักษณ์ให้ผู้สวมหมวดคิดตามสีของหมวดที่สวมอยู่ เมื่อต้องการให้บุคคลใดคิดไปในทางใด ก็ ให้บุคคลนั้น ๆ สวมหมวกสีนั้น ดังนั้นผู้สอนควรได้ฝึกให้ผู้เรียนได้เปลี่ยนกันสวมหมวกเพื่อฝึกคิด ให้หลากหลายไปตามสีของหมวด และผู้สอนควรเน้นทักษะหรือหมวดที่กำลังจะสอน ทบทวนชื่อ ของหมวดที่ใช้บ่อย ๆ กำหนดเวลาสั้น ๆ ในการคิดหรือการใช้หมวดแต่ละใบ และสร้างบรรยากาศ ในการเรียนให้สนุกสนาน (สุคนธ์ สินธพานนท์, 2552)

ลำดับขั้นของการคิดด้วยเทคนิคหมวก 6 ใบ

ประกาศรี รอดสมจิตร (2542:31) กล่าวว่า ลำดับขั้นตอนของการคิดแบบหมวก 6 ใบ จะใช้หมวกใบใดก่อนหลังก็ได้ ไม่มีข้อกำหนดตายตัว แต่หมวกใบแรกที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ คือ หมวกสีฟ้า เพราะในการอภิปรายนั้นจำเป็นต้องมีผู้นำในการกำหนดจุดเริ่มต้น และกล่าวถึงขั้นตอนการอภิปราย จากนั้นอาจเริ่มใช้หมวกสีเขียวซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของการแสดงความคิดเห็นที่หลากหลาย หมวกสีเหลืองจะถูกใช้ตามมาเพื่อสนับสนุนความคิดสร้างสรรค์ที่ได้มีการนำเสนอโดยหมวกสีเขียว หมวกสีขาวจะถูกนำมาใช้เมื่อผู้ต้องการทราบข้อมูล ข้อเท็จจริง ๆ หมวกสีแดงเป็นการแสดงออกทางอารมณ์และความคิดรู้สึกต่อข้อคิดเห็นของบุคคลหรือต่อความคิดเห็นที่ถูกแสดงออกมา หมวกสีดำเป็นหมวกที่นำมาใช้ใบสุดท้าย ทั้งนี้เพราะไม่ต้องการให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ ถูกตัดทิ้งหรือเผชิญกับปัญหาหรืออุปสรรคเร็วกว่าที่ควร อย่างไรก็ตามหมวกสีดำจะช่วยให้เกิดความสะดวกของการคิดต่อประเด็นที่อภิปรายกัน แต่ทั้งนี้ไม่ได้มีข้อกำหนดที่ตายตัวว่าต้องใช้ตามลำดับขั้นที่กล่าวข้างต้นก็ได้

ทิสนา เขมมณี (2544:70) กล่าวถึงลำดับขั้นตอนของการใช้หมวกสีต่าง ๆ ว่าการใช้หมวกทั้ง 6 สีไม่มีลำดับขั้นตอนที่ควรใช้สีใดก่อน สีใดหลัง แต่หมวกใบแรกที่ใช้คือหมวกสีฟ้า เพราะในการอภิปรายนั้นผู้นำจะเป็นผู้เริ่มต้นพูดถึงบทบาทและขั้นตอน กติกาในการอภิปราย จากนั้นเลือกใช้หมวกสีใดก็ได้ตามวัตถุประสงค์ของกลุ่มและสุดท้ายของการอภิปรายก็ได้เสนอแนะใช้หมวกสีฟ้า เพื่อเป็นการจัดระดับความคิด ประเมินความคิด และประเมินบทบาทสมาชิกด้วย

สุคนธ์ สิ้นธพานนท์, วรรัตน์ วรรณเลิศลักษณ์ และพรณี สิ้นธพานนท์ (2552:135) กล่าวว่าลำดับขั้นของการใช้หมวกคิด 6 ใบนั้นจะใช้ใบไหนก่อนหลังก็ได้ ไม่มีข้อกำหนดตายตัว แต่หมวกสีฟ้าซึ่งเป็นผู้นำอภิปรายนั้นควรเป็นผู้นำในจุดเริ่มต้นแล้วกล่าวถึงกติกาขั้นตอนการอภิปรายในตอนสรุปสุดท้ายก็ควรใช้หมวกสีฟ้า เพราะหมวกสีฟ้ามีหน้าที่ควบคุมบทบาทของสมาชิกในการทำงาน ในการอภิปราย และเป็นการสรุปผล เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการ

บทบาทของครูในการสอนด้วยเทคนิคหมวก 6 ใบ

กุลยา ตันตผลาชีวะ (2546:20-21) กล่าวถึงบทบาทครูเป็นบุคคลสำคัญในการฝึกคิดด้วยเทคนิคหมวก 6 ใบ ในฐานะผู้สอนและสวมหมวกสีฟ้าเพื่อควบคุมให้เด็กคิดไปตามจุดประสงค์ที่ต้องการ หน้าที่สำคัญของครูที่ต้องปฏิบัติ มีดังนี้

- 1.เตรียมอุปกรณ์ และหมวกสีต่าง ๆ ที่ใช้ในการเรียนการสอน
- 2.ฝึกเด็กให้รู้ และเข้าใจสีของหมวก ความหมายของสีหมวก และวิธีการเรียน
- 3.กำหนดจุดประสงค์และประเด็นปัญหาของการเรียนแต่ละเรื่อง

4. วางแผนการสอนและติดตามประเมินผล

หน้าที่สำคัญของครูอีกประการหนึ่งคือ ช่วยยู่ทางความคิดให้กับเด็กในกรณีที่เด็กเรียนเป็นกลุ่ม เด็กทุกคนต้องมีโอกาสคิดในทุกสิ่งของหมวก

สรุปได้ว่า การนำเทคนิคการคิดแบบหมวก 6 ใบ ไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน นั้นควรฝึกให้ผู้เรียนมีความเข้าใจในสีของหมวก ความหมายของหมวก และวิธีการใช้ของหมวกให้แจ่มแจ้ง โดยที่ครูสวมหมวกสีฟ้าหรือผู้กระตุ้นให้เด็กได้ใช้ความคิดในหมวกสีต่าง ๆ และยังคงจัดเตรียมอุปกรณ์ รวมทั้งควบคุมขั้นตอน กำหนดวัตถุประสงค์ ตลอดจนการประเมินผลหลังเสร็จสิ้นการสอน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการใช้เทคนิคนี้อีกด้วย

ประโยชน์ของการคิดแบบหมวก 6 ใบ

เอ็ดเวิร์ด เดอ โบโน (เดอ โบโน, 2535:11) มีประโยชน์ดังนี้

1.ง่ายต่อการเรียนรู้และการใช้ และกระตุ้นความสนใจได้ดี การใช้หมวกจริงหรือภาพหมวกและสีสันต่าง ๆ มีส่วนช่วยอย่างมาก

2.ทำให้เหลือเวลาสำหรับความคิดสร้างสรรค์อย่างแท้จริง

3.ยินยอมให้แสดงออกในที่ประชุมได้อย่างถูกต้องเปิดเผยซึ่งความรู้สึก หรือสัญชาติญาณ โดยไม่ต้องเกรงใจว่าจะไม่เหมาะสมแต่อย่างใด

4.ทำให้สามารถคิดแบบใดแบบหนึ่งในเวลาหนึ่งได้เต็มที่ โดยไม่สับสนปนเปกับความคิดหมวกสีอื่นในเวลาเดียวกัน

5.ทำให้สามารถเปลี่ยนแบบความคิดได้ง่ายและตรงไปตรงมาโดยไม่ล่วงเกินใครด้วยการเปลี่ยนสีหมวก

6.ทำให้ผู้ระดมความคิดทุกคน สามารถใช้หมวกแต่ละสีได้ครบทุกสี แทนที่จะคิดเพียงแต่สีเดียวด้านเดียวตามปกติ

7.เป็นการแยกทิวออกไป และปล่อยความคิดให้มีอิสรภาพที่จะคิดได้อย่างเต็มที่

8.ทำให้สามารถจัดลำดับการระดมความคิดให้เหมาะสมกับหัวข้อ

9.ป้องกันมิให้เกิดการโต้เถียงกัน ไปมาในที่ประชุมเพื่อฝ่ายต่าง ๆ จะได้สามารถร่วมกันคิดสร้างสรรค์

10.ทำให้การประชุมสามารถผลิตผลงานออกมาดีขึ้น

พวงผกา โกมุติกานนท์ (2544,41) ได้สรุปประโยชน์ของการคิดแบบหมวก 6 ใบ ดังนี้

1.ง่ายต่อการเรียนรู้และการใช้ และกระตุ้นความสนใจได้ดี การใช้หมวกจริงหรือภาพหมวกและสีสันต่าง ๆ มีส่วนช่วยในการเรียนรู้อย่างมาก

2.ทำให้เหลือเวลาสำหรับความคิดสร้างสรรค์อย่างแท้จริง

3.ยินยอมให้แสดงออกในที่ประชุมได้อย่างถูกต้องเปิดเผยซึ่งความรู้สึกหรือสัญชาตญาณ โดยไม่ต้องเกรงใจว่าจะไม่เหมาะสมแต่อย่างไร

4.ทำให้สามารถคิดแบบใดแบบหนึ่งได้อย่างเต็มที่โดยไม่สับสนปนเปกับความคิดหมวดสีอื่นในเวลาเดียวกัน

5.ทำให้สามารถเปลี่ยนแบบความคิดได้ง่ายและตรงไปตรงมาโดยไม่ล่วงเกินใครด้วยการเปลี่ยนสีหมวด

6.ทำให้ผู้ร่วมระดมความคิดทุกคน สามารถใช้หมวดแต่ละสีได้ครบทุกสีแทนที่จะคิดแต่เพียงสีเดียวด้านเดียวตามปกติ

7.เป็นการแยกทิวออกไป แล้วปล่อยความคิดให้มีอิสรภาพที่จะคิดได้อย่างเต็มที่

8.ทำให้สามารถจัดลำดับการระดมความคิดให้เหมาะสมที่สุดกับหัวข้อ

9.ป้องกันมิให้เกิดการโต้เถียงกันไปมาในที่ประชุมเพื่อฝ่ายต่าง ๆ จะได้สามารถร่วมกันคิดอย่างสร้างสรรค์

สุคนธ์ สินธพานนท์, วรรัตน์ วรรณเลิศลักษณ์ และพรณี สินธพานนท์ (2552:137) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคหมวดหกใบ ดังนี้

1.ทำให้ผู้เรียนสามารถแสดงความรู้สึกอย่างเปิดเผย

2.ผู้เรียนระมัดระวังความคิด ไม่ด่วนสรุปสิ่งต่าง ๆ ก่อน จะผ่านขั้นตอนกระบวนการคิดอย่างรอบคอบก่อนตัดสินใจ

3.ทำให้ผู้เรียนได้ฝึกการคิดในรูปแบบที่หลากหลายรอบด้าน ส่งผลให้เป็นคนที่มีความรอบคอบ

4.ผู้เรียนได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นหลายแง่มุม ไม่มองอะไรหรือคิดอะไรด้านเดียว และรู้จักจัดระเบียบความคิด

5.ผู้เรียนได้รู้จักฝึกทักษะการคิดอันเป็นพื้นฐานสำคัญในการคิดระดับสูงต่อไป

6.ฝึกให้ผู้เรียนเป็นคนใจกว้างยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

สรุปได้ว่า ประโยชน์ของการคิดแบบหมวด 6 ใบนั้นจะช่วยให้การคิดง่ายขึ้น สามารถคิดได้รอบด้าน ตรงไปตรงมา และมีอิสระทางความคิด สามารถทำงานหรือร่วมคิดได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะต้องเอาทิวออก จึงทำให้ความคิดที่ได้เหมาะสมกับหัวข้อ อีกทั้งยังเป็นการประหยัดเวลาในการคิด ผู้วิจัยเห็นถึงประโยชน์ในการคิดแบบหมวด 6 ใบ ซึ่งจะสามารถช่วยให้การคิดสร้างสรรค์ในรายวิชาทัศนศิลป์ได้ต่อไป ผู้วิจัยได้สรุปขั้นตอนการจัดกิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหมวดหกใบรวมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์ ดังตารางต่อไปนี้

หมวดหมู่	การวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์ของ โรเบิร์ต อดัมส์	กิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหมวด หมู่ร่วมกับการวิเคราะห์ทาง ทัศนศิลป์
1.หมวดสีแดง : เป็นการแสดง ความรู้สึกด้วยอารมณ์	ขั้นที่ 1 การรับรู้ และการ แสดงออก(ใช้บทสนทนา ที่คำถาม ปลายเปิดเป็นเครื่องช่วยเร้าการคิด เชิงเอกนัย ความรู้สึกของตน)	ขั้นที่ 1.เป็นการรับรู้ทางทัศนศิลป์ และแสดงออกทางความคิดตาม ความรู้สึกของตน
2.หมวดสีขาว : ข้อมูล ตัวเลข ข้อเท็จจริงต่าง ๆ	ขั้นที่ 2 ขั้นบรรยาย 2.1บรรยายแบบสามัญ (ประเภท ของผลงานศิลปะ คุณสมบัติของ ส่วนประกอบทางทัศน หรือ องค์ประกอบศิลป์ต่างๆ) 2.2บรรยายถึงกลวิธี และเรื่องราว ของผลงาน(กลวิธีเรื่องราวของ ผลงาน ประวัติการสร้างงาน แหล่งกำเนิด เป็นต้น)	ขั้นที่ 2.ขั้นนี้เป็นขั้นตอนบรรยาย หรือพูดถึงข้อมูลในเชิงสามัญ กลวิธี และเรื่องราวของผลงาน โดยเน้นข้อมูลที่เป็นจริง และเป็น ที่ยอมรับ
3.หมวดสีเหลือง : จุดเด่น คุณค่า ประโยชน์ เป็นต้น 4.หมวดสีดำ : จุดด้อย ข้อเสีย ข้อบกพร่อง เป็นต้น 5.หมวดสีฟ้า : ควบคุม บริหาร กระบวนการคิด และกำหนด ผลลัพธ์หรือข้อสรุป	ขั้นที่ 3 ขั้นวิเคราะห์โครงสร้าง	ขั้นที่ 3.ขั้นวิเคราะห์ จะเป็นการ วิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อยของ ผลงาน
6.หมวดสีเขียว : เป็นการแสดง ความคิดอย่างสร้างสรรค์ คิด หลากหลาย และความคิดใหม่ๆ		ขั้นที่ 4.ขั้นสุดท้าย เป็นขั้นที่แสดง ความคิดเห็นอย่างสร้างสรรค์และ อิสระ สามารถนำไปต่อยอดทาง ความคิดในการสร้างสรรค์ผลงาน ของตนเองต่อไป

ตารางที่ 1 ตารางวิเคราะห์ เรื่อง องค์ประกอบศิลป์ โดยใช้กิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหมวดหมู่
ร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์

ความพึงพอใจ

ความหมายของความพึงพอใจ

กู๊ด (Good. 1973: 320) ให้ความหมายของความพึงพอใจว่า หมายถึง คุณภาพหรือระดับความพึงพอใจ ซึ่งเป็นผลจากความสนใจต่าง ๆ และทัศนคติของบุคคลต่อกิจกรรม

กิติมา ปรีดีดิลก (2521: 278) ได้รวบรวมความหมายของความพึงพอใจในการทำงาน ดังนี้

1.ความพึงพอใจในการทำงานตามแนวคิดของคาร์เตอร์ (Carter) หมายถึง คุณภาพสภาพหรือระดับความพึงพอใจของบุคคล ซึ่งเป็นผลมาจากความสนใจ และทัศนคติของบุคคลที่มีต่อคุณภาพและสภาพของงานนั้น ๆ

2.ความพึงพอใจในการทำงานตามแนวคิดของเบนจามิน (Benjamin) หมายถึง ความรู้สึกที่มีความสุข เมื่อได้รับผลสำเร็จตามความมุ่งหมาย ความต้องการ หรือแรงจูงใจ

3.ความพึงพอใจในการทำงานตามแนวคิดของแอร์เนสท์ (Erest) และโจเซฟ (Joseph) หมายถึง สภาพความต้องการต่าง ๆ ที่เกิดจากการปฏิบัติหน้าที่การงานแล้วได้รับการตอบสนอง

4.ความพึงพอใจตามแนวคิดของ จอร์จ แอนด์ เลโอฮาร์ด (George and Leonard) หมายถึง ความรู้สึกพอใจในงานที่ทำและเต็มใจที่จะปฏิบัติงานนั้นให้บรรลุวัตถุประสงค์ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจ

สุภาลักษณ์ ชัยอนันต์ (2540: 17) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจไว้ว่า ความพึงพอใจเป็นความรู้สึกส่วนตัวที่รู้สึกเป็นสุขหรือยินดีที่ได้รับการตอบสนองความต้องการในสิ่งที่ขาดหายไป หรือสิ่งที่ไม่ให้เกิดความไม่สมดุล ความพึงพอใจเป็นสิ่งที่กำหนดพฤติกรรมที่จะแสดงออกของบุคคล ซึ่งมีผลต่อการเลือกที่จะปฏิบัติในกิจกรรมใด ๆ นั้น

พจนานุกรมฉบับบัณฑิตยสถาน (2542) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจ หมายถึง พอใจและชอบใจ

สมศักดิ์ คงเที่ยง และอัญชลี โพธิ์ทอง (2542: 278) ได้ให้ความหมายไว้ว่า

1.ความพึงพอใจเป็นผลรวมของความรู้สึกของบุคคลเกี่ยวกับระดับความชอบหรือไม่ชอบต่อสภาพต่าง ๆ

2.ความพึงพอใจเป็นผลของทัศนคติที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบต่าง ๆ

3.ความพึงพอใจในการทำงานเป็นผลมาจากการปฏิบัติที่ดี และสำเร็จจนเกิดเป็นความภูมิใจ และได้ผลตอบแทนในรูปแบบต่าง ๆ ตามที่คาดไว้

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความพอใจในการทำงานและทัศนคติของบุคคล ซึ่งเป็นผลมาจากความรู้สึกของบุคคลเกี่ยวกับระดับความชอบหรือไม่ชอบต่อสภาพต่าง ๆ หรือกิจกรรมนั้น ๆ

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจ

บุคคลจะเกิดความพึงพอใจในการเรียน ต้องมีแรงจูงใจให้เกิดขึ้น ซึ่งจะต้องอาศัยปัจจัยหลายอย่างมากมายกระตุ้นให้เกิดความรักหรือทัศนคติที่ดีต่อการเรียน มาสโลว์แบ่งความต้องการพื้นฐาน 7 ลำดับชั้น บุคคลต้องได้รับการตอบสนองจากขั้นต่ำสุดเป็นลำดับแรก หรือเกิดความรู้สึก “เต็ม” หรือ “พอ” ในความต้องการลำดับแรกๆก่อนแล้วจึงแสวงหาการตอบสนองขั้นสูงตามลำดับความต้องการ (อ้างถึงในมาลินี จุฑาปะมา, 2554:105-107) ดังนี้

1.ความต้องการทางกาย (Physiological Needs) คือ ความต้องการที่จะตอบสนองความหิว กระจาย ความง่วง ความเหนื่อย ความต้องการขับถ่าย ความต้องการหายใจ ความต้องการทางเพศ

2.ความต้องการความปลอดภัย (Safety Needs) คือ ความต้องการคุ้มครองปกป้องรักษา ความอบอุ่น ความรู้สึกว่าจะปราศจากอันตราย

3.ความต้องการความรักและความเป็นเจ้าของ (Love and Belongingness Needs) คือ ความอยากมี มีคนรัก มีคนสัมพันธ์ใกล้ชิดเพื่อน มีพวกพ้อง มีกลุ่ม มีครอบครัว

4.ความต้องการเป็นที่ยอมรับยกย่อง และเกียรติยศชื่อเสียง (Esteem Needs) คือ มีคนยกย่องเลื่อมใส มีความเด่นดัง ความอยากมีชื่อเสียง มีหน้ามีตา ต้องการให้คนอื่นมีความรู้สึกที่ดีเกี่ยวกับตน

5.ความต้องการใฝ่รู้ใฝ่เรียน (Needs to Know and Understand) เป็นความอยากรู้ อยากรู้ความสามารถ อยากรู้ประสบการณ์ อยากรู้เข้าใจ ซึ่งนำไปสู่การประดิษฐ์ คิดค้น วิเคราะห์วิจัย เพื่อให้ได้คำตอบในเรื่องราวต่าง ๆ

6.ความต้องการทางสุนทรียะ (Aesthetic Needs) เป็นความต้องการเพื่อความยินดี ความงาม ความละเอียดอ่อนทางจิตใจ และคุณธรรม

7.ความต้องการตระหนักคุณค่าแห่งตน (Self-Actualization Needs) เป็นความต้องการบรรลุความเข้าใจในสภาพความเป็นจริงของชีวิต และตระหนักในชีวิตได้ด้วยตนเอง ความต้องการเสริมเติมเต็มเพื่อความรู้สึกสำเร็จในชีวิต เพื่อใช้ศักยภาพสูงสุดของตน และเพื่อพัฒนาความรู้สึกในคุณค่าของตน

มันฟอร์ด (Manford, E., 1972, อ้างถึงใน สมศักดิ์ คงเทียง และอัญชลี โพธิ์ทอง, 2542: 162) ได้จำแนกความพึงพอใจจากผลการวิจัยออกเป็น 5 กลุ่ม ดังนี้

1.กลุ่มความต้องการทางด้านจิตวิทยากลุ่มนี้ได้แก่ มาสโลว์ (Maslow, A.H.) เฮชเบิร์ก (Herzberg, F) และลิเคอร์ท (Likert, R.) โดยมองความพึงพอใจงานเกิดจากความต้องการของบุคคลที่ต้องการความสำเร็จของงานและความต้องการยอมรับจากบุคคลอื่น

2.กลุ่มภาวะผู้นำมองความพึงพอใจจากรูปแบบและการปฏิบัติของผู้นำที่มีต่อผู้ใต้บังคับบัญชา กลุ่มนี้ได้แก่ เบลค (Blake, R.R.), เมาทัน (Mouton, J.S.) และฟิวด์เลอร์ (Fiedler, R.R.)

3.กลุ่มความพยายามต่อรางวัล เป็นกลุ่มที่มองความพึงพอใจจากรายได้ เงินเดือน และผลตอบแทนอื่น ๆ กลุ่มนี้ ได้แก่ กลุ่มบริหารธุรกิจของมหาวิทยาลัยแมนเชสเตอร์ (Manchester Business School)

4.กลุ่มอุดมการณ์ทางการจัดการมองความพึงพอใจจากพฤติกรรมการบริหารงานขององค์กร ได้แก่ โครเกอร์ (Crogier, M.) และคูเลอร์ (Coulter, G.M.)

5.กลุ่มเนื้อหาของงานและการออกแบบงาน ความพึงพอใจงานเกิดจากเนื้อหาของตัวงาน กลุ่มแนวคิดนี้มาจากสถาบันทาวิสตอค (Tavistock Institute)

จากการที่มาสโลว์บอกว่าคุณสมบัติมีความต้องการทั้งหมด 7 ชั้น ในแต่ละลำดับขั้นคือความต้องการที่แตกต่างกัน บุคคลจะเกิดความพึงพอใจในการเรียน ต้องมีแรงจูงใจให้เกิดขึ้น ซึ่งจะต้องอาศัยปัจจัยหลายอย่างมากมากระตุ้นให้เกิดความรักหรือทัศนคติที่ดีต่อการเรียน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับศิลปวิจารณ์

ชนวัฒน์ กั้นภัย (2554:บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การนำเสนอแนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมการพัฒนาคิดขั้นสูงของนักเรียนสาขาวิชาศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรี งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อหาแนวทางในการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมการพัฒนาคิดขั้นสูงในวิชาศิลปวิจารณ์ของนักศึกษาสาขาศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ อาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปวิจารณ์ 4 คน นักศึกษาที่กำลังเรียนในวิชาศิลปวิจารณ์ 17 คน ผู้เชี่ยวชาญการจัดการเรียนการสอนด้านศิลปศึกษา 5 คน นักวิจารณ์ศิลปะ 5 คน และศิลปิน 5 คน ผลการวิจัยพบว่า 1)ด้านวัตถุประสงค์ควรกำหนดให้นักศึกษาสามารถคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ วิจารณ์ศิลปะโดยบูรณาการความรู้ในศาสตร์ต่างๆได้ 2)ด้านเนื้อหาสาระต้องบูรณาการความรู้ด้านศิลปวิจารณ์ให้เชื่อมโยงกับศาสตร์ต่างๆ เช่นประวัติศาสตร์ศิลป์ ปรัชญา และหลักการทางศิลปะ 3)ด้านกิจกรรมและกระบวนการเรียนการสอน ควรจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักศึกษาแสดงความคิดเห็น เน้นให้เกิดสังคมนการวิจารณ์ในชั้นเรียน 4)ด้านวิธีสอนควรให้นักศึกษาเป็น

ศูนย์กลาง เปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นอยู่ตลอดเวลา มีการใช้รูปแบบวิธีการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการคิดของนักศึกษา เช่น การสอนมโนทัศน์ การสอนกระบวนการสืบสอบและหาความรู้เป็นกลุ่ม การสอนกระบวนการคิดสร้างสรรค์ สื่อที่ใช้ประกอบการสอน ได้แก่ ผลงานจริง และบทวิจารณ์งานศิลปะ 5) ด้านการวัดและประเมินผลควรประเมินความสามารถในการแสดงออกทางความคิดเห็น การคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ผ่านการพูดปากเปล่าและงานเขียนวิจารณ์ศิลปะ โดยผู้สอนสร้างเครื่องมือการประเมินการวิจารณ์โดยตั้งเกณฑ์ยึดตามกระบวนการคิดขั้นสูง ได้แก่ ขั้นการประยุกต์, ขั้นการวิเคราะห์, ขั้นการประเมินผล จนถึงขั้นการสร้างความรู้ 6) ด้านผู้สอนควรมีลักษณะของนักจัดอภิปราย เป็นผู้ฟังที่ดี และรู้จริงในเรื่องศิลปวิจารณ์ 7) ด้านผู้เรียนควรมีลักษณะของผู้แสดงความคิดเห็น และผู้ฟังที่ดี 8) บรรยากาศการเรียนการสอนควรมีการจัดการเรียนการสอนควรมีการจัดการเรียนการสอนในลักษณะการสัมมนาในบรรยากาศที่เป็นกันเอง นอกจากนี้ นักศึกษาสาขาศิลปศึกษาต้องมีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ต่อได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สิทธิพันธ์ รุ่งทิวทรัพย์ (2559:บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนากิจกรรมศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมสุนทรียะและการประเมินค่าสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาและหาประสิทธิภาพของกิจกรรมศิลปวิจารณ์ เพื่อส่งเสริมสุนทรียะและการประเมินค่าสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 2) เปรียบเทียบสุนทรียะและการประเมินค่าก่อนและหลังเรียน โดยใช้กิจกรรมศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมสุนทรียะและการประเมินค่า สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 และ 3) ศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนในการจัดกิจกรรมศิลปวิจารณ์ เพื่อส่งเสริมสุนทรียะและการประเมินค่า สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/2 แผนการเรียนศิลป์คำนวณ โรงเรียนฐานปัญญา กรุงเทพฯ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2559 ระยะเวลา 16 ชั่วโมง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แบบสัมภาษณ์ 2) แผนการจัดการเรียนรู้ รายวิชาศิลปะเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระทัศนศิลป์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนฐานปัญญา และกิจกรรมทำยบทเรียนในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมศิลปวิจารณ์ 3) แบบประเมินสุนทรียะ 4) แบบวัดการประเมินค่า 5) แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียน ผลการวิจัยพบว่า 1) กิจกรรมศิลปวิจารณ์ เพื่อส่งเสริมสุนทรียะและการประเมินค่า สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด (80/80) สูงกว่าเกณฑ์ คือ 82.03/84.60 2) ผลคะแนนสุนทรียะ และการประเมินค่าของนักเรียนก่อนและหลังเรียนด้วยกิจกรรมศิลปวิจารณ์ เพื่อส่งเสริมสุนทรียะและการประเมินค่า โดยผลคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยกิจกรรมศิลปวิจารณ์ เพื่อส่งเสริมสุนทรียะและการประเมินค่า ในภาพรวมอยู่ในระดับที่มากที่สุด

จากการศึกษาค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับศิลปวิจารณ์ พบว่า งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจารณ์ทางศิลปะนั้น มักไม่พบในการนำจัดการเรียนการสอนทางศิลปะระดับประถม ส่วนใหญ่จะทำการศึกษาและพัฒนาด้านความคิดสร้างสรรค์ และความสามารถในการสร้างผลงาน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาความคิดและการสร้างผลงาน ผู้วิจัยเล็งเห็นถึงความสำคัญและประโยชน์ของการวิจารณ์งานศิลป์ จึงนำการวิจารณ์ศิลปะมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนในการวิจัยครั้งนี้ อีกทั้งยังสามารถช่วยให้ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์ผลงานของตนเองและผู้อื่น นำข้อเสนอแนะต่างๆ ไปปรับปรุงแก้ไขผลงานของตนเองให้เกิดการพัฒนาในทางที่ดีขึ้น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวความคิดหมวกหกใบ หรือ Six thinking hats

ปิยนุช ยุตยาจาร (2544:บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การเปรียบเทียบผลของการฝึกคิดแบบหมวกหกใบกับกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอัสสัมชัญแผนกประถม กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีความคิดสร้างสรรค์กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 จำนวน 24 คน 2 กลุ่ม คือกลุ่มได้รับการฝึกคิดแบบหมวกหกใบและกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรม กลุ่มละ 12 คน ผลการศึกษาพบว่า 1)นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตเพิ่มขึ้นหลังจากได้รับการฝึกคิดแบบหมวกหกใบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2)นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ด้านความคิดคล่องแคล่วและด้านความคิดริเริ่มเพิ่มขึ้นหลังจากได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สำหรับด้านความคิดยืดหยุ่นเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3)นักเรียนที่ได้รับการฝึกคิดแบบหมวกหกใบกับนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มมีความคิดสร้างสรรค์กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตเพิ่มขึ้นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นด้านความคิดยืดหยุ่นเพิ่มขึ้นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

มัลลิกา เจริญพจน์ (2546:บทคัดย่อ) การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการจัดประสบการณ์โดยใช้แนวคิดหมวกคิด 6 ใบของ เดอ โบโน ที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์และความคิดสร้างสรรค์แยกตามองค์ประกอบด้านความคิด คล่องแคล่ว ความคิดริเริ่ม ความคิดยืดหยุ่นและความคิดละเอียดลออ ตัวอย่างประชากร คือ เด็กอนุบาลอายุ 5 ถึง 6 ปี จำนวน 40 คน ผลการวิจัยพบว่า 1)ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กอนุบาลที่ได้รับการจัดประสบการณ์โดยใช้แนวคิดหมวกคิด 6 ใบของ เดอ โบโน สูงกว่าความคิดสร้างสรรค์ของเด็กอนุบาลที่ได้รับการจัดประสบการณ์แบบปกติที่ระดับความมีนัยสำคัญ .01 2)ความคิดคล่องแคล่ว ความคิดริเริ่ม ความคิดยืดหยุ่น และความคิดละเอียดลออของเด็กอนุบาลที่ได้รับการจัดประสบการณ์โดยใช้แนวความคิดหมวกคิด 6 ใบ ของ เดอ

โบโน สูงกว่าเด็กอนุบาลที่ได้รับการจัดประสบการณ์แบบปกติ ที่ระดับความมีนัยสำคัญ .01 3) ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กอนุบาลที่ได้รับการจัดประสบการณ์ โดยใช้แนวคิดหมวดคิด 6 ใบของ เดอ โบโน หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง ที่ระดับความมีนัยสำคัญ .01 4) ความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดคล่องแคล่ว ความคิดริเริ่ม ความคิดยืดหยุ่นและความคิดละเอียดลออ ของเด็กอนุบาลที่ได้รับการจัดประสบการณ์โดยใช้แนวคิดหมวดคิด 6 ใบของ เดอ โบโน หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง ที่ระดับความมีนัยสำคัญ .01

นฤมล มีโสภา (2550:บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาชุดฝึกทักษะการคิดแก้ปัญหา เรื่อง สรรพสิ่งในธรรมชาติ ด้วยเทคนิคหมวด 6 ใบ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อพัฒนาชุดฝึกทักษะการคิดแก้ปัญหา เรื่อง สรรพสิ่งในธรรมชาติ ด้วยเทคนิคหมวด 6 ใบ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 2) เพื่อศึกษาผลการเรียนรู้ก่อนและหลังเรียน เรื่อง สรรพสิ่งในธรรมชาติ โดยใช้ชุดฝึกทักษะการคิดแก้ปัญหา ด้วยเทคนิคหมวด 6 ใบ 3) เพื่อศึกษาทักษะการคิดแก้ปัญหานักเรียนที่มีต่อชุดกิจกรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้ชุดฝึกทักษะการคิดแก้ปัญหาด้วยเทคนิคหมวด 6 ใบ 4) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อชุดฝึกทักษะการคิดแก้ปัญหา เรื่อง สรรพสิ่งในธรรมชาติ ด้วยเทคนิคหมวด 6 ใบ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4/1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 โรงเรียนชุมชนวัดดอนคลังมิตรภาพที่ 178 อำเภอคำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี จำนวน 30 คน ได้มาจากการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ดำเนินการทดลองใช้ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 ระยะเวลาที่ใช้ 5 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง ผลการวิจัยพบว่า

1.การพัฒนาชุดฝึกทักษะการคิดแก้ปัญหา เรื่อง สรรพสิ่งในธรรมชาติ ด้วยเทคนิคหมวด 6 ใบ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีประสิทธิภาพ 81.60/82.40 สูงกว่าเกณฑ์ ที่กำหนดไว้ (80/80)

2.ผลการเรียนรู้หลังเรียนด้วยชุดฝึกทักษะการคิดการแก้ปัญหา เรื่อง สรรพสิ่งในธรรมชาติ ด้วยเทคนิคหมวด 6 ใบ สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3.ทักษะการคิดแก้ปัญหานักเรียนหลังเรียนด้วยชุดฝึกทักษะการคิดแก้ปัญหา เรื่อง สรรพสิ่งในธรรมชาติ ด้วยเทคนิคหมวด 6 ใบ สูงขึ้น

4.ความคิดเห็นของนักเรียนต่อชุดฝึกทักษะการคิดการแก้ปัญหา เรื่อง สรรพสิ่งในธรรมชาติ ด้วยเทคนิคหมวด 6 ใบ ในภาพรวมเห็นด้วยในระดับมากมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 2.87) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.=0.29)

ชญาณิศวรร ยิ้มสวัสดิ์ (บทคัดย่อ:2551) ได้ศึกษาเรื่อง การใช้เทคนิคหมวกความคิด 6 ใบ เพื่อพัฒนากระบวนการคิดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดโนนทัยพายัพ อำเภอเมือง เชียงใหม่ การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการใช้เทคนิคหมวกความคิด 6 ใบในการพัฒนาผล การเรียนรู้ของนักเรียนตามกระบวนการคิดของ Bloom และเพื่อประเมินกระบวนการคิดของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ นักเรียนที่เลือกเรียนรายวิชา ส 30204 ท้องถิ่นของเรา) จำนวน 25 คน เครื่องมือในการวิจัยประกอบด้วยแผนการจัดการเรียนรู้เรื่อง ชุมชน โบราณบริเวณแอ่งเชียงใหม่-ลำพูน โดยใช้เทคนิคหมวกความคิด 6 ใบ จำนวน 4 แผน แบบทดสอบ การเรียนรู้ก่อนเรียน-หลังเรียน และแบบบันทึกการเขียนสะท้อนคิดของนักเรียน วิเคราะห์ด้วย วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาและเรียบเรียงเพื่อนำเสนอเชิงพรรณนา ผลการวิจัยพบว่าผลการใช้เทคนิค หมวกความคิด 6 ใบเพื่อพัฒนาผลการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดโนนทัย พายัพ อำเภอเมืองเชียงใหม่ เรื่อง ชุมชน โบราณแอ่งเชียงใหม่-ลำพูนทั้ง 4 แผนการจัดการเรียนรู้ พบว่าผลการเรียนรู้หลังเรียนของนักเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญของสถิติที่ .05 และผล การประเมินกระบวนการคิดจากการเขียนสะท้อนคิดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดโนนทัยพายัพ อำเภอเมืองเชียงใหม่ เรื่อง ชุมชน โบราณบริเวณแอ่งเชียงใหม่-ลำพูน พบว่า กระบวนการคิดของนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับดี และกระบวนการคิดของส่วนใหญ่สามารถ สะท้อนคิดให้สูงกว่ากระบวนการคิดขั้นพื้นฐาน

ยุวดี สมศรี (2551:บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาความสามารถในการคิดอย่างมี วิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคหมวกหกใบ ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดย การจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคหมวกหกใบ ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แตกต่างกันอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ หลังการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้โดยหลังการจัดการเรียนรู้ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 3 มีคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณอยู่ในระดับปานกลาง และนักเรียน มีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคหมวกหกใบ โดยภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก โดยนักเรียนเห็นด้วยมากด้านบรรยากาศในการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคหมวกหกใบ เพราะช่วย ให้ นักเรียนกล้าแสดงความคิดเห็นโต้ตอบกับเพื่อนและครูมากขึ้น ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ทำ ให้ นักเรียนกล้าพูดแสดงความคิดเห็นกับเพื่อนเกี่ยวกับเรื่องที่จะฟังและอ่าน ได้มากขึ้น สามารถคิด อย่างมีเหตุผล ส่วนด้านประโยชน์ที่ได้รับ เทคนิคหมวกหกใบทำให้การประชุมกลุ่มตัดสินใจได้ รวดเร็วและมีเหตุผลมากขึ้น

จาริณี ฤทธิพันธ์ม่วง (2554:บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ความสามารถด้านการอ่านภาษาไทยอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบ KWL-PLUS และวิธีการคิดแบบหวมก 6 ใบ การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความสามารถด้านการอ่านภาษาไทยอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบ KWL-PLUS และวิธีการคิดแบบหวมก 6 ใบ ให้ผ่านเกณฑ์ที่ตั้งไว้ กลุ่มเป้าหมายคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/4 โรงเรียนพิมายวิทยา อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมาที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 47 คน ใช้รูปแบบการวิจัยแบบเชิงทดลองเบื้องต้น (Pre-Experimental Design) เป็นการศึกษากลุ่มทดลองกลุ่มเดียว มีการทดสอบหลังทดลอง 1 ครั้ง (One-Shot Case Study) ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนได้รับการจัดกระบวนการเรียนรู้ ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบ KWL-PLUS และวิธีการคิดแบบหวมก 6 ใบ มีค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถด้านการอ่านภาษาไทยอย่างมีวิจารณญาณคิดเป็นร้อยละ 82.88 มีนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ คิดเป็นร้อยละ 91.49 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้

สุริพร เขียวสมบัติ (2558:บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามทฤษฎีสร้างองค์ความรู้ร่วมกับเทคนิคการคิดแบบหวมก 6 ใบ ที่ส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เรื่อง อาหารกับการดำรงชีวิต สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า ชุดกิจกรรมเรียนรู้ทั้ง 4 ชุด ได้แก่ ชุดที่ 1 ทดสอบสารอาหาร ชุดที่ 2 อาหารและสารอาหาร ชุดที่ 3 การรับประทานอาหารให้ถูกสัดส่วน ชุดที่ 4 สารปนเปื้อนในอาหาร พบว่ามีความเหมาะสมในองค์ประกอบต่าง ๆ ของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ในระดับมาก ชุดกิจกรรมมีประสิทธิภาพเท่ากับ 79.04/77.43 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด การคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ระดับการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนหลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ และผลการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ พบว่านักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียน โดยใช้ชุดกิจกรรมอยู่ในระดับมาก

สรุป

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้แนวคิดหวมกหกใบ ทำให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาทางด้านความคิดจนนำไปสู่การพัฒนาในด้านความคิดสร้างสรรค์ การคิดแก้ปัญหา การคิดอย่างมีวิจารณญาณ ในงานวิจัยข้างต้น พบว่า ในการเรียนการสอนที่ใช้แนวคิดหวมกหกใบนั้นจะช่วยส่งเสริม พัฒนาความคิดให้ดีขึ้น ผู้เรียนมีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน มีค่าเฉลี่ยการคิดแก้ปัญหาสูงกว่าก่อนเรียน และมีการคิดอย่างมีวิจารณญาณสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด กิจกรรมที่นำ

แนวคิดหมวดหกกลับมาใช้ จะมีในรายวิชาภาษาไทย สังคมศึกษา และวิทยาศาสตร์ ซึ่งกับการนำแนวคิดนี้มาใช้ในวิชาศิลปะนั้นยังไม่พบ ผู้วิจัยจึงนำแนวคิดหมวดหกกลับมาใช้สร้างกิจกรรมศิลปะ เพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดการพัฒนาในการสร้างสรรค์ผลงาน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมศิลปะ

ชวลา สติโกเศศ (2552:บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สารทัศนศิลป์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยการสอนแบบใช้เอกสารประกอบการเรียนและการสอนแบบปกติ การศึกษาพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยใช้เอกสารประกอบการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สารทัศนศิลป์ หน่วยที่ 1 การเขียนภาพระบายสี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ประสิทธิภาพของการใช้เอกสารประกอบการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เท่ากับ 84.83 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ 80/80 โดยมีประสิทธิภาพ เท่ากับ 85.01/84.83 นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ อย่างนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 และจากการศึกษาผลงานการวาดภาพระบายสีของนักเรียนโดยใช้เอกสารประกอบการเรียน ผู้เรียนมีการพัฒนาการด้านการเขียนภาพระบายสีสูงขึ้น

ปราโมทย์ หิตาพิสุทธิ (2553:บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เรื่ององค์ประกอบศิลป์ ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนนาหนองทุ่มวิทยา การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนเรื่ององค์ประกอบศิลป์ ด้วยรูปแบบการสอนแบบร่วมมือ โดยมีนักเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 75 ขึ้นไป ผลการศึกษาพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศิลปะ เรื่ององค์ประกอบศิลป์ มีคะแนนเฉลี่ย 24.02 จากคะแนนเต็ม 30 คิดเป็นร้อยละ 80.06 ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือร้อยละ 75 และมีนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ที่กำหนด จำนวน 38 คน ของจำนวนนักเรียนทั้งหมดผ่านเกณฑ์ที่กำหนดคือร้อยละ 80

นริศรา นาหอม (2554:บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบโปรแกรมการบริหารสมองเพื่อเสริมสร้างสมรรถภาพทางกลไกและความคิดสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา การวิจัยนี้เป็นวิจัยแบบกึ่งทดลอง มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบโปรแกรมการบริหารสมองเพื่อเสริมสร้างสมรรถภาพทางกลไกและความคิดสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา กลุ่มตัวอย่างเป็นอาสาสมัครซึ่งนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 128 คน แบ่งออกเป็นกลุ่มทดลอง 2 กลุ่ม และกลุ่มควบคุม 2 กลุ่ม ๆ ละ 31 คน ดำเนินการทดลองเป็นเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 วัน วันละ 50 นาที ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบโปรแกรมการบริหาร

สมองเพื่อเสริมสร้างความสามารถทางกลไกและความคิดสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.0 หลังการทดสอบ 8 สัปดาห์ สมรรถภาพกลไกและความคิดสร้างสรรค์ของกลุ่มทดลองทั้งสองกลุ่ม ดีวก่อนการทดลองในทุกตัวแปร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และหลังการทดลอง 8 สัปดาห์ กลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 มีสมรรถภาพทางกลไกและความคิดสร้างสรรค์สูงกว่า กลุ่มควบคุมทุกตัวแปร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ธนิตย์ เพ็ชรณิวงษ์ (2556:บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาแบบฝึกทักษะด้วยตนเองทางทัศนธาตุและองค์ประกอบศิลป์สู่การสร้างงานทัศนศิลป์ สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเซนต์คาเบรียล กรุงเทพฯ การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาและพัฒนาหาประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะด้วยตนเองทางทัศนธาตุและองค์ประกอบศิลป์สู่การสร้างงานทัศนศิลป์ในรายวิชาศิลปะพื้นฐานสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย 2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียน โดยใช้แบบฝึกทักษะด้วยตนเองทางทัศนธาตุและองค์ประกอบศิลป์สู่การสร้างงานทัศนศิลป์ 3) เพื่อศึกษาผลงานทัศนศิลป์ของนักเรียน หลังการใช้แบบฝึกทักษะด้วยตนเองทางทัศนธาตุและองค์ประกอบศิลป์สู่การสร้างงานทัศนศิลป์ 4) เพื่อศึกษาความพึงพอใจจากการใช้แบบฝึกทักษะด้วยตนเองทางทัศนธาตุและองค์ประกอบศิลป์สู่การสร้างงานทัศนศิลป์ ผลการวิจัยพบว่า

1.แบบฝึกทักษะด้วยตนเองทางทัศนธาตุและองค์ประกอบศิลป์สู่การสร้างงานทัศนศิลป์ สำหรับนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด คือ 94.22/97 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้

2.ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนและหลังเรียนด้วยแบบฝึกทักษะด้วยตนเองทางทัศนธาตุและองค์ประกอบศิลป์สู่การสร้างงานทัศนศิลป์ มีผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.ผลงานทัศนศิลป์ของนักเรียนหลังใช้แบบฝึกทักษะด้วยตนเองทางทัศนธาตุและองค์ประกอบศิลป์สู่การสร้างงานทัศนศิลป์ในภาพรวม อยู่ในระดับที่ดีมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 9.76 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.37

4.ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยแบบฝึกทักษะด้วยตนเองทางทัศนธาตุและองค์ประกอบศิลป์สู่การสร้างงานทัศนศิลป์ในภาพรวมอยู่ในระดับที่มากที่สุด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 4.45 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.37

ดวงพร วิมเนส (2557: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์มีเดียวิชาองค์ประกอบศิลป์ 1 สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพ

พิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์มีเดีย วิชาองค์ประกอบศิลป์ 1 สำหรับนักเรียนระดับปริญญาตรี คณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร 2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์มีเดีย วิชาองค์ประกอบศิลป์ 1 สำหรับนักเรียนระดับปริญญาตรี คณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์มีเดีย วิชาองค์ประกอบศิลป์ 1 สำหรับนักเรียนระดับปริญญาตรี คณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับปริญญาตรี ที่ลงทะเบียนเรียนวิชาองค์ประกอบศิลป์ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2557 คณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร จำนวน 30 คน ผลการวิจัยพบว่า

1. บทเรียนคอมพิวเตอร์มีเดีย วิชาองค์ประกอบศิลป์ 1 มีคุณภาพตามเกณฑ์ของผู้เชี่ยวชาญในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.59, S.D. = 0.39$) และสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากบทเรียนคอมพิวเตอร์มีเดีย วิชาองค์ประกอบศิลป์ 1 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อบทเรียนคอมพิวเตอร์มีเดีย วิชาองค์ประกอบศิลป์ 1 อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.02, S.D. = 0.36$)

ปิยะพงษ์ ทรงประวัตติ (2557: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีชินเนคติกส์เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์ภาพวาด สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน พบว่า นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และบุคคลที่เกี่ยวข้องต้องการให้มีการส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทัศนศิลป์เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์ภาพวาด โดยมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนเกิดการเปรียบเทียบ สมมุติตนเป็นสิ่งอื่น เป็นกิจกรรมที่ทำให้ผู้เรียนมีความสุขเน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง โดยการใช้วัสดุและประเมินผลให้ครบทุกด้าน พุทธพิสัย ทักษะพิสัย และจิตพิสัย เน้นการประเมินโดยให้ครูเป็นผู้ประเมินและมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันหน้าชั้นเรียน ชื่นชมยินดีผลงานศิลปะ

2. ผลการพัฒนาการเรียนรู้ พบว่ากิจกรรมการเรียนรู้ทัศนศิลป์ด้วยวิธีชินเนคติกส์ มีค่าความสอดคล้องเท่ากับ 0.60-1.00 ประกอบด้วยเนื้อหา 1) รูปร่างอิสระ 2) รูปร่างเรขาคณิต 3) รูปร่าง 4) วรรณะสีร้อน และ 5) วรรณะสีเย็น

3. ผลการทดลองกิจกรรมการเรียนรู้ พบว่า ภาพรวมของกิจกรรมอยู่ในระดับดีคิดเป็นร้อยละ 61.42

4.ผลการประเมินและปรับปรุงกิจกรรมการเรียนรู้ทัศนศิลป์ พบว่า 1) นักเรียนมีผลการเรียนรู้หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2)นักเรียนมีความสามารถในการสร้างสรรค์ภาพวาดอยู่ในระดับดีมาก 3)นักเรียนมีความคิดเห็นที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้ทัศนศิลป์อยู่ในระดับมาก

ลภาวัน บัวเทศ (2557:บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาทัศนศิลป์ เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานีในชุดกิจกรรมการสอน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา โรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคม จังหวัดปทุมธานี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 จำนวน 50 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยเลือกนักเรียนที่เรียนกิจกรรมชุมนุมศิลปะ โดยผู้วิจัยดำเนินการสอนด้วยตนเอง ใช้เวลาในการทดลอง 8 คาบ ๆ ละ 50 นาที ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่เรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการสอนวิชาทัศนศิลป์ เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานีมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมการสอน วิชาทัศนศิลป์ เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานีมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

วิวัน พาสิทธิ์ (2558:บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้รูปแบบการสอนเพื่อสร้างคุณลักษณะด้านความมุ่งมั่นในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะตามหลักการสร้างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของแมคเคลเลนด ผลการวิจัยพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการใช้รูปแบบการสอนเพื่อสร้างคุณลักษณะด้านความมุ่งมั่นในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะตามหลักการสร้างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของแมคเคลเลนดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สูงกว่าก่อนใช้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และผู้เรียนเกิดคุณลักษณะด้านความมุ่งมั่นในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ จากการใช้รูปแบบการสอนศิลปะที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นคิดเป็นร้อยละ 82.17 โดยมีผลคะแนนตามพฤติกรรม ดังนี้ 1)มีความตั้งใจและรับผิดชอบในการสร้างสรรค์ผลงานในแต่ละกิจกรรม โดยสังเกตจากพฤติกรรมที่แสดงออกจากความเอาใจใส่ต่อการสร้างสรรค์ผลงานที่ได้รับมอบหมายคิดเป็นร้อยละ 90.00 มีความตั้งใจและรับผิดชอบในการสร้างสรรค์ผลงานให้สำเร็จคิดเป็นคะแนนร้อยละ 78.33 มีการปรับปรุงและพัฒนาการสร้างสรรค์ผลงานในแต่ละครั้งคิดเป็นร้อยละ 71.67 2)สร้างสรรค์ผลงานด้วยความพยายามและอดทนเพื่อให้ผลงานสำเร็จตามเป้าหมายโดยสังเกตจากพฤติกรรมที่แสดงออกจากความทุ่มเท อดทนไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคที่เกิดขึ้น รู้จักการแก้ปัญหาระหว่างการทำงานและสร้างสรรค์ผลงานคิดเป็นคะแนนร้อยละ 81.67 ซึ่ชื่นชมผลงานและมีความภูมิใจที่ได้สร้างสรรค์ผลงานขึ้นมาคิดเป็นคะแนนร้อยละ 89.17

สรุป

กิจกรรมการเรียนการสอนในรายวิชาศิลปะ มีการนำทฤษฎีและแนวคิดมาใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนหลายรูปแบบ เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ การสร้างงานทัศนศิลป์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และพัฒนาการเรียนการสอนให้ทันสมัยเพื่อก้าวเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 การจัดกิจกรรมศิลปะจึงสามารถทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ เข้าใจ ทักษะวิธีการทางศิลปะ เกิดความซาบซึ้งในคุณค่าของงานศิลปะ และสามารถถ่ายทอดอารมณ์ ความรู้สึกของตนเองผ่านผลงานศิลปะในแขนงต่างๆ และสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน

งานวิจัยต่างประเทศที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับความคิดสร้างสรรค์

เรนวอเตอร์ (Rainwater, 1965:6753-A) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์ที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาเพื่อจะดูว่าบุคคลใดที่มีความคิดสร้างสรรค์สูงจะมีความสามารถในการแก้ปัญหาได้ดีกว่าบุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์ต่ำหรือไม่ การทดลองครั้งนี้ใช้กลุ่มตัวอย่าง 138 คน แบบทดสอบที่ใช้เป็นแบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ 4 ฉบับ ของกิลฟอร์ด กลุ่มตัวอย่างแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่มีความคิดสร้างสรรค์สูงและต่ำ แล้วนำมาทดสอบการแก้ปัญหาผลการทดลองพบว่าพวกที่มีความคิดสร้างสรรค์สูงทำคะแนนในการแก้ปัญหาได้สูงกว่าพวกที่มีความคิดสร้างสรรค์ต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อัลบาโน (Albono, 1987: 48, อ้างถึงใน หทัยชนันท์ กานต์การันยกุล) ได้ทำการทดลองฝึกความคิดสร้างสรรค์ภายใต้สมมติฐานความคิดสร้างสรรค์ ประกอบด้วยทักษะทางสมอง 4 ประการ คือ ทักษะด้านจินตนาการ (Imagery) ทักษะด้านอุปมา (Analogy) ทักษะด้านการเชื่อมโยง (Association) และทักษะการเปลี่ยนรูป (Transformation) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นทหารสังกัดหน่วยสื่อสารอิเล็กทรอนิกส์ ในรัฐนิวเจอร์ซีย์ สหรัฐอเมริกา (U.S. Army Communication Electronics Command) จำนวน 66 คน ใช้เวลาในการฝึก 20 ชั่วโมง ระหว่างเดือนมิถุนายน-กรกฎาคม 1985 โดยใช้แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ของทอเลนซ์ทั้งฉบับรูปภาพและภาษาเป็นเครื่องมือวัดตัวแปรตาม ผลการทดลองพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดสร้างสรรค์เพิ่มขึ้น

งานวิจัยต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการวิจารณ์งานศิลปะ

Julie McSorley (1996) ได้ทำการศึกษาการวิจัยเรื่อง Primary School Teacher's Conceptions of Teaching Art Criticism การวิจัยนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาแนวคิดของครูศิลปะระดับประถมศึกษาในเรื่องของการสอนศิลปวิจารณ์ที่ครูแต่ละคนได้กำหนดแนวปฏิบัติไว้

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ ครูระดับชั้นประถมศึกษา จำนวน 13 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสัมภาษณ์ โดยใช้เวลาในการสัมภาษณ์ 30 นาที และเป็นคำถามปลายเปิดที่ไม่มีแบบแผนผลการวิจัยสรุปได้ 6 แนวคิด ดังนี้ 1.การสอนศิลปวิจารณ์เป็นการเลือกผลงานเพื่อนำมาใช้นำเสนอ 2.การสอนศิลปวิจารณ์เป็นการกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ 3.การสอนศิลปวิจารณ์เป็นการแสดงออกถึงความรู้ความชำนาญ 4.การสอนศิลปวิจารณ์เป็นการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ 5.การสอนศิลปวิจารณ์เป็นการสอนตอบสนองช่วงขณะ 6.การสอนศิลปวิจารณ์เป็นการเชื่อมกันของการสำรวจ

ลูสตี (Lustie 1998: 59-08A) ได้ศึกษาเปรียบเทียบระหว่างการคิดอย่างสร้างสรรค์และคิดอย่างมีเหตุผลของนักเรียน โดยใช้ยุทธศาสตร์การคิด 6 แบบที่ออกแบบมาเพื่อใช้กับนักเรียนเกรด 8 จำนวน 50 คน โดยมอบหมายงานให้ 4 ชิ้นงาน ใช้ระยะเวลา 10 สัปดาห์และให้นักเรียนอีกกลุ่มจำนวน 5 คน เรียนแบบปกติ พบว่า นักเรียนที่เรียนด้วย 6 ยุทธศาสตร์การคิดที่ออกแบบมาช่วยให้นักเรียนคิดอย่างสร้างสรรค์และอย่างมีเหตุผลมากกว่านักเรียนที่เรียนแบบปกติ

งานวิจัยต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดหมวกหกใบ

เดอ โบโน (De Bono, 2000: 10-11) ได้นำเทคนิคหมวกความคิด 6 ใบ ไปใช้ในบริษัทต่างๆ โดยใช้เป็นส่วนหนึ่งในหลักสูตรการฝึกอบรมที่ IBM และนำไปใช้ในบริษัทประกันภัยพวงเคเนเซียล (Prudentail) แห่งแคนาดาและแห่งสหรัฐอเมริกาไปใช้ในบริษัทดูปองต์ (Dupont) ซึ่งเป็นผู้นำแห่งอุตสาหกรรมเคมีของโลกบริษัทอเมริกัน สแตนดาร์ด (American Standard) บริษัทเชฟรอนออยล์ (Chevron Oil) และนำไปใช้ที่โรงเรียนนอร์โฟล์ค อะคาเดมี (Norfolk Academy) โดยจัดทำเป็นวิดีโอสาธิตวิธีการใช้หมวกหกใบ ปรากฏว่าวิดีโอเรื่องนี้ดีมากและได้ถูกนำมาใช้ในการฝึกอบรมในกองทัพเรือแต่ผลของการใช้วิธีนี้ไม่มีการจดบันทึกผลทางสถิติไว้

เคนนี่ (Kenny, 2003: 105-112, อ้างถึงใน ศิริพร ศรีสุวรรณ) ได้ใช้กิจกรรมที่สร้างสรรค์ความคิดเพื่อที่จะพัฒนาการคิดวิเคราะห์และสะท้อนถึงการศึกษาของผู้ที่ศึกษาด้านการแพทย์โดยผู้เขียนประยุกต์ใช้ทฤษฎีของ Edward De Bono มาทำการปรับใช้ซึ่งวิธีการของ Edward De Bono สามารถที่จะพัฒนา 118 รูปแบบความคิดได้หลากหลายรูปแบบและช่วยให้นักเรียนพัฒนาการคิดวิเคราะห์ได้ดีขึ้นเกี่ยวกับการดูแลผู้ป่วยและการแก้ไขปัญหา จากการศึกษางานวิจัยในประเทศและต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคหมวกหกใบ

สรุป

จากการศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องในการทำงานวิจัยครั้งนี้ พบว่า วิชาศิลปะ เป็นวิชาที่จะช่วยให้พัฒนาให้ผู้เรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีจินตนาการ มีสุนทรียภาพ และความซาบซึ้งในงานศิลปะ กิจกรรมศิลปะจะช่วยพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม

ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 การนำแนวคิด ทฤษฎีมาใช้ในการเรียนการสอนนั้น ถือเป็นการสร้างรูปแบบกิจกรรมให้เหมาะสมกับผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีพัฒนาการในรายวิชาทัศนศิลป์และสามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้หรือในรายวิชาอื่นๆ ในการเรียนการสอนย่อมมีเป้าหมายให้ผู้เรียนเกิดผลสัมฤทธิ์ตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ กิจกรรมการเรียนการสอนที่ดีนั้นต้องสร้างเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง ช่วยเปิดโอกาส ขยายความความรู้ประสบการณ์ของผู้เรียนให้กว้างขึ้น สร้างเจตคติที่ดี รวมถึงความเป็นประชาธิปไตย ในการทำวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สังเคราะห์และนำทฤษฎีแนวคิดหมวดหกไปมาผนวกเข้ากับการวิจารณ์งานศิลปะของโรเบิร์ต คัมส์ มาสร้างกิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหมวดหกไป ร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความสามารถในการสร้างสรรค์ผลงานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศิลปะ เรื่ององค์ประกอบศิลป์ และความสามารถในการสร้างสรรค์ผลงานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้กิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหมวกหกใบร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์ การทดลองครั้งนี้เป็นการทดลองแบบวิจัยและพัฒนา (research and development) โดยมีรูปแบบและวิธีการดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. ตัวแปรที่ศึกษา
3. ระเบียบวิธีวิจัย
4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
5. การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ
6. การดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล
7. การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล
8. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดกรุงเทพมหานคร
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2561 โรงเรียนดวงวิภา จังหวัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มทดลองได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Cluster Random Sampling) จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 32 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น ได้แก่ กิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหมวกหกใบร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์ เรื่อง องค์ประกอบศิลป์

ตัวแปรตามที่ใช้ในการศึกษา

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง องค์ประกอบศิลป์
2. ความสามารถในการสร้างสรรค์ผลงานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

3.ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบ่งตามขั้นตอนการดำเนินงานวิจัยได้ดังนี้

1.ขั้นการสร้างและพัฒนากิจกรรม

แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดหมวกหกใบร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์ สำหรับผู้เชี่ยวชาญทางด้านการสอนศิลปะ และด้านการวิจารณ์ทางทัศนศิลป์

2.ขั้นการทดลองใช้กิจกรรม

2.1 แผนกิจกรรมศิลปะ ตามแนวคิดหมวกหกใบร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์ เรื่อง องค์ประกอบศิลป์

2.2 แบบประเมินความสามารถในการสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จากผลงานหรือใบงาน

2.3 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดหมวกหกใบร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์ เรื่อง องค์ประกอบศิลป์

2.4 แบบสอบถามความพึงพอใจที่มีกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดหมวกหกใบร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์ เรื่อง องค์ประกอบศิลป์

ขั้นตอนการสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ

ขั้นตอนการสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ

ในการวิจัยครั้งนี้มีการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือใช้ในการวิจัย ดังต่อไปนี้

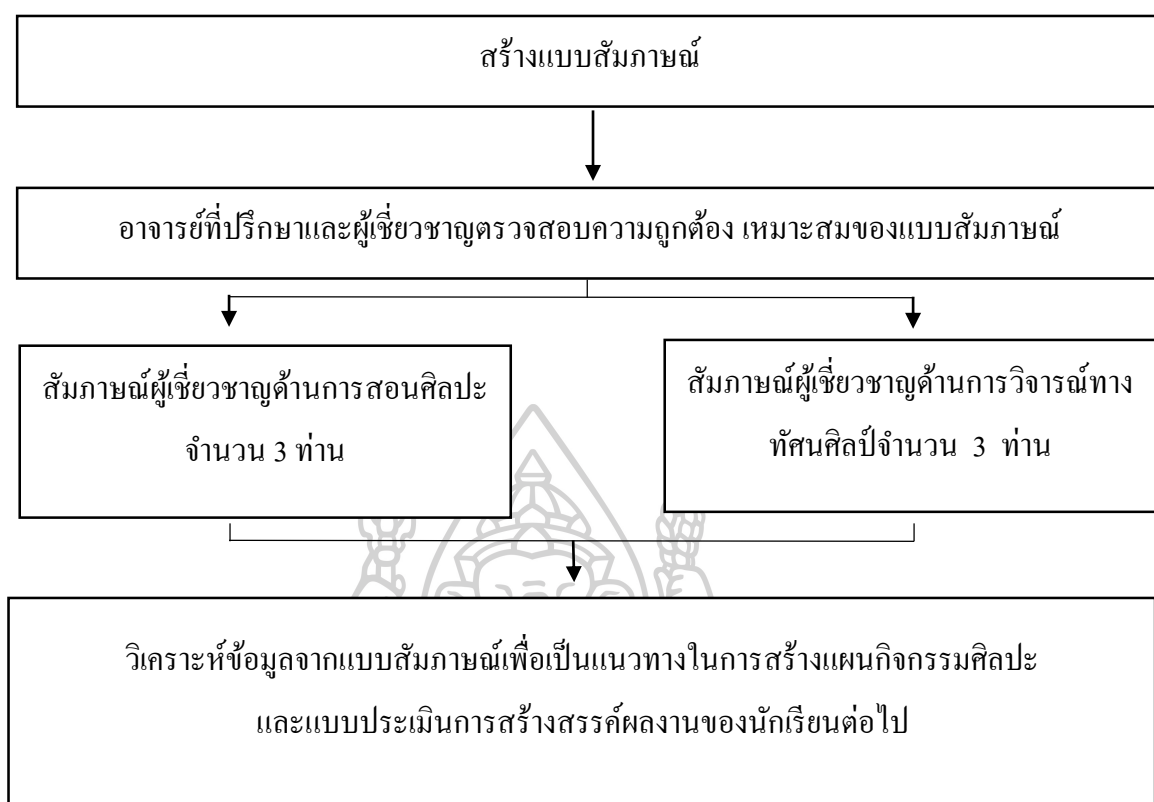
1.แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Construct interview) และแบบประเมินคุณภาพชุดกิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหมวกหกใบร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์ เรื่อง องค์ประกอบศิลป์

แบบสัมภาษณ์นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้ในการสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนศิลปะและด้านการวิจารณ์ทางทัศนศิลป์ เกี่ยวกับชุดกิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหมวกหกใบร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์ เรื่อง องค์ประกอบศิลป์ ขั้นตอนในการสร้างดังนี้

1.ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบสัมภาษณ์ เพื่อนำมาสร้างประเด็นสัมภาษณ์สอบถาม 2 ด้าน ได้แก่

1.1 ด้านเนื้อหาทางทัศนศิลป์และการออกแบบ

- 1.2 ด้านการออกแบบชุดกิจกรรม ประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ ตัวอย่างภาพและสื่อ การเรียนรู้ รวมถึงความต่อเนื่องของเนื้อหา
- 2.วิเคราะห์โครงสร้างสาระสำคัญ
- 3.ตรวจสอบความเที่ยงตรงทางด้านเนื้อหา (Content Validity) ความชัดเจน ความถูกต้องเหมาะสมของภาษาที่ใช้ และสอดคล้องด้วยดัชนีความสอดคล้อง (Item Object Congruence : IOC) โดยกำหนดเกณฑ์พิจารณา ดังนี้
  - +1 หมายถึง มีความแน่ใจว่ารายการพิจารณาข้อคำถามแต่ละข้อมีความสอดคล้องกับเนื้อหา
  - 0 หมายถึง มีความไม่แน่ใจว่ารายการพิจารณาข้อคำถามแต่ละข้อมีความสอดคล้องกับเนื้อหา
  - 1 หมายถึง มีความแน่ใจว่ารายการพิจารณาข้อคำถามแต่ละข้อไม่มีความสอดคล้องกับเนื้อหา
- 4.นำข้อมูลที่ได้รวบรวมความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณเพื่อหาค่า IOC โดยใช้ความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณ แล้วเลือกค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง มีค่าระหว่าง 0.67 ถึง 1.00
- 5.ดำเนินการแก้ไขและปรับปรุงแบบสัมภาษณ์ตามข้อเสนอแนะ แล้วนำไปสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนศิลปะ จำนวน 3 ท่าน และผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจารณ์ทางทัศนศิลป์ จำนวน 3 ท่าน รวมทั้งสิ้น 6 ท่าน เพื่อสรุปเกี่ยวกับการสร้างชุดกิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหมวกหกใบ ร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์ เรื่อง องค์ประกอบศิลป์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนดวงวิภา กรุงเทพฯ

ภาพที่ 6 สรุปขั้นตอนการสร้างและพัฒนาแบบสัมภาษณ์

ข้อประเด็นคำถาม

ข้อประเด็นคำถาม เรื่อง กิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหมวกหกใบร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์ สำหรับผู้เชี่ยวชาญทางด้านการสอนศิลปะ และด้านการวิจารณ์ทางทัศนศิลป์

ด้านเนื้อหา

1. เนื้อหา มีความเหมาะสมกับนักเรียน
2. เนื้อหา มีความเหมาะสมกับเวลาเรียน
3. เนื้อหา มีความสอดคล้องกับแนวคิดหมวกหกใบและการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์

ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน

1. กิจกรรมศิลปะ มีความสอดคล้องกับแนวคิดหมวกหกใบและการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์
2. กิจกรรมศิลปะ มีความเหมาะสมกับเนื้อหาในบทเรียน

ด้านประโยชน์

1. กิจกรรมศิลปะ ทำให้นักเรียน เข้าใจบทเรียน ได้ง่ายขึ้น

ด้านสื่ออุปกรณ์

1. สื่อวีดิทัศน์ รูปภาพ มีความสอดคล้องกับเนื้อหา

2. ใบความรู้ ข้อมูลมีความสอดคล้องกับเนื้อหา

ด้านการวัดและประเมินผล

1. แบบประเมินการสร้างสรรค์ผลงานมีความสอดคล้องกับกิจกรรมศิลปะ

2. แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสอดคล้องกับชุดกิจกรรมศิลปะ

ข้อประเด็นคำถาม เรื่องแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง องค์ประกอบศิลป์ ของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ด้วยกิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหวมกหไก ร่วมกับการวิเคราะห์ทาง
ทัศนศิลป์

ความครบถ้วนขององค์ประกอบในแผนการเรียนรู้

1. มาตรฐาน/ตัวชี้วัด

2. วัดดูประสงค์การเรียนรู้

3. สาระการเรียนรู้

4. แนวความคิดหวมกหไก

5. กระบวนการจัดความรู้ด้านการสอนศิลปะ

6. วัสดุอุปกรณ์ สื่อ และแหล่งการเรียนรู้

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

1. ขั้นเตรียม/ขั้นนำ/ขั้นทบทวนความรู้เดิม

2. ขั้นดำเนินการ/กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

3. ขั้นสรุป/กิจกรรมรวบยอด

การวัดและประเมินผล

1. แบบประเมินการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะของนักเรียน

2. แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนและหลังเรียน

2. แผนกิจกรรมศิลปะ ตามแนวคิดหวมกหไก ร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์ เรื่อง
องค์ประกอบศิลป์

2.1 ศึกษาวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สาระการ
เรียนรู้ศิลปะ รายวิชา ทัศนศิลป์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

ผลการวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 หลักสูตร
โรงเรียนดวงวิภา กลุ่มสาระศิลปะ วิชาทัศนศิลป์ เรื่อง องค์ประกอบศิลป์

การศึกษาวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 โดยกำหนด
จุดหมาย และมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมายและกอบทิศทางการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้เป็น
คนดี มีปัญญา มีคุณภาพชีวิตที่ดี และมีขีดความสามารถในการแข่งขันในเวทีระดับโลกและ

สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ที่มุ่งเน้นการกระจายอำนาจทางการศึกษาให้ท้องถิ่นและสถานศึกษาได้มีบทบาทและมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร การจัดการหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานจะประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่คาดหวังได้ ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งระดับชาติ ชุมชน ครอบครัว และบุคคลต้องร่วมรับผิดชอบ โดยร่วมกันทำงานอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งเน้นผู้เรียนทุกคน ให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาระดับอาชีวศึกษาและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ

2.2 ศึกษาวิธีการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ศิลปะ รายวิชาทัศนศิลป์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

ผลการวิเคราะห์หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะมุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจ มีทักษะวิธีการทางศิลปะ เกิดความซาบซึ้งในคุณค่าของศิลปะ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงออกอย่างอิสระในศิลปะแขนงต่าง ๆ ประกอบด้วยสาระสำคัญ คือ ทัศนศิลป์ มีความรู้ความเข้าใจองค์ประกอบศิลป์ ทัศนธาตุ สร้างและนำเสนอผลงาน ทางทัศนศิลป์จากจินตนาการ โดยสามารถใช้อุปกรณ์ที่เหมาะสม รวมทั้งสามารถใช้เทคนิค วิธีการ ของศิลปินในการสร้างงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ วิเคราะห์ วิพากษ์ วิวิจารณ์คุณค่างานทัศนศิลป์ เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่างานศิลปะที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล ชื่นชม ประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

2.3 ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนศิลปะ

ผลการศึกษาเอกสาร หนังสือ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้สาระศิลปะพบว่า การจัดการเรียนการสอน ต้องเลือกใช้ให้เหมาะสมกับกิจกรรมของตน เพื่อบรรลุเป้าหมายของการจัดการเรียนการสอน ดังที่บราวน์และคณะ (Brown and other, 1977) กล่าวไว้ว่า การจัดการเรียนรู้ควรเป็นกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สอดคล้องกับอารมณ์ ใจที่ขบบอกไว้ว่าการจัดกิจกรรมที่มุ่งให้ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น เกิดทักษะกระบวนการต่างๆ กิจกรรมเหมาะสมกับวัย ความสามารถ ความสนใจของผู้เรียน และมีลักษณะเนื้อหาหลายประเภท สร้าง

ความท้าทายให้กับผู้เรียน มีเทคนิควิธีการสอนที่หลากหลาย และสร้างบรรยากาศที่รื่นรมย์ สนุกสนานเป็นกันเอง

ผลการศึกษเกี่ยวกับแนวคิดทางศิลปศึกษา พบว่า การเรียนรู้ศิลปศึกษา แบบ DBAE คือแนวคิดพหุศิลปศึกษา เป็นการเรียนการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยประกอบไปด้วย การสอน 4 แกนหลัก ประวัติศาสตร์ สุนทรียศาสตร์ ศิลปะปฏิบัติ และศิลปวิจารณ์ ซึ่งจะส่งผลให้ผู้เรียนจะสามารถเรียนรู้เกิดความเข้าใจในศิลปะได้เองอย่างเป็นธรรมชาติ สามารถเข้าใจงานศิลปะและสามารถแสดงความคิดเห็น หรือร่วมกิจกรรมทางศิลปะอย่างมีความรู้และมีเหตุผล

ผลการศึกษเกี่ยวกับการประเมินผลการเรียนทางศิลปะ พบว่า การประเมินทางการศึกษามีความสำคัญและมีประโยชน์ต่อผู้เกี่ยวข้องกับการศึกษาโดยตรง ซึ่งการประเมินจะช่วยชี้ให้เห็นจุดมุ่งหมายในการดำเนินงานนั้น มองเห็นข้อบกพร่องขั้นตอนดำเนินงาน ช่วยเร่งการกระตุ้นให้มีการเร่งรัด ปรับปรุง แก้ไขเพื่อให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ การประเมินผลงานศิลปะที่ผลิตออกมานั้นย่อมมีความแตกต่างระหว่างบุคคล เพราะเป็นผลงานจากการที่บุคคลดึงเอา การรับรู้ ความประทับใจที่ได้จากประสบการณ์มาใช้ แม้เด็กทุกคนมีอายุเท่ากัน สมรรถภาพการใช้มือ การรับรู้เรื่องต่างๆ ก็ไม่เท่ากันการประเมินผลการเรียนวิชาศิลปะ เป็นการวัดพัฒนาการของนักเรียนในการสร้างสรรค์ สุนทรียภาพ การรับรู้ อารมณ์ สติปัญญาและการวัดพฤติกรรมที่เกิดจากการเรียนการสอนวิชาศิลปะในด้านความรู้ ความคิด ความนิยมในศิลปะ ทักษะ ทักษะและการนำไปใช้

2.4 ศึกษาทฤษฎีเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหมวดทหไกบและการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์ เพื่อนำไปใช้ในการกำหนดกิจกรรมให้เหมาะสมกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ได้แก่ การจัดกิจกรรมตามแนวคิดหมวดทหไกบ ร่วมกับวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์

ผลจากการศึกษา แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ต่อการพัฒนากิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหมวดทหไกบร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์ เรื่ององค์ประกอบศิลป์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ของนักวิชาการ ผลการศึกษเกี่ยวกับวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์ พบว่า การวิเคราะห์และการวิจารณ์มีความหมายใกล้เคียงกัน ซึ่งหมายถึงการแสดงออกทางความคิดของผู้วิจารณ์ในแต่ละบุคคล โดยผ่านการมองเห็น และถ่ายทอดออกเป็นการพูด การบรรยาย การอธิบาย หรือเขียนเป็นภาษา เพื่อให้คนอื่นได้รับรู้และเข้าใจงานศิลปะนั้น ๆ ได้อย่างลึกซึ้ง ศิลปวิจารณ์เป็นการแสดงความคิดเห็น ดิชมในเรื่องของศิลปะโดยเฉพาะซึ่งเกี่ยวข้องกับ สุนทรียศาสตร์ นักวิจารณ์ศิลปะจำเป็นต้องมีความรู้ในกฎเกณฑ์ ทฤษฎีความงามในรูปแบบและเนื้อหาต่าง ๆ นอกจากนี้ยังต้องเข้าใจในความคิดสร้างสรรค์ของศิลปิน เข้าใจกรรมวิธีในการสร้างงานศิลปะและยังต้องมีความรู้ทางด้านจิตวิทยาปรัชญา สังคม และประวัติศาสตร์ศิลป์ เช่นเดียวกับ

ผู้เรียนจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับการวิจารณ์ และทฤษฎีเบื้องต้น เพื่อนำไปใช้ในการวิจารณ์งานศิลปะ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดกระบวนการทัศนการรับรู้จากการสนทนาอย่างสุนทรีย์ (Paradigm of Aesthetic Dialogue for Children) ของโรเบิร์ต อัดัมส์ (Robert Adams) โรเบิร์ต อัดัมส์ แบ่งขั้นตอนในการรับรู้ทางสุนทรีย์ 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การรับรู้ และการแสดงออก (ใช้บทสนทนา ที่คำถามปลายเปิดเป็นเครื่องช่วยเร้าการคิดเชิงเอกนัย ความรู้สึกของตน)

ขั้นที่ 2 ขั้นบรรยาย 2.1บรรยายแบบสามัญ (ประเภทของผลงานศิลปะ คุณสมบัติของส่วนประกอบทางทัศนหรือองค์ประกอบศิลป์ต่างๆ) 2.2บรรยายถึงกลวิธี และเรื่องราวของผลงาน(กลวิธีเรื่องราวของผลงาน ประวัติการสร้างงานแหล่งกำเนิด เป็นต้น)

ขั้นที่ 3 ขั้นวิเคราะห์โครงสร้าง

ผลการศึกษาเกี่ยวกับแนวคิด Six Thinking Hats จากเอกสาร หนังสือ และวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า การคิดแบบหมวกหกใบเป็นการสวมบทบาทการคิด ซึ่งถูกแบ่งซอยย่อยออกเป็นบท ๆ ที่แตกต่างกัน 6 บทบาท จะแสดงออกด้วยหมวกคิดที่ต่างสีกัน 6 ใบ ช่วยให้เกิดหนทางที่เป็นรูปธรรมในการเปลี่ยนความตั้งใจ เพื่อก้าวไปสู่การปฏิบัติ วิธีการคิดแบบหมวก 6 ใบ ใช้สีแทนชื่อหมวก ซึ่งมีความหมายดังนี้ หมวกสีแดง : เป็นการแสดงความรู้สึกด้วยอารมณ์ หมวกสีขาว : ข้อมูล ตัวเลข ข้อเท็จจริงต่าง ๆ หมวกสีเหลือง : จุดเด่น คุณค่า ประโยชน์ เป็นต้น หมวกสีดำ : จุดด้อย ข้อเสีย ข้อบกพร่อง เป็นต้น หมวกสีฟ้า : ควบคุม บริหารกระบวนการคิด และกำหนดผลลัพธ์หรือข้อสรุป และหมวกสีเขียว : เป็นการแสดงความคิดอย่างสร้างสรรค์ คิดหลากหลาย และความคิดใหม่ๆ

จากนั้นผู้วิจัยได้นำแนวคิดกระบวนการทัศนการรับรู้จากการสนทนาอย่างสุนทรีย์ ของ โรเบิร์ต อัดัมส์และแนวคิด Six Thinking Hats มาผนวกเข้าด้วยกันเกิดเป็นกิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหมวกหกใบร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์ โดยแบ่งขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1.เป็นการรับรู้ทางทัศนศิลป์ และแสดงออกทางความคิดตามความรู้สึกของตน

ขั้นที่ 2.ขั้นนี้เป็นขั้นตอนบรรยายหรือพูดถึงข้อมูลในเชิงสามัญ กลวิธี และเรื่องราวของผลงาน โดยเน้นข้อมูลที่เป็นจริง และเป็นที่ยอมรับ

ขั้นที่ 3.ขั้นวิเคราะห์ จะเป็นการวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อยของผลงาน

ขั้นที่ 4.ขั้นสุดท้าย เป็นขั้นที่แสดงความคิดเห็นอย่างสร้างสรรค์และอิสระ สามารถนำไปต่อยอดทางความคิดในการสร้างสรรค์ผลงานของตนเองต่อไป

2.5 ตั้งเคราะห์ สร้าง และพัฒนาแผนกิจกรรมศิลปะโดยยึดหลักองค์ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ดังนี้

2.5.1.คู่มือ สำหรับครูผู้สอนและแผนกิจกรรมศิลปะ

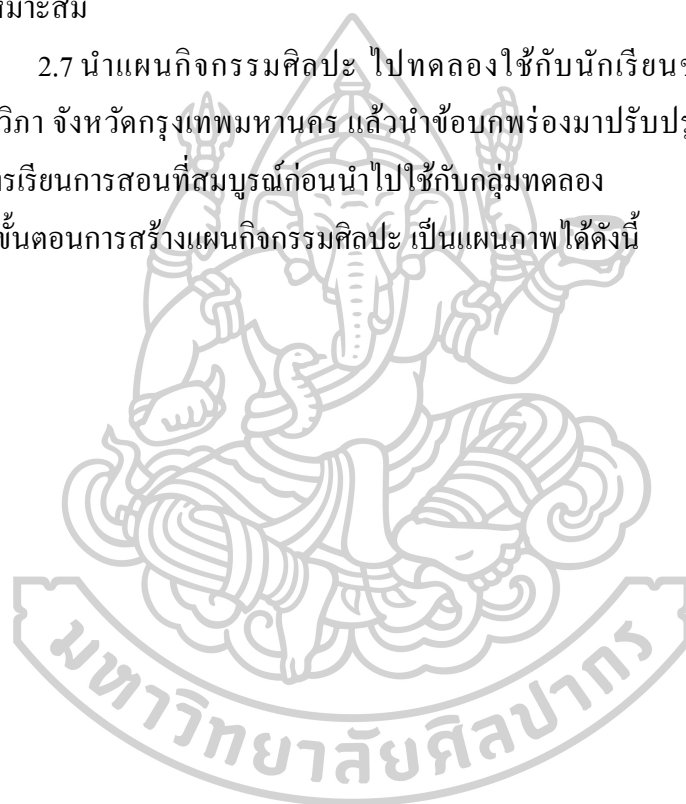
2.5.2.คำสั่งหรือกรอบงาน

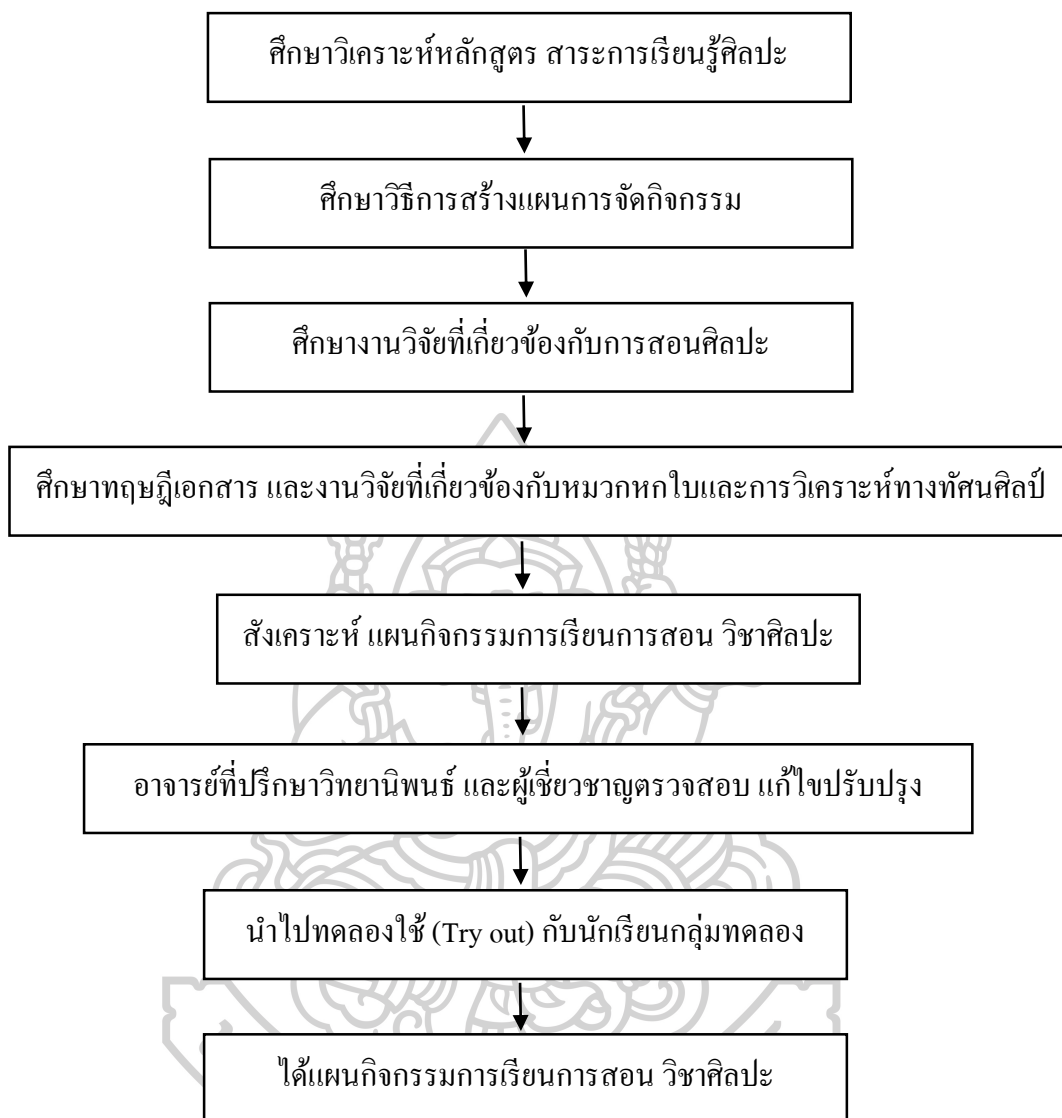
2.5.3.เนื้อหาสาระและสื่อการเรียนรู้

2.5.4.การประเมินผล

2.6 นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา และผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบและเสนอแนะปรับปรุงให้เหมาะสม

2.7 นำแผนกิจกรรมศิลปะ ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนดวงวิภา จังหวัดกรุงเทพมหานคร แล้วนำข้อบกพร่องมาปรับปรุงแก้ไข ให้ได้แผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่สมบูรณ์ก่อนนำไปใช้กับกลุ่มทดลอง
สรุปขั้นตอนการสร้างแผนกิจกรรมศิลปะ เป็นแผนภาพได้ดังนี้

ภาพที่ 7 ขั้นตอนการสร้างแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน วิชาศิลปะ

3.แบบประเมินความสามารถในการสร้างสรรค์ผลงานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จากผลงาน

- 3.1 ศึกษา วิเคราะห์หลักสูตร จุดประสงค์ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังเพื่อกำหนดประเด็นการวัดและประเมินผลงานการสร้างสรรค์งานศิลปะ
- 3.2 สร้างแบบวัดประเมินผลการสร้างสรรค์งานศิลปะ
- 3.3 ให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณา ตรวจสอบแบบประเมินผลงานการสร้างสรรค์งานศิลปะ หากค่าความสอดคล้องของแบบประเมิน (IOC) เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไข ได้ผลดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2 ค่าดัชนีแบบประเมินคุณภาพการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ เรื่ององค์ประกอบศิลป์ โดยใช้กิจกรรมศิลปะ ตามแนวคิดหมวดหกใบร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์

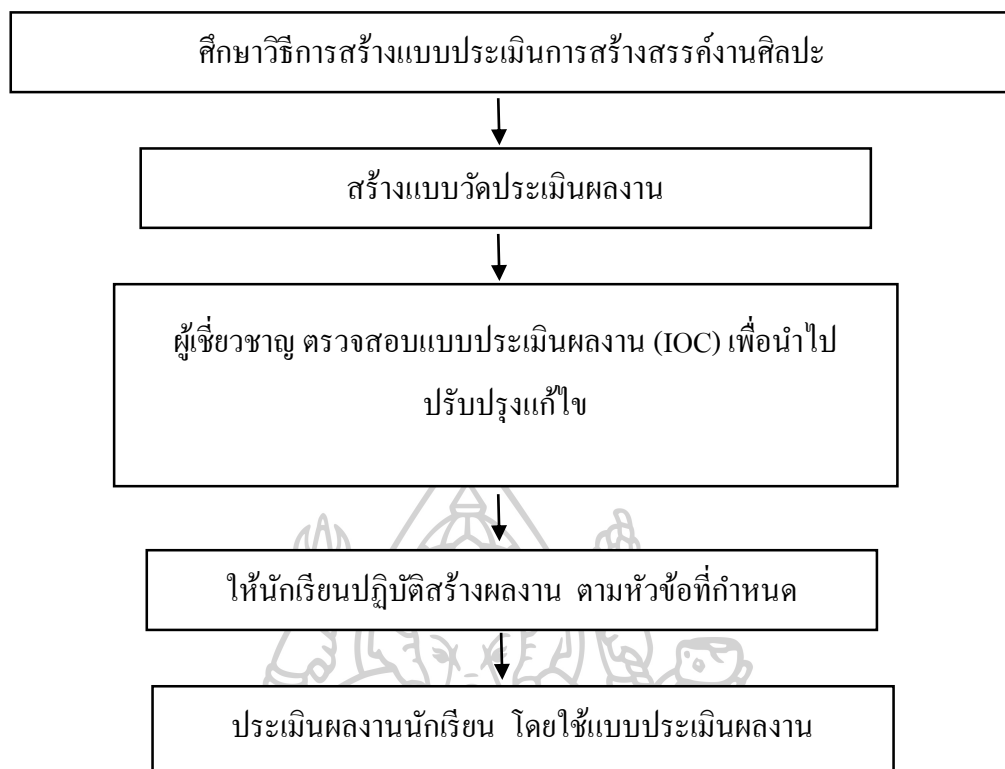
ข้อ ที่	รายการพิจารณา	ระดับความคิดเห็น						ค่าดัชนี ความ สอดคล้อง	ความหมาย
		1	2	3	4	5	6		
1.	ผลงานตรงตามหัวข้อที่กำหนด	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
2.	การสร้างสรรค์	+1	+1	+1	-1	+1	+1	0.67	สอดคล้อง
3.	การจัดองค์ประกอบศิลป์	0	+1	+1	0	+1	+1	0.67	สอดคล้อง
4.	การส่งงานตรงเวลา	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง

3.4 นำแบบประเมินผลงานการสร้างสรรค์งานศิลปะให้ผู้เรียนปฏิบัติสร้างสรรค์งานศิลปะจากเนื้อหาที่ได้สรุปจากผู้เชี่ยวชาญ เพื่อใช้วัดผลการเรียนรู้การสร้างสรรค์งานศิลปะ

3.5 ประเมินผลงานศิลปะของนักเรียน โดยใช้แบบประเมินผลงานการสร้างสรรค์งานศิลปะ

จากขั้นตอนการสร้างแบบประเมินผลงานการสร้างสรรค์งานศิลปะสามารถสรุปเป็นแผนภาพได้ดังนี้

ภาพที่ 8 ขั้นตอนการสร้างแบบประเมินผลงานการสร้างสรรค์งานศิลปะ

4. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศิลปะ ตามแนวคิดหมวกหกใบร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์ เรื่ององค์ประกอบศิลป์

เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบวัดทักษะและข้อสอบแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ เรื่อง องค์ประกอบศิลป์ จำนวน 1 ฉบับ โดยใช้วิธีการของคูเดอร์ ริชาร์ดสัน (Kuder-Richardson Method) คือ KR-20 จะใช้แบบทดสอบฉบับเดียวไปทดสอบกับผู้ทดลองครั้งเดียว โดยมีการให้คะแนนเป็นระบบ 0-1 คือ ตอบได้ถูก 1 คะแนน ตอบได้ผิด 0 คะแนน ซึ่งมีคำสั่งให้ปฏิบัติตามเนื้อหาสรุปจากผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งมีขั้นตอนการสร้างดังนี้

4.1 ศึกษาแนวทางการสร้างแบบทดสอบและแบบวัดทักษะวิธีการของคูเดอร์ ริชาร์ดสัน (Kuder-Richardson Method) คือ KR-20 จะใช้แบบทดสอบฉบับเดียวไปทดสอบกับผู้ทดลองครั้งเดียว โดยมีการให้คะแนนเป็นระบบ 0-1 คือ

ตอบได้ถูก 1 คะแนน

ตอบได้ผิด 0 คะแนน

4.2 ศึกษาจุดประสงค์และวัตถุประสงค์วิเคราะห์ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังกำหนดจำนวนข้อสอบแบบปรนัย เพื่อใช้เป็นข้อสอบแบบปรนัย เพื่อใช้เป็นข้อสอบก่อนและหลังเรียนรู้

4.3 ศึกษาแนวคิดหลักการและทฤษฎี จากเอกสาร หนังสือ วารสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่ององค์ประกอบศิลป์ในงานทัศนศิลป์

4.4 สร้างแบบทดสอบวัดทักษะทางการเรียนรู้ศิลปะเบื้องต้นแบบปรนัย จำนวน 1 ฉบับ เพื่อวัดผลทั้งก่อนและหลังเรียน

4.5 นำแบบทดสอบให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 6 ท่านประเมิน และเลือกข้อสอบที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไป จำนวน 30 ข้อ มาสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

4.6 นำแบบทดสอบไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้น ป.4/2 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จากนั้นนำแบบทดสอบปรนัยไปหาค่าความยากง่ายให้มีค่าอยู่ระหว่าง 0.20-0.80 ซึ่งค่าความยากง่ายมีค่าอยู่ระหว่าง 0.20-0.80 จากนั้นคัดเลือกข้อสอบที่มีคุณภาพจำนวน 20 ข้อ โดยการพิจารณาจากค่าอำนาจจำแนกควรจะมีค่าตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป

4.7 นำแบบทดสอบที่หาค่าความยากง่ายและอำนาจจำแนกแล้วมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตรของ Kuder-Richardson Method (KR-20) ได้ค่าเท่ากับ 0.72 ค่าอำนาจจำแนกได้เท่ากับ 0.22-0.89 ซึ่งเป็นค่าความเชื่อมั่นที่ดี และสามารถนำไปใช้เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยได้ดี

5. แบบสอบถามความพึงพอใจที่มีกิจกรรมศิลปะ ตามแนวคิด หมวกหกใบร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์ เรื่ององค์ประกอบศิลป์

แบบสอบถามวัดความพึงพอใจที่มีต่อกิจกรรมศิลปะ ตามแนวคิดหมวกหกใบร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์ เรื่ององค์ประกอบศิลป์ มีลักษณะการประเมินค่า 5 ระดับ (Rating scale) ตามแนวคิดของ Likert (Quoted in Best : 182) ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

5.1 ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจของ Likert จากหนังสือของอุทุมพร จามร(2530:62)

5.2 กำหนดโครงสร้างคำถามหรือแนวการสร้างคำถามให้ตรงกับวัตถุประสงค์ที่ระบุไว้

5.3 สร้างแบบสอบถามความพึงพอใจกิจกรรมศิลปะ ตามแนวคิดหมวกหกใบร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์ เรื่ององค์ประกอบศิลป์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 1 ฉบับ โดยกำหนดค่าระดับของข้อความในแบบสอบถามดังนี้

เหมาะสมมากที่สุด   ใช้ค่าระดับเท่ากับ 5

เหมาะสมมาก   ใช้ค่าระดับเท่ากับ 4

เหมาะสมปานกลาง   ใช้ค่าระดับเท่ากับ 3

เหมาะสมน้อย   ใช้ค่าระดับเท่ากับ 2

เหมาะสมน้อยที่สุด   ใช้ค่าระดับเท่ากับ 1

ในการแปลความหมายของแบบสอบถามความพึงพอใจ ใช้คะแนนเฉลี่ยที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบกับเกณฑ์ของ Best จากนั้นนำมาหาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยให้ค่าเฉลี่ยดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00	หมายถึง	พึงพอใจในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50	หมายถึง	พึงพอใจในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50	หมายถึง	พึงพอใจในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50	หมายถึง	พึงพอใจในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50	หมายถึง	พึงพอใจในระดับน้อยที่สุด

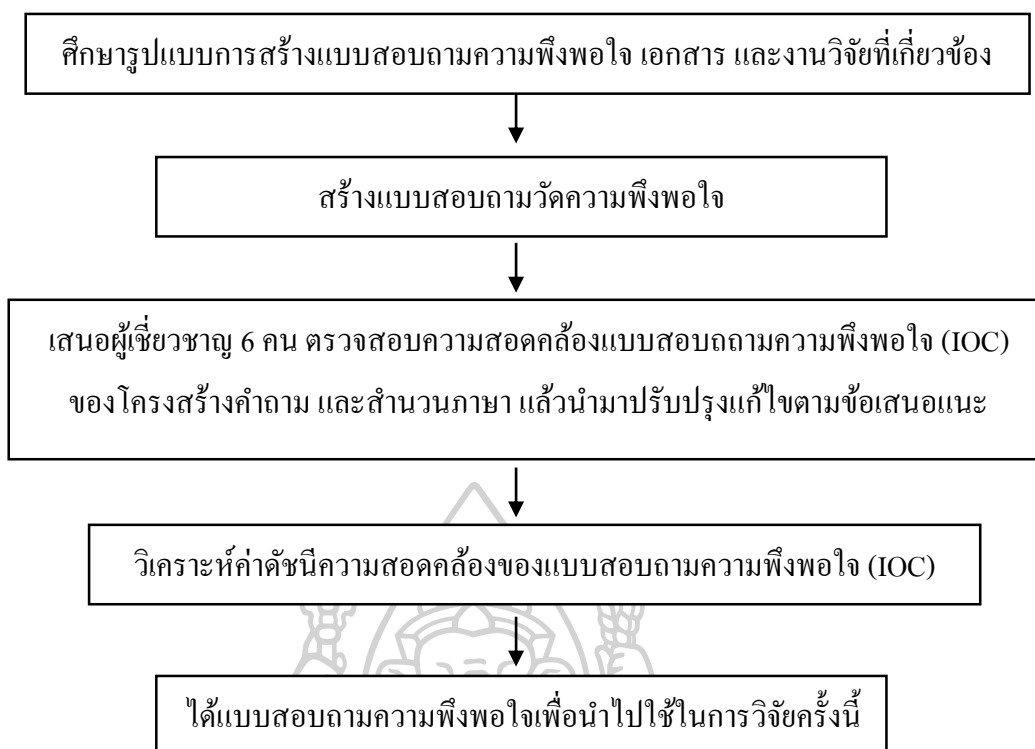
5.4 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 6 คน ตรวจสอบพิจารณาความสมบูรณ์และสำนวนภาษา จากนั้นวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ต้องมีค่า .50 ขึ้นไป แล้วนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม

5.5 นำแบบสอบถามความพึงพอใจต่อกิจกรรมศิลปะ ตามแนวคิดหมวดหกไปร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์ เรื่ององค์ประกอบศิลป์ ที่ได้ปรับปรุงแล้วไปทดลองกับกลุ่มผู้เรียน (Try out)

5.6 นำแบบสอบถามความพึงพอใจไปใช้ในการวิจัยจากขั้นตอนการสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมศิลปะ ตามแนวคิดหมวดหกไปร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์ เรื่ององค์ประกอบศิลป์

สามารถสรุปเป็นแผนภาพได้ดังนี้

ภาพที่ 9 ขั้นตอนการดำเนินการสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนต่อกิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหมวกหกใบพร้อมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์ เรื่ององค์ประกอบศิลป์

การดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาวิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ก่อนดำเนินการทดลอง

1.1 ติดต่อขอความร่วมมือจากผู้อำนวยการ โรงเรียนดวงวิภา จ.กรุงเทพมหานคร

1.2 ปรึกษาเรื่องการดำเนินการในการทดลองกับผู้เชี่ยวชาญ เกี่ยวกับขั้นตอนการ

ดำเนินงานแนวการจัดกิจกรรมศิลปะ ทดสอบก่อนเรียนรู้และหลังเรียนรู้

2. การดำเนินการรวบรวมการเรียนรู้

ผู้วิจัยจะดำเนินการทดลองในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 ระหว่างเดือนกรกฎาคม พ.ศ.2561 ถึงเดือนสิงหาคม พ.ศ.2561 เป็นเวลา 7 สัปดาห์

2.1 ทำการทดลองกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 32 คน จากการสุ่มอย่างง่าย (Cluster Random Sampling)

2.2 ดำเนินการทดลองใช้กลุ่มตัวอย่างเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมศิลปะ ตามแนวคิดหมวกหกใบพร้อมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์ เรื่อง องค์ประกอบศิลป์ มีขั้นตอนการจัดกิจกรรม 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 เป็นการรับรู้ทางทัศนศิลป์ และแสดงออกทางความคิดตามความรู้สึกของตน

ขั้นที่ 2 ขั้นนี้เป็นขั้นตอนบรรยายหรือพูดถึงข้อมูลในเชิงสามัญ กลวิธี และเรื่องราวของผลงาน โดยเน้นข้อมูลที่เป็นจริง และเป็นที่ยอมรับ

ขั้นที่ 3 ขั้นวิเคราะห์ จะเป็นการวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อยของผลงาน

ขั้นที่ 4 ขั้นสุดท้าย เป็นขั้นที่แสดงความคิดเห็นอย่างสร้างสรรค์และอิสระ สามารถนำไปต่อยอดทางความคิดในการสร้างสรรค์ผลงานของตนเองต่อไป

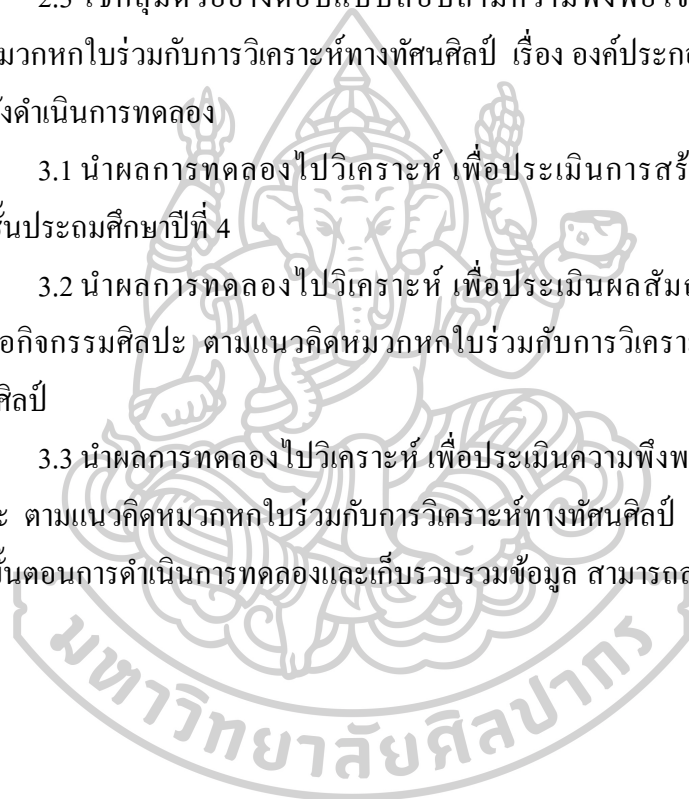
2.3 ใช้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อกิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหมวดหกไปร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์ เรื่อง องค์ประกอบศิลป์

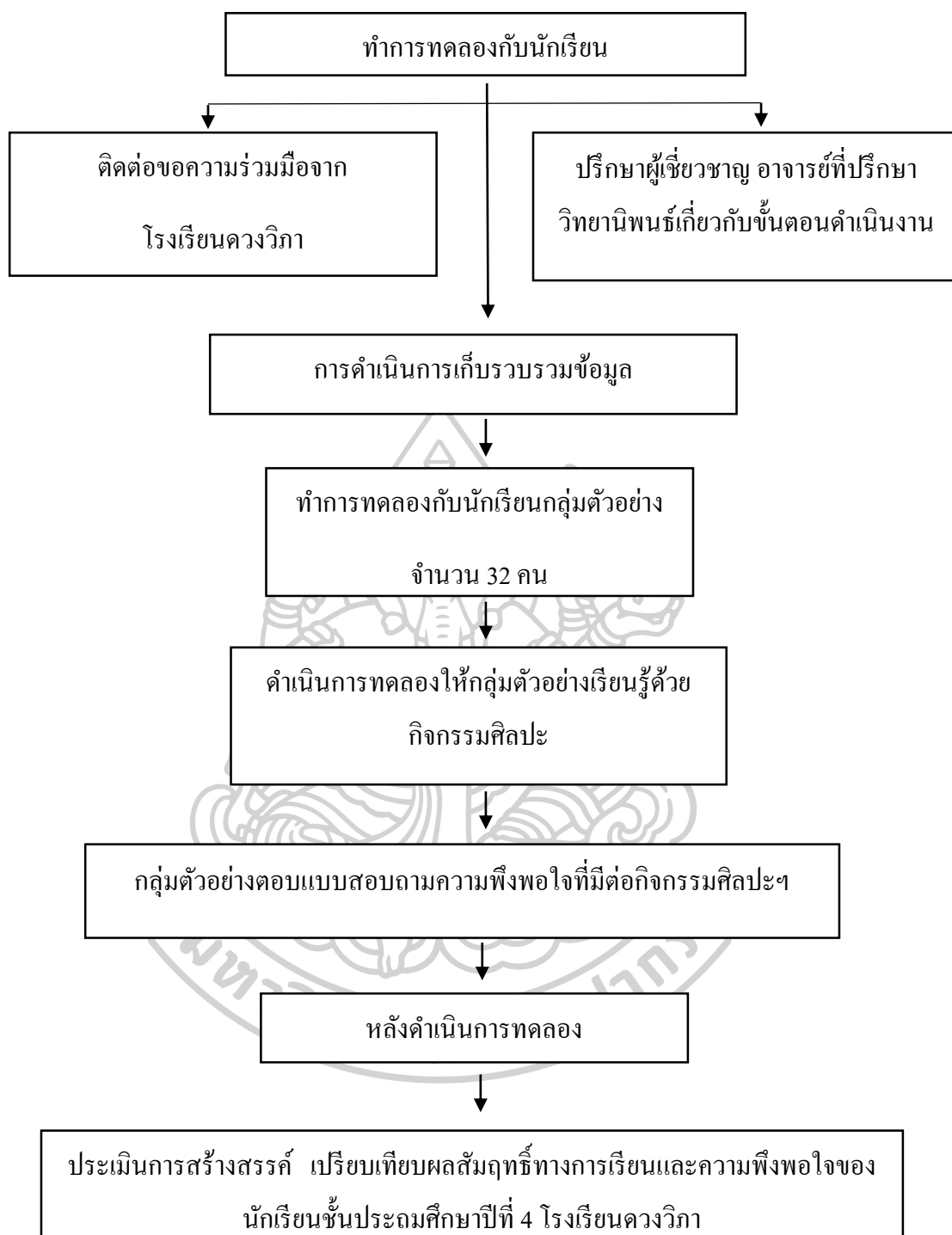
3.หลังดำเนินการทดลอง

3.1 นำผลการทดลองไปวิเคราะห์ เพื่อประเมินการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

3.2 นำผลการทดลองไปวิเคราะห์ เพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมศิลปะ ตามแนวคิดหมวดหกไปร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์ เรื่อง องค์ประกอบศิลป์

3.3 นำผลการทดลองไปวิเคราะห์ เพื่อประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมศิลปะ ตามแนวคิดหมวดหกไปร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์ เรื่ององค์ประกอบศิลป์ จากขั้นตอนการดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล สามารถสรุปได้ดังนี้

ภาพที่ 10 ขั้นตอนการดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล

การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

ค่าสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์และการประเมินผลการทดลองการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความสามารถในการสร้างสรรค์ผลงานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เรื่อง องค์ประกอบศิลป์ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดหวมกหกใบรวมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์ ด้วยวิธีการทางสถิติ มีดังต่อไปนี้

1. การคำนวณค่าสถิติพื้นฐาน โดยวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และหาค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

2. การประเมินความสอดคล้องเชิงเนื้อหาเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ โดยวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence : IOC)

3. การประเมินประสิทธิภาพของกิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหวมกหกใบรวมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์โดยใช้สูตร E1/E2 (เสาวณีย์ สิกขามันฑิต, 2530)

4. การประเมินแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ และแบบประเมินผลงานทางการเรียน โดยวิเคราะห์หาความยากง่าย ค่าอำนาจจำแนกและหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตร KR-20 ของ Kuder Richardson

5. กรณีกลุ่มตัวอย่างสองกลุ่มไม่เป็นอิสระจากกัน (Dependent Samples) เป็นการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่มีความสัมพันธ์กันด้วย t-test แบบ Dependent (ยูทธ ไกยวรรณ, 2552)

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

ค่าสถิติพื้นฐาน คือ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และหาค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

สูตรค่าเฉลี่ย

$$\bar{X} = \frac{\sum x}{n}$$

เมื่อ	$\bar{X}$	หมายถึง	ค่าเฉลี่ยเลขคณิต
	$\sum x$	หมายถึง	ผลรวมของข้อมูลทั้งหมด
	N	หมายถึง	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

สูตรหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

$$S.D. = \sqrt{\frac{n\sum x^2 - (\sum x)^2}{n(n-1)}}$$

เมื่อ S.D. หมายถึง ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 $\sum x$ หมายถึง ผลรวมคะแนนสอบ
 $\sum x^2$ หมายถึง ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
 N หมายถึง จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

สูตรหาค่าความเที่ยงตรง

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้อง
 $\sum R$ แทน ผลคะแนนรวมความเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด
 N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

การคิดค่า E1 และ E2 ของกิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหมวกหกใบร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์ที่สร้างขึ้นคำนวณค่าสถิติโดยใช้สูตรต่อไปนี้

$$\text{สูตรที่ 1 } E1 = \frac{\sum X}{\frac{N}{A}} \times 100 \quad \text{หรือ} \quad \frac{\bar{X}}{A} \times 100$$

เมื่อ E1 แทน ประสิทธิภาพของกระบวนการ
 $\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนรวมของแบบฝึกปฏิบัติกิจกรรมหรืองานที่ทำระหว่างเรียน

A แทน คะแนนเต็มของแบบฝึกหัดทุกชุดรวมกัน

N แทน จำนวนของนักเรียนทั้งหมด

$$\text{สูตรที่ 2 } E2 = \frac{\sum F}{\frac{N}{B}} \times 100 \quad \text{หรือ} \quad \frac{\bar{F}}{B} \times 100$$

เมื่อ E2 แทน ประสิทธิภาพของผลลัพธ์

$\sum X$ แทน คะแนนรวมของผลลัพธ์ของการประเมินหลังเรียน

B แทน คะแนนเต็มของการประเมินสุดท้ายของแต่ละหน่วย

ประกอบด้วยผลการสอบหลังเรียนและคะแนนจากการประเมินงานสุดท้าย

N แทน จำนวนของนักเรียนทั้งหมด
การหาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้วิธีการของคูเดอร์ ริชาร์ดสัน โดยใช้วิธีการ KR-21

สูตร KR-20

$$r_{KR-20} = \left\{ \frac{K}{K-1} \right\} \left\{ 1 - \frac{\sum pq}{s^2} \right\}$$

เมื่อ r_{KR-20} แทน ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ

K แทน จำนวนข้อสอบ

P แทน สัดส่วนของผู้ทำถูกต้องหารด้วยจำนวนคนสอบทั้งหมด

t-test Dependent

สูตร $t = \frac{\bar{X} - \mu_0}{\frac{S}{\sqrt{n}}}$ โดยมี $df = n - 1$

เมื่อ $\bar{X}$ แทนค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง

μ_0 แทนค่าเฉลี่ยของกลุ่มประชากร หรือ เกณฑ์ที่ตั้งขึ้น

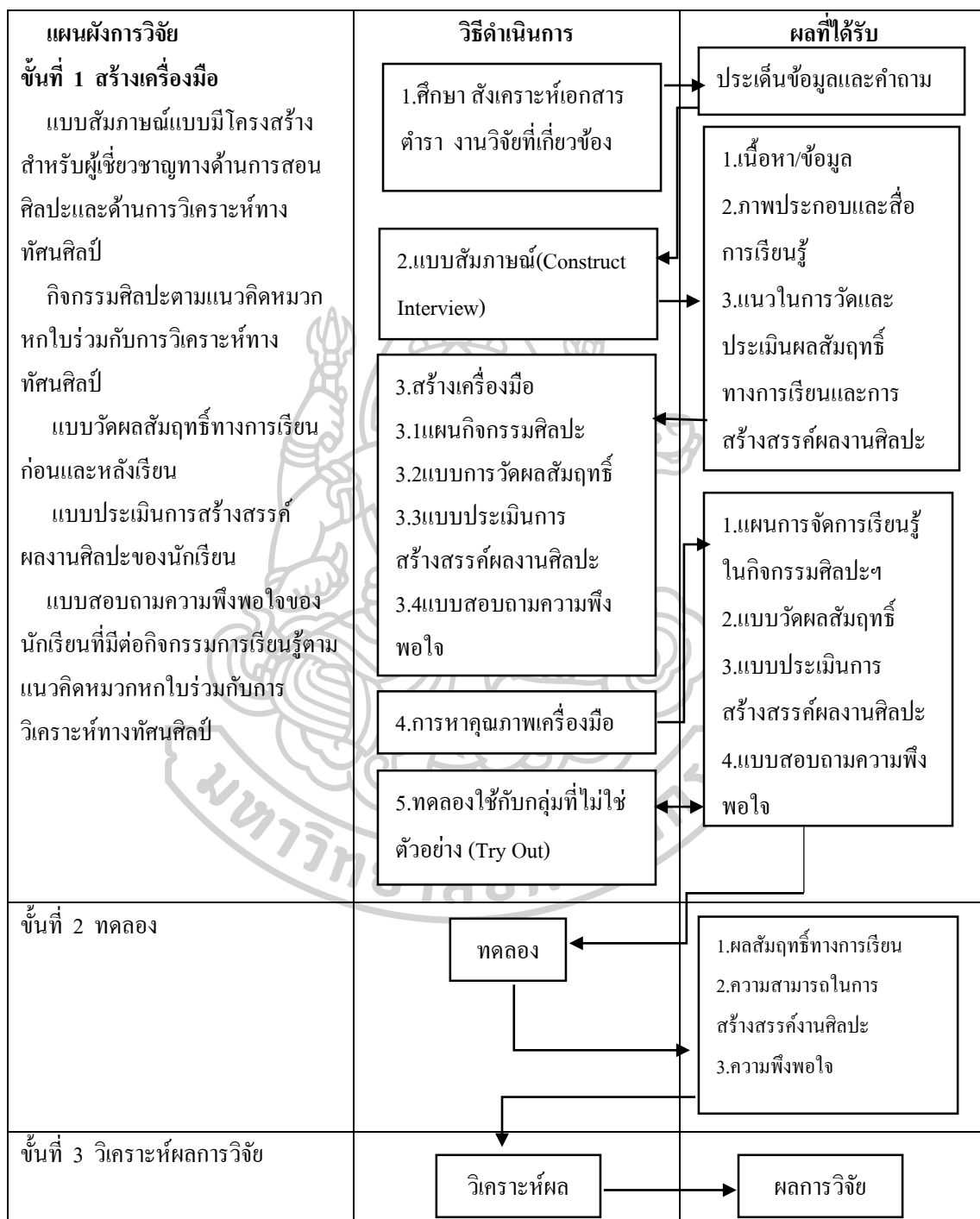
S แทนความเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง

n แทนขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

df แทนชั้นแห่งความเป็นอิสระ (degree of freedom)

การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศิลปะ เรื่ององค์ประกอบศิลป์ และความสามารถในการสร้างสรรค์ผลงานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้กิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหมวกหกใบร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์นี้เป็นลักษณะของการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 3 กระบวนการวิจัยการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศิลปะ เรื่ององค์ประกอบศิลป์ และความสามารถในการสร้างสรรค์ผลงานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้กิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหวมกหกไบรวมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง “การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศิลปะ เรื่ององค์ประกอบศิลป์ และความสามารถในการสร้างสรรค์ผลงานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้กิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหมวกหกใบร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์ เป็นลักษณะของการวิจัยและพัฒนา (Research and Development : R and D) มีวัตถุประสงค์ คือ 1.เพื่อศึกษาประสิทธิภาพกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่ององค์ประกอบศิลป์ โดยใช้กิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหมวกหกใบร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์ 2.เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง องค์ประกอบศิลป์ ก่อนและหลังเรียนด้วยกิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหมวกหกใบร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์ 3.เพื่อศึกษาความสามารถในการสร้างสรรค์ผลงานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เรื่ององค์ประกอบศิลป์ โดยใช้กิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหมวกหกใบร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์ และ 4.เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่ององค์ประกอบศิลป์ โดยใช้กิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหมวกหกใบร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์ ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นลำดับดังนี้

ตอนที่ 1 ผลประสิทธิภาพของกิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหมวกหกใบร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์ เรื่ององค์ประกอบศิลป์ สำหรับ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

ตอนที่ 2 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียน โดยใช้กิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหมวกหกใบร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์ เรื่ององค์ประกอบศิลป์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

ตอนที่ 3 ผลประเมินความสามารถในการสร้างสรรค์ผลงานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เรื่ององค์ประกอบศิลป์ โดยใช้กิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหมวกหกใบร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์

ตอนที่ 4 ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เรื่ององค์ประกอบศิลป์ โดยใช้กิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหมวกหกใบร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์

ตอนที่ 1 ผลประสิทธิภาพของกิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหมวกหกใบร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์ เรื่ององค์ประกอบศิลป์ สำหรับ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนากิจกรรมศิลปะของนำเสนอผลโดยแบ่งเป็น 4 ส่วน ดังข้อมูลดังต่อไปนี้

1.ผลการวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 หลักสูตรโรงเรียนดวงวิภา กลุ่มสาระศิลปะ วิชาทัศนศิลป์ เรื่อง องค์ประกอบศิลป์

2.ผลการศึกษาพัฒนาการทางด้านศิลปะ ของนักเรียนอายุ 7-9 และ 10-12 ปี

3.ผลการศึกษาการจัดการเรียนรู้ แนวคิดทางศิลปศึกษา และการประเมินผลการเรียนทางศิลปะ

4.ผลการศึกษา แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ต่อการพัฒนากิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหมวกหกใบร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์ เรื่ององค์ประกอบศิลป์ สำหรับ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

ผู้วิจัยสร้างแบบสัมภาษณ์เพื่อใช้สำหรับการสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนศิลปะ จำนวน 3 ท่าน และด้านการวิจารณ์ทางทัศนศิลป์ จำนวน 3 ท่าน รวมเป็น 6 ท่าน เกี่ยวกับชุดกิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหมวกหกใบร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์ เรื่ององค์ประกอบศิลป์ ได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลจาก 1)ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ 2)ขอบข่ายเนื้อหาและรูปแบบของกิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหมวกหกใบร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์ เรื่ององค์ประกอบศิลป์ สำหรับ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 3) ข้อเสนอแนะอื่น ๆ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์

1.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ พบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์ด้านการสอนศิลปะ จำนวน 3 ท่าน ทุกท่านมีประสบการณ์ด้านการสอนศิลปะ โดยมีประสบการณ์ในการทำงาน ตั้งแต่ 10-20 ปี และผู้ให้สัมภาษณ์ด้านการวิจารณ์ศิลปะ จำนวน 3 ท่าน ทุกท่านมีประสบการณ์ด้านการวิจารณ์ศิลปะ ทุกท่านมีประสบการณ์ด้านการวิจารณ์ศิลปะ โดยมีประสบการณ์ในการทำงาน ตั้งแต่ 15-25 ปี

1.2 ขอบข่ายเนื้อหาและรูปแบบของกิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหมวกหกใบร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์ เรื่ององค์ประกอบศิลป์ สำหรับ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีรายละเอียดดังนี้

ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์ ข้อมูลเกี่ยวกับเนื้อหาและรูปแบบกิจกรรมศิลปะตามแนวคิด หมวกหกใบร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์ เรื่ององค์ประกอบศิลป์ ทั้ง 6 ท่าน ข้อสรุปจากการสัมภาษณ์ มีดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ พบว่า ในระดับประถมศึกษาควรได้เรียนรู้เกี่ยวกับทัศนธาตุและ องค์ประกอบศิลป์ตามความถนัด ใช้กระบวนการสร้างงานประยุกต์ใช้สื่อ วัสดุ อุปกรณ์อย่างเหมาะสม และให้สร้างสรรค์ชิ้นงานตามความถนัด กิจกรรมมีความสนุกสนานและอิสระทางความคิด

เนื้อหา พบว่า กิจกรรมควรฝึกให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์จินตนาการ และ สอดแทรกทฤษฎี และการปฏิบัติ เนื้อหาประกอบด้วย ทัศนธาตุ องค์ประกอบศิลป์ หลักการจัด องค์ประกอบศิลป์ และการวิจารณ์งานศิลปะ

การนำเข้าสู่บทเรียนและการลำดับเนื้อหา พบว่า การนำเข้าสู่บทเรียนควรเป็นการ ชักถาม พูดคุย หรือใช้สื่อมีเดีย เล่าประสบการณ์แลกเปลี่ยนความคิดเห็น จากนั้นผู้สอนควรสร้างความเข้าใจกับผู้เรียนในเรื่องนั้นๆ ให้ถูกต้องตามหลักการ มีการสาธิต อธิบายในการทำงานแต่ละ ครั้งและนำไปสู่การสร้างผลงานตามจินตนาการและความคิดของ ส่วนการลำดับเนื้อหานั้นควรเริ่ม จากง่ายไปยาก และควรเรียนรู้พื้นฐานทางทัศนธาตุยึดการกำหนดวัตถุประสงค์เป็นหลักและจัดการศึกษามุ่งทำให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด และขึ้นนำ ขึ้นสอน ควรใช้ภาพเดียวกัน เพื่อความเข้าใจของผู้เรียน

การส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ พบว่า กิจกรรมควรเปิด โอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิดที่หลากหลาย แสดงออกอย่างอิสระเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ในการทำงานทั้งในงานจิตรกรรม ประติมากรรม ภาพพิมพ์ และสื่อผสม นักเรียนมีโอกาสได้เลือก และเรียนรู้ประเด็นที่นักเรียนสนใจ มีความท้าทาย และเหมาะสม เพื่อให้เกิดพัฒนาการทางด้าน ความคิดสร้างสรรค์

สื่อการสอน พบว่า ภาพประกอบ,ผลงานศิลปะ,Powerpoint,ภาพถ่าย,ภาพวาด, ,ใบ ความรู้,ภาพผลงานของศิลปิน,หนังสือ,วีดิทัศน์

การวัดและประเมินผล พบว่า ข้อสอบวัดความรู้ Pre-Post test ,ประเมินผลงาน , ความพึงพอใจ,ใบงานการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์ การสังเกตพฤติกรรมการทำงานควรประเมินตาม ตัวชี้วัดและหลักสูตร

1.3 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ คือ เนื้อหาและกิจกรรมมีความสำคัญที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดความ สนใจในบทเรียนมากยิ่งขึ้น และจะต้องกำหนดให้ตรงกับจุดประสงค์ กิจกรรมมีความอิสระในการ ค้นหาทดลอง สร้างสรรค์ ภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติ

สรุปผลจากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับกิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหมวกหกใบร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์ เรื่ององค์ประกอบศิลป์ สำหรับ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 กิจกรรมศิลปะในระดับประถมศึกษา ควรเป็นกิจกรรมที่มีความสนุกสนาน ให้อิสระทางความคิด และจินตนาการ อีกทั้งยังสอดแทรกทฤษฎีนำไปสู่การสร้างสรรค์ควรเป็นประเด็นที่นักเรียนสนใจและทำท่าย เนื้อหาควรประกอบด้วยเรื่อง ทัศนธาตุ องค์ประกอบศิลป์ หลักการจัดภาพ และกระบวนการคิด การจัดลำดับเนื้อหาควรลำดับจากเนื้อหาที่ง่ายไปยาก และผู้สอนควรสร้างความเข้าใจกับผู้เรียนในเรื่องนั้น ๆ ให้ถูกต้องตามหลัก มีการอธิบายเนื้อหา ขั้นตอนอย่างชัดเจน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิด แสดงออกอย่างอิสระ สามารถเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ในการทำงาน กิจกรรมศิลปะควรมีตัวอย่างประกอบที่หลากหลาย อ่านเข้าใจง่าย กิจกรรมเหมาะสมกับวัย และวิธีการประเมินควรประเมินตามตัวชี้วัด หลักสูตร และผลงาน

การสร้างและพัฒนากิจกรรมศิลปะ

การสร้างและพัฒนากิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหมวกหกใบร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์ เรื่ององค์ประกอบศิลป์ สำหรับ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หลังจากที่ได้ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลจากผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนศิลปะ และด้านการวิจารณ์ศิลปะ โดยแบ่งออกเป็นขั้นตอน ดังนี้ 1)สร้างแผนกิจกรรมศิลปะ 2)ประเมินแผนกิจกรรมศิลปะโดยผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบค่าดัชนีความสอดคล้อง และ 3)การดำเนินการพัฒนาปรับปรุงแก้ไขและทดลองแผนกิจกรรมศิลปะ

1. การสร้างและพัฒนาชุดกิจกรรมศิลปะ

ผลการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลข้างต้น ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับแบบสัมภาษณ์เพื่อนำมาสร้างประเด็นสัมภาษณ์ 2 ด้าน ได้แก่ 1)ด้านเนื้อหาทางทัศนศิลป์และการออกแบบ 2)ด้านการออกแบบชุดกิจกรรม ประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ ตัวอย่างภาพสื่อการเรียนรู้ รวมถึงความต่อเนื่องของเนื้อหา ผู้วิจัยจึงสร้างและพัฒนาชุดกิจกรรมศิลปะ

1.1 ด้านเนื้อหาทางทัศนศิลป์และการออกแบบ

1.1.1 ศึกษาเนื้อหาทางวิชาทัศนศิลป์ เรื่ององค์ประกอบศิลป์ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

1.2 ด้านการออกแบบชุดกิจกรรม ประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ ตัวอย่างภาพสื่อการเรียนรู้ รวมถึงความต่อเนื่องของเนื้อหา

1.2.1 ศึกษาวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551
 สาระการเรียนรู้ศิลปะ รายวิชา ทักษะศิลป์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 2) ศึกษาวิธีการสร้างแผนการจัดการ
 เรียนรู้ สาระการเรียนรู้ศิลปะ 3) ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนศิลปะ 4) ศึกษาทฤษฎีเอกสาร
 และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหมวดหกอบายและการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์ เพื่อนำไปใช้ในการกำหนด
 กิจกรรมให้เหมาะสมกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ได้แก่ การจัดกิจกรรมตามแนวคิดหมวดหกอบาย
 ใบรวมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์ 5) สร้าง และพัฒนาแผนกิจกรรมศิลปะโดยยึดหลัก
 องค์ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ดังนี้ 5.1)คู่มือ สำหรับครูผู้สอนและแผนกิจกรรม
 ศิลปะ 5.2)คำสั่งหรือกรอบงาน 5.3)เนื้อหาสาระและสื่อการเรียนรู้ 5.4)การประเมินผล

**1. คำชี้แจงการใช้กิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหมวดหกอบายร่วมกับการวิเคราะห์ทาง
 ทัศนศิลป์ เรื่ององค์ประกอบศิลป์ สำหรับ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และแผนกิจกรรมศิลปะ มี
 ดังต่อไปนี้**

- 1.ครูผู้สอนอ่านคำชี้แจงเกี่ยวกับรายละเอียดกิจกรรมศิลปะในแต่ละเรื่องให้เข้าใจ
- 2.อ่านและทำความเข้าใจกับลำดับขั้นการเรียนรู้กิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหมวด
 หกอบาย
 ร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์และบทบาทหน้าที่ของครูและผู้เรียน
- 3.ก่อนดำเนินการจัดกิจกรรมศิลปะในแต่ละเรื่องควรศึกษาแผนการเรียนรู้ ในเรื่อง
 นั้นๆก่อน เพื่อเตรียมความพร้อมทางด้านวัสดุ อุปกรณ์ สื่อการเรียนรู้ ใบบาง เพื่อให้การดำเนิน
 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ไปด้วยความสะดวก
- 4.ดำเนินการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ในแต่ละเรื่อง
- 5.ประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อชุดกิจกรรม

2. คำสั่งหรือกรอบงาน

กิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหมวดหกอบายร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์มีขั้นตอนการจัด
 กิจกรรม 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 เป็นการรับรู้ทางทัศนศิลป์ และแสดงออกทางความคิดตามความรู้สึกรักของ

ตน

ขั้นที่ 2 ขั้นนี้เป็นขั้นตอนบรรยายหรือพูดถึงข้อมูลในเชิงสามัญ กลวิธี และเรื่องราวของผลงาน โดยเน้นข้อมูลที่เป็นจริง และเป็นที่ยอมรับ

ขั้นที่ 3 ขั้นวิเคราะห์ จะเป็นการวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อยของผลงาน

ขั้นที่ 4 ขั้นสุดท้าย เป็นขั้นที่แสดงความคิดเห็นอย่างสร้างสรรค์และอิสระ สามารถนำไปต่อยอดทางความคิดในการสร้างสรรค์ผลงานของตนเองต่อไป

3. เนื้อหาสาระและสื่อการเรียนรู้

เนื้อหาสาระ ในกิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหมวกหกใบร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์ ประกอบด้วย

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง จุด ประกอบด้วย ความหมาย และความสำคัญของจุด จุดในงานทัศนศิลป์ หลักการจัดภาพ ได้แก่ การสร้างจุดเด่น เอกภาพและความกลมกลืน

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง เส้น ประกอบด้วย ความหมายของเส้น เส้นในลักษณะต่าง ๆ เส้นกับความรู้สึก การใช้เส้นกับน้ำหนักอ่อน-แก่ และหลักการจัดภาพ ได้แก่ การประสานกันของภาพ และการลวงตา

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง สี ประกอบด้วย วงจรสี การผสมสี วรรณะสี : การใช้สีโทนร้อนและสีโทนเย็น สีกับอารมณ์ความรู้สึก และหลักการจัดภาพ ได้แก่ บรรยากาศ จังหวะกับการเคลื่อนไหว

หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง รูปร่างรูปทรงและพื้นที่ว่าง ประกอบด้วย ความหมายของรูปร่างรูปทรง และพื้นที่ว่าง ประเภทของรูปร่างและรูปทรง พื้นที่ว่าง Form & Space หลักการจัดภาพ ได้แก่ ปริมาตร สัดส่วน

หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 เรื่อง พื้นผิว ประกอบด้วย ความหมายของพื้นผิว ลักษณะของพื้นผิวในธรรมชาติและงานทัศนศิลป์ การสร้างพื้นผิวในงานทัศนศิลป์ หลักการจัดภาพ ได้แก่ เอกภาพและความกลมกลืน ทิศทาง และการสร้างจุดเด่น

หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 เรื่อง ทัศนธาตุสร้างงานศิลป์ ประกอบด้วย การนำทัศนธาตุต่างๆ มาใช้ในผลงานอย่างสร้างสรรค์และสวยงาม การนำหลักการจัดภาพ เช่น เอกภาพ จุดเด่น คุณภาพ ความกลมกลืน การเคลื่อนไหว ทิศทาง การลวงตา สัดส่วน ระบาย การเปลี่ยนแปลง การลดหลั่น และปริมาตร มาใช้ในการจัดองค์ประกอบศิลป์ ทั้งนี้ หลักการจัดภาพจะประกอบด้วยทั้งหมดหรือไม่ก็ขึ้นอยู่กับผู้สร้างสรรค์

หน่วยการเรียนรู้ที่ 7 เรื่อง งานศิลป์สร้างสรรค์ประกอบด้วย การนำทัศนธาตุต่างๆ มาใช้ในผลงานอย่างสร้างสรรค์และสวยงาม การนำหลักการจัดภาพ เช่น เอกภาพ จุดเด่น คุณภาพ ความกลมกลืน การเคลื่อนไหว ทิศทาง การลวงตา สัดส่วน ระบาย การเปลี่ยนแปลง การ

ลดหลั่น และปริมาณ มาใช้ในการจัดองค์ประกอบศิลป์ ทั้งนี้ หลักการจัดภาพจะประกอบด้วย ทั้งหมดหรือไม่ก็ขึ้นอยู่กับผู้สร้างสรรค์

สื่อการเรียนรู้ ประกอบไปด้วย 1)ใบความรู้ 2)เพาเวอร์พอยต์นำเสนอ 3)ใบงานที่วิเคราะห์ภาพ และ4)ชิ้นงานหรือผลงาน

4. การประเมินผล เพื่อประเมินผลงานของนักเรียน (อยู่ในแผนกิจกรรมศิลปะแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้) ประกอบด้วย การประเมิน ดังนี้ 1.ผลงานตรงตามหัวข้อที่กำหนด 2.การสร้างสรรค์ 3.ความประณีตสวยงาม และ4.การส่งงานตรงเวลา

2)ประเมินแผนกิจกรรมศิลปะโดยผู้เชี่ยวชาญ โดยการตรวจสอบหาค่าดัชนีความสอดคล้องของกิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหมวกหกใบร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์ เรื่ององค์ประกอบศิลป์ สำหรับ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

ผู้วิจัยได้สร้างแผนกิจกรรมศิลปะฉบับร่างตามแนวคิดหมวกหกใบร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เรื่ององค์ประกอบศิลป์

วิเคราะห์โครงสร้างสาระสำคัญ ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบสัมภาษณ์ เพื่อนำมาสร้างประเด็นสัมภาษณ์สอบถาม 2 ด้าน ได้แก่

2.1 ด้านเนื้อหาทางทัศนศิลป์และการออกแบบ ประกอบด้วย ด้านเนื้อหา ได้แก่ 1)เนื้อหาที่มีความเหมาะสมกับนักเรียน 2)เนื้อหาที่มีความเหมาะสมกับเวลาเรียน 3)เนื้อหาที่มีความสอดคล้องกับแนวคิดหมวกหกใบและการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์ ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ได้แก่ 1)กิจกรรมศิลปะมีความสอดคล้องกับแนวคิดหมวกหกใบและการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์ 2)กิจกรรมศิลปะมีความเหมาะสมกับเนื้อหาในบทเรียน ด้านประโยชน์ ได้แก่ 1)กิจกรรมศิลปะทำให้นักเรียนเข้าใจบทเรียนได้ง่ายขึ้น ด้านสื่ออุปกรณ์ ได้แก่ 1)สื่อวีดิทัศน์ รูปภาพ มีความสอดคล้องกับเนื้อหา 2)ใบความรู้ ข้อมูลมีความสอดคล้องกับเนื้อหา ด้านการวัดและประเมินผล ได้แก่ 1)แบบประเมินการสร้างสรรค์ผลงานมีความสอดคล้องกับกิจกรรมศิลปะ 2)แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสอดคล้องกับชุดกิจกรรมศิลปะ

2.2 ด้านการออกแบบชุดกิจกรรม ประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ ตัวอย่างภาพและสื่อการเรียนรู้ รวมถึงความต่อเนื่องของเนื้อหา ความครบถ้วนขององค์ประกอบในแผนการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล

จากนั้นนำไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องและเหมาะสมของแบบสัมภาษณ์ เมื่อปรับปรุงแก้ไขเสร็จแล้ว จึงนำไปสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนศิลปะ 3

ท่าน และผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจารณ์ทางทัศนศิลป์ 3 ท่าน ก่อนนำไปทดลองใช้ เป็นผู้ประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) และนำข้อเสนอแนะต่าง ๆ มาปรับปรุงแก้ไขโดยมีรายละเอียด ดังนี้

ความสอดคล้องระหว่างองค์ประกอบของกิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหมวดหกใบรวมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์ที่สำคัญ ได้แก่ 1.ด้านเนื้อหา 2.ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน 3.ด้านประโยชน์ 4.ด้านสื่ออุปกรณ์ 5.ด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 7 หน่วยกิจกรรม คือ หน่วยที่ 1 เรื่องจุด หน่วยที่ 2 เรื่องเส้น หน่วยที่ 3 เรื่องสีและเส้น หน่วยที่ 4 เรื่องรูปร่างรูปทรงและพื้นที่ว่าง หน่วยที่ 5 เรื่องพื้นผิว หน่วยที่ 6 เรื่องทัศนธาตุสร้างงานศิลป์ และหน่วยที่ 7 เรื่องงานศิลป์สร้างสรรค์ เพื่อพัฒนาความเหมาะสมขององค์ประกอบภายในแผนการจัดกิจกรรมศิลปะ ผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ดังนี้ แผนการจัดกิจกรรม หน่วยที่ 1 เรื่องจุด มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 0.67 – 1.00 แผนการจัดกิจกรรม หน่วยที่ 2 เรื่องเส้น มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 0.67 – 1.00 แผนการจัดกิจกรรม หน่วยที่ 3 เรื่องสีและเส้น มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 0.67 – 1.00 แผนการจัดกิจกรรม หน่วยที่ 4 เรื่องรูปร่างรูปทรงและพื้นที่ว่าง มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 0.67 – 1.00 แผนการจัดกิจกรรม หน่วยที่ 5 เรื่องพื้นผิว มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 0.67 – 0.83 แผนการจัดกิจกรรม หน่วยที่ 6 เรื่องทัศนธาตุสร้างงานศิลป์ มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 0.83 – 1.00 และแผนการจัดกิจกรรม หน่วยที่ 7 เรื่องงานศิลป์สร้างสรรค์ มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 0.83 – 1.00 ซึ่งมีความสอดคล้องสามารถนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้

3)การดำเนินการพัฒนาปรับปรุงแก้ไขก่อนทดลองจริง และทดลองแผนกิจกรรมศิลปะ

หลังจากดำเนินแก้ไขปรับปรุงแผนกิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหมวดหกใบรวมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เรื่ององค์ประกอบศิลป์ ตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญแล้ว ผู้วิจัยได้นำแผนกิจกรรมที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองกับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง (Tryout) กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4/1 โรงเรียนดวงวิภา จังหวัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 10 คน ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 ด้วยตัวผู้วิจัยเอง โดยผู้วิจัยทดลองใช้แผนกิจกรรมศิลปะ หน่วยที่ 1 เรื่อง จุด และหน่วยที่ 6 เรื่อง ทัศนธาตุสร้างงานศิลป์ จำนวน 2 หน่วยการเรียนรู้ ใช้เวลาแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ละ 1 ชั่วโมง 40 นาที พบว่า นักเรียนตื่นตัวในขั้นตอนและวิธีการเรียนการสอนอย่างมาก ทั้งสื่อการสอนที่หลากหลายวัสดุอุปกรณ์ในการสร้างสรรค์ที่มีมากมายให้เลือกใช้ตามความถนัด และสนุกสนานกับการปฏิบัติงานสร้างสรรค์ศิลปะ

จากการนำแผนกิจกรรมศิลปะ ในกิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหมวกหกใบร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เรื่ององค์ประกอบศิลป์ ไปใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง พบว่าข้อควรปรับปรุงแก้ไขมีดังต่อไปนี้

3.1 อธิบายขั้นตอนกิจกรรมให้ผู้เรียนเข้าใจอย่างถ่องแท้ ในแผนที่ 1-3 หรืออธิบายตอนต้นชั่วโมงในทุกแผนการเรียนรู้ เพื่อสร้างความเข้าใจให้กับผู้เรียน

3.2 ปรับปรุงใบความรู้ให้มีเนื้อหาครอบคลุม กระชับ และเข้าใจง่ายขึ้น

3.3 ลดขั้นตอนที่ 2 ให้มีเนื้อหาให้กระชับ หรือเพิ่มเวลาให้มากขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนได้ตระหนัก และซาบซึ้งในผลงานศิลปะให้มากขึ้นกว่านี้

3.4 เพิ่มเติมผลงาน ตัวอย่าง เพื่อให้ให้นักเรียนมีแนวทางในการสร้างสรรค์ผลงานมากขึ้น

จากนั้นผู้วิจัยนำแผนกิจกรรมศิลปะที่ผ่านแล้วแก้ไขปรับปรุงให้สมบูรณ์ แล้วจึงนำแผนการจัดกิจกรรมไปทดลองใช้กับกลุ่มทดลอง

ผลการทดลอง

ผู้วิจัยได้นำแผนกิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหมวกหกใบร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เรื่ององค์ประกอบศิลป์ ไปทดลองกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4/3 โรงเรียนดวงวิภา จังหวัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 7 หน่วยการเรียนรู้ โดยผู้วิจัยทดลองใช้แผนกิจกรรมศิลปะด้วยตนเอง มีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

1. ผู้วิจัยอธิบายที่มาของการจัดกิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหมวกหกใบร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์ เรื่ององค์ประกอบศิลป์ โดยสังเขป บอกข้อตกลงและบทบาทของนักเรียนให้นักเรียนเข้าใจ

2. ดำเนินการใช้ชุดกิจกรรมศิลปะ จำนวน 7 หน่วยการเรียนรู้ เรื่ององค์ประกอบศิลป์ โดยอธิบายขั้นตอนการจัดกิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหมวกหกใบร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์มีขั้นตอนการจัดกิจกรรม 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 เป็นการรับรู้ทางทัศนศิลป์ และแสดงออกทางความคิดตามความรู้สึกลึกซึ้งของตน

ขั้นที่ 2 ขั้นนี้เป็นขั้นตอนบรรยายหรือพูดถึงข้อมูลในเชิงสามัญ กลวิธี และเรื่องราวของผลงาน โดยเน้นข้อมูลที่เป็นจริง และเป็นที่ยอมรับ

ขั้นที่ 3 ขั้นวิเคราะห์ จะเป็นการวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อยของผลงาน

ชั้นที่ 4 ขั้นสุดท้าย เป็นชั้นที่แสดงความคิดเห็นอย่างสร้างสรรค์และอิสระ
สามารถนำไปต่อยอดทางความคิดในการสร้างสรรค์ผลงานของตนเองต่อไป

3.ดำเนินการทดลองตามแผนการจัดกิจกรรมศิลปะ ทั้ง 7 หน่วยการเรียนรู้ มีระยะเวลาดัง
ตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4 ระยะเวลาในการทดลองกิจกรรมศิลปะ

ครั้งที่	วัน/เดือน/ปี	หน่วยที่	เรื่อง	ระยะเวลา/ชั่วโมง	จำนวน คาบ
1	18 มิถุนายน 2561	1	จุด	1 ชม. 40 นาที	2 คาบ
2	25 มิถุนายน 2561	2	เส้น	1 ชม. 40 นาที	2 คาบ
3	2 กรกฎาคม 2561	3	สีและเส้น	1 ชม. 40 นาที	2 คาบ
4	9 กรกฎาคม 2561	4	รูปร่างรูปทรงและ พื้นที่ว่าง	1 ชม. 40 นาที	2 คาบ
5	16 กรกฎาคม 2561	5	พื้นผิว	1 ชม. 40 นาที	2 คาบ
6	23 กรกฎาคม 2561	6	ทัศนธาตุสร้างงานศิลป์	1 ชม. 40 นาที	2 คาบ
7	31 กรกฎาคม 2561	7	งานศิลป์สร้างสรรค์	1 ชม. 40 นาที	2 คาบ

3.1 เมื่อผู้วิจัยดำเนินการทดลองเสร็จสิ้น ผู้วิจัยได้นำผลการทดลองไปหา
ประสิทธิภาพของกิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหมวดหกใบร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์ เรื่อง
องค์ประกอบศิลป์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ได้ผลดังนี้

ตารางที่ 5 ผลการประเมินประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้ กิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหวมกหก
 ไขร่วมกับกรวิเคราะห์ทงทัศนศิลป์ เรื่ององค์ประกอบศิลป์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่

4

จำนวน นักเรียน	คะแนนระหว่างเรียน							ทดสอบหลังเรียน		ประสิทธิภาพ E1 / E2
	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 3	ครั้งที่ 4	ครั้งที่ 5	ครั้งที่ 6	ครั้งที่ 7	คะแนน เต็ม	คะแนน ที่ได้	
	จุด จุด	เส้น	สี	รูปร่าง รูปทรง งและ พื้นที่ ว่าง	พื้นผิว	ทัศน ธาตุ สร้าง งาน ศิลป์	งาน ศิลป์ สร้าง สรรค์			
	20 คะแนน	20 คะแนน	20 คะแนน	20 คะแนน	20 คะแนน	20 คะแนน	20 คะแนน			
32	73.13	75.00	76.56	83.75	88.13	81.56	84.06	20	17.05	80.31 / 85.31
	คิดเป็นร้อยละ 80.31							ร้อยละ 85.31		

จากตารางที่ 5 พบว่ากิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหวมกหกไขร่วมกับกรวิเคราะห์ทง
 ทัศนศิลป์ เรื่ององค์ประกอบศิลป์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีผลการประเมิน
 ประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้ระหว่างเรียน (E1) เท่ากับร้อยละ 80.31 และผลการประเมิน
 ประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้หลังเรียน (E2) เท่ากับร้อยละ 85.31 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้คือ
 80/80 ซึ่งยอมรับสมมติฐานของการวิจัยข้อที่ 1

ผลการดำเนินการใช้แผนกิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหวมกหกไขร่วมกับกรวิเคราะห์ทง
 ทัศนศิลป์ เรื่อง องค์ประกอบศิลป์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

แผนการจัดกิจกรรมศิลปะ หน่วยที่ 1 เรื่อง จุด ครูปฐมนิเทศเกี่ยวกับการจัดกิจกรรม
 อธิบายรายละเอียด เพื่อสร้างความเข้าใจให้แก่ นักเรียน พบว่านักเรียนให้ความสนใจวิชาศิลปะ
 และตื่นตื้นกับวิธีการสอนแบบใหม่ โดยเฉพาะกรวิเคราะห์ทงทัศนศิลป์ บางภาพที่ครูนำมาให้ดู
 และศึกษาไม่เคยดูจึงเกิดความรู้สึกสนใจและสนใจ พร้อมรับสิ่งใหม่ทันที แต่เนื้อหาค่อนข้างมาก ครู
 ต้องกระชับใจความสำคัญให้เด็ก หรือสรุปสั้นๆให้ฟังเพื่อให้ นักเรียนเข้าใจในแต่ละเรื่อง เวลา
 นำเข้าสู่ศิลปะปฏิบัติ นักเรียนยังตื่นตื้นและอยากสร้างสรรค์ตามผลงานที่ครูเปิดให้ดู การเปิดภาพ

ตัวอย่างผลงาน หรือใช้สื่อสามารถช่วยให้นักเรียนมีแนวทางในการสร้างสรรค์ผลงานตามกิจกรรมที่กำหนดไว้

แผนการจัดกิจกรรมศิลปะ หน่วยที่ 2 เรื่อง เส้น พบว่านักเรียนสามารถใช้เส้นในการสร้างสรรค์ผลงานได้หลากหลายมากขึ้น สืบเนื่องจากการร่างภาพ และการตัดเส้น ผู้วิจัยคอยแนะนำ กระตุ้นวิธีการสร้างเส้นแบบใหม่ๆ มีนักเรียนบางคนอาจจะไม่กล้า เพราะเป็นวิธีที่ไม่คุ้นเคย หรือกลัวงานเสียได้ ไม่สามารถปฏิบัติงานตามเวลาที่กำหนด และสุดท้ายนักเรียนสามารถสร้างสรรค์ผลงานได้เป็นอย่างดี และสร้างสรรค์ นำหลักการจัดภาพมาใช้ให้เกิดประโยชน์ เช่น การประสานกันของภาพมาใช้เพื่อให้ดูน่าสนใจ

แผนการจัดกิจกรรมศิลปะ หน่วยที่ 3 เรื่อง สี พบว่านักเรียนสามารถวิเคราะห์ภาพผลงานได้ดีขึ้น ตามอารมณ์ความรู้สึกของตน และนำไปสู่การพัฒนาผลงาน โดยการนำเทคนิควิธีการไปใช้ในการสร้างสรรค์ผลงาน และยังอภิปรายเกี่ยวกับสีวรรณะอุ่นและสีวรรณะเย็นได้ และสามารถเลือกใช้สีตามวรรณะที่ตนเองชอบได้ อีกทั้งบางส่วนยังนำความรู้เรื่องจุดและเส้นมาผนวกเข้ากับงานชิ้นนี้อีกด้วย และสามารถนำหลักการจัดองค์ประกอบศิลป์ เช่น การสร้างบรรยากาศ จังหวะ ไปใช้ในการสร้างสรรค์ และสามารถปฏิบัติงานทันตามเวลาที่กำหนด

แผนการจัดกิจกรรมศิลปะ หน่วยที่ 4 เรื่อง รูปร่างรูปทรงและพื้นที่ว่าง พบว่า นักเรียนสามารถปฏิบัติกิจกรรมได้ด้วยตนเอง สามารถนำสิ่งที่สอนไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์กับผลงานของตนเองได้อย่างสร้างสรรค์ สามารถบรรยายลักษณะของภาพโดยเน้น เรื่องการจัดระยะ ความลึก น้ำหนักแสงเงาในภาพได้ นักเรียนบางคนไม่กล้าลงมือปฏิบัติกิจกรรม เพราะเนื่องจากการใช้เทคนิคที่ไม่คุ้นเคย กลัวงานเสีย ผู้วิจัยต้องคอยแนะนำและสอน เพื่อให้ได้ผลงานตามเวลาที่กำหนด และนำผลการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์มาปรับใช้ในการสร้างสรรค์ของตนได้

แผนการจัดกิจกรรมศิลปะ หน่วยที่ 5 เรื่อง พื้นผิว พบว่านักเรียนสามารถสร้างพื้นผิวเลียนแบบธรรมชาติได้ โดยใช้ทัศนธาตุต่างๆ และนำหลักการจัดภาพมาใช้ในผลงานหรือการจัดองค์ประกอบศิลป์ อีกทั้งสามารถนำความรู้จากการวิเคราะห์ภาพของศิลปินหรือผลงานอื่นมาใช้ในการสร้างสรรค์ และสามารถปฏิบัติงานภายในเวลาที่กำหนด

แผนการจัดกิจกรรมศิลปะ หน่วยที่ 6 เรื่อง ทัศนธาตุสร้างงานศิลป์ พบว่า นักเรียนสามารถมีความเข้าใจ เนื้อหากิจกรรมศิลปะ นักเรียนสามารถใช้ทัศนธาตุต่างๆ มาสร้างสรรค์ผลงานได้อย่างสร้างสรรค์ และนำเทคนิควิธีการที่ผู้วิจัยสอนมาประยุกต์ใช้ในผลงานของตนได้ และปฏิบัติงานภายในเวลาที่กำหนด

แผนการจัดกิจกรรมศิลปะ หน่วยที่ 7 เรื่อง งานศิลปะสร้างสรรค์ พบว่า นักเรียนรู้จักใช้ทัศนธาตุในการสร้างสรรค์ผลงาน และสามารถนำหลักการจัดภาพมาจัดองค์ประกอบศิลป์ และเทคนิคต่างๆในการสร้างสรรค์ผลงานตามแนวทางของตนเองได้ และสามารถปฏิบัติงานภายในเวลาที่กำหนด

สรุปผล นักเรียนสามารถเข้าใจเนื้อหาและกิจกรรมศิลปะ สามารถสร้างสรรค์ผลงานโดยนำทัศนธาตุมาใช้ได้อย่างสร้างสรรค์ สามารถนำหลักการจัดภาพมาใช้ในการจัดองค์ประกอบศิลป์ และปฏิบัติงานภายในเวลาที่กำหนด อีกทั้งนักเรียนนำผลการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์สู่การสร้างสรรค์ได้เป็นอย่างดี ทั้งวิธีการและแนวคิดของผลงาน ในแผนกิจกรรมหน่วยที่ 1 และ 2 นักเรียนใช้เวลาคิดนาน สนใจแต่ตัวอย่างผลงาน ทำให้ส่งผลต่อการปฏิบัติงาน และบางเทคนิควิธีการไม่คุ้นชินหรือไม่เคยทำ และกลัวงานเสีย ผู้วิจัยคอยให้กำลังใจ สร้างความมั่นใจ และแนะนำ ในท้ายที่สุดนักเรียนก็สามารถสร้างผลงานได้อย่างสร้างสรรค์ตามหัวข้อต่างๆได้ตามปกติ

ตอนที่ 2 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียน โดยใช้กิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหมวดหกใบร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์ เรื่ององค์ประกอบศิลป์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

ผู้วิจัยได้นำผลทดลองไปวิเคราะห์ เพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนด้วยกิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหมวดหกใบร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์ เรื่ององค์ประกอบศิลป์ จากผลการประเมินก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่าหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้กิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหมวดหกใบร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์ เรื่ององค์ประกอบศิลป์ สำหรับ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

ผลการเรียนรู้	จำนวนนักเรียน	คะแนนเต็ม	ผลคะแนนเฉลี่ย		t	p
			$\bar{X}$	S.D.		
ก่อนเรียน	32	20	13.19	1.65	11.16*	0.00
หลังเรียน	32	20	17.06	1.50		

*มีระดับนัยสำคัญที่ .05

จากตารางที่ 6 พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังใช้กิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหมวกหกใบ ร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์ เรื่ององค์ประกอบศิลป์ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 2 ที่กำหนดไว้ โดยนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 13.19 คะแนน และ 17.06 คะแนนตามลำดับ และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนก่อนและหลังเรียน พบว่า คะแนนสอบหลังเรียนของนักเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งยอมรับสมมติฐานของการวิจัยข้อที่ 2

ตอนที่ 3 ผลประเมินความสามารถในการสร้างสรรค์ผลงานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เรื่ององค์ประกอบศิลป์ โดยใช้กิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหมวกหกใบ ร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์

ผู้วิจัยได้นำผลการทดลองไปวิเคราะห์ เพื่อประเมินการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีเกณฑ์การประเมินดังนี้ 1)ผลงานตรงตามหัวข้อที่กำหนด 2)การสร้างสรรค 3)องค์ประกอบศิลป์ และ 4)การส่งงานตรงเวลา ซึ่งมีรายละเอียดดังตารางต่อไปนี้

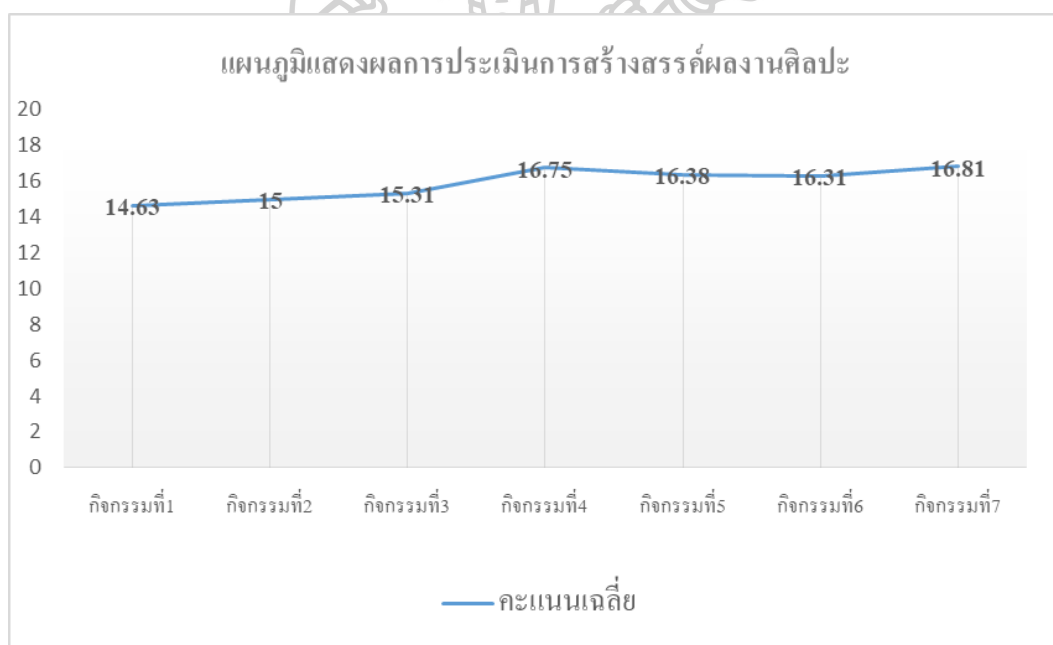
ตารางที่ 7 ผลการประเมินการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ ตามแผนกิจกรรมศิลปะ (n = 32)

ลำดับ	กิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหมวกหกใบ ร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์	$\bar{X}$	S.D.	ระดับคุณภาพ
1	จุด	14.63	1.56	ดี
2	เส้น	15.00	1.76	ดี
3	สี	15.31	2.42	ดี
4	รูปร่างรูปทรงและพื้นที่ว่าง	16.75	1.74	ดีมาก
5	พื้นผิว	16.38	2.00	ดีมาก
6	ทัศนธาตุสร้างงานศิลป์	16.31	1.45	ดีมาก
7	งานศิลป์สร้างสรรค์	16.81	1.42	ดีมาก
ภาพรวมของผลงานกิจกรรมศิลปะ		15.88	1.76	ดีมาก

จากตารางที่ 7 ผลการประเมินการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะจากกิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหมวดหกใบร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์ เรื่ององค์ประกอบศิลป์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่า ภาพรวมของกิจกรรมอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 15.88, S.D. = 1.76$) เมื่อพิจารณาเป็นแต่ละกิจกรรมพบว่า หน่วยที่ 1 เรื่อง จุด อยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 14.63, S.D. = 1.56$) หน่วยที่ 2 เรื่อง เส้น อยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 15.00, S.D. = 1.76$) หน่วยที่ 3 เรื่อง สี อยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 15.31, S.D. = 2.42$) หน่วยที่ 4 เรื่อง รูปร่างรูปทรงและพื้นที่ว่างพื้นผิว อยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 16.75, S.D. = 1.74$) หน่วยที่ 5 เรื่อง พื้นผิว อยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 16.38, S.D. = 2.00$) หน่วยที่ 6 เรื่องทัศนธาตุสร้างงานศิลป์ อยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 16.31, S.D. = 1.45$) หน่วยที่ 7 เรื่องงานศิลป์สร้างสรรค์ อยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 16.81, S.D. = 1.76$) ตามลำดับ

ภาพที่ 11 แผนภูมิเส้นแสดงผลการประเมินการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะจากกิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหมวดหกใบร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์ เรื่ององค์ประกอบศิลป์ สำหรับ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

จากแผนภูมิเส้นแสดงผลการประเมินการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ พบว่า ตั้งแต่กิจกรรมที่ 4 5 6 และ 7 มีผลคะแนนเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์ดีมาก และมีคะแนนเฉลี่ยดังนี้ กิจกรรมที่ 4 = 16.75 กิจกรรมที่ 5 = 16.38 กิจกรรมที่ 6 = 16.31 และกิจกรรมที่ 7 = 16.81 ตามลำดับ ซึ่งกิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหมวดหกใบร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์ เรื่ององค์ประกอบศิลป์ สามารถเพิ่มความสามารภในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ได้ อีกทั้งนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในรายวิชาทัศนศิลป์

**ตอนที่ 4 ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เรื่ององค์ประกอบศิลป์ โดยใช้กิจกรรม
ศิลปะตามแนวคิดหมวกหกใบร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์**

ผู้วิจัยนำผลการทดลองจากแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อกิจกรรมศิลปะตามแนวคิด
หมวกหกใบร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์ เรื่ององค์ประกอบศิลป์ ของนักเรียนชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 4 มาวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งได้ผลตามตารางที่ 17 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 8 ความพึงพอใจของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 4 เรื่ององค์ประกอบศิลป์

ลำดับ	รายการประเมิน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	เกณฑ์การประเมิน	ลำดับที่
ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้					
1	เนื้อหาที่เรียนมีความต่อเนื่องและเป็นลำดับขั้นตอน	4.47	0.56	มาก	6
2	เวลาที่ใช้ในกิจกรรมมีความเหมาะสม	4.47	0.66	มาก	6
3	กิจกรรมการเรียนรู้มีความเหมาะสมกับวัยของนักเรียน	4.72	0.57	มากที่สุด	2
4	ครูมีการอธิบายแต่ละกิจกรรมอย่างชัดเจน และมีการสรุปอภิปรายระหว่างครูกับนักเรียน	4.81	0.46	มากที่สุด	1
สรุปด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้		4.62	0.56	มากที่สุด	1
ด้านบรรยากาศการเรียนการสอน					
5	บรรยากาศในการเรียนมีความสนุกสนานเป็นกันเอง	4.28	0.72	มาก	7
6	การจัดกิจกรรมมีความน่าสนใจและไม่น่าเบื่อ	4.56	0.66	มากที่สุด	3
7	ห้องเรียนเย็นสบาย อากาศถ่ายเท สะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อย	4.50	0.79	มาก	5
สรุปด้านบรรยากาศการเรียนการสอน		4.45	0.72	มาก	3

ตารางที่ 9 ความพึงพอใจของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 4 เรื่ององค์ประกอบศิลป์ (ต่อ)

ลำดับ	รายการประเมิน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	เกณฑ์การประเมิน	ลำดับที่
ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน					
8	ตัวอย่างผลงานในแต่ละกิจกรรมมีความเหมาะสมกับวัยของนักเรียน	4.56	0.66	มากที่สุด	3
9	วัสดุอุปกรณ์ที่จัดเตรียมมีความครบถ้วนเพียงพอต่อนักเรียน	4.53	0.71	มากที่สุด	4
สรุปด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน		4.55	0.68	มากที่สุด	2
ด้านการประเมิน					
10	นักเรียนมีความพึงพอใจกับวิธีการวัดและประเมินผล	4.53	0.75	มากที่สุด	4
สรุปด้านการประเมิน		4.53	0.75	มากที่สุด	4
รวม		4.54	0.65	มากที่สุด	

จากตารางที่ 17 ความพึงพอใจของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 4 เรื่ององค์ประกอบศิลป์ ที่มีต่อกิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหมวกหกใบร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์ พบว่าโดยภาพรวมนักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.54, S.D.=0.65$) ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 4 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X}=4.62, S.D.=0.56$) อยู่ในระดับมากที่สุดซึ่งมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาด้านบรรยากาศการเรียนการสอน ($\bar{X}=4.55, S.D.=0.68$) อยู่ในระดับมากที่สุด

ด้านต่อมาด้านการประเมิน ($\bar{X}=4.53, S.D.=0.75$) อยู่ในระดับ มากที่สุดเช่นเดียวกัน และด้านบรรยากาศการเรียนการสอน ($\bar{X}=4.45, S.D.=0.72$)

ระดับความพึงพอใจด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ พบว่า ครูมีการอธิบายแต่ละกิจกรรมอย่างชัดเจน และมีการสรุปอภิปรายระหว่างครูกับนักเรียน ($\bar{X}=4.81, S.D.=0.46$) อยู่ในระดับมากที่สุด กิจกรรมการเรียนรู้มีความเหมาะสมกับวัยของนักเรียน ($\bar{X}=4.72, S.D.=0.57$) อยู่ในระดับมากที่สุด เวลาที่ใช้ในกิจกรรมมีความเหมาะสม ($\bar{X}=4.47, S.D.=0.66$) อยู่ในระดับมาก และเนื้อหาที่เรียนมีความต่อเนื่องและเป็นลำดับขั้นตอน ($\bar{X}=4.47, S.D.=0.56$) อยู่ในระดับมากตามลำดับ

ระดับความพึงพอใจด้านบรรยากาศการเรียนการสอน พบว่า ตัวอย่างผลงานในแต่ละกิจกรรมมีความเหมาะสมกับวัยของนักเรียน ($\bar{X}=4.56, S.D.=0.66$) อยู่ในระดับมากที่สุด และวัสดุอุปกรณ์ที่จัดเตรียมมีความครบถ้วนเพียงพอต่อนักเรียน ($\bar{X}=4.53, S.D.=0.71$) อยู่ในระดับมากที่สุดตามลำดับ

ระดับความพึงพอใจด้านการประเมิน พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจกับวิธีการวัดและประเมินผล ($\bar{X}=4.53, S.D.=0.75$) อยู่ในระดับมากที่สุด

ระดับความพึงพอใจด้านบรรยากาศการเรียนการสอน พบว่า การจัดกิจกรรมมีความน่าสนใจและไม่น่าเบื่อ ($\bar{X}=4.56, S.D.=0.66$) อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาห้องเรียนเย็นสบายอากาศถ่ายเท สะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อย ($\bar{X}=4.50, S.D.=0.79$) อยู่ในระดับมาก และบรรยากาศในการเรียนมีความสนุกสนานเป็นกันเอง ($\bar{X}=4.28, S.D.=0.72$) อยู่ในระดับมากตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ พบว่า นักเรียนมีความสุข และสนุกสนานในวิชานี้ และอยากเพิ่มเวลาให้มากขึ้นในการปฏิบัติหรือทำกิจกรรม เพราะเวลาที่ใช้ค่อนข้างจำกัดและน้อย จากนั้นผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์นักเรียนหลังการใช้กิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหมวกหกใบร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์ ดังตัวอย่างข้อความ ดังนี้

คนที่ 1 “การสอนแปลกใหม่จากเดิมที่เรียนมาครับ มีกิจกรรมมากมาย ตัวอย่างผลงานสวยๆและแปลกแบบไม่เคยดูมาก่อนครับ ทำให้อยากเรียนวิชานี้มากขึ้นครับ”

คนที่ 2 “ตัวอย่างภาพที่ครูนำมาสอน แปลกตา บางภาพผมไม่เคยเห็นเลย และไม่รู้ว่าที่มาของภาพเลย ทำให้ผมรู้สึกตื่นเต้น สนุก และได้สร้างงานแบบใหม่ๆ”

คนที่ 3 “การวิเคราะห์ภาพทำให้หนู ได้ความรู้เยอะขึ้นเลยคะ หนูคิดว่าสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในรายวิชาศิลปะและวิชาอื่นๆได้คะ อุปกรณ์ครูก็เตรียมให้เยอะมาก”

คนที่ 4 “การสนุกสนาน คุณครูมีความรู้ให้มากมายมาเล่าให้ฟังคะ ครูมีตัวอย่างภาพมาให้ดูทุกชั่วโมง ดูจนตาหลายเลยคะ ทั้งสวย ทั้งแบบที่ไม่เคยเห็น”

คนที่ 5 “ครูคอยแนะนำเทคนิคในงาน และให้กำลังใจเวลาหนูไม่เข้าใจหรือไม่มีความ
มั่นใจ ครูบอกให้หนูทำ บอกว่าหนูทำได้ หนูจะมั่นใจในการวาดรูปค่ะ จนวาดออกได้ดีทีเดียว”

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “ การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศิลปะ เรื่ององค์ประกอบศิลป์ และความสามารถในการสร้างสรรค์ผลงานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้กิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหมวดหกไปพร้อมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์ ” โรงเรียนดวงวิภา กรุงเทพฯ เป็นการศึกษาเชิงทดลองและพัฒนา (Research and Development) เพื่อนักเรียนนำไปใช้ให้เกิดการเรียนรู้ และสามารถนำความรู้ความเข้าใจไปใช้กับการเรียนวิชาทัศนศิลป์ โดยกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะได้ โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัยดังนี้

1. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่ององค์ประกอบศิลป์ โดยใช้กิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหมวดหกไปพร้อมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์

2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง องค์ประกอบศิลป์ ก่อนและหลังเรียนด้วยกิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหมวดหกไปพร้อมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์

3. เพื่อศึกษาความสามารถในการสร้างสรรค์ผลงานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เรื่ององค์ประกอบศิลป์ โดยใช้กิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหมวดหกไปพร้อมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์

4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้เรื่ององค์ประกอบศิลป์ โดยใช้กิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหมวดหกไปพร้อมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น (Independent Variables) คือ กิจกรรมศิลปะ ตามแนวคิดหมวดหกไปพร้อมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์ เรื่ององค์ประกอบศิลป์

ตัวแปรตาม (Dependent Variables) คือ

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
2. ความสามารถในการสร้างสรรค์ผลงาน
3. ความพึงพอใจ

ระยะเวลาในการทดลอง

ผู้วิจัยดำเนินการทดลองในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 ใช้เวลาในการทดลอง สัปดาห์ละ 2 คาบ คาบละ 50 นาที เป็นระยะเวลา 7 สัปดาห์ รวมทั้งหมด 14 คาบเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ

1.แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดหวมกหกใบร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์ สำหรับผู้เชี่ยวชาญทางการสอนศิลปะ และด้านการวิจารณ์ทางทัศนศิลป์

2.แผนกิจกรรมศิลปะ ตามแนวคิดหวมกหกใบร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์ เรื่อง องค์ประกอบศิลป์

3.แบบประเมินการสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จากผลงาน

4.แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดหวมกหกใบร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์ เรื่อง องค์ประกอบศิลป์

5.แบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดหวมกหกใบร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์ เรื่อง องค์ประกอบศิลป์

การวิเคราะห์ข้อมูล

1.วิเคราะห์หาค่าความสอดคล้อง (IOC)

2.วิเคราะห์หาประสิทธิภาพของแผนกิจกรรมศิลปะ ตามแนวคิดหวมกหกใบร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์ เรื่อง องค์ประกอบศิลป์ตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ คือ 80/80 โดยใช้สูตร E1/E2

3.หาค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนเฉลี่ยร้อยละที่ได้จากการทดสอบก่อนและหลังเรียน จากการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมศิลปะ ตามแนวคิดหวมกหกใบร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์ เรื่อง องค์ประกอบศิลป์ โดยนำไปคำนวณหาค่ามัชฌิมาเลขคณิต (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ของกลุ่มทดลอง

4.เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนจากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โดยการทดสอบค่าที่ (t - test) แบบ Independent

5.ประเมินการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ด้วยแบบประเมินผลงานศิลปะ

6.วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมศิลปะ ตามแนวคิดหมวดหกใบร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์ เรื่ององค์ประกอบศิลป์ ใช้ค่าสถิติค่าเฉลี่ยเลขคณิต $\bar{X}$ และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำไปแปลความหมายค่าระดับตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสาระศิลปะ และความสามารถในการสร้างสรรค์ผลงานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เรื่ององค์ประกอบศิลป์ โดยใช้กิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหมวดหกใบร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์ โรงเรียนดวงวิภา สรุปผลการวิจัยดังนี้

1. กิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหมวดหกใบร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์ โรงเรียนดวงวิภา กรุงเทพฯ ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด (E1/E2) คือ 80.31/ 85.31 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ก่อนและหลังเรียนด้วยกิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหมวดหกใบร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์ เรื่ององค์ประกอบศิลป์ โดยผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 13.19 และผลสัมฤทธิ์หลังเรียนมีค่าเฉลี่ย 17.06 เท่ากับ และค่า t- test เท่ากับ 11.16* ซึ่งแสดงให้เห็นว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

3. ความสามารถในการสร้างสรรค์ผลงานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หลังการใช้กิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหมวดหกใบร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์ เรื่ององค์ประกอบศิลป์ ในภาพรวมอยู่ในระดับดีมากมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 15.88 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 1.76 และค่าเฉลี่ย ร้อยละ 80.31

4. ความพึงพอใจต่อกิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหมวดหกใบร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์ เรื่ององค์ประกอบศิลป์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.54 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.65 และนักเรียนมีพฤติกรรมความสนใจต่อการเรียนรู้ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผล

ในการวิจัยเรื่อง “การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศิลปะ เรื่ององค์ประกอบศิลป์ และความสามารถในการสร้างสรรค์ผลงานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้กิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหมวกหกใบร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์” สามารถนำไปสู่ผลการอภิปรายได้ดังต่อไปนี้

1. จากผลการวิจัย กิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหมวกหกใบร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์ เรื่ององค์ประกอบศิลป์ ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้พบว่ามีผลการประเมินประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้ระหว่างเรียน(E1)เท่ากับร้อยละ 80.31 และผลการประเมินประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้หลังเรียน(E2)เท่ากับร้อยละ 85.31 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้คือ 80/80

กิจกรรมศิลปะผู้เรียนมักจะยึดคิดว่าวิชาศิลปะต้องวาดรูปเพียงอย่างเดียว ซึ่งในกิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหมวกหกใบร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์ เรื่ององค์ประกอบศิลป์ มีการสอดแทรกการวิจารณ์ศิลปะลงไป หรือการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์อื่นจะทำให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระผ่านการมองเห็น และตัดสินผลงานจากประสบการณ์ของตนเอง จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการรับรู้ทางวัตถุต่างๆทั้งในธรรมชาติและสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้นได้ง่าย และเพื่อให้นักเรียนใช้กระบวนการคิดตามหลักหมวกหกใบ ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนได้ใช้ความคิดในการวิเคราะห์ ทำให้ผู้เรียนสามารถแสดงความคิดเห็นหลายแง่มุม และแสดงความรู้สึกรับรู้ของตนเองอย่างเปิดเผย เพื่อนำไปสู่การสร้างสรรค์ผลงาน อีกทั้งยังจะช่วยให้นักเรียนมีความคิดรอบคอบอันจะนำไปสู่การสร้างผลงานที่สวยงาม ทำให้ผลงานมีความสมบูรณ์ มีเอกภาพ และความสมดุลมากขึ้น และนักเรียนได้ศึกษาและปฏิบัติตาม จุดประสงค์ ข้อคำถามและคำชี้แจงจากกิจกรรมศิลปะตามขั้นตอนเป็นไปตามแบบแผนกระบวนการที่วางไว้ ส่งผลให้นักเรียนมีพัฒนาการทางทักษะ ความรู้ความเข้าใจและการนำไปประยุกต์ใช้ในการสร้างสรรค์ผลงาน มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องในรายวิชาทัศนศิลป์ ทำให้สอดคล้องกับงานวิจัยของชวลา ศาลีโกเสศ (2552: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สาระทัศนศิลป์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยการสอนแบบใช้เอกสารประกอบการเรียนและการสอนแบบปกติ การศึกษาพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยใช้เอกสารประกอบการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระทัศนศิลป์ หน่วยที่ 1 การเขียนภาพระบาย หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ประสิทธิภาพของการใช้เอกสารประกอบการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เท่ากับ 84.83 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ 80/80 โดยมีประสิทธิภาพ เท่ากับ 85.01/84.83 เช่นเดียวกับงานวิจัยของดวงพร วิมเนส (2557: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์มีเดีย

วิชาองค์ประกอบศิลป์ 1 สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ผลการวิจัยพบว่า บทเรียนคอมพิวเตอร์มีเดีย วิชาองค์ประกอบศิลป์ 1 มีคุณภาพตามเกณฑ์ของผู้เชี่ยวชาญในระดับดีมาก และสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของสิทธิพันธ์ รุ่งทวีทรัพย์ (2559: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนากิจกรรมศิลป์วิจารณ์ เพื่อส่งเสริมสุนทรียะและการประเมินค่าสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า กิจกรรมศิลป์วิจารณ์ เพื่อส่งเสริมสุนทรียะและการประเมินค่า สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด (80/80) สูงกว่าเกณฑ์ คือ 82.03/84.60 และสอดคล้องกับงานวิจัยของชนวัฒน์ กันภัย (2554: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การนำเสนอแนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลป์วิจารณ์เพื่อส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูงของนักเรียนสาขาวิชาศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรี ผลการวิจัยพบว่า 1)ด้านวัตถุประสงค์ควรกำหนดให้นักศึกษาสามารถคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ วิเคราะห์ศิลปะโดยบูรณาการความรู้ในศาสตร์ต่างๆได้ 2) ด้านเนื้อหาสาระต้องบูรณาการความรู้ด้านศิลป์วิจารณ์ให้เชื่อมโยงกับศาสตร์ต่างๆ เช่น ประวัติศาสตร์ศิลป์ ปรัชญา และหลักการทางศิลปะ 3)ด้านกิจกรรมและกระบวนการเรียนการสอน ควรจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักศึกษาแสดงความคิดเห็น เน้นให้เกิดสังคมการวิจารณ์ในชั้นเรียน 4) ด้านวิธีสอนควรให้นักศึกษาเป็นศูนย์กลาง เปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นอยู่ตลอดเวลา มีการใช้รูปแบบวิธีการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการคิดของนักศึกษา เช่น การสอนมนทัศน์ การสอนกระบวนการสืบสอบและหาความรู้เป็นกลุ่ม การสอนกระบวนการคิดสร้างสรรค์ สื่อที่ใช้ประกอบการสอน ได้แก่ผลงานจริง และบทวิจารณ์งานศิลปะ 5)ด้านการวัดและประเมินผลควรประเมินความสามารถในการแสดงออกทางความคิดเห็น การคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ผ่านการพูด ปากเปล่าและงานเขียนวิจารณ์ศิลปะ โดยผู้สอนสร้างเครื่องมือการประเมินการวิจารณ์โดยตั้งเกณฑ์ยึดตามกระบวนการคิดขั้นสูงได้แก่ ขั้นการประยุกต์, ขั้นการวิเคราะห์, ขั้นการประเมินผล จนถึงขั้นการสร้างความรู้ 6)ด้านผู้สอนควรมีลักษณะของนักจัดอภิปราย เป็นผู้ฟังที่ดี และรู้จริงในเรื่องศิลป์วิจารณ์ 7)ด้านผู้เรียนควรมีลักษณะของผู้แสดงความคิดเห็น และผู้ฟังที่ดี 8)บรรยากาศการเรียนการสอนควรมีการจัดการเรียนการสอนควรมีการจัดการเรียนการสอนในลักษณะการสัมมนาในบรรยากาศที่เป็นกันเอง นอกจากนี้ นักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาต้องมีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ต่อได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าหลังเรียนด้วยกิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหมวกหกใบ ร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์ เรื่ององค์ประกอบศิลป์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่าคะแนนผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนของนักเรียนมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 13.19 คะแนน มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 1.65 และผลสัมฤทธิ์หลังเรียน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 17.06 และมี

ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 1.50 ก่อนเรียนเท่ากับ 1.50 ส่วนค่าสถิติ t มีค่าเท่ากับ 11.16 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าหลังเรียนนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน สืบเนื่องมาจากเนื้อหาภายในกิจกรรมศิลปะมีการวิเคราะห์ภาพซึ่งทำให้นักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับ เทคนิค วิธีการ แรงบันดาลใจในการสร้างผลงานนั้นๆ ทำให้นักเรียนรู้และเข้าใจเรื่องทัศนธาตุและองค์ประกอบศิลป์ อีกทั้งสื่อภาพประกอบ บางภาพนักเรียนไม่เคยเห็น จึงรู้สึกตื่นเต้นและอยากรู้ข้อมูลภาพนั้นๆ จึงเกิดความสนใจ และทำให้ตั้งใจเรียน และมีการเปิดโอกาสให้นักเรียนมีการซักถามอย่างอิสระตามหัวข้อนั้นๆ และตามความสนใจ กิจกรรมศิลปะมีเนื้อหาเรื่ององค์ประกอบศิลป์ ประกอบด้วยเรื่อง ความหมายขององค์ประกอบศิลป์ ทัศนธาตุและหลักขององค์ประกอบศิลป์ ผ่านการเรียนรู้ตามขั้นตอนทั้ง 4 ขั้นตอน ซึ่งในกิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหมวดหกไปรวมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์ ในกิจกรรมศิลปะนี้นักเรียนจะได้วิเคราะห์ทางทัศนศิลป์ และนำไปสู่การสร้างสรรค์ผลงานของตนเอง โดยใช้เทคนิคตามที่ต้องการหรือตามถนัด และนำความรู้ที่ได้รับ ไปประยุกต์ใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานของนักเรียนจึงส่งผลให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้นตามลำดับ

สอดคล้องกับงานวิจัยของถาวรวัน บัวเทศ (2557: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาทัศนศิลป์ เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานีในชุดกิจกรรมการสอน ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่เรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการสอนวิชาทัศนศิลป์ เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานีมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชญาณิศวรร ยัมสวัสดิ์ (บทคัดย่อ: 2551) ได้ศึกษาเรื่อง การใช้เทคนิคหมวดความคิด 6 ใบ เพื่อพัฒนากระบวนการคิดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดโนนทัยพายัพ อำเภอเมืองเชียงใหม่ การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการใช้เทคนิคหมวดความคิด 6 ใบในการพัฒนาผลการเรียนรู้ของนักเรียนตามกระบวนการคิดของ Bloom และเพื่อประเมินกระบวนการคิดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่าผลการเรียนรู้หลังเรียนของนักเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญของสถิติที่ .05 และผลการประเมินกระบวนการคิดจากการเขียนสะท้อนความคิดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่ากระบวนการคิดของนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับดี และกระบวนการคิดของส่วนใหญ่สามารถสะท้อนคิดให้สูงกว่ากระบวนการคิดขั้นพื้นฐาน

3. จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่านักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในการสร้างสรรค์ผลงานทางทัศนศิลป์ผ่านการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหมวดหกไปรวมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์ เรื่ององค์ประกอบศิลป์ แสดงให้เห็นถึงผลคะแนนการประเมินผลงานทัศนศิลป์ชิ้นสุดท้ายของนักเรียน มีระดับคุณภาพอยู่ในเกณฑ์ดีมาก มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 16.81

และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 1.42 และในภาพรวมมีระดับคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 15.88 ซึ่งอยู่ในระดับคุณภาพดีมาก มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 1.76 ผลประเมินการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในกิจกรรมที่ 1,2,3 และ 4 มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยที่กิจกรรมที่ 1 มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 14.63 คะแนน กิจกรรมที่ 2 มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 15 คะแนน กิจกรรมที่ 3 มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 15.31 คะแนน และกิจกรรมที่ 4 มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 16.75 คะแนน เป็นคะแนนเฉลี่ยที่เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ซึ่งเป็นผลมาจากกิจกรรมศิลปะมีการสร้างสรรค์ทางเทคนิคตามถนัด เปิดโอกาสให้นักเรียนเรียนรู้และแก้ไขปัญหา โดยผ่านการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์และนำความรู้ที่ได้รับไปปรับใช้และประยุกต์ในการสร้างสรรค์ผลงานของตนเองในรูปแบบที่ตนเองต้องการนำเสนอ แต่ในกิจกรรมที่ 5 และ 6 มีผลคะแนนเฉลี่ยลดลง มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 16.38 และ 16.31 ตามลำดับ ผลสืบเนื่องมาจากการสร้างสรรค์ของนักเรียนยังทำตามแบบที่ครูยกตัวอย่าง ไม่มีการสร้างสรรค์เพิ่มเติมหรือผ่านกระบวนการคิดส่งผลให้รูปแบบเหมือนและซ้ำกัน และยังขาดความสวยงามในการสร้างสรรค์ นักเรียนใช้ทัศนธาตุไม่หลากหลายหรือไม่ครบถ้วน และบางส่วนมีการจัดภาพที่ขาดเอกภาพ ขาดจุดเด่น และขาดความกลมกลืนส่งผลให้คะแนนลดลง แต่ในกิจกรรมที่ 7 พบว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้น มีผลคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 16.81 คะแนน สืบเนื่องมาจากนักเรียนปรับตัวและใช้กระบวนการคิด มีการใช้ทัศนธาตุและการจัดภาพที่น่าสนใจ มีการสร้างจุดเด่น จึงทำให้ผลงานศิลปะมีความสวยงาม ในส่วนที่นักเรียนได้คะแนนน้อย หน่วยที่ 1 เรื่องจุด เนื่องมาจากผลงานไม่ตรงตามหัวข้อที่กำหนด อีกทั้งยังขาดรายละเอียด การจัดองค์ประกอบศิลป์นั้นยังขาดเอกภาพ ไม่มีการสร้างจุดเด่น และส่งงานไม่ตรงเวลา จึงเป็นสาเหตุที่ทำให้คะแนนน้อย หน่วยที่ 2 เรื่องเส้น พบว่า นักเรียนมีคะแนนน้อยเนื่องมาจากใช้ทัศนธาตุไม่หลากหลาย ผลงานคล้ายกับตัวอย่าง และผลงานขาดความสมดุล แต่มีนักเรียนที่ได้คะแนนเต็ม เนื่องจากการใช้เทคนิคในการสร้างสรรค์แตกต่างไปจากเดิม ผลงานมีรายละเอียดและมีความสวยงาม มีเอกภาพและจุดเด่น และมีความรับผิดชอบส่งงานตามเวลาที่กำหนด หน่วยที่ 3 เรื่องสี นักเรียนมีคะแนนน้อย เนื่องจากผลงานขาดความสวยงาม รายละเอียด ส่วนการจัดองค์ประกอบศิลป์นั้นคล้ายกับตัวอย่าง ใช้ทัศนธาตุไม่หลากหลาย และขาดจุดเด่นและเอกภาพ และส่วนที่นักเรียนมีคะแนนเต็ม เนื่องมาจากผลงานตรงตามหัวข้อที่กำหนด ผลงานมีรายละเอียด มีการสร้างจุดเด่น และเอกภาพ มีความรับผิดชอบ หน่วยที่ 4 เรื่องรูปร่างรูปทรงและพื้นที่ว่าง นักเรียนมีคะแนนเต็ม เนื่องมาจากู้และเข้าใจ สามารถทำผลงานได้ตรงตามหัวข้อ มีการใช้เทคนิคในการสร้างสรรค์หลากหลาย ผลงานมีรายละเอียดและประณีต มีการจัดองค์ประกอบศิลป์ โดยเน้นจุดเด่น เอกภาพ และความกลมกลืน และมีความรับผิดชอบส่งงานตรงเวลา หน่วยที่ 5 เรื่องพื้นผิว นักเรียนได้คะแนนเต็ม เนื่องมาจากการสร้างสรรค์มีความแปลกใหม่ ผลงานมีความ

สวยงาม มีการจัดองค์ประกอบศิลป์ตามหลักการจัดภาพ มีจุดเด่นในผลงาน เอกภาพ และความสมดุล และมีความรับผิดชอบ หน่วยที่ 6 เรื่องทัศนธาตุสร้างงานศิลป์ นักเรียนได้คะแนนเต็ม เนื่องจากสามารถสร้างผลงานได้ตรงตามหัวข้อ มีการนำเทคนิคมาใช้ได้อย่างสร้างสรรค์ ผลงานมีความสวยงาม มีการจัดองค์ประกอบศิลป์ตามหลักการจัดภาพ มีจุดเด่นในผลงาน ความสมดุล และมีความรับผิดชอบ หน่วยที่ 7 เรื่องงานศิลป์สร้างสรรค์ นักเรียนได้คะแนนเต็ม เนื่องจากการสร้างสรรค์มีความแปลกใหม่ ผลงานมีรายละเอียดและมีความสวยงาม มีการใช้ทัศนธาตุที่หลากหลายครบถ้วน และมีการจัดภาพตามองค์ประกอบศิลป์ สามารถส่งงานตามเวลาที่กำหนด ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในแต่ละครั้งมีข้อจำกัดด้วยวัสดุอุปกรณ์ที่ต้องใช้มากมาย บางอย่างเกินความจำเป็น และบางครั้งครูไม่สนับสนุนให้นักเรียนซื้อเพื่อนำมาประกอบการเรียน ส่งผลให้ไม่สามารถใช้เทคนิค หรือวัสดุที่หลากหลายได้เท่าที่ควร และเนื่องจากวิชานี้ไม่ใช่วิชาหลักในการเรียนจึงทำให้ไม่ได้รับความอนุเคราะห์จากผู้ปกครอง และปัญหานี้ก็ส่งผลกระทบต่อคะแนน รายการประเมินการสร้างสรรค์ทำให้มีคะแนนต่ำ และผลสรุปคุณภาพในการประเมินรายบุคคลคนนั้นพบว่า อยู่ในระดับคุณภาพดีและดีมากเป็นส่วนใหญ่ จึงทำให้กิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหวมกทกไบรวมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์ สามารถส่งผลต่อการสร้างสรรค์ผลงานของนักเรียนทางด้านแนวคิด วิธีการ และแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงาน ตลอดจนเข้าใจและเห็นคุณค่า การพัฒนาการเรียนในรายวิชาศิลปะ และการนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตอย่างมีประโยชน์ แสดงว่ากิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหวมกทกไบรวมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์ มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของธนิตย์ เพ็ชรมณีวงศ์(2556:บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาแบบฝึกทักษะด้วยตนเองทางทัศนธาตุและองค์ประกอบศิลป์สู่การสร้างงานทัศนศิลป์ สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเซนต์คาเบรียล กรุงเทพฯ ผลการวิจัยพบว่า 1.แบบฝึกทักษะด้วยตนเองทางทัศนธาตุและองค์ประกอบศิลป์สู่การสร้างงานทัศนศิลป์ สำหรับนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 พบว่าการสร้างผลงานทัศนศิลป์ของนักเรียนหลังใช้แบบฝึกทักษะด้วยตนเองทางทัศนธาตุและองค์ประกอบศิลป์สู่การสร้างงานทัศนศิลป์ในภาพรวม อยู่ในระดับที่ดีมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 9.76 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.37

4. จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่านักเรียนมีความพึงพอใจกับการเรียนด้วยกิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหวมกทกไบรวมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์ เรื่ององค์ประกอบศิลป์มากที่สุด ซึ่งมีค่าเฉลี่ยดังนี้ ($\bar{X}$) เท่ากับ 4.54 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.65 นักเรียนมีความพึงพอใจใน 3 ลำดับแรกคือ 1.ครูมีการอธิบายแต่ละกิจกรรมอย่างชัดเจน และมีการสรุปอภิปรายระหว่างครูกับนักเรียน 2. กิจกรรมการเรียนรู้นี้มีความเหมาะสมกับวัยของนักเรียน 3. การจัดกิจกรรมมีความน่าสนใจและไม่น่าเบื่อ และตัวอย่างผลงานในแต่ละกิจกรรมมีความเหมาะสมกับ

วัยของนักเรียนเป็นลำดับขั้นตอน โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 4.81 , 4.72 , 4.56 , 4.56 และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.46 , 0.57 0.66 และ 0.66 ตามลำดับ ทั้งนี้เพราะได้รับการพัฒนาอย่างเป็นระบบหลายขั้นตอน การจัดกิจกรรมน่าสนใจมีความสนุกสนาน มีความหลากหลายและแปลกใหม่ ทำให้เกิดอิทธิพลและสามารถที่จะจูงใจให้นักเรียนสนใจที่จะเรียนในกิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหมวดหกไปร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์ เมื่อนักเรียนได้ทำการศึกษาและปฏิบัติแล้วจะเห็นได้ว่า เนื้อหาในกิจกรรมที่ทำความเข้าใจได้ง่าย มีคำชี้แจงตามขั้นตอนกระบวนการเรียนรู้อย่างละเอียด และมีภาพประกอบตัวอย่างการปฏิบัติของกิจกรรมในแต่ละบทเรียน ซึ่งส่งผลต่อการสร้างสรรค์ผลงาน และนำไปสู่ความพึงพอใจในกิจกรรมศิลปะ

สอดคล้องกับสุรีพร เขียวสมบัติ (2558:บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามทฤษฎีสร้างองค์ความรู้ร่วมกับเทคนิคการคิดแบบหมวด 6 ใบ ที่ส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เรื่อง อาหารกับการดำรงชีวิต สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่าผลการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ มีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมอยู่ในระดับมาก และปิยะพงษ์ ทรงประวัตติ (2557:บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีซินเนคติกส์เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์ภาพวาด สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผลการพัฒนาการเรียนรู้พบว่านักเรียนมีความคิดเห็นที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้ทัศนศิลป์อยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1.ครูผู้สอนที่จะนำกิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหมวดหกไปร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนนั้น ควรเลือกใช้สื่อให้เหมาะสมกับวัย เพราะในแต่ละช่วงวัยมีทักษะและพัฒนาการต่างกัน ในส่วนระดับประถมศึกษาควรใช้ภาพประกอบนิทาน ภาพประกอบสำหรับเด็ก ภาพกราฟิกสำหรับเด็ก ที่นักเรียนจะสามารถเข้าใจได้ง่ายขึ้น

2.ควรส่งเสริมให้นักเรียนได้ทดลองใช้เทคนิควิธีการ และวัสดุอุปกรณ์ที่หลากหลาย เพื่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ เช่น ใช้เทคนิคการปะติดจากเศษวัสดุและวัสดุสังเคราะห์ งานปั้น งานเคลื่อนไหว หรือการใช้วัสดุที่จะสามารถทำให้ผู้เรียนเข้าใจได้ง่าย เช่น ลูกบิด เม็ดโฟม เชือก กระดาษสี พู่กันจากดอกไม้หรือก้านไม้ เป็นต้น และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในรายวิชาศิลปะ หรือวิชาอื่นๆ

3. กิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหมวกหกใบร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์ควรมีการประเมินหลายรูปแบบ การประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ เพื่อนร่วมชั้น และผู้เรียนเป็นผู้ประเมิน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อทำการวิจัยในครั้งต่อไปสำหรับผู้ที่สนใจในการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศิลปะ เรื่ององค์ประกอบศิลป์ และความสามารถในการสร้างสรรค์ผลงานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้กิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหมวกหกใบร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในหัวข้อต่างๆ ดังนี้

1.ควรมีการวิจัยและพัฒนากิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหมวกหกใบร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์วัตถุประสงค์อื่น นอกเหนือจากความสามารถในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ อาทิเช่น สุนทรียศาสตร์ การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ และการสื่อสารของเด็ก

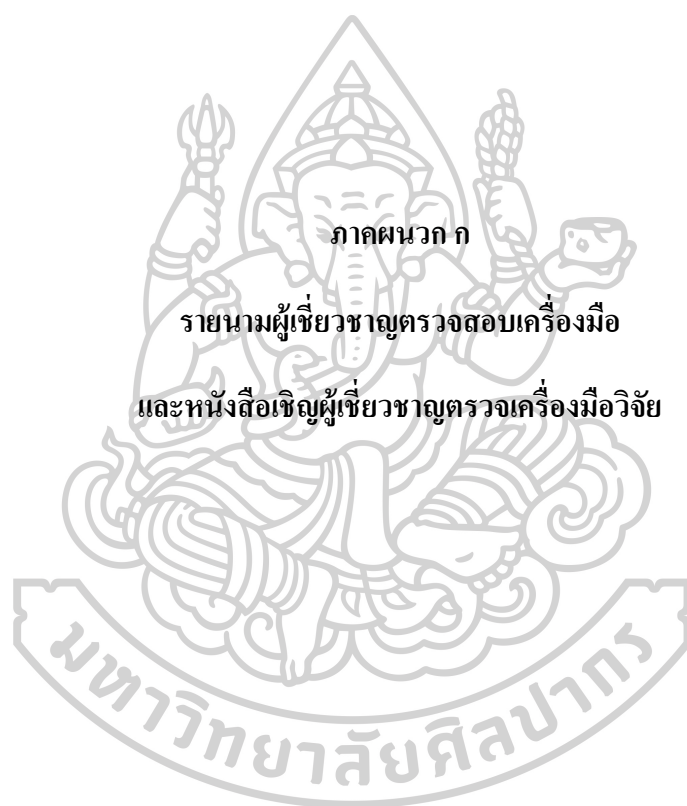
2.ควรมีการวิจัยและพัฒนากิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหมวกหกใบร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์ในระดับมัธยมศึกษา อาชีวศึกษา และอุดมศึกษา เพื่อพัฒนาผลการเรียนรู้ทางการเรียนของนักเรียนให้สูงขึ้น

3.ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับเนื้อหาอื่น ๆ ของงานทัศนศิลป์ เช่น การใช้กิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหมวกหกใบร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์ เรื่อง ทัศนศิลป์กับวัฒนธรรมไทย ประวัติศาสตร์ศิลปะ กระบวนการคิดขั้นสูง และการวิจารณ์งานศิลปะ

ภาคผนวก

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

อาจารย์ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิสูตร โพธิ์เงิน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร สาขาวิชาการ
ประถมศึกษา

รองศาสตราจารย์วิรัชญา ดวงรัตน์ คณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์
มหาวิทยาลัยศิลปากร ภาควิชาศิลปะไทย

อาจารย์ ดร.อดิศ สรรคบุรานุรักษ์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนศิลปะ

1. อาจารย์ประติมา รัชชบุรณัตระกูล อาจารย์โรงเรียนสาธิตศิลปากร
2. อาจารย์ทิพย์กมล เหมาะสม อาจารย์สาธิต โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม)
3. อาจารย์พลับ บุญสวน อาจารย์ คณะมนุษยศาสตร์และ
สังคมศาสตร์ สาขาวิชาศิลปะและการออกแบบ
มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

ผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจารณ์งานศิลปะ

4. รองศาสตราจารย์พีระพงษ์ กุลพิศาล อาจารย์ประจำสาขาวิชาออกแบบนิเทศศิลป์ คณะ
มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ด้านการวิจารณ์งาน
ศิลปะ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
5. ผู้ช่วยศาสตราจารย์จักรพงษ์ แพทย์หลักฟ้า อาจารย์คณะศิลปกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สาขาวิชาศิลปศึกษา
6. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิชาติ พลประเสริฐ อาจารย์ประจำสาขาศิลปศึกษา ภาควิชาศิลปะ
ดนตรี และ นาฏศิลป์ศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย

ที่ ศธ 6806/ ๑๖๖๗

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
22 ถนนบรมราชชนนี ดลิ่งชั้น
กรุงเทพฯ 10170

๑๕ พฤษภาคม 2561

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย

เรียน อาจารย์พลับ บุญสวน

ด้วย นายอลงกต ยาวิละกาศ นักศึกษาระดับปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาทัศนศิลป์ศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้สร้างเครื่องมือวิจัยเพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสาระศิลปะ และความสามารถในการสร้างสรรค์ผลงานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เรื่ององค์ประกอบศิลป์ โดยใช้กิจกรรมศิลปะตามแนวคิดมหวกทกไปร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์” และจำเป็นต้องมีผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจเครื่องมือวิจัย

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร จึงขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัยให้กับนักศึกษา เพื่อนักศึกษาจะได้นำข้อเสนอแนะที่ได้ไปปรับปรุงคุณภาพเครื่องมือวิจัยให้มีความเหมาะสมในการทำวิทยานิพนธ์ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ จักขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ปานใจ ธารทัศน์วงศ์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ดลิ่งชั้น

โทรศัพท์ 0-2849-7502

โทรสาร 0-2849-7503

ที่ ศธ 6806/ ๑๖๖๔

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
22 ถนนบรมราชชนนี ดลิ่งชั้น
กรุงเทพฯ 10170

๑๕ พฤษภาคม 2561

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย

เรียน รองศาสตราจารย์พีระพงษ์ กุลพิศาล

ด้วย นายอลงกต ยาวิละภาศ นักศึกษาระดับปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาทัศนศิลป์ศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้สร้างเครื่องมือวิจัยเพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสาระศิลปะ และความสามารถในการสร้างสรรค์ผลงานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เรื่ององค์ประกอบศิลป์ โดยใช้กิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหมวกหกใบร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์” และจำเป็นต้องมีผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจเครื่องมือวิจัย

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร จึงขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัยให้กับนักศึกษา เพื่อนักศึกษาจะได้นำข้อเสนอแนะที่ได้ไปปรับปรุงคุณภาพเครื่องมือวิจัยให้มีความเหมาะสมในการทำวิทยานิพนธ์ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ จักขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ปานใจ ธารทัศน์วงศ์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ดลิ่งชั้น

โทรศัพท์ 0-2849-7502

โทรสาร 0-2849-7503

ปณิธานบัณฑิตวิทยาลัย “มุ่งส่งเสริม สนับสนุน เพื่อพัฒนาคุณภาพบัณฑิตศึกษา”

ที่ ศร 6806/ ๑๓๓๑

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
22 ถนนบรมราชชนนี ดลิ่งชั้น
กรุงเทพฯ 10170

๑๕ พฤษภาคม 2561

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์จักรพงษ์ แพทย์หลักฟ้า

ด้วย นายอลงกต ยาวิละภาค นักศึกษาระดับปริญญาโท บัณฑิต สาขาวิชาทัศนศิลป์ศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้สร้างเครื่องมือวิจัยเพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสาระศิลปะ และความสามารถในการสร้างสรรค์ผลงานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เรื่ององค์ประกอบศิลป์ โดยใช้กิจกรรมศิลปะตามแนวคิดทฤษฎีของทอริสท์กับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์” และจำเป็นต้องมีผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจเครื่องมือวิจัย

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร จึงขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัยให้นักศึกษา เพื่อนักศึกษาจะได้นำข้อเสนอแนะที่ได้ไปปรับปรุงคุณภาพเครื่องมือวิจัยให้มีความเหมาะสมในการทำวิทยานิพนธ์ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ จักขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ปานใจ ธารทัศนวงศ์)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ดลิ่งชั้น
โทรศัพท์ 0-2849-7502
โทรสาร 0-2849-7503

ปณิธานบัณฑิตวิทยาลัย “มุ่งส่งเสริม สนับสนุน เพื่อพัฒนาคุณภาพบัณฑิตศึกษา”

ที่ ศธ 6806/ ๙๓๗๐

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
22 ถนนบรมราชชนนี ดลิ่งชั้น
กรุงเทพฯ 10170

๙๕ พฤษภาคม 2561

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิชาติ พลประเสริฐ

ด้วย นายอลงกต ยาวิละภาค นักศึกษาระดับปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาทัศนศิลป์ศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้สร้างเครื่องมือวิจัยเพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสาระศิลปะ และความสามารถในการสร้างสรรค์ผลงานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เรื่ององค์ประกอบศิลป์ โดยใช้กิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหมวกหกใบร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์” และจำเป็นต้องมีผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจเครื่องมือวิจัย

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร จึงขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัยให้กับนักศึกษา เพื่อนักศึกษาจะได้นำข้อเสนอแนะที่ได้ไปปรับปรุงคุณภาพเครื่องมือวิจัยให้มีความเหมาะสมในการทำวิทยานิพนธ์ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ จักขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ปานใจ ธารทัศน์วงศ์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ดลิ่งชั้น

โทรศัพท์ 0-2849-7502

โทรสาร 0-2849-7503

ที่ ศธ 6806/ ๑๓๓๖

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
22 ถนนบรมราชชนนี ดลิ่งชั้น
กรุงเทพฯ 10170

๑๕ พฤษภาคม 2561

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย

เรียน อาจารย์ทิพยกมล เหมาะสม

ด้วย นายอลงกต ยาวิละกาศ นักศึกษาระดับปริญญาโทบัณฑิต สาขาวิชาทัศนศิลป์ศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้สร้างเครื่องมือวิจัยเพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสาระศิลปะ และความสามารถในการสร้างสรรค์ผลงานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เรื่ององค์ประกอบศิลป์ โดยใช้กิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหมวกหกใบร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์” และจำเป็นต้องมีผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจเครื่องมือวิจัย

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร จึงขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัยให้กับนักศึกษา เพื่อนักศึกษาจะได้นำข้อเสนอแนะที่ได้ไปปรับปรุงคุณภาพเครื่องมือวิจัยให้มีความเหมาะสมในการทำวิทยานิพนธ์ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ จักขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ปานใจ ธารทัศนวงศ์)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ดลิ่งชั้น

โทรศัพท์ 0-2849-7502

โทรสาร 0-2849-7503

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร เบอร์ภายใน 31205

ที่ ศธ 6806/ 9341 วันที่ 95 พฤษภาคม 2561

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย

เรียน อาจารย์ประติมา ฉันทบุรณด์ตระกูล

ด้วย นายอลงกต ยาวิละภาศ นักศึกษาระดับปริญญาโท บัณฑิต สาขาวิชาทัศนศิลป์ศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้สร้างเครื่องมือวิจัยเพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสาระศิลปะ และความสามารถในการสร้างสรรค์ผลงานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เรื่ององค์ประกอบศิลป์ โดยใช้กิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหมวกหกใบร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์” และจำเป็นต้องมีผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจเครื่องมือวิจัย

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัย จึงขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัยให้กับนักศึกษา เพื่อนักศึกษาจะได้นำข้อเสนอแนะที่ได้ไปปรับปรุงคุณภาพเครื่องมือวิจัยให้มีความเหมาะสมในการทำวิทยานิพนธ์ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ จักขอบคุณยิ่ง

(รองศาสตราจารย์ ดร.ปานใจ ธารทัศน์วงศ์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ภาคผนวก ข**เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย**

แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง สำหรับผู้เชี่ยวชาญ

แบบประเมินค่าดัชนีความสอดคล้องของกิจกรรมศิลปะ

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้

แบบประเมินการสร้างสรรค์ผลงานของนักเรียน

แบบสอบถามความพึงพอใจ

แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง สำหรับผู้เชี่ยวชาญ

เรื่อง การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศิลปะ เรื่ององค์ประกอบศิลป์ และความสามารถในการ
สร้างสรรค์ผลงาน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

โดยใช้กิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหวมกหกโบร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์

ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนศิลปะ

ผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจารณ์ศิลปะ

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัว

1.ชื่อ-นามสกุล.....

2.เพศ ( ) ชาย ( ) หญิง

3.อายุ.....ปี

4.ประสบการณ์ทำงาน

4.1 ประสบการณ์เกี่ยวกับการสอนศิลปะ.....ปี

4.2 ประสบการณ์เกี่ยวกับการวิจารณ์ศิลปะ.....ปี

5.ที่อยู่.....

6.สถานที่ทำงาน.....

ตอนที่ 2 โปรดแสดงความคิดเห็นลงในช่องว่าง

2.1 วัตถุประสงค์การเรียนรู้กิจกรรมศิลปะควรมีอะไรบ้าง

.....
.....

2.2 ลักษณะโครงสร้างของกิจกรรมศิลปะที่เหมาะสมกับเนื้อหา เรื่อง องค์ประกอบศิลป์
โดยใช้กิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหวมกหกโบร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์ ควรมี
องค์ประกอบอะไรบ้าง

.....
.....

2.3 การนำเข้าสู่บทเรียน เพื่อเชื่อมโยงสู่เนื้อหา ควรมีลักษณะใด

.....
.....

2.4 การสร้างประเด็นเพื่อให้ผู้เรียนมีความสามารถในการสร้างสรรค์ผลงาน ควรมีลักษณะอย่างไร

.....
.....

2.5 เนื้อหาในชุดกิจกรรมศิลปะ ควรประกอบด้วยหัวข้ออะไรบ้าง

.....
.....

2.6 การลำดับเนื้อหา ควรเป็นอย่างไร

.....
.....

2.7 เนื้อหาส่วนใดเป็นหัวใจสำคัญของเรื่อง องค์ประกอบศิลป์ โดยใช้กิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหมวกหกใบร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์

.....
.....

2.8 การเชื่อมโยงเนื้อหาไปสู่การสร้างสรรค์ผลงานของนักเรียน ควรมีลักษณะอย่างไร

.....
.....

2.9 กิจกรรมศิลปะที่ส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ ควรมีลักษณะอย่างไร

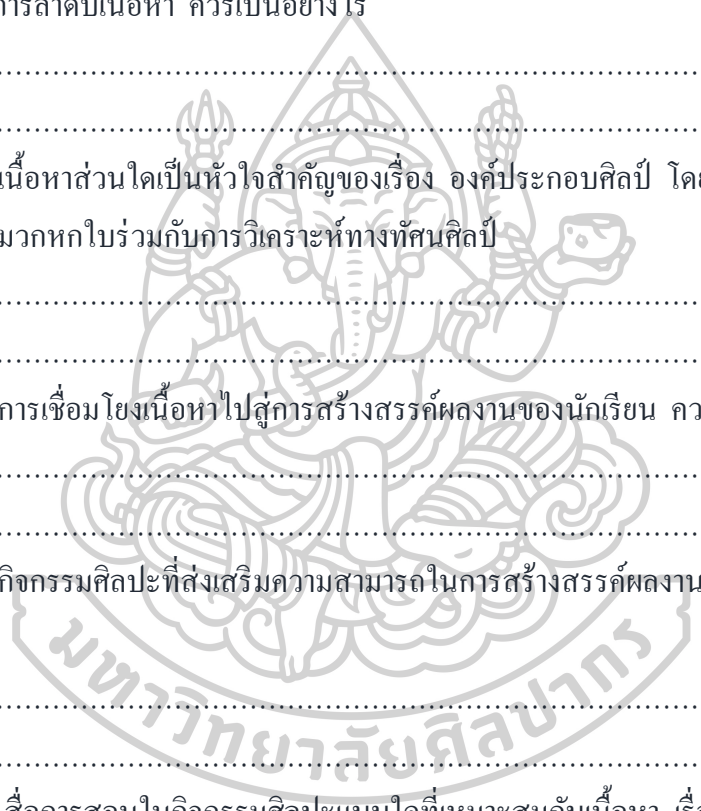
.....
.....

2.10 สื่อการสอนในกิจกรรมศิลปะแบบใดที่เหมาะสมกับเนื้อหา เรื่อง องค์ประกอบศิลป์ โดยใช้กิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหมวกหกใบร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์

.....
.....

2.11 สื่อประกอบกิจกรรมศิลปะ ควรมีอะไรบ้าง

.....
.....

2.12 การวัดและประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ด้วย
กิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหมวดทศกัโบริ่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์ ควรวิธีอย่างไร

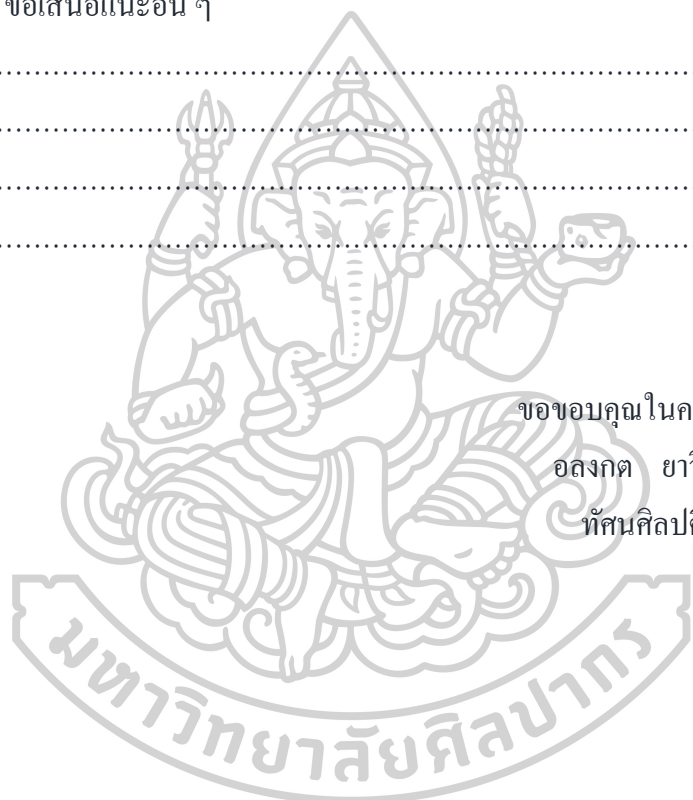
.....
.....

2.13 การประเมินผลกิจกรรมหรือผลงานศิลปะของนักเรียน ควรวิธีประเมินอย่างไร

.....
.....

2.14 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

.....
.....
.....
.....

ขอขอบคุณในความร่วมมือ
อลงกต ยาวิละกาศ
ทัศนศิลป์ศึกษา

**แบบประเมินค่าดัชนีความสอดคล้องของกิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหมวกหกใบ
ร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์**

คำชี้แจง โปรดพิจารณาและให้คะแนนความสอดคล้องของแบบสอบถาม โดยทำเครื่องหมาย $\surd$ ลงในช่องว่างที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านตามแบบประเมินแต่ละข้อและให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

เมื่อแน่ใจว่าเหมาะสมและสอดคล้อง ให้คะแนน +1

เมื่อไม่แน่ใจว่าเหมาะสมและสอดคล้อง ให้คะแนน 0

เมื่อแน่ใจว่าไม่เหมาะสมและสอดคล้อง ให้คะแนน -1

แผนการจัด กิจกรรม	รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น			ข้อเสนอ แนะ
		+1	0	-1	
หน่วยที่ 1 เรื่อง จุด	1.ด้านเนื้อหา				
	1.1 เนื้อหามีความเหมาะสมกับนักเรียน				
	1.2 เนื้อหามีความเหมาะสมกับเวลาเรียน				
	1.3 เนื้อหามีความสอดคล้องกับแนวคิดหมวกหกใบและการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์				
	2.ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน				
	2.1 กิจกรรมศิลปะมีความสอดคล้องกับแนวคิดหมวกหกใบและการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์				
	2.2 กิจกรรมศิลปะมีความเหมาะสมกับเนื้อหาในบทเรียน				
	3.ด้านประโยชน์				
	3.1 กิจกรรมศิลปะทำให้นักเรียนเข้าใจบทเรียนได้ง่ายขึ้น				
	4.ด้านสื่ออุปกรณ์				
	4.1 สื่อวีดิทัศน์ รูปภาพ มีความสอดคล้องกับเนื้อหา				
	4.2 ใบความรู้ ข้อมูลมีความสอดคล้องกับเนื้อหา				
	5.ด้านการวัดและประเมินผล				
	5.1 แบบประเมินการสร้างสรรค์ผลงานมีความสอดคล้องกับกิจกรรมศิลปะ				
	5.2 แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสอดคล้องกับชุดกิจกรรม				

**แบบประเมินค่าดัชนีความสอดคล้องของกิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหมวกหกใบ
ร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์**

แผนการจัด กิจกรรม	รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น			ข้อเสนอ แนะ
		+1	0	-1	
หน่วยที่ 2 เรื่อง เส้น	1.ด้านเนื้อหา				
	1.1 เนื้อหา มีความเหมาะสมกับนักเรียน				
	1.2 เนื้อหา มีความเหมาะสมกับเวลาเรียน				
	1.3 เนื้อหา มีความสอดคล้องกับแนวคิดหมวกหกใบ และการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์				
	2.ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน				
	2.1 กิจกรรมศิลปะ มีความสอดคล้องกับแนวคิดหมวก หกใบและการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์				
	2.2 กิจกรรมศิลปะ มีความเหมาะสมกับเนื้อหาใน บทเรียน				
	3.ด้านประโยชน์				
	3.1 กิจกรรมศิลปะ ทำให้นักเรียนเข้าใจบทเรียน ได้ง่ายขึ้น				
	4.ด้านสื่ออุปกรณ์				
	4.1 สื่อวีดิทัศน์ รูปภาพ มีความสอดคล้องกับเนื้อหา				
	4.2 ใบความรู้ ข้อมูล มีความสอดคล้องกับเนื้อหา				
	5.ด้านการวัดและประเมินผล				
	5.1 แบบประเมินการสร้างสรรค์ผลงาน มีความ สอดคล้องกับกิจกรรมศิลปะ				
	5.2 แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สอดคล้องกับชุด กิจกรรม				

**แบบประเมินค่าดัชนีความสอดคล้องของกิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหมวกหกใบ
ร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์**

แผนการจัด กิจกรรม	รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น			ข้อเสนอ แนะ
		+1	0	-1	
หน่วยที่ 3 เรื่อง สี เส้น	1.ด้านเนื้อหา				
	1.1 เนื้อหา มีความเหมาะสมกับนักเรียน				
	1.2 เนื้อหา มีความเหมาะสมกับเวลาเรียน				
	1.3 เนื้อหา มีความสอดคล้องกับแนวคิดหมวกหกใบ และการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์				
	2.ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน				
	2.1 กิจกรรมศิลปะ มีความสอดคล้องกับแนวคิดหมวก หกใบและการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์				
	2.2 กิจกรรมศิลปะ มีความเหมาะสมกับเนื้อหาใน บทเรียน				
	3.ด้านประโยชน์				
	3.1 กิจกรรมศิลปะ ทำให้นักเรียนเข้าใจบทเรียน ได้ง่ายขึ้น				
	4.ด้านสื่ออุปกรณ์				
	4.1 สื่อวีดิทัศน์ รูปภาพ มีความสอดคล้องกับเนื้อหา				
	4.2 ใบความรู้ ข้อมูล มีความสอดคล้องกับเนื้อหา				
	5.ด้านการวัดและประเมินผล				
	5.1 แบบประเมินการสร้างสรรค์ผลงาน มีความ สอดคล้องกับกิจกรรมศิลปะ				
	5.2 แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สอดคล้องกับชุด กิจกรรม				

**แบบประเมินค่าดัชนีความสอดคล้องของกิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหมวกหกใบ
ร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์**

แผนการจัด กิจกรรม	รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น			ข้อเสนอ แนะ
		+1	0	-1	
หน่วยที่ 4 เรื่อง รูปร่าง รูปทรงและ พื้นที่ว่าง	1.ด้านเนื้อหา				
	1.1 เนื้อหา มีความเหมาะสมกับนักเรียน				
	1.2 เนื้อหา มีความเหมาะสมกับเวลาเรียน				
	1.3 เนื้อหา มีความสอดคล้องกับแนวคิดหมวกหกใบ และการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์				
	2.ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน				
	2.1 กิจกรรมศิลปะ มีความสอดคล้องกับแนวคิดหมวก หกใบและการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์				
	2.2 กิจกรรมศิลปะ มีความเหมาะสมกับเนื้อหาใน บทเรียน				
	3.ด้านประโยชน์				
	3.1 กิจกรรมศิลปะ ทำให้นักเรียนเข้าใจบทเรียน ได้ง่ายขึ้น				
	4.ด้านสื่ออุปกรณ์				
	4.1 สื่อวีดิทัศน์ รูปภาพ มีความสอดคล้องกับเนื้อหา				
	4.2 ใบความรู้ ข้อมูล มีความสอดคล้องกับเนื้อหา				
	5.ด้านการวัดและประเมินผล				
	5.1 แบบประเมินการสร้างสรรค์ผลงาน มีความ สอดคล้องกับกิจกรรมศิลปะ				
	5.2 แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สอดคล้องกับชุด กิจกรรม				

**แบบประเมินค่าดัชนีความสอดคล้องของกิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหมวกหกใบ
ร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์**

แผนการจัด กิจกรรม	รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น			ข้อเสนอ แนะ
		+1	0	-1	
หน่วยที่ 5 เรื่อง พื้นผิว	1.ด้านเนื้อหา				
	1.1 เนื้อหา มีความเหมาะสมกับนักเรียน				
	1.2 เนื้อหา มีความเหมาะสมกับเวลาเรียน				
	1.3 เนื้อหา มีความสอดคล้องกับแนวคิดหมวกหกใบ และการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์				
	2.ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน				
	2.1 กิจกรรมศิลปะ มีความสอดคล้องกับแนวคิดหมวก หกใบและการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์				
	2.2 กิจกรรมศิลปะ มีความเหมาะสมกับเนื้อหาใน บทเรียน				
	3.ด้านประโยชน์				
	3.1 กิจกรรมศิลปะ ทำให้นักเรียนเข้าใจบทเรียน ได้ง่ายขึ้น				
	4.ด้านสื่ออุปกรณ์				
	4.1 สื่อวีดิทัศน์ รูปภาพ มีความสอดคล้องกับเนื้อหา				
	4.2 ใบความรู้ ข้อมูล มีความสอดคล้องกับเนื้อหา				
	5.ด้านการวัดและประเมินผล				
	5.1 แบบประเมินการสร้างสรรค์ผลงาน มีความ สอดคล้องกับกิจกรรมศิลปะ				
	5.2 แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สอดคล้องกับชุด กิจกรรม				

**แบบประเมินค่าดัชนีความสอดคล้องของกิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหมวกหกใบ
ร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์**

แผนการจัด กิจกรรม	รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น			ข้อเสนอ แนะ
		+1	0	-1	
หน่วยที่ 6 เรื่อง ทัศน ธาตุสร้าง งานศิลป์	1.ด้านเนื้อหา				
	1.1 เนื้อหา มีความเหมาะสมกับนักเรียน				
	1.2 เนื้อหา มีความเหมาะสมกับเวลาเรียน				
	1.3 เนื้อหา มีความสอดคล้องกับแนวคิดหมวกหกใบ และการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์				
	2.ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน				
	2.1 กิจกรรมศิลปะ มีความสอดคล้องกับแนวคิดหมวก หกใบและการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์				
	2.2 กิจกรรมศิลปะ มีความเหมาะสมกับเนื้อหาใน บทเรียน				
	3.ด้านประโยชน์				
	3.1 กิจกรรมศิลปะ ทำให้นักเรียนเข้าใจบทเรียน ได้ง่ายขึ้น				
	4.ด้านสื่ออุปกรณ์				
	4.1 สื่อวีดิทัศน์ รูปภาพ มีความสอดคล้องกับเนื้อหา				
	4.2 ใบความรู้ ข้อมูล มีความสอดคล้องกับเนื้อหา				
	5.ด้านการวัดและประเมินผล				
	5.1 แบบประเมินการสร้างสรรค์ผลงาน มีความ สอดคล้องกับกิจกรรมศิลปะ				
	5.2 แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สอดคล้องกับชุด กิจกรรม				

**แบบประเมินค่าดัชนีความสอดคล้องของกิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหมวกหกใบ
ร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์**

แผนการจัด กิจกรรม	รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น			ข้อเสนอ แนะ
		+1	0	-1	
หน่วยที่ 7 เรื่อง งาน ศิลป์ สร้างสรรค์	1.ด้านเนื้อหา				
	1.1 เนื้อหา มีความเหมาะสมกับนักเรียน				
	1.2 เนื้อหา มีความเหมาะสมกับเวลาเรียน				
	1.3 เนื้อหา มีความสอดคล้องกับแนวคิดหมวกหกใบ และการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์				
	2.ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน				
	2.1 กิจกรรมศิลปะ มีความสอดคล้องกับแนวคิดหมวก หกใบและการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์				
	2.2 กิจกรรมศิลปะ มีความเหมาะสมกับเนื้อหาใน บทเรียน				
	3.ด้านประโยชน์				
	3.1 กิจกรรมศิลปะ ทำให้นักเรียนเข้าใจบทเรียน ได้ง่ายขึ้น				
	4.ด้านสื่ออุปกรณ์				
	4.1 สื่อวีดิทัศน์ รูปภาพ มีความสอดคล้องกับเนื้อหา				
	4.2 ใบความรู้ ข้อมูล มีความสอดคล้องกับเนื้อหา				
	5.ด้านการวัดและประเมินผล				
	5.1 แบบประเมินการสร้างสรรค์ผลงาน มีความ สอดคล้องกับกิจกรรมศิลปะ				
5.2 แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สอดคล้องกับชุด กิจกรรม					

ลงชื่อ.....ผู้เชี่ยวชาญ

(.....)

วัน.....เดือน.....พ.ศ.....

แบบตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือของผู้เชี่ยวชาญ

การหาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

คำชี้แจง

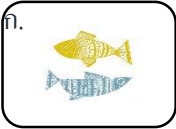

ขอให้ท่านผู้เชี่ยวชาญได้กรุณาแสดงความคิดเห็นของท่านที่มีต่อแบบประเมินคุณภาพแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องความคิดเห็นของท่านพร้อมเขียนข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการนำไปพิจารณาปรับปรุงต่อไป

รายการพิจารณา	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ			ข้อเสนอแนะ
	+1	0	-1	
1.รูปร่างแบ่งออกเป็นกี่ประเภท ก.2 ประเภท ข.3 ประเภท ค.4 ประเภท ง.1 ประเภท				
2.ข้อใดคือความหมายของรูปร่าง ก.เส้นรอบนอกของสิ่งต่างๆมีลักษณะเป็น 2 มิติ มีความกว้างและความยาว ข.เส้นรอบนอกของสิ่งต่างๆมีลักษณะเป็น 2 มิติ มีความกว้างความยาว และ ความสูง ค.เส้นรอบนอกของสิ่งต่างๆ เป็น 3 มิติ ง.เส้นรอบรูป				
3.ข้อใดคือรูปทรง ก. ข. ค. ง. 				
4.ข้อใดคือรูปร่างธรรมชาติ ก. ข. ค. ง. 				

รายการพิจารณา	ความคิดเห็น ผู้เชี่ยวชาญ			ข้อเสนอแนะ
	+1	0	-1	
5.ข้อใดมีรูปร่างคล้ายรูปสามเหลี่ยม ก. ข. ค. ง. 				
6.รูปร่างรูปทรง เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ ก. รถยนต์ ข. แก้วน้ำ ค. พระอาทิตย์ ง. พัดลม				
7.ข้อใดคือความแตกต่างระหว่างรูปร่างและรูปทรง ก. รูปร่างรูปทรงมี 3 มิติ มีเพียงความกว้างและความยาวเท่านั้น ข. รูปร่างมี 3 มิติ คือ มีความกว้างและความยาว ส่วนรูปทรงมี 3 มิติ คือ มีความกว้าง ความยาว และความหนา ค. รูปร่างมี 2 มิติ มีเพียงความกว้างและความยาว ส่วนรูปทรงมี 3 มิติ คือ มีความกว้าง ความยาว ง. รูปร่างมี 2 มิติ มีเพียงความกว้างและความยาว ส่วนรูปทรงมี 3 มิติ คือ มีความกว้าง ความยาว และความหนาหรือลึก				
8.ข้อใดคือรูปร่างเรขาคณิต ก. ข. ค. ง. 				
9.ข้อใดมีความสัมพันธ์กันถูกต้อง ก. สีวรรณะอุ่น – ตื่นเต้น ข. สีวรรณะอุ่น – เย็นสบาย ค. สีวรรณะเย็น – ร้อนแรง รุนแรง ง. สีวรรณะเย็น – มั่นคง				

รายการพิจารณา	ความคิดเห็น ผู้เชี่ยวชาญ			ข้อเสนอแนะ
	+1	0	-1	
10. ข้อใดคือสีขั้นที่ทั้งหมด ก. สีน้ำเงิน สีเหลือง และสีแดง ข. สีส้ม สีเขียว และสีม่วง ค. สีเขียวเหลือง สีเขียวน้ำเงิน และสีม่วงน้ำเงิน ง. สีเหลือง สีส้ม สีส้มแดง และสีแดง				
11. สีในข้อใดอยู่ใต้ทั้งวรรณะสีอุ่นและวรรณะสีเย็น ก. ข. ค. ง. 				
12. จากสีเป็นสีวรรณะใด ก. สีวรรณะเย็น ข. สีวรรณะอุ่น ค. สีวรรณะอุ่นและสีวรรณะเย็น ง. สีวรรณะกลาง				
13. ภาพนี้ใช้สีวรรณะใด ก. สีวรรณะอุ่นและสีวรรณะเย็น ข. สีวรรณะกลาง ค. สีวรรณะเย็น ง. สีวรรณะอุ่น				

รายการพิจารณา	ความคิดเห็น ผู้เชี่ยวชาญ			ข้อเสนอแนะ
	+1	0	-1	
14.เส้นที่ปรากฏใกล้ๆ เด็กผู้ชายคือข้อใด <ul style="list-style-type: none"> ก.เส้นตรง ข.เส้นมันคง ค.เส้นหยุดนึ่ง ง.เส้นเคลื่อนไหว 				
15.สีชนิดใดให้ความโปร่งใส <ul style="list-style-type: none"> ก.สีน้ำ ข.สีไม้ ค.สีชอล์ก ง.สีเทียน 				
16.จากภาพมะเขือเทศมีรูปร่างเรขาคณิตที่พหุคือข้อใด <ul style="list-style-type: none"> ก.สี่เหลี่ยม ข.วงรี ค.วงกลม ง.สามเหลี่ยม 				
17.จากภาพ มีลักษณะพื้นผิวเป็นอย่างไร <ul style="list-style-type: none"> ก.นุ่ม ข.หยาบ แข็ง ค.เหลว ง.ลื่นเป็นมัน 				
18.บริเวณที่ไม่มีอะไรปรากฏในงานทัศนศิลป์ เราเรียกว่า <ul style="list-style-type: none"> ก.พื้นที่เรียบ ข.พื้นที่สว่าง ค.พื้นที่ว่าง ง.พื้นที่โล่ง 				

รายการพิจารณา	ความคิดเห็น ผู้เชี่ยวชาญ			ข้อเสนอแนะ
	+1	0	-1	
19.ข้อใดเป็นแม่พิมพ์ที่มนุษย์สร้างขึ้น ก.ดอกไม้ ข.ส่วนต่างๆ ของพืช ค.กระดาษ ง.ใบไม้				
20.ข้อใดเป็นผลงานที่เกิดจากแม่พิมพ์ธรรมชาติ ก. ก. ข. ข. ค. ค. ง. ง.				
21.ข้อใดคือเทคนิคในการพิมพ์ภาพ ก.การชุดสี ข.การวาดภาพ ค.การปั้น ง.การหล่อ				
22.ใครกำลังสนุกกับงานพิมพ์ ก.อึ่งเปากำลังวาดรูปทะเล ข.ฮีโร่กำลังปั้นดินน้ำมันเป็นรูปสิงโต ค.มินาฝนสีเทียนบนกระดาษที่วางทับใบไม้ ง.พลอยสวยกำลังปาดสีน้ำจุ่มๆ บนสมุดวาดภาพ				
23.ข้อใดควรปฏิบัติ ก.ฉีกกระดาษจากสมุดเล่มใหม่ที่ยังไม่ได้ใช้มาทำแม่พิมพ์ ข.เก็บและทำความสะอาดเมื่อทำงานเสร็จ ค.เก็บใบไม้จากต้นไม้มาทำงานพิมพ์ ง.นำยางลบของเพื่อนมาทำแม่พิมพ์				

รายการพิจารณา	ความคิดเห็น ผู้เชี่ยวชาญ			ข้อเสนอแนะ
	+1	0	-1	
24. ข้อใดเป็นวัสดุอุปกรณ์ในการวาดภาพพระบхайสิ ก. กระดาษทิชชู ข. แม่พิมพ์ใบไม้ ค. ดินน้ำมัน ง. ดินสอ				
25. ในการวาดภาพพระบхайสิไม่ควรทำสิ่งใดก่อน ก. ร่างภาพ ข. กำหนดขนาดและสัดส่วนของสิ่งต่าง ๆ ค. ระบายสีบนพื้นหลังทั้งหมด ง. เตรียมวัสดุอุปกรณ์ให้พร้อม				
26. เมื่อนักเรียนปฏิบัติงานเสร็จแล้ว ควรปฏิบัติตามข้อใด ก. เก็บสีไม่เข้ากล่อง และเก็บให้พื้นแสงแดด ข. นำดินน้ำมันไปตากแดด เพื่อสะดวกในการปั้น ค. เมื่อใช้งานสีเสร็จแล้ว ไม่ควรล้างทิ้งไว้แล้วนำมาใช้ต่อครั้งต่อไป ง. เมื่อใช้พู่กันเสร็จแล้ว ไม่ล้างทำความสะอาด เก็บใส่กล่องทันที				
27. สิ่งใดทำให้เกิดแสงและเงา ก. ก. ข. ข. ค. ค. ง. ง.				
28. ข้อใดคือแสงที่เกิดจากธรรมชาติ ก. ก. ข. ข. ค. ค. ง. ง.				

รายการพิจารณา	ความคิดเห็น ผู้เชี่ยวชาญ			ข้อเสนอแนะ
	+1	0	-1	
29.เพราะเหตุใดจึงต้องมีแสงเงาอยู่ในภาพวาด ก.เพื่อให้ภาพเหมือนกับภาพการ์ตูน ข.เพื่อให้ภาพมีมิติ สมจริง ค.เพื่อให้ภาพมีลายเส้น ง.เพื่อให้ภาพมีรูปร่างเรขาคณิต				
30.ภาพใดแสดงถึงจังหวะในงานทัศนศิลป์ ก. ก. ข. ข. ค. ค. ง. ง.				
31.ภาพใดแสดงถึงจังหวะในสิ่งแวดล้อมรอบตัว ก. ก. ข. ข. ค. ค. ง. ง.				
32.ข้อใดเกี่ยวข้องกับภาพนี้ ก.ภาพที่มีแสงเงาด้วยลายเส้นดินสอ ข.ภาพที่ไม่มีแสงเงา ค.ภาพลายเส้นปากกา ง.ภาพที่ให้แสงเงาด้วยสี				

รายการพิจารณา	ความคิดเห็น ผู้เชี่ยวชาญ			ข้อเสนอแนะ
	+1	0	-1	
33.ทำอย่างไรนักเรียนจึงจะวาดภาพให้ดูมีระยะและความลึกได้อย่างชำนาญ ก.ฝึกฝนการระบายสีเขียน ข.สังเกตจากสิ่งแวดล้อม และหมั่นฝึกฝน ค.ลงแสงเงาตามจินตนาการ ง.พยายามเลียนแบบเพื่อนที่ทำได้ดี				
34.ในการจัดภาพ นักเรียนควรคำนึงถึงข้อใดมากที่สุด ก.วัสดุ อุปกรณ์ ข.ความลึก และความสวยงาม ค.ความสมดุล และเอกภาพในผลงาน ง.ระยะ				
35.จากภาพ นักเรียนคิดว่าควรเติมสิ่งใดเพื่อให้ภาพสมดุล ก.พื้นหลัง ข.รูปร่างรูปทรง ค.มิติ ง.จินตนาการ				
36.ถ้านักเรียนต้องการวาดภาพที่แสดงถึงบรรยากาศยามค่ำคืน นักเรียนจะเลือกใช้สีในข้อใด ก.สีวรรณะเย็น ข.สีวรรณะอุ่น ค.สีวรรณะกลาง ง.สีวรรณะอุ่นและสีวรรณะเย็น				
37.ถ้านักเรียนจะใช้สีวรรณะอุ่นในภาพวาด ภาพนี้น่าจะเกี่ยวข้องกับข้อใดมากที่สุด ก.ทะเลแสนสวย ข.บ้านของฉันคือพระอาทิตย์ ค.ในคืนที่ในตก ง.วันเกิดของฉัน				

รายการพิจารณา	ความคิดเห็น ผู้เชี่ยวชาญ			ข้อเสนอแนะ
	+1	0	-1	
38.การระบายสีวรรณะอุ่นและสีวรรณะเย็น ควรทำสิ่งใดเป็นขั้นตอนแรก ก.ตกแต่งและเก็บรายละเอียดของภาพให้เรียบร้อย ข.เลือกใช้สีอ่อนทั้งภาพ ค.เลือกใช้สีที่ไม่มีน้ำหนักก่อนลงสีที่มีน้ำหนัก ง.เลือกใช้สีที่มีน้ำหนักก่อนลงสีที่ไม่มีน้ำหนัก				
39.ข้อใดไม่ใช่ประโยชน์ของการเปรียบเทียบความคิดความรู้สึกที่ถ่ายทอดผ่านงานทัศนศิลป์ของตนเองและบุคคลอื่น ก.ทำให้เกิดการเรียนรู้ ข.ทำให้ได้ความคิดใหม่ ๆ ค.นำมาปรับปรุงงานของตนเองได้ ง.ทำให้เกิดความขัดแย้ง				
40.ในการวาดภาพใต้ท้องทะเล นักเรียนคิดว่าควรใช้สีวรรณะใดในการระบายสีมากที่สุด ก.สีวรรณะเย็น ข.สีวรรณะอุ่น ค.สีวรรณะเย็นและสีวรรณะอุ่น ง.สีโมโนโครม				

ลงชื่อ.....ผู้เชี่ยวชาญ

(.....)

วัน.....เดือน.....พ.ศ.....

แบบตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือของผู้เชี่ยวชาญแบบประเมินคุณภาพการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ
เรื่ององค์ประกอบศิลป์ โดยใช้กิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหมวกหกใบร่วมกับการวิเคราะห์ทาง
ทัศนศิลป์

คำชี้แจง ขอให้ท่านผู้เชี่ยวชาญได้กรุณาแสดงความคิดเห็นของท่านที่มีต่อแบบประเมิน
คุณภาพการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ โดยใส่เครื่องหมาย $\checkmark$ ลงในช่องความ
คิดเห็นของท่านพร้อมเขียนข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการนำไปพิจารณา
ปรับปรุงต่อไป

เมื่อแน่ใจว่าเหมาะสมและสอดคล้อง ให้คะแนน +1
เมื่อไม่แน่ใจว่าเหมาะสมและสอดคล้อง ให้คะแนน 0
เมื่อแน่ใจว่าไม่เหมาะสมและสอดคล้อง ให้คะแนน -1

ข้อ ที่	รายการพิจารณา	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ			ข้อเสนอแนะ
		+1	0	-1	
1.	ผลงานตรงตามหัวข้อที่กำหนด				
2.	การสร้างสรรค์				
3.	การจัดองค์ประกอบศิลป์				
4.	การส่งงานตรงเวลา				

ลงชื่อ.....ผู้เชี่ยวชาญ

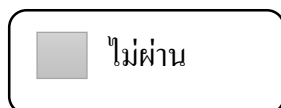
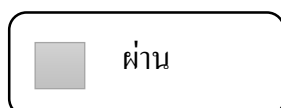
(.....)

วัน.....เดือน.....พ.ศ.....

เกณฑ์การให้คะแนนผลงานศิลปะ

เกณฑ์การประเมิน	น้ำหนักคะแนน	ระดับคุณภาพ			หมายเหตุ
		3	2	1	
1.ผลงานตรงตามหัวข้อที่กำหนด	2		ผลงานตรงตามหัวข้อที่กำหนดให้	ผลงานไม่ตรงตามหัวข้อที่กำหนดให้	
2.การสร้างสรรค์	3	ใช้เทคนิค และรูปแบบผลงานแปลกใหม่ไม่เหมือนใคร มีการใช้ทัศนธาตุ และเทคนิค ในการสร้างภาพหลากหลาย ผลงานมีรายละเอียด และมีความประณีต	ใช้เทคนิคแปลกใหม่ แต่รูปแบบเหมือนกับตัวอย่างหรือผู้อื่น มีการใช้ทัศนธาตุที่หลากหลาย แต่ใช้เทคนิคในการสร้างภาพเพียงอย่างเดียว ผลงานมีรายละเอียด แต่ขาดความประณีต	ใช้เทคนิคและรูปแบบเหมือนกับตัวอย่างหรือผู้อื่น มีการใช้ทัศนธาตุไม่หลากหลาย ใช้เทคนิคในการสร้างภาพ เหมือนกับตัวอย่างหรือผู้อื่น ผลงานไม่มีรายละเอียด และผลงานไม่มีความประณีต	
3.การจัดองค์ประกอบศิลป์	3	มีการใช้ทัศนธาตุต่างๆ ครบถ้วน เหมาะสม และมีการจัดภาพตามหลักองค์ประกอบศิลป์	มีการใช้ทัศนธาตุต่างๆ ครบถ้วน เหมาะสม แต่การจัดภาพขาดเอกภาพ จุดเด่น หรือความกลมกลืน	มีการใช้ทัศนธาตุ แต่การจัดภาพขาดเอกภาพ จุดเด่น หรือความกลมกลืน	
4.การส่งงานตรงเวลา	2		ส่งผลงานภายในวันเวลาที่กำหนด	ส่งงานเลยเวลาที่กำหนด	

คะแนน	ความหมาย
16-20	ดีมาก
11-15	ดี
6-10	พอใช้
ต่ำกว่า 5	ปรับปรุง

หมายเหตุ 11 คะแนนขึ้นไปถือว่าผ่านเกณฑ์การประเมิน

แบบตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือของผู้เชี่ยวชาญ การหาค่าดัชนีความสอดคล้อง
ของแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

คำชี้แจง

ขอให้ท่านผู้เชี่ยวชาญได้กรุณาแสดงความคิดเห็นของท่านที่มีต่อแบบประเมิน
คุณภาพแบบสอบถามความพึงพอใจโดยใส่เครื่องหมาย $\checkmark$ ลงในช่องความ
คิดเห็นของท่านพร้อมเขียนข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการนำไปพิจารณา
ปรับปรุงต่อไป

เมื่อแน่ใจว่าเหมาะสมและสอดคล้อง ให้คะแนน +1
เมื่อไม่แน่ใจว่าเหมาะสมและสอดคล้อง ให้คะแนน 0
เมื่อแน่ใจว่าไม่เหมาะสมและสอดคล้อง ให้คะแนน -1

ลำดับ	ข้อความ	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม
		+1	0	-1	
ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้					
1	เนื้อหาที่เรียนมีความต่อเนื่องและเป็นลำดับขั้นตอน				
2	เวลาที่ใช้ในกิจกรรมมีความเหมาะสม				
3	กิจกรรมการเรียนรู้มีความเหมาะสมกับวัยของนักเรียน				
4	ครูมีการอธิบายแต่ละกิจกรรมอย่างชัดเจน และมีการสรุปอภิปรายระหว่างครูกับนักเรียน				
ด้านบรรยากาศการเรียนการสอน					
5	บรรยากาศในการเรียนมีความสนุกสนานเป็นกันเอง				
6	การจัดกิจกรรมมีความน่าสนใจและไม่น่าเบื่อ				
7	ห้องเรียนเย็นสบาย อากาศถ่ายเท สะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อย				
ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน					
8	ตัวอย่างผลงานในแต่ละกิจกรรมมีความเหมาะสมกับวัยของนักเรียน				
9	วัสดุอุปกรณ์ที่จัดเตรียมมีความครบถ้วนเพียงพอต่อนักเรียน				
ด้านการประเมิน					
10	นักเรียนมีความพึงพอใจกับวิธีการวัดและประเมินผล				

ลงชื่อ.....ผู้เชี่ยวชาญ

(.....)

วัน.....เดือน.....พ.ศ.....

ตารางที่ 10 โครงสร้างการจัดกิจกรรมศิลปะตามแนวคิดมหกหกไปร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์
ระยะเวลาในการทดลอง 7 ครั้ง / 14 ชั่วโมง

ครั้งที่	ทัศนธาตุ	องค์ประกอบศิลป์	ลัทธิ	ภาพที่ใช้ประกอบกิจกรรม
1	จุด	<ul style="list-style-type: none"> ➤ ความหมายและความสำคัญของจุด ➤ จุดในงานทัศนศิลป์ ➤ หลักการจัดภาพ <ul style="list-style-type: none"> ● การสร้างจุดเด่น ● เอกภาพและความกลมกลืน 	เรียวลิสม์	
2	เส้น	<ul style="list-style-type: none"> ➤ ความหมายของเส้น ➤ เส้นในลักษณะต่าง ๆ ➤ เส้นกับความรู้สึก ➤ การใช้เส้นกับน้ำหนักอ่อน-แก่ ➤ หลักการจัดภาพ <ul style="list-style-type: none"> ● การประสานกันของภาพ ● การลวงตา 	เซอร์เรียลลิสม์เด็ก	

ตารางที่ 11 โครงสร้างการจัดกิจกรรมศิลปะตามแนวคิดมหากาพย์ร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์ (ต่อ)

ครั้งที่	ทัศนธาตุ	องค์ประกอบศิลป์	ลัทธิ	ภาพที่ใช้ประกอบกิจกรรม
3	สี, เส้น	<ul style="list-style-type: none"> ➤ วงจรสี ➤ การผสมสี ➤ วรรณะสี : การไล่สีโทนร้อนและสีโทเรียน ➤ สัมผัสอารมณ์ความรู้สึก ➤ หลักการจัดภาพ <ul style="list-style-type: none"> ● บรรยากาศ ● จังหวะกับการเคลื่อนไหว 	โปส-อิมเพรสชันนิสม์	
4	รูปร่างรูปทรง, พื้นที่ว่าง	<ul style="list-style-type: none"> ➤ ความหมายของรูปร่างรูปทรง และพื้นที่ว่าง ➤ ประเภทของรูปร่างและรูปทรง ➤ พื้นที่ว่าง Form & Space ➤ หลักการจัดภาพ <ul style="list-style-type: none"> ● ปริมาตร ● สัดส่วน 	คิวบิสม์	

ตารางที่ 12 โครงสร้างการจัดกิจกรรมศิลปะตามแนวคิดมหากหไพบร้อมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์ (ต่อ)

ครั้งที่	ทัศนธาตุ	องค์ประกอบศิลป์	ลัทธิ	ภาพที่ใช้ประกอบกิจกรรม
5	พื้นผิว	<ul style="list-style-type: none"> ➢ ความหมายของพื้นผิว ➢ ลักษณะของพื้นผิวในธรรมชาติและงานทัศนศิลป์ ➢ การสร้างพื้นผิวในงานทัศนศิลป์ ➢ หลักการจัดการภาพ <ul style="list-style-type: none"> • เอกภาพและความกลมกลืน • ทิศทาง และการสร้างจุดเด่น 	อิมเพรสชันนิสม์	
6	จุด, เส้น, สี, รูปร่าง, รูปทรง, พื้นผิว, น้ำหนัก, พื้นที่ว่าง	<ul style="list-style-type: none"> ➢ การนำทัศนธาตุต่างๆมาใช้ในผลงานอย่างสร้างสรรค์และสวยงาม ➢ การนำหลักการจัดภาพ เช่น เอกภาพ จุดเด่น ดุลยภาพ ความกลมกลืน การเคลื่อนไหว ทิศทาง การวางตา ตัดส่วน ระบาย การเขียนแปลง การลดหลั่น และปริมาตร มาใช้ในการจัดองค์ประกอบศิลป์ ทั้งนี้หลักการจัดภาพจะประกอบด้วยทั้งหมดหรือไมก็ขึ้นอยู่กับผู้สร้างสรรค์ 	อิมเพรสชันนิสม์	

ตารางที่ 13 โครงสร้างการจัดกิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหมวกหกใบร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์ (ต่อ)

ครั้งที่	ทัศนธาตุ	องค์ประกอบศิลป์	ลัทธิ	ภาพที่ใช้ประกอบกิจกรรม
7	จุด, เส้น, สี, รูปร่าง, รูปทรง, พื้นผิว, น้ำหนัก, พื้นที่ว่าง	<ul style="list-style-type: none"> ➤ การนำทัศนธาตุต่างๆมาใช้ในผลงานอย่างสร้างสรรค์ และสวยงาม ➤ การนำหลักการจัดภาพ เช่น เอกภาพ จุดเด่น จุดลึงภาพ ความกลมกลืน การเคลื่อนไหว ทิศทาง การวางตา สัดส่วน ระบาย การเขียนแปลง การลดหลั่น และ ปริมาตร มาใช้ในการจัดองค์ประกอบศิลป์ ทั้งนี้ หลักการจัดภาพจะประกอบด้วยทั้งหมดหรือไม่กี่ขึ้นอยู่กับผู้สร้างสรรค์ 	เรียลลิสติก	

คู่มือสำหรับครูผู้สอน

กิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหมวดหลักไปพร้อมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เรื่ององค์ประกอบศิลป์

โดย

นายอลงกต ยาวีระกาศ

สาขาทัศนศิลป์ศึกษา

คำนำ

กิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหวมกหกไบรวมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เรื่ององค์ประกอบศิลป์ จัดทำขึ้นเพื่อใช้ศึกษาและพัฒนา จากหลักสูตรสถานศึกษา หลักสูตรแกนกลางมุ่งเน้นให้ความรู้และเข้าใจเกี่ยวกับรูปร่าง รูปทรงและทัศนธาตุของสิ่งต่างๆ ในธรรมชาติและงานทัศนศิลป์ มีทักษะพื้นฐานการใช้วัสดุอุปกรณ์ สร้างผลงานเพื่อถ่ายทอดความคิด ความรู้สึก ออกมาเป็นผลงาน มีการส่งเสริมกิจกรรมที่บูรณาการร่วมกับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น และส่งเสริมการเรียนรู้ทัศนศิลป์ในห้องเรียน กิจกรรมศิลปะเล่มนี้จัดทำขึ้นเพื่อใช้เป็นแนวทางสำหรับการประกอบกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาศิลปะ ซึ่งในกิจกรรมศิลปะประกอบด้วย บทบาทของครูและนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมศิลปะ แผนการจัดการเรียนรู้ ใบความรู้ และใบงาน เพื่อส่งเสริมผลการเรียนให้ดีขึ้นและพัฒนาการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

กิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหวมกหกไบรวมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เรื่ององค์ประกอบศิลป์ เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสาระทัศนศิลป์ ในกลุ่มสาระศิลปะ ซึ่ง ประกอบด้วย 7 หน่วยการเรียนรู้ ดังนี้

- หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง จุด
- หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง เส้น
- หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง สี
- หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง รูปร่างรูปทรงและพื้นที่ว่าง
- หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 เรื่อง พื้นผิว
- หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 เรื่อง ทัศนธาตุสร้างงานศิลป์
- หน่วยการเรียนรู้ที่ 7 เรื่อง งานศิลป์สร้างสรรค์

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่ากิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหวมกหกไบรวมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์ จะเป็นประโยชน์ต่อนักเรียนและครูผู้สอน ที่จะสามารถนำไปพัฒนาการจัดการเรียนการสอน และช่วยเพิ่มความสามารถในการสร้างสรรค์ผลงานของนักเรียนให้บรรลุการเรียนรู้ที่คาดหวังของตามหลักสูตรที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อีกทั้งยังสามารถนำไปปรับใช้กับการเรียนการสอนด้านศิลปะที่สูงขึ้นไป และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันต่อไปอีกด้วย

**คำชี้แจงการใช้กิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหมวกหกใบร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์
เรื่ององค์ประกอบศิลป์ สำหรับ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีดังต่อไปนี้**

- 1.ครูผู้สอนอ่านคำชี้แจงเกี่ยวกับรายละเอียดกิจกรรมศิลปะในแต่ละเรื่องให้เข้าใจ
- 2.อ่านและทำความเข้าใจกับลำดับขั้นการเรียนรู้กิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหมวกหกใบ
ร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์และบทบาทหน้าที่ของครูและนักเรียน
- 3.ก่อนดำเนินการจัดกิจกรรมศิลปะในแต่ละเรื่องควรศึกษาแผนการเรียนรู้ในเรื่องนั้นๆ
ก่อน เพื่อเตรียมความพร้อมทางด้านวัสดุ อุปกรณ์ สื่อการเรียนรู้ ใบงาน เพื่อให้การดำเนินจัด
กิจกรรมการเรียนรู้ไปด้วยความสะดวก

4.ดำเนินการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ในแต่ละเรื่อง

5.ประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อชุดกิจกรรม

**กิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหมวกหกใบร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์มีขั้นตอนการจัด
กิจกรรม 4 ขั้นตอน ดังนี้**

- ขั้นที่ 1 เป็นการรับรู้ทางทัศนศิลป์ และแสดงออกทางความคิดตามความรู้สึของตนเอง
- ขั้นที่ 2 ขั้นนี้เป็นขั้นตอนบรรยายหรือพูดถึงข้อมูลในเชิงสามัญ กลวิธี และเรื่องราวของ
ผลงาน โดยเน้นข้อมูลที่เป็นจริง และเป็นที่ยอมรับ
- ขั้นที่ 3 ขั้นวิเคราะห์ จะเป็นการวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อยของผลงาน
- ขั้นที่ 4 ขั้นสุดท้าย เป็นขั้นที่แสดงความคิดเห็นอย่างสร้างสรรค์และอิสระ สามารถนำไป
ต่อยอดทางความคิดในการสร้างสรรค์ผลงานของตนเองต่อไป

คู่มือกิจกรรมสำหรับครูผู้สอน
กิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหมวกหกใบร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เรื่ององค์ประกอบศิลป์

รายการ

หน้า

แผนการจัดกิจกรรมศิลปะ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง จุด	1
ใบงานที่ 1	8
แผนการจัดกิจกรรมศิลปะ หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง เส้น	10
ใบงานที่ 2	17
แผนการจัดกิจกรรมศิลปะ หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง สีและเส้น	19
ใบงานที่ 3	26
แผนการจัดกิจกรรมศิลปะ หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง รูปร่างรูปทรงและพื้นที่ว่าง	28
ใบงานที่ 4	35
แผนการจัดกิจกรรมศิลปะ หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 เรื่อง พื้นผิว	37
ใบงานที่ 5	44
แผนการจัดกิจกรรมศิลปะ หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 เรื่อง ทัศนธาตุสร้างงานศิลป์	46
ใบงานที่ 6	53
แผนการจัดกิจกรรมศิลปะ หน่วยการเรียนรู้ที่ 7 เรื่อง งานศิลป์สร้างสรรค์	55
ใบงานที่ 7	62

แผนการจัดกิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหมวกหกใบร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง จุด

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ รายวิชาทัศนศิลป์ ศ14101 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

ภาคเรียนที่ 1 เวลาเรียน 2 ชั่วโมง ครูผู้สอนอลงกต ยาวิละภาค

มาตรฐานการเรียนรู้

ศ 1.1 สร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ตามจินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์ วิจัยคุณค่างานทัศนศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดต่องานศิลปะอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

ตัวชี้วัด

ศ 1.1 ป.4/1 เปรียบเทียบรูปลักษณะของรูปร่าง รูปทรงในธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และงานทัศนศิลป์

ศ 1.1 ป.4/3 จำแนกทัศนธาตุของสิ่งต่าง ๆ ในธรรมชาติสิ่งแวดล้อมและงานทัศนศิลป์โดยเน้นเรื่องเส้น สี รูปร่าง รูปทรงพื้นผิว และพื้นที่ว่าง

ศ 1.1 ป.4/5 มีทักษะพื้นฐานในการใช้วัสดุ อุปกรณ์สร้างสรรค์งานวาดภาพระบายสี

จุดประสงค์การเรียนรู้

- 1.นักเรียนรู้จักจุดที่ใช้ในงานทัศนศิลป์ได้
- 2.นักเรียนสามารถสร้างสรรค์ชิ้นงานได้อย่างสร้างสรรค์และจินตนาการ
- 3.นักเรียนสามารถนำหลักการจัดภาพมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในงานทัศนศิลป์ได้

สาระการเรียนรู้

- 1.ความหมายและความสำคัญของจุด
- 2.จุดในงานทัศนศิลป์และสิ่งแวดล้อม
- 3.หลักการจัดภาพ

การสร้างจุดเด่นและการเน้น (Dominance&Emphasis) หมายถึง ส่วนสำคัญของภาพ มีความเด่น ชัดเจน สะดุดตาเป็นแห่งแรกของภาพ การกระทำให้สิ่งที่ต้องการเน้นเด่นชัดขึ้น

เอกภาพ (Unity) หมายถึง การประสานกลมกลืนกันของส่วนประกอบของศิลปะ มีความเป็นหนึ่งที่ไม่อาจแบ่งแยกได้ในผลงานศิลปะ เช่น ผลงานจิตรกรรม ประติมากรรม สถาปัตยกรรม ฯลฯ

ความกลมกลืน (Harmony) หมายถึง ความกลมกลืนของส่วนประกอบ หรือรูปร่างรูปทรง ที่มีขนาดเหมือนหรือใกล้เคียงกัน ความกลมกลืนจะทำให้เกิดเอกภาพ

ชิ้นงานหรือภาระงาน

1. ใบงานที่ 1

2. ใบงานกิจกรรมศิลปะปฏิบัติ ชิ้นงานที่ 1

ขั้นตอนกิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 ขั้นรับรู้ทางทัศนศิลป์

ให้นักเรียนดูภาพถ่าย และงานทัศนศิลป์ (5 นาที)

1. จุดของกลุ่มดาวในท้องฟ้า

2. ภาพกลุ่มคน เมื่อมองจากด้านบนจะเห็นเป็นจุด

3. จุดของเต่าทอง

4. จุดของเสือดาว ซึ่งเป็นลวดลายบนผิวหนังของสัตว์

5. จุดจากการสร้างผลงาน

6. จุดที่เกิดจากการสร้างสรรค์ของศิลปิน

❖ จากภาพ ภาพที่ 1 และ 2

เป็นภาพของกลุ่มดาวและภาพถ่ายของคนจำนวนมากในแนวสูง จะเห็นได้ว่าทั้งสองภาพนี้สามารถเป็นจุดได้ ถ้าเรามองสิ่งต่างๆ ในที่สูงหรือไกล เราจะเห็นเป็นจุดเล็กๆ รวมกัน

❖ จากภาพ ภาพที่ 3 และ 4

เป็นจุดที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ ไม่ว่าจะเป็นลายบนตัวเต่าทอง และเสี้ยวดาว

❖ จากภาพ ภาพที่ 5 และ 6

เป็นภาพงานทัศนศิลป์ (งานศิลปะ) ที่มนุษย์สร้างสรรค์ขึ้นมา

ขั้นที่ 2 ขั้นนี้เป็นขั้นตอนบรรยายหรือพูดถึงข้อมูลในเชิงสามัญ กลวิธี และเรื่องราวของผลงาน โดยเน้นข้อมูลที่เป็นจริง และเป็นที่ยอมรับ

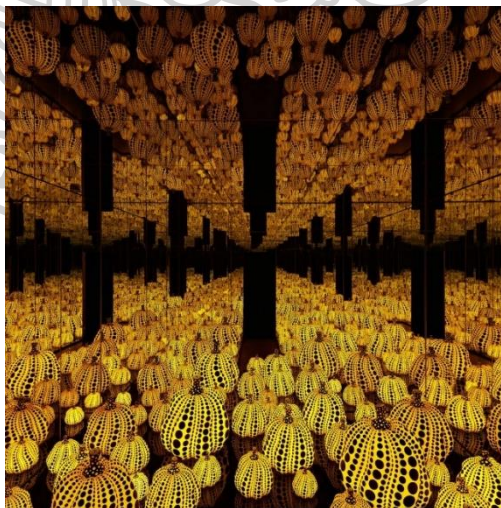
- นำเสนอผ่านพาวเวอร์พอยต์และในใบความรู้ที่ 1 เรื่องจุด
- ให้นักเรียนวิเคราะห์ภาพ ดังต่อไปนี้ พร้อมนำเข้าสู่กิจกรรมศิลปะตามแนวคิด หมวกหกใบร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์ ในขั้นที่ 2 โดยการสนทนากับนักเรียน (10 นาที)

- ภาพนี้นักเรียนเคยเห็นไหม ? เคย ไม่เคย
- ในภาพนักเรียนเห็นอะไรบ้าง ? (ทัศนธาตุ) ดอกไม้ ผลไม้ พักทอง
- นักเรียนเห็นอะไรอีกไหม ลองดูสิ ? (ลองมาเป็นทัศนธาตุ)
รูปร่างทรงของผลไม้ และดอกไม้มีขนาดเล็กใหญ่ต่างกันออกไป , สีของภาพเป็นสีดำเพราะเกิดจากการจุดของปากกาสีดำ
- ภาพนี้เป็นงานประเภทอะไร? จิตรกรรมหรืองานวาด (Painting)
- ภาพนี้มีเทคนิคการระบายสีอย่างไร ? จิตรกรใช้ปากกาหมึกสีดำจุดเรียงต่อกันให้เกิดเป็นภาพอย่างละเอียด และประณีต

- ภาพนี้มีการจัดภาพอย่างไร ? จุดเด่นอยู่ตรงฟักทองขนาดใหญ่ด้านซ้าย สร้างเพื่อเป็นจุดเด่นเพื่อดึงดูดสายตาของผู้ชม
- จุดเด่นคืออะไรนักเรียนรู้ไหม ? ผลไม้ ดอกไม้ และสี
- ภาพนี้ให้ความรู้สึกอย่างไร ? ลองมองภาพนี้ดีๆ
แล้วแต่นักเรียนแต่ละคนจะตอบ (จิตรกรสร้างสรรค์ผลงานโดยการจุดบนกระดาษ ซึ่งสิ่งที่เห็นคือความเหมือนจริงของรูปร่าง รูปทรง ,นำรับประทาน,แสงเงาทำให้ภาพสมจริง)
- นักเรียนรู้จักจิตรกรที่วาดภาพนี้หรือไม่ ? ถ้าเป็นใคร ? เดียวครูจะเล่าให้ฟังสักนิด
ศิลปิน : Casalta Xavier วัย 23 ปี เขาคือคนหนึ่งที่รักในงานศิลปะ และผลงานของเขา ก็เป็นเอกลักษณ์มากๆ เพราะเขาไม่ได้วาดโดยใช้การลากเส้น แต่ใช้จุดเล็กๆ มาประกอบกันให้เป็นภาพ และนี่ก็คืออีกผลงานมาสเตอร์พีซของเขา ชื่อว่า Autumn เขาวาดลงบนกระดาษขนาด 56*56 เซนติเมตร เริ่มวาดมาตั้งแต่วันที่สิ้นปี 2015 ใช้เวลาไปทั้งหมด 370 ชั่วโมงเพื่อให้เสร็จ เขายังคงเอกลักษณ์นั้นก็คือใช้ปากกาขนาด 0.1 มม. ในการแต้มจุดทั้งหมด ประมาณ 7 ล้านจุดได้ ถือเป็นความพยายามที่คุ้มค่ากับคนรักงานศิลปะจริงๆ

(ครูให้ข้อมูลเพิ่มเติม ชื่อภาพ ขนาด เทคนิคการระบายสี เทคนิคสี สร้างขึ้นเมื่อปีอะไร ศิลปินเป็นใคร มาจากไหน)

- ภาพนี้นักเรียนเคยเห็นไหม ? เคย ไม่เคย
- ในภาพนักเรียนเห็นอะไรบ้าง ? (ทัศนธาตุ) ฟักทอง จุด จุดสีเหลือง กระดาษ ห้อง สีดำ
- นักเรียนเห็นอะไรบ้างอีกไหม ลองดูสิ (ลองมาเป็นทัศนธาตุ)

รูปร่างรูปทรงของฟักทอง , วงกลมจากจุด

- ภาพนี้เป็นงานประเภทอะไร ? งานจัดวาง หรือ Installation Art (ประเภทของงานศิลปะที่มีที่ตั้งเฉพาะจุด, เป็นงานสามมิติ ที่ออกแบบเพื่อที่จะแปรสภาพการรับรู้ของสิ่งแวดล้อม)
- ภาพนี้มีเทคนิคอย่างไร ? เป็นงานสื่อผสมโดยใช้เทคนิคหลายอย่าง อาทิเช่น ประติมากรรม วาดเส้น และห้องกระจก
- ภาพนี้มีการจัดภาพอย่างไร ? เป็นงานศิลปะแบบจัดวางซึ่งถ้านักเรียนสังเกต จะเห็นได้ว่าถ้าเรานำสิ่งของวางในห้องกระจก เราจะรู้สึกถึงความไม่สิ้นสุด
- จุดเด่นคืออะไรนักเรียนรู้ไหม ? ฟักทอง ลายจุด และสีเหลืองของฟักทอง
- ภาพนี้ให้ความรู้สึกอย่างไร ? ลองมองภาพนี้ดีๆ
แล้วแต่นักเรียนแต่ละคนจะตอบ (ประติมากรรมฟักทองสีเหลืองลายจุดดำอันเป็นเอกลักษณ์ประจำตัวของยาโยอิ คุซามะ ถูกนำมาจัดวางในห้องกระจกสะท้อนเงาที่เรียกว่า Infinity Mirror Room ที่สะท้อนเงาให้เราเห็นรูปฟักทองแบบไม่รู้จบ เปรียบเสมือนจักรวาลแห่งฟักทอง)
- นักเรียนรู้จักจิตรกรที่วาดภาพนี้หรือไม่ ? ถ้าเป็นใคร ? เดียวครูจะเล่าให้ฟังสักนิด
ศิลปิน : 1. Yayoi Kusama เธอเกิดที่เมืองมัตสึโมโตะ จังหวัดนางาโนะ ประเทศญี่ปุ่น เมื่อวันที่ 22 มีนาคม 1929 (ปัจจุบันอายุ 88 ปี) จบการศึกษาด้านศิลปะจาก the Kyot
2. Yayoi Kusama เป็นเจ้าแม่ศิลปะแนวป๊อปอาร์ตสุดเฟมินิสต์ และศิลปินอวองต์-การ์ดแถวหน้าของญี่ปุ่น โดยสร้างชื่อเสียงโด่งดังจากลวดลายจุดสารพัดจินตนาการ
3. รู้หรือไม่ว่า Yayoi Kusama เป็นคนที่ทำให้ลายจุด “ดอตส์ อินฟินิตี้” ฮิตไปทั่วโลก หลังเธอได้จับมือกับค่ายแบรินด์เนมฝรั่งเศส “หลุยส์ วิตตอง”
4. ในช่วงต้นทศวรรษ 1960 Yayoi Kusama โด่งดังสุดๆ จากการเป็นผู้นำสร้างสรรค์ผลงานบอดี้เพนต์บนเรือนร่างเปลือยเปล่า โดยมีลายจุดสีส้มจัดจ้าน ซึ่งคุณป้าขนานนามให้ว่า “อินฟินิตี้ เน็ตส์” เป็นซิกเนเจอร์ประจำตัว
5. ในช่วงต้นทศวรรษ 1970 คุณป้าลายจุด ตัดสินใจหันหลังให้แสงสีเสียงของนิวยอร์ก เดินทางกลับประเทศญี่ปุ่น เพื่อรักษาอาการป่วยทางประสาทอย่างรุนแรง คุณป้าต้องใช้ชีวิตที่เหลืออยู่ในโรงพยาบาลบ้า แต่ถึงอย่างไรก็ไม่ได้เป็นอุปสรรคใดๆ ต่อการสร้างสรรค์ศิลปะของเธอเลย

6. ถ้าสุด Yayoi Kusama ได้จัดงานแสดงที่ประเทศสิงคโปร์ ซึ่งมีผลงานมากกว่า 120 ผลงานด้วยกัน โดยใช้ชื่อว่า ‘Life Is the Heart of a Rainbow’ (ครูให้ข้อมูลเพิ่มเติม ชื่อภาพ ขนาด เทคนิคการระบายสี เทคนิคสี สร้างขึ้นเมื่อปีอะไร ศิลปินเป็นใคร มาจากไหน)

ขั้นที่ 3 ขั้นวิเคราะห์ จะเป็นการวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อย (15 นาที)

➤ ให้นักเรียนลงมือทำใบงานที่ 7 เป็นการวิเคราะห์ในขั้นที่ 3

ใช้ในการวิเคราะห์จุดเด่น คุณค่า ประโยชน์ เป็นต้น เมื่อทำใบงาน

ใช้ในการวิเคราะห์จุดด้อย ข้อเสีย ข้อบกพร่อง ข้อเสนอแนะ เป็นต้น เมื่อทำใบงาน

ใช้ในการสรุปข้อมูลหรือผลลัพธ์ที่ได้แล้วบันทึกลงในใบงานที่กำหนดให้

ขั้นที่ 4.ขั้นสุดท้าย เป็นขั้นที่แสดงความคิดเห็นอย่างสร้างสรรค์และอิสระ สามารถนำไปต่อยอดทางความคิดในการสร้างสรรค์ผลงานของตนเองต่อไป (นำเข้าสู่กิจกรรมศิลปะปฏิบัติ 1 ชม 20 นาที)

กิจกรรมศิลปะปฏิบัติ

- ให้นักเรียนสร้างสรรค์ชิ้นงานในหัวข้อ “จุด” โดยใช้ทัศนธาตุ จุด มาสร้างสรรค์จัดวางให้เหมาะสมและสวยงาม คนละ 1 ภาพ และตั้งชื่อภาพ แล้วนำผลงานแสดงบริเวณป้ายนิเทศในชั้นเรียน
- ให้นักเรียนทำใบงานกิจกรรมศิลปะปฏิบัติ

สรุปกิจกรรมที่ 1 และนำเสนอผลงานสร้างสรรค์ของนักเรียน เพื่อนำข้อมูลไปปรับปรุงแก้ไข พัฒนาต่อยอดในงานชิ้นต่อไป (10 นาที)

สื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้

- 1.ใบความรู้ที่ 1 เรื่องจุด
- 2.แพรวเวอร์พอยต์นำเสนอ
- 3.ใบงานที่ 1 วิเคราะห์ภาพ
- 4.ชิ้นงานที่ 1 เรื่อง จุด

วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในกิจกรรม

- 1.กระดาษ 100 ปอนด์
- 2.สีไม้ และสีเมจิก
- 3.ดินสอ ยางลบ

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

หลักฐาน/ผลการปฏิบัติ	วิธีการประเมิน	เครื่องมือ	เกณฑ์การประเมิน
ชิ้นงานที่ 1 เรื่อง จุด	ประเมินจากการ สร้างสรรค์ผลงาน และกิจกรรมที่ นักเรียนปฏิบัติ	ผลงานของนักเรียน	16-20 ดีมาก 11-15 ดี 6-10 พอใช้ ต่ำกว่า 5 ปรับปรุง หมายเหตุ 11 คะแนน ขึ้นไปถือว่าผ่าน เกณฑ์การประเมิน

ชื่อ ..... นามสกุล ..... ชั้น .....

ใบงานที่ ๖ เรื่อง สุข

คำชี้แจง . ให้นักเรียนวาดภาพระบายสีตามหัวข้อต่อไปนี้

ชื่อของงาน.....
 นามสกุลของงาน.....
 เทคนิคที่ใช้ในการสร้างผลงาน.....
 วัตถุประสงค์ของงานชิ้นนี้.....
 .....
 .....
 .....
 การวัดผลที่ได้จากผลงานชิ้นนี้เป็นแบบใด.....
 .....
 .....

บุคคล ที่ควรทำ บำรุง โภชนา

.....

.....

.....

.....

บุคคล ที่ควรหลีกเลี่ยง

.....

.....

.....

.....

สถานที่ ที่ควรปฏิบัติตน อย่างไร

.....

.....

.....

สถานที่ ที่ไม่ควรปฏิบัติตน อย่างไร

.....

.....

.....

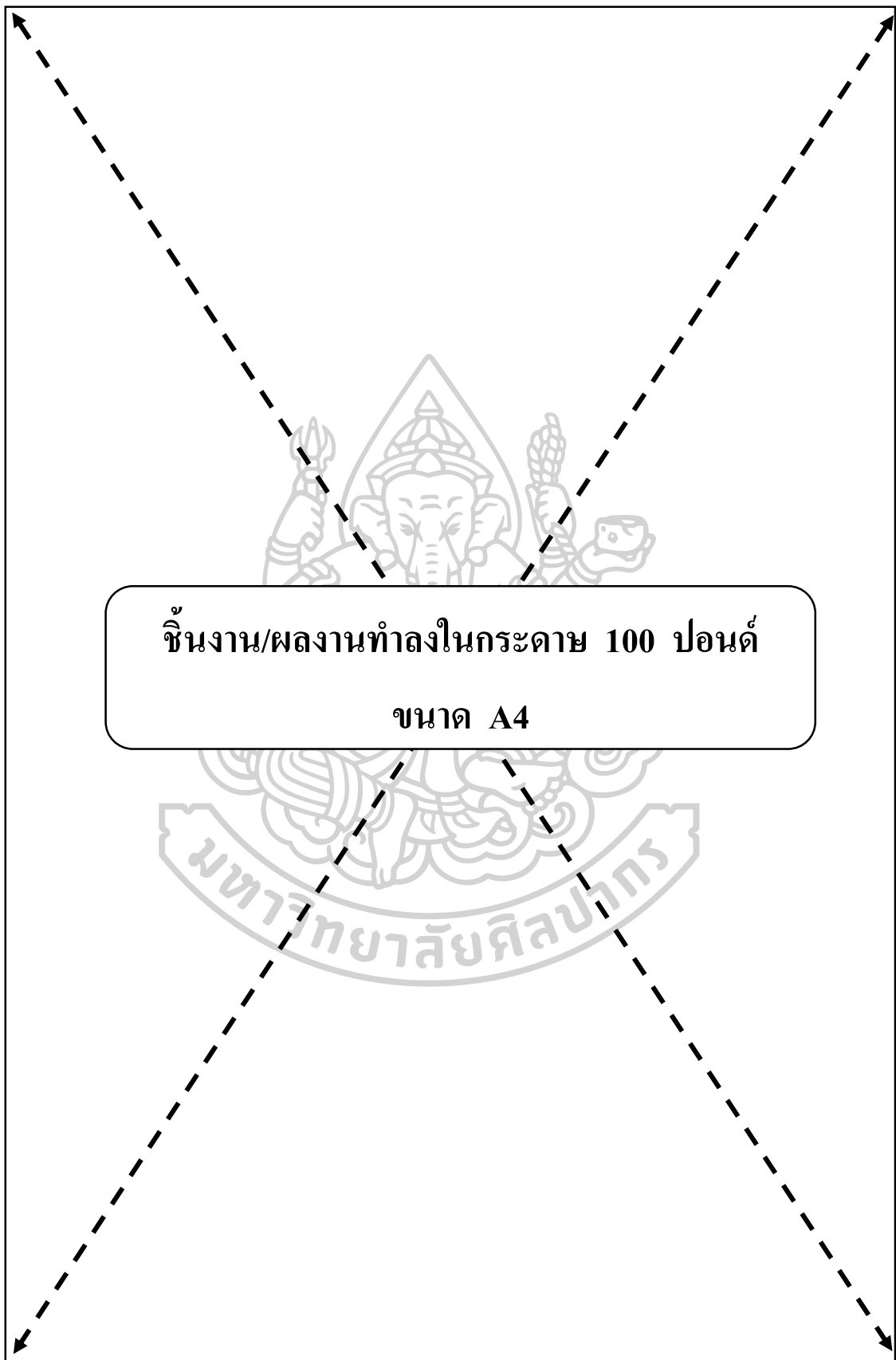
ทัศนคติของบุคคลที่ไม่ควรปฏิบัติตน อย่างไร

.....

.....

.....

แผนการจัดกิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหมวกหกใบร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง เส้น

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ รายวิชาทัศนศิลป์ ศ14101 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

ภาคเรียนที่ 1 เวลาเรียน 2 ชั่วโมง ครูผู้สอนอลงกต ยาวิละกาศ

มาตรฐานการเรียนรู้

ศ 1.1 สร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ตามจินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์ วิจัยคุณค่างานทัศนศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดต่องานศิลปะอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

ตัวชี้วัด

ศ 1.1 ป.4/1 เปรียบเทียบรูปลักษณะของรูปร่าง รูปทรงในธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และงานทัศนศิลป์

ศ 1.1 ป.4/3 จำแนกทัศนธาตุของสิ่งต่าง ๆ ในธรรมชาติสิ่งแวดล้อมและงานทัศนศิลป์โดยเน้นเรื่องเส้น สี รูปร่าง รูปทรงพื้นผิว และพื้นที่ว่าง

ศ 1.1 ป.4/6 บรรยายลักษณะของภาพโดยเน้น เรื่องการจัดระยะ ความลึก น้ำหนักและแสงเงาในภาพ

จุดประสงค์การเรียนรู้

- 1.นักเรียนรู้จักเส้นที่ใช้ในงานทัศนศิลป์ได้
- 2.นักเรียนสามารถสร้างสรรค์ชิ้นงานได้อย่างสร้างสรรค์และจินตนาการ
- 3.นักเรียนสามารถนำหลักการจัดภาพมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในงานทัศนศิลป์ได้

สาระการเรียนรู้

- 1.ความหมายของเส้น
- 2.เส้นในลักษณะต่าง ๆ
- 3.เส้นกับความรู้สึก
- 4.หลักการจัดภาพ

การประสานกันของภาพ

การลวงตา

ชิ้นงานหรือภาระงาน

- 1.ใบงานที่ 2
- 2.ใบงานกิจกรรมศิลปะปฏิบัติ ชิ้นงานที่ 2

ขั้นตอนกิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 ขั้นรับรู้ทางทัศนศิลป์

ให้นักเรียนดูภาพถ่าย และงานทัศนศิลป์ (5 นาที)

ภาพถ่ายวัด

ภาพงานทัศนศิลป์

ภาพถ่ายวัดร่องขุ่น จ.เชียงราย

ภาพวาดลายรูปผู้หญิง

ภาพที่ 1 เป็นภาพถ่าย

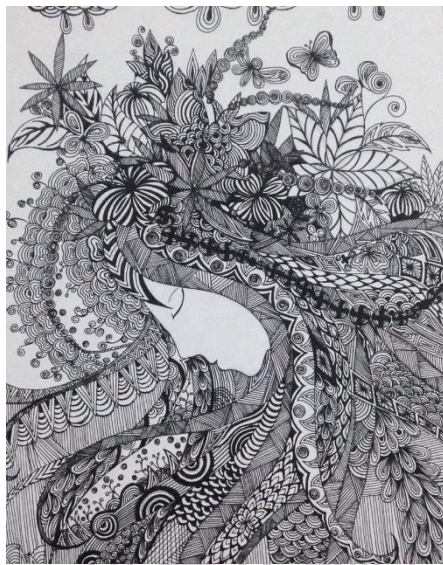
ภาพนี้คือภาพอะไร ?

นักเรียนเห็นอะไรในภาพบ้าง ?

ในภาพนี้เป็นภาพถ่าย วัดร่องขุ่น จ.เชียงราย

- เส้น ที่เกิดจากการผสมกันวัด วิหาร ลิ่งแควดล้อม เกิดเป็นเส้นต่าง ๆ ที่สายตามองเห็น คือ เส้นตรง เส้นโค้ง เส้นประ เส้นหยัก เส้นอิสระ
- เส้น สามารถทำได้หลายหน้าที่ เช่น เส้นสร้างรูปร่างและรูปทรง เส้นแสดงความหนาบาง เส้นแบ่งพื้นที่ เส้นแสดงแสงเงา เส้นแสดงความเคลื่อนไหว และเส้นชี้นำสายตา

ภาพที่ 2 เป็นภาพถ่าย

ภาพนี้คือภาพอะไร ?

นักเรียนเห็นอะไรในภาพบ้าง ?

ในภาพเป็นภาพวาดเส้นจากปากกา รูปผู้หญิง

- เส้น เกิดจากการนำจุนาเรียงต่อกันให้เกิดเป็นเส้นต่าง ๆ
- สี เป็นสีจากปากกามีสีดำ
- น้ำหนักอ่อน-แก่ เกิดจากการเขียน กดน้ำหนักของปากกา และความหนาของเส้น ซึ่งความอ่อนแก่สามารถสร้างอารมณ์ความรู้สึกเบา สบาย สงบนิ่งได้
- รูปร่างรูปทรง เป็นรูปผู้หญิง
- ภาพนี้เป็นภาพวาดที่ใช้จินตนาการสร้างสรรค์โดยจะสังเกตได้จากเส้นผมแล้วไม่เหมือนจริง เป็นเป็นลวดลายใบไม้ ฝักเลื้อย ลายเส้นโค้ง เส้นประ เส้นตรง เส้น

ขั้นที่ 2 ขั้นนี้เป็นขั้นตอนบรรยายหรือพูดถึงข้อมูลในเชิงสามัญ กลวิธี และเรื่องราวของผลงาน โดยเน้นข้อมูลที่แท้จริง และเป็นที่ยอมรับ

- นำเสนอผ่านเพาเวอร์พอยต์และในใบความรู้ที่ 2 เรื่องเส้น

- ให้นักเรียนวิเคราะห์ภาพ ดังต่อไปนี้ พร้อมนำเข้าสู่กิจกรรมศิลปะตามแนวคิด หมวกหกใบร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์ ในขั้นที่ 2 โดยการสนทนากับ นักเรียน (10 นาที)

- ภาพนี้นักเรียนเคยเห็นไหม? เคย ไม่เคย
- ในภาพนักเรียนเห็นอะไรบ้าง? (ทัศนธาตุ) บ้านเรือนทรงไทย บ้านเรือนทรงลานนา ต้นไม้
- นักเรียนเห็นอะไรอีกไหม ลองดูสิ (ลองมาเป็นทัศนธาตุ) เส้นต่าง ๆ เช่น เส้นตรง เส้นประ เส้นโค้ง, รูปร่างรูปทรงของบ้าน, สีดำของเส้นปากกาคำ
- ภาพนี้เป็นงานประเภทอะไร? จิตรกรรมหรืองานวาด (Painting) สีอะคริลิกบนผ้าใบ
- ภาพนี้มีเทคนิคการระบายสีอย่างไร? จิตรกรใช้พู่กันบรรจงเขียนรูปร่างอย่างละเอียดและประณีต
- ภาพนี้มีการจัดภาพอย่างไร? สร้างจุดเด่นให้อยู่ตรงกลางขนาดใหญ่เพื่อดึงดูดสายตา
- จุดเด่นคืออะไรนักเรียนรู้ไหม? บ้าน
- ภาพนี้ให้ความรู้สึกอย่างไร? ลองมองภาพนี้ดีๆสิ
แล้วแต่นักเรียนแต่ละคนจะตอบ (จิตรกรสร้างสรรค์ผลงานโดยการเขียนภาพโดยใช้สีอะคริลิกวาดเป็นเส้นอย่างละเอียด ประณีต และสีดำของสีอะคริลิกทำให้ภาพดูแก่นิ่งถึงอดีต)
- นักเรียนรู้จักจิตรกรที่วาดภาพนี้หรือไม่? ถ้าเป็นใคร? เดี่ยวครูจะเล่าให้ฟังสักนิด

ศิลปิน : วุฒิชัย บุศสยา ชื่อผลงาน เอือนแม่อุ้ยตูด เทคนิค สีอะครีลิคบนผ้าใบ
ขนาด 250 x 150 ซม. (ครูให้ข้อมูลเพิ่มเติม ชื่อภาพ ขนาด เทคนิคการระบายสี
เทคนิคสี สร้างขึ้นเมื่อปีอะไร ศิลปินเป็นใคร มาจากไหน)

- ภาพนี้นักเรียนเคยเห็นไหม? เคย ไม่เคย
- ในภาพนักเรียนเห็นอะไรบ้าง? (ทัศนธาตุ) คนกำลังเกี่ยวข้าว, ชวนาเกี่ยวข้าว, ข้าว
- นักเรียนเห็นอะไรอีกไหม ลองดูสี (ลองมาเป็นทัศนธาตุ) เส้นของต้นข้าว คน , สีต่างๆ เช่น สีเหลือง สีเขียว สีฟ้า สีน้ำเงิน เป็นต้น
- ภาพนี้เป็นงานประเภทอะไร? งานเขียนปักเส้นด้าย
- ภาพนี้มีเทคนิคอย่างไร? เป็นงานเขียนปักเส้นด้าย ศิลปินปักเส้นด้ายอย่างละเอียดละไม สวยงาม ผ่านเรื่องราวของชวนากำลังลงแขก
- ภาพนี้มีการจัดภาพอย่างไร? สร้างจุดเด่นให้อยู่ตรงกลางภาพ และสีของภาพนั้นเป็นจุดดึงดูดสายตาได้อีกทาง
- จุดเด่นคืออะไรนักเรียนรู้ไหม? คนกำลังลงแขกและสีเหลืองของรวงข้าว
- ภาพนี้ให้ความรู้สึกอย่างไร? ลองมองภาพนี้ดีๆสิ

แล้วแต่นักเรียนแต่ละคนจะตอบ (จากภาพเป็นภาพชวนากำลังลงแขกเกี่ยวข้าว
อย่างเห็นเด่นเห็นชัด และจะเห็นความสามัคคีกันในชุมชน เพราะการลงแขกเกี่ยว
ข้าวในแต่ละครั้งไม่จำเป็นต้องจ้างผู้คน แต่เป็นการเอามือ หรือภาษาไทยเรียกว่า
การผลัดเปลี่ยนช่วยกันเกี่ยวข้าวแทนการจ้างงาน)

- นักเรียนรู้จักจิตรกรที่วาดภาพนี้หรือไม่ ? คำเป็นใคร ? เดียวครูจะเล่าให้ฟังสักนิด
ศิลปิน : ภาพชิ้นนี้ได้รับรางวัลชนะเลิศ ศิลปกรรมช่างเผือก ครั้งที่ 7 นางสาวนิล
ยา บรรดาศักดิ์ ชื่อผลงาน ลงแขก, เย็บปักเส็นด้าย, 140 x 200 ซม.(ครูให้ข้อมูล
เพิ่มเติม ชื่อภาพ ขนาด เทคนิคการระบายสี เทคนิคสี สร้างขึ้นเมื่อปีอะไร ศิลปิน
เป็นใคร มาจากไหน)

ขั้นที่ 3 ขั้นวิเคราะห์ จะเป็นการวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อย (15 นาที)

- ให้นักเรียนลงมือทำใบงานที่ 2 เป็นการวิเคราะห์ในขั้นที่ 3

ใช้ในการวิเคราะห์จุดเด่น คุณค่า ประโยชน์ เป็นต้น เมื่อทำใบงาน

ใช้ในการวิเคราะห์จุดด้อย ข้อเสีย ข้อบกพร่อง ข้อเสนอแนะ เป็นต้น เมื่อทำใบงาน

ใช้ในการสรุปข้อมูลหรือผลลัพธ์ที่ได้แล้วบันทึกลงในใบงานที่กำหนดให้

ขั้นที่ 4.ขั้นสุดท้าย เป็นขั้นที่แสดงความคิดเห็นอย่างสร้างสรรค์และอิสระ สามารถนำไป
ต่อยอดทางความคิดในการสร้างสรรค์ผลงานของตนเองต่อไป (นำเข้าสู่กิจกรรมศิลปะปฏิบัติ 1
ชม 20 นาที)

กิจกรรมศิลปะปฏิบัติ

➤ ให้นักเรียนสร้างสรรค์ชิ้นงานในหัวข้อ “เส้น” โดยใช้ทัศนธาตุ เส้น มา
สร้างสรรค์จัดวางให้เหมาะสมและสวยงาม คนละ 1 ภาพ และตั้งชื่อภาพ แล้วนำผลงานแสดง
บริเวณป้ายนิเทศในชั้นเรียน

- ให้นักเรียนทำใบงานกิจกรรมศิลปะปฏิบัติ

สรุปกิจกรรมที่ 2 และนำเสนอผลงานสร้างสรรค์ของนักเรียน เพื่อนำข้อมูลไปปรับปรุง
แก้ไข พัฒนาต่อยอดในงานชิ้นต่อไป (10 นาที)

สื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้

1. ใบความรู้ที่ 2 เรื่องเส้น
2. เพาเวอร์พอยต์นำเสนอ
3. ใบงานที่ 2 วิเคราะห์ภาพ
4. ชิ้นงานที่ 2 เรื่อง เส้น

วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในกิจกรรม

- 1.กระดาษ 100 ปอนด์
- 2.สีไม้ และสีเมจิก
- 3.ดินสอ ยางลบ

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

หลักฐาน/ผลการปฏิบัติ	วิธีการประเมิน	เครื่องมือ	เกณฑ์การประเมิน
ชิ้นงานที่ 2 เรื่อง เส้น	ประเมินจากการ สร้างสรรค์ผลงาน และกิจกรรมที่ นักเรียนปฏิบัติ	ผลงานของนักเรียน	16-20 ดีมาก 11-15 ดี 6-10 พอใช้ ต่ำกว่า 5 ปรับปรุง หมายเหตุ 11 คะแนน ขึ้นไปถือว่าผ่าน เกณฑ์การประเมิน

ชื่อ ..... นามสกุล ..... ชั้น ..... สถานที่ .....

ใบงานที่ ๖ เรื่อง เสน

คำชี้แจง - ให้นักเรียนวิเคราะห์ภาพ เสนต่อไปนี้

ชื่อผลงาน.....

วัตถุประสงค์ของงาน.....

เทคนิควิธีการสร้างผลงาน.....

วิชาที่นำไปงานชิ้นนี้.....

การคิดองค์ประกอบศิลป์ในงานเอน.....

รูปร่าง รูปท่า หน้าเอน

.....

.....

.....

.....

รูปร่าง ขนหน้า

.....

.....

.....

.....

ลักษณะสีหน้าเอนเอนใด :

.....

.....

.....

ลักษณะสีตาเอนเอนใด :

.....

.....

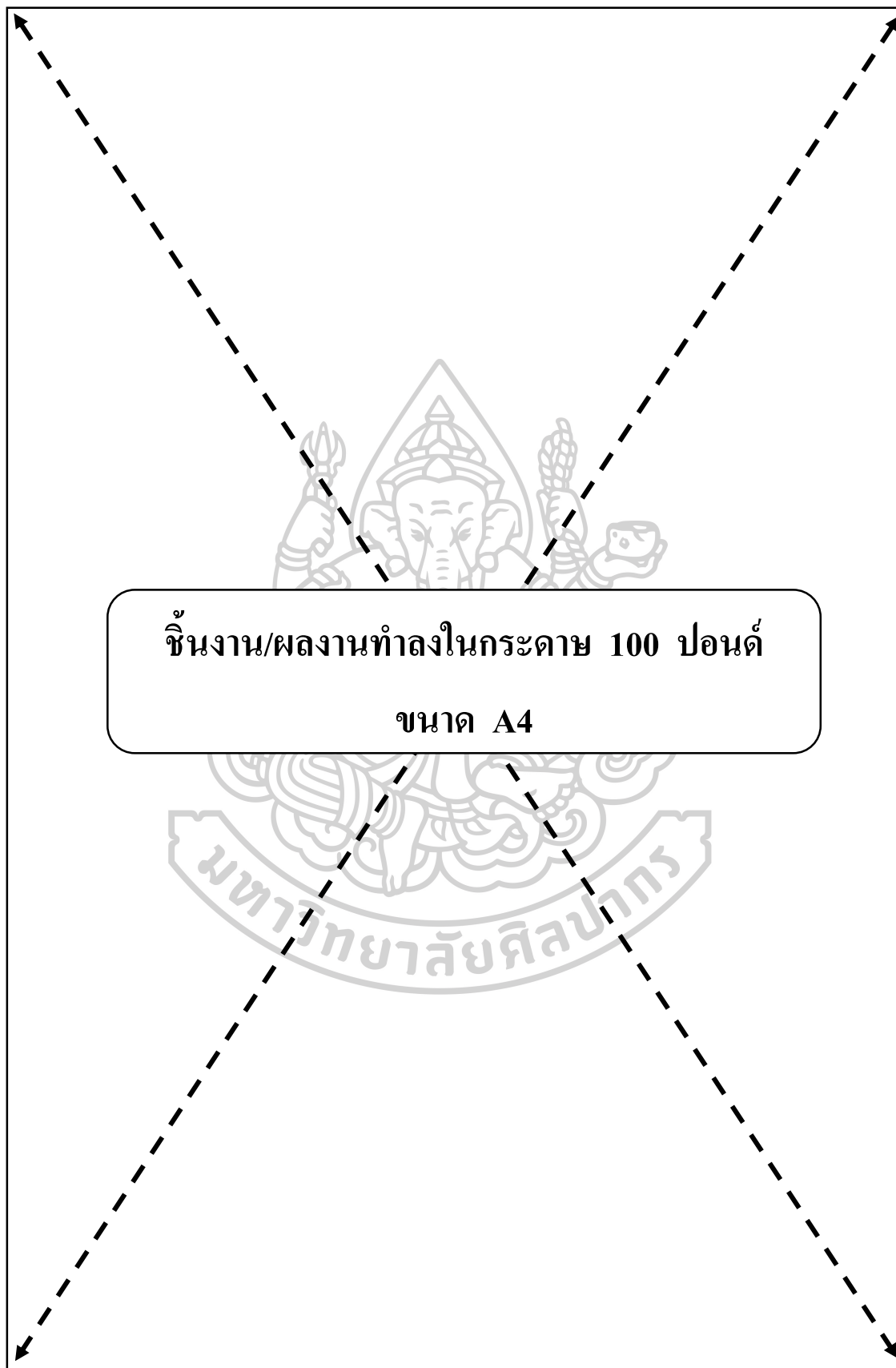
.....

นักเขียนผลงานเอนเอนใด :

.....

.....

.....

ตารางที่ 14 ผลจากแบบสอบถามแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

ข้อ ที่	ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอน			ผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจารณ์			ข้อสรุป
	ศิลปะ	ศิลปะ	ศิลปะ	ศิลปะ	ศิลปะ	ศิลปะ	
	อ.ประติมา รัตนบุรณ ตระกูล	อ.ทิพยภ มล เหมาะสม	อาจารย์ พลับ บุญ สวน	รศ. พีระพงษ์ กุลพิศาล	ผศ.จักร พงษ์ แพทย์หลัก ฟ้า	ผศ.ดร. อภิชาติ พล ประเสริฐ	
1.	ใน ระดับประถม ศึกษาควรให้ ผู้เรียนได้ เรียนรู้เกี่ยวกับ ทัศนธาตุและ องค์ประกอบ ศิลป์เพื่อเป็น พื้นฐานใน การ สร้างสรรค์ ผลงานศิลปะ รวมทั้งการใช้ วัสดุอุปกรณ์ ต่างๆอย่าง ถูกต้อง เหมาะสมและ มีความ หลากหลายใน การเลือกใช้ วัสดุอุปกรณ์ ต่างๆ	วัดความรู้ ความเข้าใจ ในเนื้อหาที่ สอน วัดทักษะ ทางด้าน กระบวนการ ทำงาน ความคิด สร้างสรรค์ , ทัศนคติ ความ รับฝิตชอบ การเตรียม ของ การส่ง งาน	ใช้ กระบวนการ สร้างงาน ทัศนศิลป์ ประยุกต์ใช้ สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ และ เทคโนโลยีได้ อย่าง เหมาะสมและ มีความ รับฝิตชอบ แสดงออกถึง ความรู้สึกลง การรับรู้ความ งาม จาก ประสบการณ์ จินตนาการ โดยใช้หลัก และความงาม ของศิลปะ ตามความ ถนัดและ ความสนใจ	ทัศนธาตุ และ องค์ประกอบ ศิลป์ พื้นฐาน การใช้วัสดุ อุปกรณ์ต่างๆ ในงานศิลปะ	1)นักเรียน และเข้าใจทัศน ธาตุและ องค์ประกอบ ศิลป์ 2)นัก เรียนรู้และ เข้าใจลัทธิทาง ศิลปะและ ศิลปะสมัยใหม่ 3)นักเรียน วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์ เกี่ยวกับศิลปะ ได้ 4)นักเรียน ประยุกต์ใช้ ความรู้เพื่อ สร้างสรรค์ ผลงานศิลปะ ได้	การจัด กิจกรรมที่ เหมาะสมกับ วัยและ พัฒนาการ มี อิสระในการ คิด สร้างสรรค์ นักเรียนได้ ใช้ความคิด อย่างเต็มที่ รู้จักเลือก คิด ตัดสินใจ และสื่อสาร ในรูปแบบที่ ต้องการ	ใน ระดับประถม ศึกษาควรได้ เรียนรู้ เกี่ยวกับทัศน ธาตุและ องค์ประกอบ ศิลป์ตาม ความถนัด ใช้ กระบวนการ สร้างงาน ประยุกต์ใช้ สื่อ วัสดุ อุปกรณ์อย่าง เหมาะสม และให้ สร้างสรรค์ ชิ้นงานตาม ความถนัด กิจกรรมมี ความ สนุกสนาน และอิสระทาง ความคิด

ตารางที่ 14 ผลจากแบบสอบถามแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง(ต่อ)

ข้อ ที่	ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอน			ผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจารณ์			ข้อสรุป
	ศิลปะ	ศิลปะ	ศิลปะ	ศิลปะ	ศิลปะ	ศิลปะ	
	อ.ประติมา รัชนีบุรณ์ ตระกูล	อ.ทิพยภ มล เหมาะสม	อาจารย์ พลั บญญสวน	รศ. พีระพงษ์ กุลพิศาล	ผศ.จักร พงษ์ แพทย์หลัก ฟ้า	ผศ.ดร. อภิชาติ พล ประเสริฐ	
2.	ควรมีกิจกรรม ที่ฝึกให้ผู้เรียน ได้คิด สร้างสรรค์ใน การสร้าง ผลงานที่ เกี่ยวข้องกับ การใช้หลัก องค์ประกอบ ศิลป์ ที่จะ นำไปสู่การ คิด วิจารณ์ ในการ สังเคราะห์ งานศิลปะ	กิจกรรมควร สร้างให้ ผู้เรียนเกิด ความคิด จินตนาการ	กิจกรรมควร มีลักษณะให้ เด็กฝึก ความคิด สร้างสรรค์ เน้นการ ปฏิบัติงาน จริง และใช้ วัสดุอุปกรณ์ หลากหลาย ในการเรียนรู้	ควรมี กิจกรรมที่ สร้างสรรค์ สนุกสนาน ทั้งภาคทฤษฎี และการ ปฏิบัติ เพื่อ นำไปสู่ กระบวนการ คิด และ สร้างสรรค์ ผลงาน	1)ทัศนธาตุ 2) องค์ประกอบ ศิลป์ 3)ลัทธิ ทางศิลปะและ ศิลปะ สมัยใหม่ 4) สุนทรียะใน งานศิลปะ 5) บริบททาง สังคม วัฒนธรรมที่ เกี่ยวข้องกับ การ สร้างสรรค์ ผลงาน 6)การ สร้างสรรค์ ผลงาน	กิจกรรมควรมี การแสดงออก ทางด้าน ความคิดเห็น ต่อผลงานทาง ศิลปะที่ศิลปิน สร้างสรรค์ขึ้น ไว้ตาม หลักเกณฑ์ และหลักการ ของศิลปะ	กิจกรรมควร ฝึกให้ผู้เรียน เกิดความคิด สร้างสรรค์ จินตนาการ และ สอดแทรก ทฤษฎี และ การปฏิบัติ
3.	เป็นการ ซักถามพูดคุย มีตัวอย่าง ประกอบ เพื่อให้ผู้เรียน เห็นและเกิด ความเข้าใจ หรือใช้เกมใน การนำเข้าสู่ บทเรียน	ควรมีความ เกี่ยวข้องกัน กับเรื่องที่ กำลังจะสอน	สร้างความ น่าสนใจ เช่น สื่อมีเดีย วิดีโอผลงาน จริง หรือ ภาพถ่าย เพื่อ กระตุ้นให้ นักเรียน สนใจ	ชั้นนำ ชั้น สอน ควรใช้ ภาพเดียวกัน เพื่อทำให้การ เรียนรู้ของ นักเรียน ต่อเนื่อง	ควรให้ผู้เรียน มีส่วนร่วม หรือดึง ประสบการณ์ เดิมของผู้เรียน มาเกี่ยวข้อง หรือการใช้สื่อ สร้างแรง บันดาลใจ	สาธิต ทดลอง เพื่อนำเข้าสู่ เรื่องที่จะสอน เล่า ประสบการณ์ แลกเปลี่ยน แล้วนำมา ทำงานศิลปะ	เป็นการ ซักถาม พูดคุย หรือใช้สื่อ มีเดีย เล่า ประสบการณ์ แลกเปลี่ยน แล้วนำมา ทำงานศิลปะ เพื่อกระตุ้น ความ

ตารางที่ 14 ผลจากแบบสอบถามแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง(ต่อ)

ข้อ ที่	ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอน			ผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจารณ์			ข้อสรุป
	ศิลปะ	ศิลปะ	ศิลปะ	ศิลปะ	ศิลปะ	ศิลปะ	
	อ.ประติ มา รัชย บุรณ์ ตระกูล	อ.ทิพยก มล เหมาะสม	อาจารย์ พลับ บุญ สวน	รศ. พีระพงษ์ กุลพิศาล	ผศ.จักร พงษ์ แพทย์ หลักฟ้า	ผศ.ดร. อภิชาติ พล ประเสริฐ	
	กระตุ้นความ น่าสนใจได้				การใช้ปัญหา เป็นตัวตั้ง		น่าสนใจให้ ผู้เรียน ชื่นนำ ขึ้นสอน ควร ใช้ภาพ เดียวกัน
4.	เป็นประเด็น ที่น่าสนใจที่ ผู้เรียนกำลัง ให้ความสนใจ ใน ขณะนั้น จะ ทำให้ผู้เรียน เกิดความคิด จินตนาการ เพื่อ สร้างสรรค์ ผลงานได้	กระตุ้น ความสามารถ ของนักเรียนแต่ ต้องให้ เหมาะสมกับ วัย	ประเด็นที่ทํา ทนาย ความสามารถ และเหมาะสม กับวัย	เป็นประเด็น ที่น่าสนใจ เหมาะสมกับ วัย	สัมพันธ์กับ ความรู้ และ ประสบการณ์ที่ ผู้เรียน ได้รับความ รู้ และควร เน้นให้ผู้เรียน ประยุกต์ความรู้ ไปใช้ในการ สร้างสรรค์ ผลงาน	สร้างความ สนใจให้กับ นักเรียน และกิจกรรม ควรมีหลาย ชนิดให้ นักเรียนได้ เรียนรู้ อาทิ งานวาด งาน ปั้น งานพิมพ์ งานปะติด งานสื่อผสม	เป็นแนวคิด ในการ สร้างสรรค์ จากแรง บันดาลใจสู่ การ สร้างสรรค์ ชิ้นงานและ เป็นประเด็น ที่นักเรียน สนใจ ทําทนาย เหมาะสม
5.	ทัศนธาตุ องค์ประกอบ ศิลป์ ความคิด สร้างสรรค์ กิจกรรมที่ น่าสนใจ(การ สร้างสรรค์ ผลงาน)	องค์ประกอบ ศิลป์,ขั้นตอน การทำงานใน แต่ละหัวข้อ ,ทัศนธาตุ	ทัศนธาตุ องค์ประกอบ ศิลป์ หลักการ ภาพ และการ วิจารณ์งาน ศิลปะ	หลักการจัด ภาพ 1) สมดุล 2) เอกภาพ 3) กลมกลืน 4) ขัดแย้ง 5) ทิศทาง 6) เน้นจุดเด่น 7)จังหวะ	ควรเป็นเนื้อหา เรื่อง องค์ประกอบ ศิลป์ที่บูรณาการ กับความรู้ทาง ศิลปะ 4 แกน คือ ประวัติศาสตร์ ศิลป์	กิจกรรมการ ทดลองและ ปฏิบัติ	ทัศนธาตุ องค์ประกอบ ศิลป์ หลักการ จัดภาพ และ กระบวนการ คิด

ตารางที่ 14 ผลจากแบบสอบถามแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง(ต่อ)

ข้อ ที่	ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอน			ผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจารณ์			ข้อสรุป
	ศิลปะ	ศิลปะ	ศิลปะ	ศิลปะ	ศิลปะ	ศิลปะ	
	อ.ประติมา รัตนบุรณ ตระกูล	อ.ทิพยภ มล เหมาะสม	อาจารย์ พลับ บุญสวน	รศ. พีระพงษ์ กุลพิศาล	ผศ.จักร พงษ์ แพทย์ หลักฟ้า	ผศ.ดร. อภิชาติ พล ประเสริฐ	
					สุนทรียศาสตร์ ศิลปะวิจารณ์ และศิลปะ ปฏิบัติ โดยควร เชื่อมโยง เนื้อหาให้ สัมพันธ์กับ พัฒนาการตาม วัยและ สอดคล้องกับ บริบททาง ชุมชน สังคม วัฒนธรรม ของ ผู้เรียน		
6.	จากหน่วยที่ เล็กที่สุดคือ ทัศนธาตุที่ ประกอบด้วย จุด เส้น สี รูปร่าง รูปทรง พื้นผิว พื้นที่ ว่าง แล้วค่อย นำไปสู่เรื่อง องค์ประกอบ ศิลป์	จากง่ายไป ยาก และ ความสำคัญ มากไปหา น้อย	เริ่มที่เรื่อง ง่ายๆ แล้ว เริ่มที่เรื่อง ง่ายๆ แล้ว ค่อยๆพัฒนา ความยากขึ้น ไป สร้าง ความท้าทาย ให้กับ นักเรียนได้	สอดคล้องกับ เนื้อเรื่องที่ สอน และ เรียงลำดับ ความสำคัญ ของเนื้อเรื่อง แบ่งเนื้อหา เป็นกลุ่มๆ	การจัดลำดับ เนื้อหาควร คำนึงถึงลำดับ การเรียนรู้จาก ง่ายไปยาก เช่น คำนึงถึงการ จัดลำดับการ เรียนรู้ตามขั้น รู้ เข้าใจ ประยุกต์ ความรู้ ออกแบบ	ยึดการกำหนด วัตถุประสงค์ เป็นหลัก ดังนั้นการ วางแผนและ จัดการศึกษา จึงมุ่งทำให้ บรรลุตาม วัตถุประสงค์ ที่กำหนด	จากง่ายไป ยาก และการ เรียนรู้พื้นฐาน ทางทัศนธาตุ ยึดการ กำหนด วัตถุประสงค์ เป็นหลักและ จัดการศึกษา จึงมุ่งทำให้ บรรลุตาม วัตถุประสงค์ ที่กำหนด

ตารางที่ 14 ผลจากแบบสอบถามแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง(ต่อ)

ข้อ- ที่	ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนศิลปะ			ผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจารณ์ศิลปะ			ข้อสรุป
	อ.ประติมา ชั้นนุรักษ์ ตระกูล	อ.ทิพยกมล เหมาะสม	อาจารย์ พลับ บุญ สวน	รศ. พีระพงษ์ กุลพิศาล	ผศ.จักร พงษ์ แพทย์ หลักฟ้า	ผศ.ดร. อภิชาติ พล ประเสริฐ	
					ประเมินต่อ สร้างสรรค์		
7.	หลักการจัด องค์ประกอบ ศิลป์ ได้แก่ เอกภาพ สมดุล จุดเด่น กลมกลืน และขัดแย้ง	เนื้อหาส่วนมาก เป็นเรื่องทัศน ธาตุ	องค์ประกอบ ศิลป์ และการ วิจารณ์งาน ศิลปะ	ทัศนธาตุ องค์ประกอบ ศิลป์ หลักการจัด ภาพ และการ วิจารณ์งาน ศิลปะ	สำคัญทุกเนื้อหา เพราะการจะเกิด ความเข้าใจโดย องค์รวมและ ความชื่นชมหรือ ความซาบซึ้งใน ศิลปะต้องผ่าน การเรียนรู้ เนื้อหาแบบ บูรณาการ	ส่วนประกอบ ศิลปะ ได้แก่ จุด เส้น สี พื้นผิว รูปร่าง รูปทรง ค่าน้ำหนัก พื้นที่ ว่าง, การจัด องค์ประกอบ ทางศิลปะ คือ สัดส่วน ความ สมดุล จังหวะ ลีลา การเน้น เอกภาพ ทฤษฎี และการวิจารณ์ งานศิลปะ	ทัศนธาตุ องค์ประกอบ ศิลป์ หลักการ จัดองค์ประกอบ ศิลป์ และการ วิจารณ์งาน ศิลปะ
8.	ผู้สอนจะต้อง สร้างความเข้าใจ ให้กับผู้เรียน เกี่ยวกับแนวคิด ที่ถูกต้อง เกี่ยวกับเนื้อหา โดย	คำถามอย่าเยอะ ไป อาจจะทำให้ เวลาไม่พอ ใน การทำผลงาน ศิลปะและใบ งาน	สร้างความเข้าใจ กับนักเรียน ใน ด้านความคิด และเนื้อหาที่ ถูกต้อง	ไปในทิศทาง เดียวกัน สอดคล้องกับ หลักสูตร จุดประสงค์ที่ กำหนด	ควรจัดกิจกรรม ให้ผู้เรียนสำรวจ ผลงาน ศิลปกรรม ด้าน การวิเคราะห์ วิพากษ์ วิจารณ์ ผลงาน	การสร้าง กระบวนการแบบ จดจำ เปรียบเทียบ และพยายาม สร้าง ความสัมพันธ์ เชื่อมโยง สิ่งที่ เห็นได้ชัด	ผู้สอนควรสร้าง ความเข้าใจกับ ผู้เรียนในเรื่อง นั้นๆ ให้ถูกต้อง ตามหลักการ มี การสาธิต อธิบายในการ

ตารางที่ 14 ผลจากแบบสอบถามแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง(ต่อ)

ข้อ- ที่	ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนศิลปะ			ผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจารณ์ศิลปะ			ข้อสรุป
	อ.ประติมา ชั้นนบูรณ์ ตระกูล	อ.ทิพยกมล เหมาะสม	อาจารย์ พลับ บุญ สวน	รศ. พีระพงษ์ กุลพิศาล	ผศ.จักร พงษ์ แพทย์ หลักฟ้า	ผศ.ดร. อภิชาติ พล ประเสริฐ	
	การอธิบาย ยกตัวอย่างสาธิต แล้วจึงค่อยให้ ผู้เรียน สร้างสรรค์เป็น ชิ้นงาน				ศิลปะ ที่จะ นำไปสู่การ เข้าใจศิลปะ อย่างมีสุนทรียะ ก่อให้เกิดการ เห็นคุณค่า ชื่น ชม และให้ ประยุกต์ความรู้ และ ประสบการณ์ เหล่านั้นมา สร้างสรรค์ ผลงาน	สัมผัส ความ พยายาม เชื่อมโยง เป็น ที่มาของการ สร้างจินตนาการ เป็นสมมติฐาน แรกๆ ที่นักเรียน พยายาม ประกอบสร้าง ความรู้ด้วย ตนเอง	ทำงานแต่ละ ครั้งและนำไปสู่ การสร้างผลงาน ตามจินตนาการ และความคิด ของตน
9.	กิจกรรมที่เปิด ให้โอกาสผู้เรียน ได้ใช้ความคิดที่ หลากหลาย ทั้ง ในเรื่องของการ เลือกใช้วัสดุ ต่างๆ ในการ สร้างสรรค์ ผลงาน ทั้งนี้	ควรมีขนาดเล็ก ครึ่ง A4 เพราะ เวลาที่นักเรียน จะทำอาจไม่ทัน เพราะใบงานแต่ ละใบก็ใช้ เวลานาน	กิจกรรมเปิด โอกาสให้ นักเรียนได้ แสดงความคิด อย่างชัดเจน	เน้นการปฏิบัติ จริง และการเลือกใช้ วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ในการ สร้างสรรค์ ทั้ง ในงาน จิตรกรรม	เป็นกิจกรรมที่ เปิดโอกาสให้ ผู้เรียนเรียนรู้ ด้วยตนเอง กระตุ้นให้เกิด ความตื่นตัวใน การเรียนรู้ เกิด ความสามารถ ในการคิดขั้น	กิจกรรมที่เปิด โอกาสให้เด็กได้ ฝึกกระบวนการ คิด ให้นักเรียนมี ประสบการณ์ ของปราสาท สัมผัสผ่านทาง ศิลปะและ ความคิด	กิจกรรมเปิด โอกาสให้ ผู้เรียนได้ใช้ ความคิดที่ หลากหลาย แสดงออกอย่าง อิสระเลือกใช้ วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ในการ

ตารางที่ 14 ผลจากแบบสอบถามแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง(ต่อ)

ข้อ- ที่	ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนศิลปะ			ผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจารณ์ศิลปะ			ข้อสรุป
	อ.ประติมา รัชนีบุรณ ตระกูล	อ.ทิพยกมล เหมาะสม	อาจารย์ พลับ บุญ สวน	รศ. พีระพงษ์ กุลพิศาล	ผศ.จักร พงษ์ แพทย์ หลักฟ้า	ผศ.ดร. อภิชาติ พล ประเสริฐ	
	เป็นงาน 2 มิติ และ 3 มิติ			ประติมากรรม ภาพพิมพ์ และ สื่อผสม	สูง (วิเคราะห์ สังเคราะห์คิด อย่างมี วิจารณญาณ) เปิดโอกาสให้ ผู้เรียนได้พัฒนา ทักษะความ เชี่ยวชาญทาง ศิลปะอย่าง อิสระตามความ สนใจของผู้เรียน และสอดคล้อง กับวิถีชีวิต และ บริบทของ ชุมชนและ สังคม วัฒนธรรม ภูมิ ปัญญาท้องถิ่น ของผู้เรียน	สร้างสรรค์เป็น การสร้างความ เพลินเพลินที่มี คุณค่าแก่เด็ก	ทั้งในงาน จิตรกรรม ประติมากรรม ภาพพิมพ์ และ สื่อผสมนักเรียน มีโอกาสได้ เลือกและเรียนรู้ เพื่อให้เกิด พัฒนาการ ทางด้าน ความคิด สร้างสรรค์
10.	ภาพ ผลงาน ตัวอย่างศิลปะ	สื่อดิจิทัล ,Powerpoint	ผลงาน และสื่อ การสอน	ภาพ หรือ ตัวอย่าง	สื่อPowerpoint,	ภาพประกอบ เกี่ยวกับทัศน	ภาพประกอบ ผลงานศิลปะ

ตารางที่ 14 ผลจากแบบสอบถามแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง(ต่อ)

ข้อ- ที่	ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนศิลปะ			ผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจารณ์ศิลปะ			ข้อสรุป
	อ.ประติมา ชั้นบูรณ ตระกูล	อ.ทิพยกมล เหมาะสม	อาจารย์ พลับ บุญ สวน	รศ. พีระพงษ์ กุลพิศาล	ผศ.จักร พงษ์ แพทย์ หลักฟ้า	ผศ.ดร. อภิชาติ พล ประเสริฐ	
	ของศิลปินต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับ องค์ประกอบ ศิลป์		ควรเกี่ยวข้องกับ เรื่องทัศนธาตุ และ องค์ประกอบ ศิลป์	สอดคล้องกับ กิจกรรม	สื่อภาพตัวอย่าง ผลงานศิลปะ ,สื่อจากเว็บไซต์ ต่างๆทางด้าน ศิลปะ(4แกน)	ธาตุและ องค์ประกอบ ศิลป์ ภาพผลงาน ของศิลปิน หลากหลาย เทคนิคและการ สร้างสรรค์	ของศิลปิน ที่ เกี่ยวกับเรื่อง ทัศนธาตุ องค์ประกอบ ศิลป์ และ การศึกษาจาก ผลงานจริง และ พิพิธภัณฑ์
11.	Powerpoint, วัสดุอุปกรณ์ที่ ใช้ในการ สร้างสรรค์งาน ศิลปะ	สื่อดิจิทัล,สื่อ แผ่นพับใบนิเทศ ,ใบงาน,ผลงาน สำเร็จ	ภาพถ่าย, ภาพวาด, Powerpoint, เอกสารความรู้	ภาพตัวอย่างงาน ที่หลากหลาย เหมาะสม	สื่อPowerpoint, สื่อภาพตัวอย่าง ผลงานศิลปะ ,สื่อจากเว็บไซต์ ต่างๆทางด้าน ศิลปะ(4แกน)	ภาพผลงานของ ศิลปิน,หนังสือ, วิดีโอ,ใบ ความรู้ ,Powerpoint	Powerpoint, ภาพถ่าย, ภาพวาด, ,ใบ ความรู้,ภาพ ผลงานของ ศิลปิน,หนังสือ ,วิดีโอ
12.	ข้อสอบวัด ความรู้ Pre-Post test , ประเมิน ชิ้นงาน ใบงาน , ความพึงพอใจ ของผู้เรียน	ควรมีวิธีวัดที่มี เกณฑ์ที่มี รูบรีคส์ที่ชัดเจน	แบบทดสอบ ,การประเมิน ชิ้นงานและการ วิจารณ์	แบบวัด ผลสัมฤทธิ์ก่อน และหลังเรียน , ประเมินผลงาน , ความพึงพอใจ	ควรประเมิน ตามสภาพจริง คือมีการ ประเมินด้วย เครื่องมือที่หลา หลายมีความ สอดคล้องกับสิ่ง ที่ต้องการ	ประเมินก่อน และหลังเรียน แบบทดสอบ	ข้อสอบวัด ความรู้ Pre-Post test ,ประเมินผล งาน , ความพึง พอใจ,ใบงาน การวิเคราะห์ ทางทัศนศิลป์

ตารางที่ 14 ผลจากแบบสอบถามแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง(ต่อ)

ข้อ- ที่	ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนศิลปะ			ผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจารณ์ศิลปะ			ข้อสรุป
	อ.ประติมา รัชนีบุรณ ตระกูล	อ.ทิพยกมล เหมาะสม	อาจารย์ พลับ บุญ สวน	รศ. พีระพงษ์ กุลพิศาล	ผศ.จักร พงษ์ แพทย์ หลักฟ้า	ผศ.ดร. อภิชาติ พล ประเสริฐ	
					ประเมิน ประเมินตั้งแต่ ก่อนทำกิจกรรม ระหว่างกิจกรรม และท้าย กิจกรรมโดยการ ประเมินต้อง ครอบคลุมทั้ง ความรู้ ทักษะ และเจตคติ		
13.	ประเมินจากการ สังเกต พฤติกรรมการทำงาน ประเมินชิ้นงาน , Portfolio , การ สะท้อนความคิด ของผู้เรียน	ประเมินจาก ผลงานที่สำเร็จ, ประเมินจากใบ งาน	ประเมินจากการ สังเกต พฤติกรรมใน การทำงาน และ ผลงาน	เกณฑ์ในการ ประเมินผลงาน ศิลปะ ควร ประเมินตาม ตัวชี้วัดและ หลักสูตร	การประเมินผล งานศิลปะควร ประเมินให้ สอดคล้องกับ ความรู้และ ทักษะที่ต้องการ จะวัด ซึ่งจะต้อง สะท้อนตัวชี้วัด วัตถุประสงค์ และมาตรฐาน	ประเมินผลงาน ศิลปะ, พฤติกรรมใน การทำงานและ กระบวนการ	การสังเกต พฤติกรรมการทำงานควร ประเมินตาม ตัวชี้วัดและ หลักสูตร ,และ ผลงาน

ตารางที่ 14 ผลจากแบบสอบถามแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง(ต่อ)

ข้อ- ที่	ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนศิลปะ			ผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจารณ์ศิลปะ			ข้อสรุป
	อ.ประติมา รัชนีบุรณ ตระกูล	อ.ทิพยกมล เหมาะสม	อาจารย์ พลับ บุญ สวน	รศ. พีระพงษ์ กุลพิศาล	ผศ.จักร พงษ์ แพทย์ หลักฟ้า	ผศ.ดร. อภิชาติ พล ประเสริฐ	
					การเรียนรู้ โดย จะต้องมีเกณฑ์ การวัดที่เป็น รูปธรรม (Rubric)		
14.	เนื้อหาและ กิจกรรมมี ความสำคัญที่จะ ทำให้ผู้เรียนเกิด ความสนใจใน บทเรียนมาก ยิ่งขึ้น และ จะต้อง กำหนดให้ตรง กับจุดประสงค์ จึงจะทำให้การ เรียนประสบ ความสำเร็จ	-	กิจกรรมที่ทำให้ เด็กได้คิดและใช้ ความสามารถ ของตนในทาง สร้างสรรค์	กิจกรรมควรมี สอนเชิง สร้างสรรค์ ควร มีการจัดการ เรียนการสอนที่ เน้นให้ผู้เรียน พัฒนาความคิด สร้างสรรค์	การสอนในชั้น ที่ 2 ในแต่ละ กิจกรรมที่มีเวลา สอนแค่ 10 นาที น้อยเกินไป กว่า ที่จะสร้างความ เข้าใจและชื่นชม ศิลปะให้เกิด ขึ้นกับผู้เรียน ควรเพิ่มเวลาใน ชั้นนี้มากขึ้น	กิจกรรมมีความ อิสระในการ ค้นหา สํารวจ ทดลอง และ สร้างสรรค์ กิจกรรมต้องมี คุณค่าต่อจิตใจ หรือก่อให้เกิด การสะท้อน อารมณ์	เนื้อหาและ กิจกรรมมี ความสำคัญที่จะ ทำให้ผู้เรียนเกิด ความสนใจใน บทเรียนมาก ยิ่งขึ้น และ จะต้อง กำหนดให้ตรง กับจุดประสงค์ กิจกรรมมีความ อิสระในการ ค้นหา ทดลอง และสร้างสรรค์ ภาคทฤษฎี ภาคปฏิบัติ

ตารางที่ 15 ค่าดัชนีความสอดคล้องของกิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหวมกหกใบร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์ แผนการจัดกิจกรรม หน่วยที่ 1 เรื่อง จุด

แผนการจัดกิจกรรม	รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น						ค่าดัชนีความสอดคล้อง	ความหมาย
		1	2	3	4	5	6		
หน่วยที่ 1 เรื่อง จุด	1.ด้านเนื้อหา								
	1.1 เนื้อหาที่มีความเหมาะสมกับนักเรียน	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	1.2 เนื้อหาที่มีความเหมาะสมกับเวลาเรียน	+1	0	+1	+1	0	+1	0.67	สอดคล้อง
	1.3 เนื้อหาที่มีความสอดคล้องกับแนวคิดหวมกหกใบและการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	2.ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน								
	2.1 กิจกรรมศิลปะมีความสอดคล้องกับแนวคิดหวมกหกใบและการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	2.2 กิจกรรมศิลปะมีความเหมาะสมกับเนื้อหาในบทเรียน	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	3.ด้านประโยชน์								
	3.1 กิจกรรมศิลปะทำให้นักเรียนเข้าใจบทเรียนได้ง่ายขึ้น	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	4.ด้านสื่ออุปกรณ์								
	4.1 สื่อวิทัศน์ รูปภาพ มีความสอดคล้องกับเนื้อหา	+1	0	+1	0	+1	+1	0.67	สอดคล้อง
	4.2 ใบความรู้ ข้อมูลมีความสอดคล้องกับเนื้อหา	0	+1	+1	+1	+1	+1	0.83	สอดคล้อง
	5.ด้านการวัดและประเมินผล								
	5.1 แบบประเมินการสร้างสรรค์ผลงานมีความสอดคล้องกับกิจกรรมศิลปะ	0	+1	+1	+1	+1	+1	0.83	สอดคล้อง
5.2 แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสอดคล้องกับชุดกิจกรรม	-1	+1	+1	+1	+1	+1	0.67	สอดคล้อง	

ตารางที่ 16 ค่าดัชนีความสอดคล้องของกิจกรรมศิลปะตามแนวคิดมหกหกใบร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์ แผนการจัดกิจกรรม หน่วยที่ 2 เรื่อง เส้น

แผนการจัดกิจกรรม	รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น						ค่าดัชนีความสอดคล้อง	ความหมาย
		1	2	3	4	5	6		
หน่วยที่ 2 เรื่อง เส้น	1.ด้านเนื้อหา								
	1.1 เนื้อหาที่มีความเหมาะสมกับนักเรียน	0	+1	+1	+1	+1	+1	0.83	สอดคล้อง
	1.2 เนื้อหาที่มีความเหมาะสมกับเวลาเรียน	+1	+1	+1	+1	0	+1	0.83	สอดคล้อง
	1.3 เนื้อหาที่มีความสอดคล้องกับแนวคิดมหกหกใบและการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	2.ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน								
	2.1 กิจกรรมศิลปะมีความสอดคล้องกับแนวคิดมหกหกใบและการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	2.2 กิจกรรมศิลปะมีความเหมาะสมกับเนื้อหาในบทเรียน	+1	0	+1	+1	+1	+1	0.83	สอดคล้อง
	3.ด้านประโยชน์								
	3.1 กิจกรรมศิลปะทำให้นักเรียนเข้าใจบทเรียนได้ง่ายขึ้น	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	4.ด้านสื่ออุปกรณ์								
	4.1 สื่อทัศนศิลป์ รูปภาพ มีความสอดคล้องกับเนื้อหา	+1	0	+1	0	+1	+1	0.67	สอดคล้อง
	4.2 ใบความรู้ ข้อมูลมีความสอดคล้องกับเนื้อหา	0	+1	+1	+1	+1	+1	0.83	สอดคล้อง
	5.ด้านการวัดและประเมินผล								
	5.1 แบบประเมินการสร้างสรรค์ผลงานมีความสอดคล้องกับกิจกรรมศิลปะ	0	+1	+1	+1	+1	+1	0.83	สอดคล้อง
	5.2 แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสอดคล้องกับชุดกิจกรรม	0	+1	+1	+1	+1	+1	0.83	สอดคล้อง

ตารางที่ 17 ค่าดัชนีความสอดคล้องของกิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหมวกหกใบร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์ แผนการจัดกิจกรรม หน่วยที่ 3 เรื่อง สีและเส้น

แผนการจัดกิจกรรม	รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น						ค่าดัชนีความสอดคล้อง	ความหมาย
		1	2	3	4	5	6		
หน่วยที่ 3 เรื่อง สีและเส้น	1.ด้านเนื้อหา								
	1.1 เนื้อหาที่มีความเหมาะสมกับนักเรียน	-1	+1	+1	+1	+1	+1	0.67	สอดคล้อง
	1.2 เนื้อหาที่มีความเหมาะสมกับเวลาเรียน	+1	0	+1	+1	0	+1	0.67	สอดคล้อง
	1.3 เนื้อหาที่มีความสอดคล้องกับแนวคิดหมวกหกใบและการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์	0	+1	+1	+1	+1	+1	0.83	สอดคล้อง
	2.ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน								
	2.1 กิจกรรมศิลปะมีความสอดคล้องกับแนวคิดหมวกหกใบและการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	2.2 กิจกรรมศิลปะมีความเหมาะสมกับเนื้อหาในบทเรียน	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	3.ด้านประโยชน์								
	3.1 กิจกรรมศิลปะทำให้นักเรียนเข้าใจบทเรียนได้ง่ายขึ้น	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	4.ด้านสื่ออุปกรณ์								
	4.1 สื่อวีดิทัศน์ รูปภาพ มีความสอดคล้องกับเนื้อหา	+1	+1	+1	0	+1	+1	0.83	สอดคล้อง
	4.2 ใบความรู้ ข้อมูลมีความสอดคล้องกับเนื้อหา	0	+1	+1	+1	+1	+1	0.83	สอดคล้อง
	5.ด้านการวัดและประเมินผล								
	5.1 แบบประเมินการสร้างสรรค์ผลงานมีความสอดคล้องกับกิจกรรมศิลปะ	0	+1	+1	+1	+1	+1	0.83	สอดคล้อง
	5.2 แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสอดคล้องกับชุดกิจกรรม	0	+1	+1	+1	+1	+1	0.83	สอดคล้อง

ตารางที่ 18 ค่าดัชนีความสอดคล้องของกิจกรรมศิลปะตามแนวคิดมหกหกใบร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์ แผนการจัดกิจกรรม หน่วยที่ 4 เรื่อง รูปร่างรูปทรงและพื้นที่ว่าง

แผนการจัดกิจกรรม	รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น						ค่าดัชนีความสอดคล้อง	ความหมาย
		1	2	3	4	5	6		
หน่วยที่ 4 เรื่อง รูปร่าง รูปทรงและ พื้นที่ว่าง	1.ด้านเนื้อหา								
	1.1 เนื้อหาที่มีความเหมาะสมกับนักเรียน	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	1.2 เนื้อหาที่มีความเหมาะสมกับเวลาเรียน	+1	0	+1	+1	0	+1	0.67	สอดคล้อง
	1.3 เนื้อหาที่มีความสอดคล้องกับแนวคิดมหกหกใบและการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์	0	+1	+1	+1	+1	+1	0.83	สอดคล้อง
	2.ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน								
	2.1 กิจกรรมศิลปะมีความสอดคล้องกับแนวคิดมหกหกใบและการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	2.2 กิจกรรมศิลปะมีความเหมาะสมกับเนื้อหาในบทเรียน	+1	0	+1	+1	+1	+1	0.83	สอดคล้อง
	3.ด้านประโยชน์								
	3.1 กิจกรรมศิลปะทำให้นักเรียนเข้าใจบทเรียนได้ง่ายขึ้น	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	4.ด้านสื่ออุปกรณ์								
	4.1 สื่อทัศนศิลป์ รูปภาพ มีความสอดคล้องกับเนื้อหา	+1	+1	+1	0	+1	+1	0.83	สอดคล้อง
	4.2 ใบความรู้ ข้อมูลมีความสอดคล้องกับเนื้อหา	0	+1	+1	+1	+1	+1	0.83	สอดคล้อง
	5.ด้านการวัดและประเมินผล								
	5.1 แบบประเมินการสร้างสรรค์ผลงานมีความสอดคล้องกับกิจกรรมศิลปะ	0	+1	+1	+1	+1	+1	0.83	สอดคล้อง
	5.2 แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสอดคล้องกับชุดกิจกรรม	0	+1	+1	+1	+1	+1	0.83	สอดคล้อง

ตารางที่ 19 ค่าดัชนีความสอดคล้องของกิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหมวกหกใบร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์ แผนการจัดกิจกรรม หน่วยที่ 5 เรื่อง พื้นผิว

แผนการจัดกิจกรรม	รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น						ค่าดัชนีความสอดคล้อง	ความหมาย
		1	2	3	4	5	6		
หน่วยที่ 5 เรื่อง พื้นผิว	1.ด้านเนื้อหา								
	1.1 เนื้อหาที่มีความเหมาะสมกับนักเรียน	-1	+1	+1	+1	+1	+1	0.67	สอดคล้อง
	1.2 เนื้อหาที่มีความเหมาะสมกับเวลาเรียน	0	+1	+1	+1	0	+1	0.67	สอดคล้อง
	1.3 เนื้อหาที่มีความสอดคล้องกับแนวคิดหมวกหกใบและการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์	0	+1	+1	+1	+1	+1	0.83	สอดคล้อง
	2.ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน								
	2.1 กิจกรรมศิลปะมีความสอดคล้องกับแนวคิดหมวกหกใบและการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์	0	+1	+1	+1	+1	+1	0.83	สอดคล้อง
	2.2 กิจกรรมศิลปะมีความเหมาะสมกับเนื้อหาในบทเรียน	0	0	+1	+1	+1	+1	0.67	สอดคล้อง
	3.ด้านประโยชน์								
	3.1 กิจกรรมศิลปะทำให้นักเรียนเข้าใจบทเรียนได้ง่ายขึ้น	0	+1	+1	+1	+1	+1	0.83	สอดคล้อง
	4.ด้านสื่ออุปกรณ์								
	4.1 สื่อทัศนศิลป์ รูปภาพ มีความสอดคล้องกับเนื้อหา	0	+1	+1	0	+1	+1	0.67	สอดคล้อง
	4.2 ใบความรู้ ข้อมูลมีความสอดคล้องกับเนื้อหา	0	+1	+1	+1	+1	+1	0.83	สอดคล้อง
	5.ด้านการวัดและประเมินผล								
	5.1 แบบประเมินการสร้างสรรค์ผลงานมีความสอดคล้องกับกิจกรรมศิลปะ	0	+1	+1	+1	+1	+1	0.83	สอดคล้อง
	5.2 แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสอดคล้องกับชุดกิจกรรม	0	+1	+1	+1	+1	+1	0.83	สอดคล้อง

ตารางที่ 20 ค่าดัชนีความสอดคล้องของกิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหมวกหกใบร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์ แผนการจัดกิจกรรม หน่วยที่ 6 เรื่อง ทัศนธาตุสร้างงานศิลป์

แผนการจัดกิจกรรม	รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น						ค่าดัชนีความสอดคล้อง	ความหมาย
		1	2	3	4	5	6		
หน่วยที่ 6 เรื่อง ทัศนธาตุสร้างงานศิลป์	1.ด้านเนื้อหา								
	1.1 เนื้อหามีความเหมาะสมกับนักเรียน	0	+1	+1	+1	+1	+1	0.83	สอดคล้อง
	1.2 เนื้อหามีความเหมาะสมกับเวลาเรียน	+1	+1	+1	+1	0	+1	0.83	สอดคล้อง
	1.3 เนื้อหามีความสอดคล้องกับแนวคิดหมวกหกใบและการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	2.ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน								
	2.1 กิจกรรมศิลปะมีความสอดคล้องกับแนวคิดหมวกหกใบและการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	2.2 กิจกรรมศิลปะมีความเหมาะสมกับเนื้อหาในบทเรียน	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	3.ด้านประโยชน์								
	3.1 กิจกรรมศิลปะทำให้นักเรียนเข้าใจบทเรียนได้ง่ายขึ้น	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	4.ด้านสื่ออุปกรณ์								
	4.1 สื่อวีดิทัศน์ รูปภาพ มีความสอดคล้องกับเนื้อหา	+1	+1	+1	0	+1	+1	0.83	สอดคล้อง
	4.2 ใบความรู้ ข้อมูลมีความสอดคล้องกับเนื้อหา	0	+1	+1	+1	+1	+1	0.83	สอดคล้อง
	5.ด้านการวัดและประเมินผล								
	5.1 แบบประเมินการสร้างสรรค์ผลงานมีความสอดคล้องกับกิจกรรมศิลปะ	0	+1	+1	+1	+1	+1	0.83	สอดคล้อง
	5.2 แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสอดคล้องกับชุดกิจกรรม	0	+1	+1	+1	+1	+1	0.83	สอดคล้อง

ตารางที่ 21 ค่าดัชนีความสอดคล้องของกิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหมวกหกใบร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์ แผนการจัดกิจกรรม หน่วยที่ 7 เรื่อง งานศิลปะสร้างสรรค์

แผนการจัดกิจกรรม	รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น						ค่าดัชนีความสอดคล้อง	ความหมาย
		1	2	3	4	5	6		
หน่วยที่ 7 เรื่อง งานศิลปะ สร้างสรรค์	1.ด้านเนื้อหา								
	1.1 เนื้อหาที่มีความเหมาะสมกับนักเรียน	0	+1	+1	+1	+1	+1	0.83	สอดคล้อง
	1.2 เนื้อหาที่มีความเหมาะสมกับเวลาเรียน	+1	+1	+1	+1	0	+1	0.83	สอดคล้อง
	1.3 เนื้อหาที่มีความสอดคล้องกับแนวคิดหมวกหกใบและการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์	0	+1	+1	+1	+1	+1	0.83	สอดคล้อง
	2.ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน								
	2.1 กิจกรรมศิลปะมีความสอดคล้องกับแนวคิดหมวกหกใบและการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์	0	+1	+1	+1	+1	+1	0.83	สอดคล้อง
	2.2 กิจกรรมศิลปะมีความเหมาะสมกับเนื้อหาในบทเรียน	0	+1	+1	+1	+1	+1	0.83	สอดคล้อง
	3.ด้านประโยชน์								
	3.1 กิจกรรมศิลปะทำให้นักเรียนเข้าใจบทเรียนได้ง่ายขึ้น	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	4.ด้านสื่ออุปกรณ์								
	4.1 สื่อทัศนศิลป์ รูปภาพ มีความสอดคล้องกับเนื้อหา	+1	+1	+1	0	+1	+1	0.83	สอดคล้อง
	4.2 ใบความรู้ ข้อมูลมีความสอดคล้องกับเนื้อหา	0	+1	+1	+1	+1	+1	0.83	สอดคล้อง
	5.ด้านการวัดและประเมินผล								
	5.1 แบบประเมินการสร้างสรรค์ผลงานมีความสอดคล้องกับกิจกรรมศิลปะ	0	+1	+1	+1	+1	+1	0.83	สอดคล้อง
	5.2 แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสอดคล้องกับชุดกิจกรรม	0	+1	+1	+1	+1	+1	0.83	สอดคล้อง

ตารางที่ 22 หากำดัชนีความสอดคล้องของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

รายการพิจารณา	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ						ค่าดัชนี ความ สอดคล้อง	ความหมาย
	1	2	3	4	5	6		
1.รูปร่างแบ่งออกเป็นกี่ประเภท ก.2 ประเภท ข.3 ประเภท ค.4 ประเภท ง.1 ประเภท	0	+1	0	+1	+1	+1	0.67	สอดคล้อง
2.ข้อใดคือความหมายของรูปร่าง ก.เส้นรอบนอกของสิ่งต่างๆมีลักษณะเป็น 2 มิติ มี ความกว้างและความยาว ข.เส้นรอบนอกของสิ่งต่างๆมีลักษณะเป็น 2 มิติ มี ความกว้างความยาว และความสูง ค.เส้นรอบนอกของสิ่งต่างๆ เป็น 3 มิติ ง.เส้นรอบรูป	+1	+1	0	+1	+1	+1	0.83	สอดคล้อง
3.ข้อใดคือรูปทรง ก. ข. ค. ง. 	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
4.ข้อใดคือรูปร่างธรรมชาติ ก. ข. ค. ง. 	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง

ตารางที่ 23 หาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (ต่อ)

รายการพิจารณา	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ						ค่าดัชนี ความ สอดคล้อง	ความหมาย
	1	2	3	4	5	6		
<p>5. ข้อใดมีรูปร่างคล้ายรูปสามเหลี่ยม</p> <div style="display: flex; justify-content: space-around;"> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; text-align: center;">ก. </div> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; text-align: center;">ข. </div> </div> <div style="display: flex; justify-content: space-around; margin-top: 10px;"> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; text-align: center;">ค. </div> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; text-align: center;">ง. </div> </div>	+1	0	+1	+1	+1	+1	0.83	สอดคล้อง
<p>6. รูปร่างรูปทรง เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ</p> <p>ก. รถยนต์</p> <p>ข. แก้วน้ำ</p> <p>ค. พระอาทิตย์</p> <p>ง. พัดลม</p>	+1	+1	+1	+1	+1	-1	0.67	สอดคล้อง
<p>7. ข้อใดคือความแตกต่างระหว่างรูปร่างและรูปทรง</p> <p>ก. รูปร่างรูปทรงมี 3 มิติ มีเพียงความกว้างและความยาวเท่านั้น</p> <p>ข. รูปร่างมี 3 มิติ คือ มีความกว้างและความยาว ส่วนรูปทรงมี 3 มิติ คือ มีความกว้าง ความยาว และความหนา</p> <p>ค. รูปร่างมี 2 มิติ มีเพียงความกว้างและความยาว ส่วนรูปทรงมี 3 มิติ คือ มีความกว้าง ความยาว</p> <p>ง. รูปร่างมี 2 มิติ มีเพียงความกว้างและความยาว ส่วนรูปทรงมี 3 มิติ คือ มีความกว้าง ความยาว และความหนาหรือลึก</p>	0	-1	+1	+1	-1	-1	-0.02	ไม่มีความ สอดคล้อง
<p>8. ข้อใดคือรูปร่างเรขาคณิต</p> <div style="display: flex; justify-content: space-around;"> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; text-align: center;">ก. </div> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; text-align: center;">ข. </div> </div> <div style="display: flex; justify-content: space-around; margin-top: 10px;"> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; text-align: center;">ค. </div> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; text-align: center;">ง. </div> </div>	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง

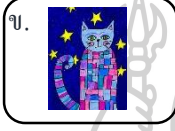
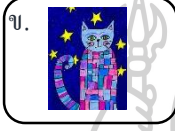

ตารางที่ 24 หาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (ต่อ)

รายการพิจารณา	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ						ค่าดัชนี ความ สอดคล้อง	ความหมาย
	1	2	3	4	5	6		
9.ข้อใดมีความสัมพันธ์กันถูกต้อง ก.สีวรรณะอุ่น – ตื่นเต้น ข.สีวรรณะอุ่น – เย็นสบาย ค.สีวรรณะเย็น – ร้อนแรง รุนแรง ง.สีวรรณะเย็น – มั่นคง	+1	+1	0	+1	+1	+1	0.83	สอดคล้อง
10.ข้อใดคือสีขั้นที่ทั้งหมด ก.สีน้ำเงิน สีเหลือง และสีแดง ข. สีส้ม สีเขียว และสีม่วง ค.สีเขียวเหลือง สีเขียวน้ำเงิน และสีม่วงน้ำเงิน ง.สีเหลือง สีส้ม สีส้มแดง และสีแดง	+1	+1	+1	+1	-1	-1	0.33	ไม่มีความ สอดคล้อง
11.สีในข้อใดอยู่ใต้ทั้งวรรณะสีอุ่นและวรรณะสีเย็น ก. ข. ค. ง. 	+1	+1	0	0	+1	+1	0.67	สอดคล้อง
12. จากสีเป็นสีวรรณะใด ก.สีวรรณะเย็น ข.สีวรรณะอุ่น ค.สีวรรณะอุ่นและสีวรรณะเย็น ง.สีวรรณะกลาง	+1	+1	+1	+1	+1	-1	0.67	สอดคล้อง
13.ภาพนี้ใช้สีวรรณะใด ก.สีวรรณะอุ่นและสี วรรณะเย็น ข.สีวรรณะกลาง ค.สีวรรณะเย็น ง.สีวรรณะอุ่น	+1	+1	0	+1	+1	+1	0.83	สอดคล้อง

ตารางที่ 25 หากำดัชนีความสอดคล้องของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (ต่อ)

รายการพิจารณา	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ						ค่าดัชนี ความ สอดคล้อง	ความหมาย
	1	2	3	4	5	6		
14.เส้นที่ปรากฏใกล้ๆ เด็กผู้ชายคือข้อใด ก.เส้นตรง ข.เส้นมันคง ค.เส้นหยุดนึ่ง ง.เส้นเคลื่อนไหว	+1	+1	+1	-1	+1	-1	0.33	ไม่มีความ สอดคล้อง
15.สีชนิดใดมีความโปร่งใส ก.สีน้ำ ข.สีไม้ ค.สีชอล์ก ง.สีเทียน	0	+1	+1	+1	+1	+1	0.83	สอดคล้อง
16.จากภาพมะเขือเทศมีรูปร่างเรขาคณิตที่พอกคือข้อใด ก.สี่เหลี่ยม ข.วงรี ค.วงกลม ง.สามเหลี่ยม	+1	-1	+1	+1	+1	-1	0.33	ไม่มีความ สอดคล้อง
17.จากภาพ มีลักษณะพื้นผิวเป็นอย่างไร ก.นุ่ม ข.หยาบ แข็ง ค.เหลว ง.ลื่นเป็นมัน	+1	+1	+1	-1	+1	-1	0.33	ไม่มีความ สอดคล้อง
18.บริเวณที่ไม่มีอะไรปรากฏในงานทัศนศิลป์ เราเรียกว่า ก.พื้นที่เรียบ ข.พื้นที่สว่าง ค.พื้นที่ว่าง ง.พื้นที่โล่ง	0	+1	+1	0	+1	+1	0.67	สอดคล้อง

ตารางที่ 26 หากำดัชนีความสอดคล้องของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (ต่อ)

รายการพิจารณา	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ						ค่าดัชนี ความ สอดคล้อง	ความหมาย
	1	2	3	4	5	6		
19.ข้อใดเป็นแม่พิมพ์ที่มนุษย์สร้างขึ้น ก. ดอกไม้ ข. ส่วนต่าง ๆ ของพืช ค. กระดาษ ง. ใบไม้	0	+1	+1	0	+1	+1	0.67	สอดคล้อง
20.ข้อใดเป็นผลงานที่เกิดจากแม่พิมพ์ธรรมชาติ ก. ข. ค. ง. 	0	+1	+1	+1	+1	+1	0.83	สอดคล้อง
21.ข้อใดคือเทคนิคในการพิมพ์ภาพ ก. การขูดสี ข. การวาดภาพ ค. การปั้น ง. การหล่อ	+1	+1	0	0	+1	-1	0.33	ไม่มีความ สอดคล้อง
22.ใครกำลังสนุกกับงานพิมพ์ ก. อังเป่ากำลังวาดรูปทะเล ข. ฮีโร่กำลังปั้นดินน้ำมันเป็นรูปสิงโต ค. มินาฝนสีเทียนบนกระดาษที่วางทับใบไม้ ง. พลอยสวยกำลังปาดสีน้ำซุ่ม ๆ บนสมุดวาดภาพ	+1	+1	+1	+1	+1	0	0.83	สอดคล้อง
23.ข้อใดควรปฏิบัติ ก. ถีกระดาษจากสมุดเล่มใหม่ที่ยังไม่ได้ใช้มาทำแม่พิมพ์ ข. เก็บและทำความสะอาดเมื่อทำงานเสร็จ ค. เก็บใบไม้จากต้นไม้มาทำงานพิมพ์ ง. นำยางลบของเพื่อนมาทำแม่พิมพ์	+1	0	+1	+1	+1	0	0.67	สอดคล้อง

ตารางที่ 27 หากำดัชนีความสอดคล้องของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (ต่อ)

รายการพิจารณา	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ						ค่าดัชนี ความ สอดคล้อง	ความหมาย
	1	2	3	4	5	6		
24.ข้อใดเป็นวัสดุอุปกรณ์ในการวาดภาพพระบายสี ก.กระดาษทิชชู ข.แม่พิมพ์ใบไม้ ค.ดินน้ำมัน ง.ดินสอ	+1	+1	+1	+1	+1	0	0.83	สอดคล้อง
25.ในการวาดภาพพระบายสีไม่ควรทำสิ่งใดก่อน ก.ร่างภาพ ข.กำหนดขนาดและสัดส่วนของสิ่งต่าง ๆ ค.ระบายสีบนพื้นหลังทั้งหมด ง.เตรียมวัสดุอุปกรณ์ให้พร้อม	+1	0	0	+1	0	-1	0.17	ไม่มีความ สอดคล้อง
26.เมื่อนักเรียนปฏิบัติงานเสร็จแล้ว ควรปฏิบัติตามข้อ ใด ก.เก็บสีไม่เข้ากล่อง และเก็บให้พื้นแสงแดด ข.นำดินน้ำมันไปตากแดด เพื่อสะดวกในการปั้น ค.เมื่อใช้งานสีเสร็จแล้ว ไม่ควรล้างเก็บไว้เพื่อ นำมาใช้ครั้งต่อไป ง.เมื่อใช้พู่กันเสร็จแล้วไม่ล้างทำความสะอาด เก็บ ใส่กล่องทันที	+1	0	+1	+1	+1	+1	0.83	สอดคล้อง
27.สิ่งใดทำให้เกิดแสงและเงา ก. ก. ข. ข. ค. ค. ง. ง.	+1	+1	+1	+1	+1	-1	0.67	สอดคล้อง

ตารางที่ 28 หาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (ต่อ)

รายการพิจารณา	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ						ค่าดัชนี ความ สอดคล้อง	ความหมาย
	1	2	3	4	5	6		
<p>28. ข้อใดคือแสงที่เกิดจากธรรมชาติ</p> <p>ก. </p> <p>ข. </p> <p>ค. </p> <p>ง. </p>	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
<p>29. เพราะเหตุใดจึงต้องมีแสงเงาอยู่ในภาพวาด</p> <p>ก. เพื่อให้ภาพเหมือนกับภาพการ์ตูน</p> <p>ข. เพื่อให้ภาพมีมิติ สมจริง</p> <p>ค. เพื่อให้ภาพมีลายเส้น</p> <p>ง. เพื่อให้ภาพมีรูปร่างเรขาคณิต</p>	+1	+1	+1	+1	+1	0	0.83	สอดคล้อง
<p>30. ภาพใดแสดงถึงจังหวะในงานทัศนศิลป์</p> <p>ก. </p> <p>ข. </p> <p>ค. </p> <p>ง. </p>	0	+1	0	+1	-1	-1	0.00	ไม่มีความ สอดคล้อง
<p>31. ภาพใดแสดงถึงจังหวะในสิ่งแวดล้อมรอบตัว</p> <p>ก. </p> <p>ข. </p> <p>ค. </p> <p>ง. </p>	+1	+1	0	+1	-1	-1	0.17	ไม่มีความ สอดคล้อง

ตารางที่ 29 หากำดัชนีความสอดคล้องของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (ต่อ)

รายการพิจารณา	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ						ค่าดัชนี ความ สอดคล้อง	ความหมาย
	1	2	3	4	5	6		
<p>32.ข้อใดเกี่ยวข้องกับภาพนี้</p> <p>ก.ภาพที่มีแสงเงาด้วย ลายเส้นดินสอ ข.ภาพที่ไม่มีแสงเงา ค.ภาพลายเส้นปากกา ง.ภาพที่ให้แสงเงาด้วยสี</p>	+1	0	+1	+1	+1	0	0.67	สอดคล้อง
<p>33.ทำอย่างไรนักเรียนจึงจะวาดภาพให้ดูมีระยะและความลึกได้อย่างชำนาญ</p> <p>ก.ฝึกฝนการระบายสีเทียมน ข.สังเกตจากสิ่งแวดล้อม และหมั่นฝึกฝน ค.ลงแสงเงาตามจินตนาการ ง.พยายามเลียนแบบเพื่อนที่ทำได้ดี</p>	+1	+1	0	+1	+1	0	0.67	สอดคล้อง
<p>34.ในการจัดภาพ นักเรียนควรคำนึงถึงข้อใดมากที่สุด</p> <p>ก.วัสดุ อุปกรณ์ ข.ความลึก และความสวยงาม ค.ความสมดุล และเอกภาพในผลงาน ง.ระยะ</p>	0	+1	0	+1	+1	+1	0.67	สอดคล้อง
<p>35.จากภาพนักเรียนคิดว่าควรเติมสิ่งใดเพื่อให้ภาพสมดุล</p> <p>ก.พื้นหลัง ข.รูปร่างรูปทรง ค.มิติ ง.จินตนาการ</p>	+1	0	0	+1	0	-1	0.17	ไม่มีความ สอดคล้อง
<p>36.ถ้านักเรียนต้องการวาดภาพที่แสดงถึงบรรยากาศยามค่ำคืน นักเรียนจะเลือกใช้สีในข้อใด</p> <p>ก.สีวรรณะเย็น ข.สีวรรณะอุ่น ค.สีวรรณะกลาง ง.สีวรรณะอุ่นและสีวรรณะเย็น</p>	+1	+1	+1	0	+1	0	0.67	สอดคล้อง

ตารางที่ 30 หาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (ต่อ)

รายการพิจารณา	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ						ค่าดัชนี ความ สอดคล้อง	ความหมาย
	1	2	3	4	5	6		
37.ถ้านักเรียนจะใช้สีวรรณะอุ่นในภาพวาด ภาพนั้น น่าจะเกี่ยวข้องกับข้อใดมากที่สุด ก.ทะเลแสนสวย ข.บ้านของฉันคือพระอาทิตย์ ค.ในคืนที่ฝนตก ง.วันเกิดของฉัน	+1	0	+1	0	+1	+1	0.67	สอดคล้อง
38.การระบายสีวรรณะอุ่นและสีวรรณะเย็น ใดเป็นขั้นตอนแรก ก.ตกแต่งและเก็บรายละเอียดของภาพให้เรียบร้อย ข.เลือกใช้สีอ่อนทั้งภาพ ค.เลือกใช้สีที่ไม่มีน้ำหนักร่อนลงสีที่มีน้ำหนัก ง.เลือกใช้สีที่มีน้ำหนักร่อนลงสีที่ไม่มีน้ำหนัก	0	0	0	-1	0	-1	-0.03	ไม่มีความ สอดคล้อง
39.ข้อใดไม่ใช่ประโยชน์ของการเปรียบเทียบความคิด ความรู้สึกที่ถ่ายทอดผ่านงานทัศนศิลป์ของตนเองและ บุคคลอื่น ก.ทำให้เกิดการเรียนรู้ ข.ทำให้ได้ความคิดใหม่ๆ ค.นำมาปรับปรุงงานของตนเองได้ ง.ทำให้เกิดความขัดแย้ง	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
40.ในการวาดภาพได้อ่างทะเล นักเรียนคิดว่าควรใช้สี วรรณะใดในการระบายสีมากที่สุด ก.สีวรรณะเย็น ข.สีวรรณะอุ่น ค.สีวรรณะเย็นและสีวรรณะอุ่น ง.สีโมโนโครม	+1	+1	+1	+1	+1	-1	0.67	สอดคล้อง

ตารางที่ 31 ผลการวิเคราะห์ค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่ององค์ประกอบศิลป์

ข้อที่	ค่าความยากง่าย	แปลผล	อำนาจจำแนก	แปลผล	แปลผลคุณภาพของข้อสอบ
1	0.20	ใช้ได้	0.22	ใช้ได้	ใช้ได้
2	0.60	ใช้ได้	0.67	ใช้ได้	ใช้ได้
3	0.90	ทิ้ง	-0.11	ตัดทิ้ง	ปรับปรุงหรือตัดทิ้ง
4	0.80	ใช้ได้	-0.22	ตัดทิ้ง	ปรับปรุงหรือตัดทิ้ง
5	0.50	ใช้ได้	0.56	ใช้ได้	ใช้ได้
6	0.70	ใช้ได้	0.78	ใช้ได้	ใช้ได้
7	0.40	ใช้ได้	0.44	ใช้ได้	ใช้ได้
8	0.50	ใช้ได้	0.56	ใช้ได้	ใช้ได้
9	0.70	ใช้ได้	0.78	ใช้ได้	ใช้ได้
10	0.80	ใช้ได้	0.89	ใช้ได้	ใช้ได้
11	0.80	ใช้ได้	0.89	ใช้ได้	ใช้ได้
12	0.90	ทิ้ง	-0.11	ตัดทิ้ง	ปรับปรุงหรือตัดทิ้ง
13	0.70	ใช้ได้	0.78	ใช้ได้	ใช้ได้
14	0.90	ทิ้ง	-0.11	ตัดทิ้ง	ปรับปรุงหรือตัดทิ้ง
15	0.70	ใช้ได้	-0.33	ตัดทิ้ง	ปรับปรุงหรือตัดทิ้ง
16	0.40	ใช้ได้	0.44	ใช้ได้	ใช้ได้
17	0.40	ใช้ได้	0.44	ใช้ได้	ใช้ได้
18	0.30	ใช้ได้	-0.78	ตัดทิ้ง	ปรับปรุงหรือตัดทิ้ง
19	0.50	ใช้ได้	0.56	ใช้ได้	ใช้ได้
20	0.40	ใช้ได้	0.44	ใช้ได้	ใช้ได้
21	0.40	ใช้ได้	-0.67	ตัดทิ้ง	ปรับปรุงหรือตัดทิ้ง
22	0.40	ใช้ได้	0.44	ใช้ได้	ใช้ได้
23	0.40	ใช้ได้	0.44	ใช้ได้	ใช้ได้

ตารางที่ 32 ผลการวิเคราะห์ค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่ององค์ประกอบศิลป์ (ต่อ)

ข้อที่	ค่าความยากง่าย	แปลผล	อำนาจจำแนก	แปลผล	แปลผลคุณภาพของข้อสอบ
24	0.50	ใช้ได้	0.56	ใช้ได้	ใช้ได้
25	0.50	ใช้ได้	0.56	ใช้ได้	ใช้ได้
26	0.40	ใช้ได้	0.44	ใช้ได้	ใช้ได้
27	0.30	ใช้ได้	0.33	ใช้ได้	ใช้ได้
28	0.50	ใช้ได้	0.56	ใช้ได้	ใช้ได้
29	0.30	ใช้ได้	-0.78	ตัดทิ้ง	ปรับปรุงหรือตัดทิ้ง
30	0.50	ใช้ได้	0.56	ใช้ได้	ใช้ได้

หมายเหตุ การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของข้อสอบปรนัยได้คำนวณหาข้อสอบที่มีคุณภาพ จำนวน 20 ข้อ ส่วนข้อสอบที่ 3,4,12,14,15,18,21, และ 29 เป็นข้อสอบที่ไม่มีคุณภาพจึงไม่นำมาคำนวณ หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) สรุปผลได้ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) เท่ากับ 0.72

ตารางที่ 33 ค่าดัชนีแบบประเมินคุณภาพการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ เรื่ององค์ประกอบศิลป์ โดยใช้กิจกรรมศิลปะ ตามแนวคิดหมวกหกใบร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์

ข้อ ที่	รายการพิจารณา	ระดับความคิดเห็น						ค่าดัชนีความ สอดคล้อง	ความหมาย
		1	2	3	4	5	6		
1.	ผลงานตรงตามหัวข้อที่กำหนด	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
2.	การสร้างสรรค์	+1	+1	+1	-1	+1	+1	0.67	สอดคล้อง
3.	การจัดองค์ประกอบศิลป์	0	+1	+1	0	+1	+1	0.67	สอดคล้อง
4.	การส่งงานตรงเวลา	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง

ตารางที่ 34 ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เรื่ององค์ประกอบศิลป์ โดยใช้กิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหวมหกใบร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์

ลำดับ	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น						ค่าดัชนีความสอดคล้อง	ความหมาย
		1	2	3	4	5	6		
ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้									
1	เนื้อหาที่เรียนมีความต่อเนื่องและเป็นลำดับขั้นตอน	+1	+1	+1	+1	0	+1	0.83	สอดคล้อง
2	เวลาที่ใช้ในกิจกรรมมีความเหมาะสม	+1	0	+1	+1	+1	+1	0.83	สอดคล้อง
3	กิจกรรมการเรียนรู้มีความเหมาะสมกับวัยของนักเรียน	0	+1	+1	+1	+1	+1	0.83	สอดคล้อง
4	ครูมีการอธิบายแต่ละกิจกรรมอย่างชัดเจน และมีการสรุปอภิปรายระหว่างครูกับนักเรียน	+1	+1	+1	0	+1	+1	0.83	สอดคล้อง
ด้านบรรยากาศการเรียนการสอน									
5	บรรยากาศในการเรียนมีความสนุกสนานเป็นกันเอง	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
6	การจัดกิจกรรมมีความน่าสนใจและไม่น่าเบื่อ	0	+1	+1	+1	+1	+1	0.83	สอดคล้อง
7	ห้องเรียนเย็นสบาย อากาศถ่ายเทสะดวกเป็นระเบียบเรียบร้อย	+1	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน									
8	ตัวอย่างผลงานในแต่ละกิจกรรมมีความเหมาะสมกับวัยของนักเรียน	+1	+1	+1	0	0	+1	0.67	สอดคล้อง
9	วัสดุอุปกรณ์ที่จัดเตรียมมีความครบถ้วนเพียงพอต่อนักเรียน	0	+1	+1	+1	+1	+1	0.83	สอดคล้อง
ด้านการประเมิน									
10	นักเรียนมีความพึงพอใจกับวิธีการวัดและประเมินผล	0	+1	+1	+1	+1	+1	0.83	สอดคล้อง

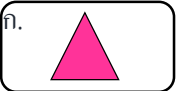
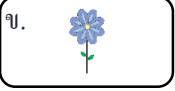

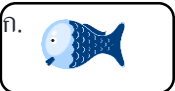

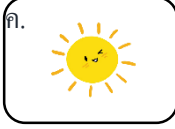

แบบทดสอบก่อนเรียน รายวิชา ทัศนศิลป์
 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 20 ข้อ 10 คะแนน

ชื่อ.....นามสกุล.....ชั้น.....เลขที่.....

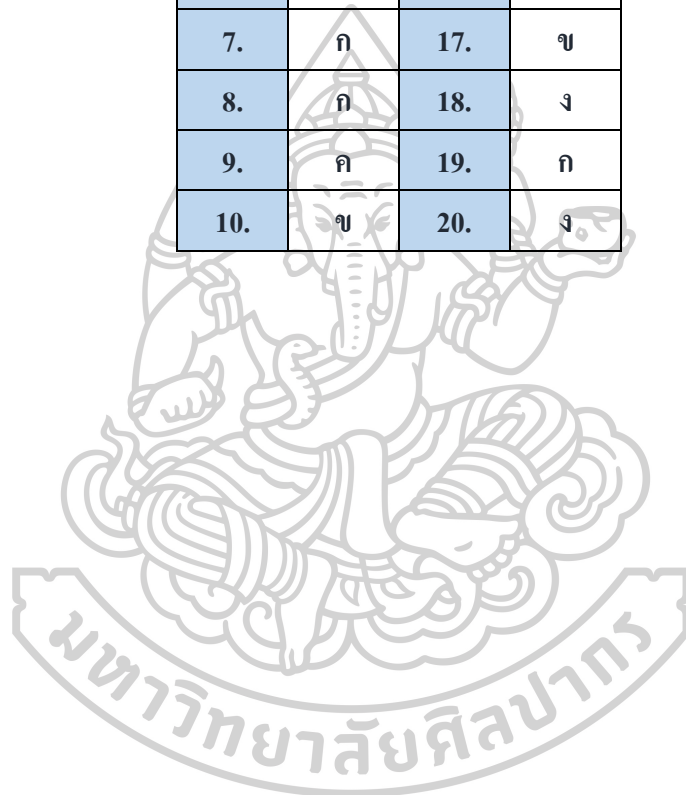
➢ คำสั่ง : ให้นักเรียนเขียนเครื่องหมาย x ทับตัวอักษรหน้าคำตอบที่ถูกต้องเพียงข้อเดียว

<p>1.รูปร่างแบ่งออกเป็นกี่ประเภท</p> <p>ก.2 ประเภท</p> <p>ข.3 ประเภท</p> <p>ค.4 ประเภท</p> <p>ง.1 ประเภท</p>	<p>6.ข้อใดคือรูปร่างเรขาคณิต</p> <p>ก. </p> <p>ข. </p> <p>ค. </p> <p>ง. </p>
<p>2.ข้อใดคือรูปทรง</p> <p>ก. </p> <p>ข. </p> <p>ค. </p> <p>ง. </p>	<p>7.เมื่อนักเรียนปฏิบัติงานเสร็จแล้ว ควรปฏิบัติตามข้อใด</p> <p>ก.เก็บสีไม่เข้ากล่อง และเก็บให้พื้นแสงแดด</p> <p>ข.นำดินน้ำมัน ไปตากแดด เพื่อสะดวกในการปั้น</p> <p>ค.เมื่อใช้จานสีเสร็จแล้ว ไม่ควรล้างเก็บไว้เพื่อนำมาใช้ครั้งต่อไป</p> <p>ง.เมื่อใช้พู่กันเสร็จแล้วไม่ล้างทำความสะอาด เก็บใส่กล่องทันที</p>
<p>3.รูปร่างรูปทรง เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ</p> <p>ก.รถยนต์</p> <p>ข.แก้วน้ำ</p> <p>ค.พระอาทิตย์</p> <p>ง.พัดลม</p>	<p>8.ข้อใดมีความสัมพันธ์กันถูกต้อง</p> <p>ก.สีวรรณะอุ่น – ตื่นเต้น</p> <p>ข.สีวรรณะอุ่น – เย็นสบาย</p> <p>ค.สีวรรณะเย็น – ร้อนแรง รุนแรง</p> <p>ง.สีวรรณะเย็น – มั่นคง</p>
<p>4.ข้อใดมีรูปร่างคล้ายรูปสามเหลี่ยม</p> <p>ก. </p> <p>ข. </p> <p>ค. </p> <p>ง. </p>	<p>9.ภาพนี้ใช้สีวรรณะใด</p> <p>ก.สีวรรณะอุ่นและสีวรรณะเย็น</p> <p>ข.สีวรรณะกลาง</p> <p>ค.สีวรรณะเย็น</p> <p>ง.สีวรรณะอุ่น</p>
<p>5.ใครกำลังสนุกกับงานพิมพ์</p> <p>ก.อั่งเปากำลังวาดรูปทะเล</p> <p>ข.ฮีโร่กำลังปั้นดินน้ำมันเป็นรูปสิงโต</p> <p>ค.มินาฝนสีเขียนบนกระดาษที่วางทับใบไม้</p> <p>ง.พลอยสวยกำลังปาดสีน้ำซู่ๆ บนสมุดวาดภาพ</p>	<p>10.ข้อใดควรปฏิบัติ</p> <p>ก.ฉีกกระดาษจากสมุดเล่มใหม่ที่ยังไม่ได้ใช้มาทำแม่พิมพ์</p> <p>ข.เก็บและทำความสะอาดเมื่อทำงานเสร็จ</p> <p>ค.เก็บใบไม้จากต้นไม้มาทำงานพิมพ์</p> <p>ง.นำยางลบของเพื่อนมาทำแม่พิมพ์</p>

<p>11. ข้อใดเป็นวัสดุอุปกรณ์ในการวาดภาพระบายสี</p> <p>ก. กระดาษทิชชู ข. แม่พิมพ์ใบไม้ ค. ดินน้ำมัน ง. ดินสอ</p>	<p>16. ถ้านักเรียนต้องการวาดภาพที่แสดงถึงบรรยากาศยามค่ำคืน นักเรียนจะเลือกใช้สีในข้อใด</p> <p>ก. สีวรรณะเย็น ข. สีวรรณะอุ่น ค. สีวรรณะกลาง ง. สีวรรณะอุ่นและสีวรรณะเย็น</p>
<p>12. สิ่งใดทำให้เกิดแสงและเงา</p> <p>ก. ข. </p> <p>ค. ง. </p>	<p>17. สีในข้อใดอยู่ได้ทั้งวรรณะสีอุ่นและวรรณะสีเย็น</p> <p>ก. ข. </p> <p>ค. ง. </p>
<p>13. เพราะเหตุใดจึงต้องมีแสงเงาอยู่ในภาพวาด</p> <p>ก. เพื่อให้ภาพเหมือนกับภาพการ์ตูน ข. เพื่อให้ภาพมีมิติ สมจริง ค. เพื่อให้ภาพมีลายเส้น ง. เพื่อให้ภาพมีรูปร่างเรขาคณิต</p>	<p>18. ข้อใดไม่ใช่ประโยชน์ของการเปรียบเทียบความคิดความรู้สึกที่ถ่ายทอดผ่านงานทัศนศิลป์ของตนเองและบุคคลอื่น</p> <p>ก. ทำให้เกิดการเรียนรู้ ข. ทำให้ได้ความคิดใหม่ ๆ ค. นำมาปรับปรุงงานของตนเองได้ ง. ทำให้เกิดความขัดแย้ง</p>
<p>14. ข้อใดคือแสงที่เกิดจากธรรมชาติ</p> <p>ก. ข. </p> <p>ค. ง. </p>	<p>19. ในการวาดภาพได้ห้องทะเลนักเรียนคิดว่าควรใช้สีวรรณะใดในการระบายสีมากที่สุด</p> <p>ก. สีวรรณะเย็น ข. สีวรรณะอุ่น ค. สีวรรณะเย็นและสีวรรณะอุ่น ง. สีโมโนโครม</p>
<p>15. ข้อใดเกี่ยวข้องกับภาพนี้</p> <p></p> <p>ก. ภาพที่มีแสงเงาด้วยลายเส้นดินสอ ข. ภาพที่ไม่มีแสงเงา ค. ภาพลายเส้นปากกา ง. ภาพที่ทำให้แสงเงาด้วยสี</p>	<p>20. ในการจัดภาพ นักเรียนควรคำนึงถึงข้อใดมากที่สุด</p> <p>ก. วัสดุ อุปกรณ์ ข. ความลึก และความสวยงาม ค. ระยะ ง. ความสมดุล และเอกภาพในผลงาน</p>

เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียน

1.	ข	11.	ง
2.	ง	12.	ก
3.	ค	13.	ข
4.	ค	14.	ค
5.	ค	15.	ก
6.	ก	16.	ก
7.	ก	17.	ข
8.	ก	18.	ง
9.	ค	19.	ก
10.	ข	20.	ง

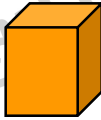
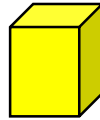
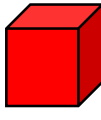
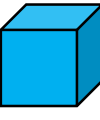

แบบทดสอบหลังเรียน รายวิชา ทัศนศิลป์
 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 20 ข้อ 10 คะแนน

ชื่อ.....นามสกุล.....ชั้น.....เลขที่.....

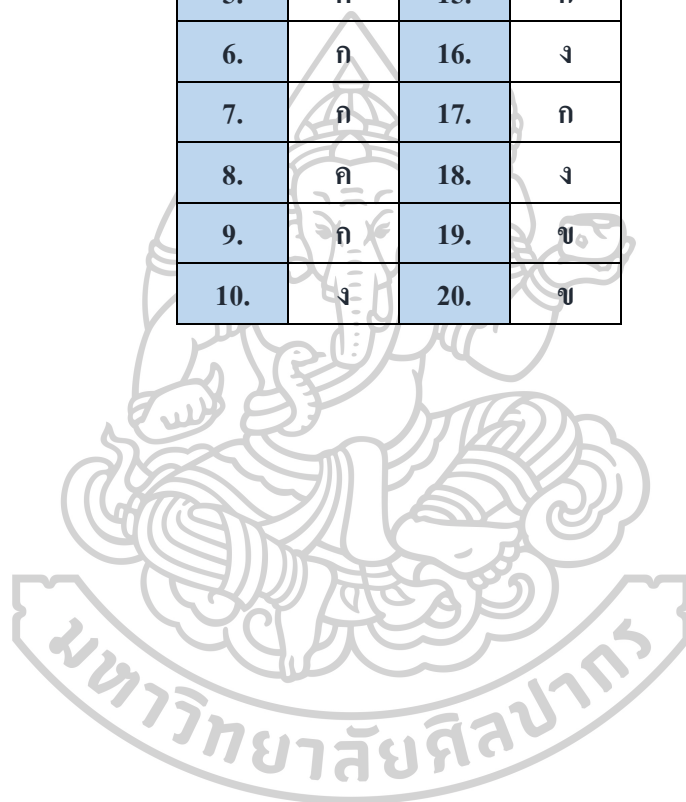
➢ คำสั่ง : ให้นักเรียนเขียนเครื่องหมาย x ทับตัวอักษรหน้าคำตอบที่ถูกต้องเพียงข้อเดียว

<p>1. ข้อใดคือรูปทรง</p> <p>ก. </p> <p>ข. </p> <p>ค. </p> <p>ง. </p>	<p>6. เมื่อนักเรียนปฏิบัติงานเสร็จแล้ว ควรปฏิบัติตามข้อใด</p> <p>ก. เก็บสีไม่เข้ากล่อง และเก็บให้พื้นแสงแดด</p> <p>ข. นำดินน้ำมันไปตากแดด เพื่อสะดวกในการปั้น</p> <p>ค. เมื่อใช้งานสีเสร็จแล้ว ไม่ควรล้างเก็บไว้เพื่อนำมาใช้ครั้งต่อไป</p> <p>ง. เมื่อใช้พู่กันเสร็จแล้วไม่ล้างทำความสะอาด เก็บใส่กล่องทันที</p>
<p>2. รูปร่างแบ่งออกเป็นกี่ประเภท</p> <p>ก. 2 ประเภท</p> <p>ข. 3 ประเภท</p> <p>ค. 4 ประเภท</p> <p>ง. 1 ประเภท</p>	<p>7. ข้อใดมีความสัมพันธ์กันถูกต้อง</p> <p>ก. สีวรรณะอุ่น – ตื่นเต้น</p> <p>ข. สีวรรณะอุ่น – เย็นสบาย</p> <p>ค. สีวรรณะเย็น – ร้อนแรง รุนแรง</p> <p>ง. สีวรรณะเย็น – มั่นคง</p>
<p>3. รูปร่างรูปทรงใด เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ</p> <p>ก. รถยนต์</p> <p>ข. แก้วน้ำ</p> <p>ค. พระอาทิตย์</p> <p>ง. พัดลม</p>	<p>8. ภาพนี้ใช้สีวรรณะใด</p> <p>ก. สีวรรณะอุ่นและสีวรรณะเย็น</p> <p>ข. สีวรรณะกลาง</p> <p>ค. สีวรรณะเย็น</p> <p>ง. สีวรรณะอุ่น</p>
<p>4. ข้อใดคือรูปร่างเรขาคณิต</p> <p>ก. </p> <p>ข. </p> <p>ค. </p> <p>ง. </p>	<p>9. ในการวาดภาพใต้ท้องทะเลนักเรียนคิดว่าควรใช้สีวรรณะใดในการระบายสีมากที่สุด</p> <p>ก. สีวรรณะเย็น</p> <p>ข. สีวรรณะอุ่น</p> <p>ค. สีวรรณะเย็นและสีวรรณะอุ่น</p> <p>ง. สีโมโนโครม</p>
<p>5. ข้อใดคือรูปร่างธรรมชาติ</p> <p>ก. </p> <p>ข. </p> <p>ค. </p> <p>ง. </p>	<p>10. ข้อใดเป็นวัสดุอุปกรณ์ในการวาดภาพระบายสี</p> <p>ก. กระดาษทิชชู</p> <p>ข. แม่พิมพ์ใบไม้</p> <p>ค. ดินน้ำมัน</p> <p>ง. ดินสอ</p>

<p>11. ใครกำลังสนุกกับงานพิมพ์</p> <p>ก. อังเป่ากำลังวาดรูปทะเล</p> <p>ข. ฮีโร่กำลังปั้นดินน้ำมันเป็นรูปสิงโต</p> <p>ค. มินาฝนสีเทียนบนกระดาษที่วางทับใบไม้</p> <p>ง. พลอยสวยกำลังปักสีน้ำชุ่มๆ บนสมุดวาดภาพ</p>	<p>16. ในการจัดภาพ นักเรียนควรคำนึงถึงข้อใดมากที่สุด</p> <p>ก. วัสดุ อุปกรณ์</p> <p>ข. ความลึก และความสวยงาม</p> <p>ค. ระยะเวลา</p> <p>ง. ความสมดุล และเอกภาพในผลงาน</p>
<p>12. สิ่งใดทำให้เกิดแสงและเงา</p> <p>ก. </p> <p>ข. </p> <p>ค. </p> <p>ง. </p>	<p>17. ถ้านักเรียนต้องการวาดภาพที่แสดงถึงบรรยากาศยามค่ำคืน นักเรียนจะเลือกใช้สีในข้อใด</p> <p>ก. สีวรรณะเย็น</p> <p>ข. สีวรรณะอุ่น</p> <p>ค. สีวรรณะกลาง</p> <p>ง. สีวรรณะอุ่นและสีวรรณะเย็น</p>
<p>13. ข้อใดคือแสงที่เกิดจากธรรมชาติ</p> <p>ก. </p> <p>ข. </p> <p>ค. </p> <p>ง. </p>	<p>18. ข้อใดไม่ใช่ประโยชน์ของการเปรียบเทียบความคิดความรู้สึกที่ถ่ายทอดผ่านงานทัศนศิลป์ของตนเองและบุคคลอื่น</p> <p>ก. ทำให้เกิดการเรียนรู้</p> <p>ข. ทำให้ได้ความคิดใหม่ๆ</p> <p>ค. นำมาปรับปรุงงานของตนเองได้</p> <p>ง. ทำให้เกิดความขัดแย้ง</p>
<p>14. เพราะเหตุใดจึงต้องมีแสงเงาอยู่ในภาพวาด</p> <p>ก. เพื่อให้ภาพเหมือนกับภาพการ์ตูน</p> <p>ข. เพื่อให้ภาพมีมิติ สมจริง</p> <p>ค. เพื่อให้ภาพมีลายเส้น</p> <p>ง. เพื่อให้ภาพมีรูปร่างเรขาคณิต</p>	<p>19. สีในข้อใดอยู่ได้ทั้งวรรณะสีอุ่นและวรรณะสีเย็น</p> <p>ก. </p> <p>ข. </p> <p>ค. </p> <p>ง. </p>
<p>15. ข้อใดเกี่ยวข้องกับภาพนี้</p> <p></p> <p>ก. ภาพที่มีแสงเงาด้วยลายเส้นดินสอ</p> <p>ข. ภาพที่ไม่มีแสงเงา</p> <p>ค. ภาพลายเส้นปากกา</p> <p>ง. ภาพที่ให้แสงเงาด้วยสี</p>	<p>20. ข้อใดควรปฏิบัติ</p> <p>ก. ฉีกกระดาษจากสมุดเล่มใหม่ที่ยังไม่ได้ใช้มาทำแม่พิมพ์</p> <p>ข. เก็บและทำความสะอาดเมื่อทำงานเสร็จ</p> <p>ค. เก็บใบไม้จากต้นไม้มาทำงานพิมพ์</p> <p>ง. นำยางลบของเพื่อนมาทำแม่พิมพ์</p>

เฉลยแบบทดสอบหลังเรียน

1.	ง	11.	ค
2.	ข	12.	ก
3.	ค	13.	ค
4.	ก	14.	ข
5.	ค	15.	ก
6.	ก	16.	ง
7.	ก	17.	ก
8.	ค	18.	ง
9.	ก	19.	ข
10.	ง	20.	ข

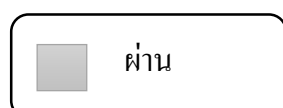

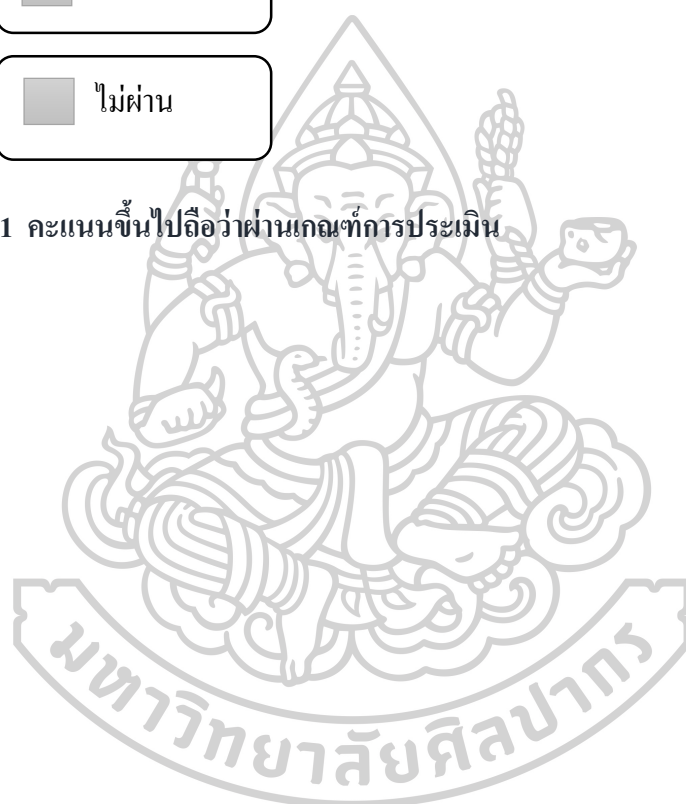
เกณฑ์การให้คะแนนผลงานศิลปะ

เกณฑ์การประเมิน	น้ำหนัก คะแนน	ระดับคุณภาพ			หมายเหตุ
		3	2	1	
1.ผลงานตรงตาม หัวข้อที่กำหนด	2		ผลงานตรงตาม หัวข้อที่กำหนดให้	ผลงานไม่ตรงตาม หัวข้อที่กำหนดให้	
2.การสร้างสรรค	3	ใช้เทคนิค และ รูปแบบผลงาน แปลกใหม่ไม่ เหมือนใคร มีการ ใช้ทัศนธาตุ และ เทคนิค ในการสร้าง ภาพหลากหลาย ผลงานมี รายละเอียดและมี ความประณีต	ใช้เทคนิคแปลก ใหม่แต่รูปแบบ เหมือนกับตัวอย่าง หรือผู้อื่น มีการใช้ ทัศนธาตุที่ หลากหลาย แต่ใช้ เทคนิคในการสร้าง ภาพเพียงอย่างเดียว ผลงานมี รายละเอียดแต่ขาด ความประณีต	ใช้เทคนิคและ รูปแบบเหมือนกับ ตัวอย่างหรือผู้อื่น มีการใช้ทัศนธาตุ ไม่หลากหลาย ใช้ เทคนิคในการสร้าง ภาพเหมือนกับ ตัวอย่างหรือผู้อื่น ผลงานไม่มี รายละเอียด และ ผลงานไม่มีความ ประณีต	
3.การจัด องค์ประกอบศิลป์	3	มีการใช้ทัศนธาตุ ต่างๆ ครบถ้วน เหมาะสม และมี การจัดภาพตาม หลักองค์ประกอบ ศิลป์	มีการใช้ทัศนธาตุ ต่างๆ ครบถ้วน เหมาะสม แต่การ จัดภาพขาดเอกภาพ จุดเด่น หรือความ กลมกลืน	มีการใช้ทัศนธาตุ แต่การจัดภาพขาด เอกภาพ จุดเด่น หรือความกลมกลืน	
4.การส่งงานตรงเวลา	2		ส่งผลงานภายในวัน เวลาที่กำหนด	ส่งงานเลยเวลาที่ กำหนด	

คะแนน	ความหมาย
16-20	ดีมาก
11-15	ดี
6-10	พอใช้
ต่ำกว่า 5	ปรับปรุง

หมายเหตุ 11 คะแนนขึ้นไปถือว่าผ่านเกณฑ์การประเมิน

ภาคผนวก จ

บันทึกการวัดและประเมินผล

เปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังเรียน

คะแนนผลงานศิลปะ

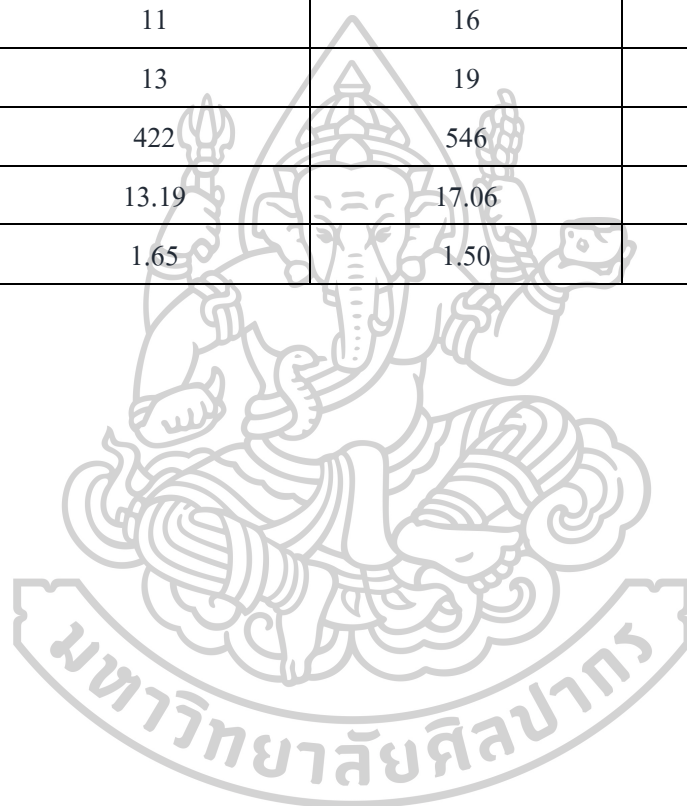
ผลจากแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เรื่ององค์ประกอบศิลปะ โดยใช้กิจกรรมศิลปะตามแนวคิดหมวกหกใบร่วมกับการวิเคราะห์ทางทัศนศิลป์

ตารางที่ 35 เปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังเรียน

คนที่	คะแนนก่อนเรียน	คะแนนหลังเรียน	ผลต่าง
1	14	19	5
2	13	16	3
3	11	14	3
4	13	16	3
5	14	16	2
6	13	17	4
7	11	20	9
8	14	19	5
9	13	16	3
10	14	17	3
11	16	18	2
12	11	15	4
13	13	15	2
14	11	16	5
15	15	18	3
16	10	19	9
17	12	17	5
18	11	17	6
19	15	17	2
20	16	18	2
21	15	19	4
22	14	16	2
23	14	16	2
24	13	20	7
25	16	18	2

ตารางที่ 36 เปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังเรียน (ต่อ)

คนที่	คะแนนก่อนเรียน	คะแนนหลังเรียน	ผลต่าง
26	14	16	2
27	11	16	5
28	13	17	4
29	14	16	2
30	14	17	3
31	11	16	5
32	13	19	6
รวม	422	546	124
$\bar{x}$	13.19	17.06	3.88
S.D.	1.65	1.50	1.96

ตารางที่ 37 ผลการประเมินผลงานศิลปะ หน่วยที่ 1 เรื่องจุด

คนที่	รายการประเมิน				รวม	$\bar{x}$	S.D.	ผลการประเมิน
	ผลงานตรงตามหัวข้อ	การสร้างสรรค์	การจัดองค์ประกอบศิลป์	การส่งงานตรงเวลา				
	4	6	6	4				
1	4	4	2	4	14	3.00	1.00	ดี
2	4	4	4	4	16	3.60	0.00	ดีมาก
3	4	4	2	4	14	3.40	1.00	ดี
4	4	4	2	4	14	3.60	1.00	ดี
5	4	4	2	4	14	3.80	1.00	ดี
6	4	4	2	4	14	4.00	1.00	ดี
7	4	4	2	4	14	4.20	1.00	ดี
8	4	4	2	4	14	4.40	1.00	ดี
9	4	4	4	4	16	5.00	0.00	ดี
10	4	4	4	4	16	5.20	0.00	ดี
11	4	4	4	4	16	5.40	0.00	ดี
12	4	4	4	2	14	5.20	1.00	ดี
13	4	4	2	2	12	5.00	1.15	ดี
14	4	4	2	2	12	5.20	1.15	ดี
15	4	4	4	2	14	5.80	1.00	ดี
16	4	6	4	4	18	6.80	1.00	ดีมาก
17	4	4	2	4	14	6.20	1.00	ดี
18	4	4	2	4	14	6.40	1.00	ดี
19	4	4	2	4	14	6.60	1.00	ดี
20	4	4	2	4	14	6.80	1.00	ดี
21	4	6	4	4	18	7.80	1.00	ดีมาก

ตารางที่ 38 ผลการประเมินผลงานศิลปะ หน่วยที่ 1 เรื่องจุด (ต่อ)

คนที่	รายการประเมิน				รวม	$\bar{x}$	S.D.	ผลการประเมิน
	ผลงานตรงตามหัวข้อ	การสร้างสรรค์	การจัดองค์ประกอบศิลป์	การส่งงานตรงเวลา				
	4	6	6	4				
22	4	4	4	2	14	7.20	1.00	ดี
23	4	4	2	4	14	7.40	1.00	ดี
24	4	4	4	4	16	8.00	0.00	ดีมาก
25	4	4	2	4	14	7.80	1.00	ดี
26	4	4	4	4	16	8.40	0.00	ดีมาก
27	4	4	4	4	16	8.60	0.00	ดีมาก
28	4	4	2	4	14	8.40	1.00	ดี
29	4	4	2	4	14	8.60	1.00	ดี
30	4	4	6	4	18	9.60	1.00	ดีมาก
31	2	4	2	4	12	8.60	1.15	ดี
32	4	4	2	4	14	9.20	1.00	ดี
$\bar{x}$	3.94	4.13	2.88	3.69	14.63	3.66	0.55	ดี
S.D.	0.35	0.49	1.13	0.74	1.56	0.68	0.34	

ตารางที่ 39 ผลการประเมินผลงานศิลปะ หน่วยที่ 2 เรื่องเส้น

คนที่	รายการประเมิน				รวม	$\bar{X}$	S.D.	ผลการประเมิน
	ผลงานตรงตามหัวข้อ	การสร้างสรรค์	การจัดองค์ประกอบศิลป์	การส่งงานตรงเวลา				
	4	6	6	4				
1	4	4	2	4	14	3.00	1.00	ดี
2	4	4	4	4	16	3.60	0.00	ดีมาก
3	4	4	4	2	14	3.40	1.00	ดี
4	4	4	4	2	14	3.60	1.00	ดี
5	4	4	2	4	14	3.80	1.00	ดี
6	4	4	4	2	14	4.00	1.00	ดี
7	4	4	2	4	14	4.20	1.00	ดี
8	4	4	2	4	14	4.40	1.00	ดี
9	4	4	4	4	16	5.00	0.00	ดีมาก
10	4	4	2	4	14	4.80	1.00	ดี
11	4	4	2	4	14	5.00	1.00	ดี
12	4	4	2	2	12	4.80	1.15	ดี
13	4	4	2	2	12	5.00	1.15	ดี
14	4	4	2	4	14	5.60	1.00	ดี
15	4	4	4	2	14	5.80	1.00	ดี
16	4	6	6	4	20	7.20	1.15	ดีมาก
17	4	6	4	4	18	7.00	1.00	ดีมาก
18	4	4	2	4	14	6.40	1.00	ดี
19	4	4	4	4	16	7.00	0.00	ดีมาก
20	4	4	2	4	14	6.80	1.00	ดี
21	4	6	4	4	18	7.80	1.00	ดีมาก

ตารางที่ 40 ผลการประเมินผลงานศิลปะ หน่วยที่ 2 เรื่องเส้น (ต่อ)

คนที่	รายการประเมิน				รวม	$\bar{x}$	S.D.	ผลการประเมิน
	ผลงานตรงตามหัวข้อ	การสร้างสรรค์	การจัดองค์ประกอบศิลป์	การส่งงานตรงเวลา				
	4	6	6	4				
22	4	4	4	4	16	7.60	0.00	ดีมาก
23	4	4	2	4	14	7.40	1.00	ดี
24	4	4	4	4	16	8.00	0.00	ดีมาก
25	4	4	2	4	14	7.80	1.00	ดี
26	4	4	6	4	18	8.80	1.00	ดีมาก
27	4	4	4	2	14	8.20	1.00	ดี
28	4	4	4	4	16	8.80	0.00	ดีมาก
29	4	4	4	4	16	9.00	0.00	ดีมาก
30	4	4	4	4	16	9.20	0.00	ดีมาก
31	2	4	4	4	14	9.00	1.00	ดี
32	4	4	4	4	16	9.60	0.00	ดีมาก
$\bar{x}$	3.94	4.19	3.31	3.56	15.00	3.75	0.39	ดี
S.D.	0.35	0.59	1.20	0.84	1.76	0.75	0.36	

ตารางที่ 41 ผลการประเมินผลงานศิลปะ หน่วยที่ 3 เรื่องลี

คนที่	รายการประเมิน				รวม	$\bar{x}$	S.D.	ผลการประเมิน
	ผลงานตรงตามหัวข้อ	การสร้างสรรค์	การจัดองค์ประกอบศิลป์	การส่งงานตรงเวลา				
	4	6	6	4				
1	4	4	2	4	14	3.00	1.00	ดี
2	4	4	6	4	18	4.00	1.00	ดีมาก
3	4	4	6	4	18	4.20	1.00	ดีมาก
4	4	4	4	2	14	3.60	1.00	ดี
5	4	2	2	4	12	3.40	1.15	ดี
6	4	4	4	2	14	4.00	1.00	ดี
7	4	4	2	4	14	4.20	1.00	ดี
8	4	4	2	4	14	4.40	1.00	ดี
9	4	6	4	4	18	5.40	1.00	ดีมาก
10	4	4	2	4	14	4.80	1.00	ดี
11	4	4	2	4	14	5.00	1.00	ดี
12	4	4	2	2	12	4.80	1.15	ดี
13	4	4	2	2	12	5.00	1.15	ดี
14	4	4	2	4	14	5.60	1.00	ดี
15	4	4	4	4	16	6.20	0.00	ดี
16	4	6	4	4	18	6.80	1.00	ดีมาก
17	4	6	4	4	18	7.00	1.00	ดีมาก
18	4	4	4	4	16	6.80	0.00	ดีมาก
19	4	4	2	4	14	6.60	1.00	ดี
20	4	4	4	2	14	6.80	1.00	ดี
21	4	6	6	4	20	8.20	1.15	ดีมาก

ตารางที่ 42 ผลการประเมินผลงานศิลปะ หน่วยที่ 3 เรื่องสี (ต่อ)

คนที่	รายการประเมิน				รวม	$\bar{x}$	S.D.	ผลการประเมิน
	ผลงานตรงตามหัวข้อ	การสร้างสรรค์	การจัดองค์ประกอบศิลป์	การส่งงานตรงเวลา				
	4	6	6	4				
22	4	4	4	2	14	7.20	1.00	ดี
23	4	4	6	4	18	8.20	1.00	ดีมาก
24	4	4	4	4	16	8.00	0.00	ดีมาก
25	4	4	2	2	12	7.40	1.15	ดี
26	4	4	2	4	14	8.00	1.00	ดี
27	4	6	4	4	18	9.00	1.00	ดีมาก
28	4	4	2	2	12	8.00	1.15	ดี
29	4	4	2	4	14	8.60	1.00	ดี
30	4	4	4	4	16	9.20	0.00	ดีมาก
31	4	4	6	4	18	9.80	1.00	ดีมาก
32	4	6	6	4	20	10.40	1.15	ดีมาก
$\bar{x}$	4.00	4.31	3.50	3.50	15.31	3.83	0.40	ดี
S.D.	0.00	0.90	1.52	0.88	2.42	0.82	0.63	

ตารางที่ 43 ผลการประเมินผลงานศิลปะ หน่วยที่ 4 เรื่องรูปร่างรูปทรงและพื้นที่ว่าง

คนที่	รายการประเมิน				รวม	$\bar{x}$	S.D.	ผลการประเมิน
	ผลงานตรงตามหัวข้อ	การสร้างสรรค์	การจัดองค์ประกอบศิลป์	การส่งงานตรงเวลา				
	4	6	6	4				
1	4	4	4	4	16	3.40	0.00	ดีมาก
2	4	4	6	4	18	4.00	1.00	ดีมาก
3	4	4	4	4	16	3.80	0.00	ดีมาก
4	4	4	4	4	16	4.00	0.00	ดีมาก
5	4	4	2	4	14	3.80	1.00	ดี
6	4	4	4	4	16	4.40	0.00	ดีมาก
7	4	4	2	4	14	4.20	1.00	ดี
8	4	4	4	4	16	4.80	0.00	ดีมาก
9	4	4	4	4	16	5.00	0.00	ดีมาก
10	4	4	4	2	14	4.80	1.00	ดี
11	4	4	4	4	16	5.40	0.00	ดีมาก
12	4	6	4	4	18	6.00	1.00	ดีมาก
13	4	4	4	4	16	5.80	0.00	ดีมาก
14	4	6	4	4	18	6.40	1.00	ดีมาก
15	4	4	6	2	16	6.20	1.63	ดีมาก
16	4	6	4	4	18	6.80	1.00	ดีมาก
17	4	6	4	4	18	7.00	1.00	ดีมาก
18	4	4	4	4	16	6.80	0.00	ดีมาก
19	4	6	4	2	16	7.00	1.63	ดีมาก
20	4	4	4	4	16	7.20	0.00	ดีมาก
21	4	6	6	4	20	8.20	1.15	ดีมาก

ตารางที่ 44 ผลการประเมินผลงานศิลปะ หน่วยที่ 4 เรื่องรูปร่างรูปทรงและพื้นที่ว่าง (ต่อ)

คนที่	รายการประเมิน				รวม	$\bar{X}$	S.D.	ผลการประเมิน
	ผลงานตรงตามหัวข้อ	การสร้างสรรค์	การจัดองค์ประกอบศิลป์	การส่งงานตรงเวลา				
	4	6	6	4				
22	4	6	4	4	18	8.00	1.00	ดีมาก
23	4	6	4	4	18	8.20	1.00	ดีมาก
24	4	4	4	4	16	8.00	0.00	ดีมาก
25	4	4	4	2	14	7.80	1.00	ดี
26	4	4	4	4	16	8.40	0.00	ดีมาก
27	4	6	4	4	18	9.00	1.00	ดีมาก
28	4	6	6	4	20	9.60	1.15	ดีมาก
29	4	4	4	4	16	9.00	0.00	ดีมาก
30	4	6	6	4	20	10.00	1.15	ดีมาก
31	4	4	4	4	16	9.40	0.00	ดีมาก
32	4	6	6	4	20	10.40	1.15	ดีมาก
$\bar{X}$	4.00	4.75	4.25	3.75	16.75	4.19	0.43	ดีมาก
S.D.	0.00	0.98	0.98	0.67	1.74	0.66	0.46	

ตารางที่ 45 ผลการประเมินผลงานศิลปะ หน่วยที่ 5 เรื่องพื้นผิว

คนที่	รายการประเมิน				รวม	$\bar{x}$	S.D.	ผลการประเมิน
	ผลงานตรงตามหัวข้อ	การสร้างสรรค์	การจัดองค์ประกอบศิลป์	การส่งงานตรงเวลา				
	4	6	6	4				
1	4	6	4	4	18	3.80	1.00	ดีมาก
2	4	4	2	4	14	3.20	1.00	ดี
3	4	6	6	4	20	4.60	1.15	ดีมาก
4	4	4	2	4	14	3.60	1.00	ดี
5	4	4	4	4	16	4.20	0.00	ดีมาก
6	4	4	4	4	16	4.40	0.00	ดีมาก
7	4	4	4	4	16	4.60	0.00	ดีมาก
8	4	4	2	4	14	4.40	1.00	ดี
9	4	6	4	4	18	5.40	1.00	ดีมาก
10	4	4	4	4	16	5.20	0.00	ดีมาก
11	4	4	4	4	16	5.40	0.00	ดีมาก
12	4	4	4	4	16	5.60	0.00	ดีมาก
13	4	4	4	4	16	5.80	0.00	ดีมาก
14	4	6	6	4	20	6.80	1.15	ดีมาก
15	4	4	2	4	14	5.80	1.00	ดี
16	4	4	4	4	16	6.40	0.00	ดีมาก
17	4	6	6	4	20	7.40	1.15	ดีมาก
18	4	6	6	4	20	7.60	1.15	ดีมาก
19	4	4	4	4	16	7.00	0.00	ดีมาก
20	4	4	2	4	14	6.80	1.00	ดี
21	4	4	6	4	18	7.80	1.00	ดีมาก

ตารางที่ 46 ผลการประเมินผลงานศิลปะ หน่วยที่ 5 เรื่องพื้นผิว (9)

คนที่	รายการประเมิน				รวม	$\bar{x}$	S.D.	ผลการประเมิน
	ผลงานตรงตามหัวข้อ	การสร้างสรรค์	การจัดองค์ประกอบศิลป์	การส่งงานตรงเวลา				
	4	6	6	4				
22	4	4	2	4	14	7.20	1.00	ดี
23	4	4	4	4	16	7.80	0.00	ดีมาก
24	4	4	6	4	18	8.40	1.00	ดีมาก
25	4	4	4	4	16	8.20	0.00	ดีมาก
26	4	4	4	4	16	8.40	0.00	ดีมาก
27	4	4	4	4	16	8.60	0.00	ดีมาก
28	4	4	2	4	14	8.40	1.00	ดี
29	4	4	4	4	16	9.00	0.00	ดีมาก
30	4	4	4	4	16	9.20	0.00	ดีมาก
31	4	4	2	4	14	9.00	1.00	ดี
32	4	6	6	4	20	10.40	1.15	ดีมาก
$\bar{x}$	4.00	4.44	3.94	4.00	16.38	4.09	0.23	ดีมาก
S.D.	0.00	0.84	1.39	0.00	2.00	0.56	0.68	

ตารางที่ 47 ผลการประเมินผลงานศิลปะ หน่วยที่ 6 เรื่องทัศนธาตุสร้างงานศิลป์

คนที่	รายการประเมิน				รวม	$\bar{x}$	S.D.	ผลการประเมิน
	ผลงานตรงตามหัวข้อ	การสร้างสรรค์	การจัดองค์ประกอบศิลป์	การส่งงานตรงเวลา				
	4	6	6	4				
1	4	4	4	4	16	3.40	0.00	ดีมาก
2	4	4	4	4	16	3.60	0.00	ดีมาก
3	4	4	4	4	16	3.80	0.00	ดีมาก
4	4	4	2	4	14	3.60	1.00	ดี
5	4	4	2	4	14	3.80	1.00	ดี
6	4	4	4	4	16	4.40	0.00	ดีมาก
7	4	4	2	4	14	4.20	1.00	ดี
8	4	4	4	4	16	4.80	0.00	ดีมาก
9	4	6	4	4	18	5.40	1.00	ดีมาก
10	4	6	4	4	18	5.60	1.00	ดีมาก
11	4	4	2	4	14	5.00	1.00	ดี
12	4	4	4	4	16	5.60	0.00	ดีมาก
13	4	4	4	4	16	5.80	0.00	ดีมาก
14	4	4	4	4	16	6.00	0.00	ดีมาก
15	4	4	4	4	16	6.20	0.00	ดีมาก
16	4	6	6	4	20	7.20	1.15	ดีมาก
17	4	6	4	4	18	7.00	1.00	ดีมาก
18	4	4	4	4	16	6.80	0.00	ดีมาก
19	4	4	4	4	16	7.00	0.00	ดีมาก
20	4	4	4	4	16	7.20	0.00	ดีมาก
21	4	6	6	4	20	8.20	1.15	ดีมาก

ตารางที่ 48 ผลการประเมินผลงานศิลปะ หน่วยที่ 6 เรื่องทัศนธาตุสร้างงานศิลป์(ต่อ)

คนที่	รายการประเมิน				รวม	$\bar{x}$	S.D.	ผลการประเมิน
	ผลงานตรงตามหัวข้อ	การสร้างสรรค์	การจัดองค์ประกอบศิลป์	การส่งงานตรงเวลา				
	4	6	6	4				
22	4	4	4	4	16	7.60	0.00	ดีมาก
23	4	4	4	4	16	7.80	0.00	ดีมาก
24	4	4	4	4	16	8.00	0.00	ดีมาก
25	4	4	4	4	16	8.20	0.00	ดีมาก
26	4	4	4	4	16	8.40	0.00	ดีมาก
27	4	4	4	4	16	8.60	0.00	ดีมาก
28	4	4	4	4	16	8.80	0.00	ดีมาก
29	4	4	4	4	16	9.00	0.00	ดีมาก
30	4	6	6	2	18	9.60	1.91	ดีมาก
31	4	4	4	4	16	9.40	0.00	ดีมาก
32	4	6	4	4	18	10.00	1.00	ดีมาก
$\bar{x}$	4.00	4.44	3.94	3.94	16.31	4.08	0.24	ดีมาก
S.D.	0.00	0.84	0.95	0.35	1.45	0.54	0.44	

ตารางที่ 49 ผลการประเมินผลงานศิลปะ หน่วยที่ 7 เรื่องงานศิลป์สร้างสรรค์

คนที่	รายการประเมิน				รวม	$\bar{x}$	S.D.	ผลการประเมิน
	ผลงานตรงตามหัวข้อ	การสร้างสรรค์	การจัดองค์ประกอบศิลป์	การส่งงานตรงเวลา				
	4	6	6	4				
1	4	6	4	4	18	3.80	1.00	ดีมาก
2	4	4	4	4	16	3.60	0.00	ดีมาก
3	4	4	4	4	16	3.80	0.00	ดีมาก
4	4	4	4	4	16	4.00	0.00	ดีมาก
5	4	4	4	4	16	4.20	0.00	ดีมาก
6	4	4	4	4	16	4.40	0.00	ดีมาก
7	4	4	4	4	16	4.60	0.00	ดีมาก
8	4	4	4	4	16	4.80	0.00	ดีมาก
9	4	4	6	4	18	5.40	1.00	ดีมาก
10	4	4	4	4	16	5.20	0.00	ดีมาก
11	4	4	4	4	16	5.40	0.00	ดีมาก
12	4	4	4	4	16	5.60	0.00	ดีมาก
13	4	4	4	4	16	5.80	0.00	ดีมาก
14	4	4	4	4	16	6.00	0.00	ดีมาก
15	4	4	4	4	16	6.20	0.00	ดีมาก
16	4	6	6	4	20	7.20	1.15	ดีมาก
17	4	6	6	4	20	7.40	1.15	ดีมาก
18	4	4	4	4	16	6.80	0.00	ดีมาก
19	4	4	4	4	16	7.00	0.00	ดีมาก
20	4	4	4	4	16	7.20	0.00	ดีมาก
21	4	6	6	4	20	8.20	1.15	ดีมาก

ตารางที่ 50 ผลการประเมินผลงานศิลปะ หน่วยที่ 7 เรื่องงานศิลป์สร้างสรรค์(ต่อ)

คนที่	รายการประเมิน				รวม	$\bar{x}$	S.D.	ผลการประเมิน
	ผลงานตรงตามหัวข้อ	การสร้างสรรค์	การจัดองค์ประกอบศิลป์	การส่งงานตรงเวลา				
	4	6	6	4				
22	4	4	4	4	16	7.60	0.00	ดีมาก
23	4	4	4	4	16	7.80	0.00	ดีมาก
24	4	4	4	4	16	8.00	0.00	ดีมาก
25	4	4	4	4	16	8.20	0.00	ดีมาก
26	4	4	4	4	16	8.40	0.00	ดีมาก
27	4	4	4	4	16	8.60	0.00	ดีมาก
28	4	6	4	4	18	9.20	1.00	ดีมาก
29	4	6	4	4	18	9.40	1.00	ดีมาก
30	4	6	6	4	20	10.00	1.15	ดีมาก
31	4	4	4	4	16	9.40	0.00	ดีมาก
32	4	6	4	4	18	10.00	1.00	ดีมาก
$\bar{x}$	4.00	4.50	4.31	4.00	16.81	4.20	0.25	ดีมาก
S.D.	0.00	0.88	0.74	0.00	1.42	0.40	0.47	

ตารางที่ 51 ผลสรุปการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

ข้อที่	รายการประเมิน	ระดับความพึงพอใจ					N	ค่าเฉลี่ย	S.D	เกณฑ์การประเมิน	ลำดับที่
		5	4	3	2	1					
	ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้										
1	เนื้อหาที่เรียนมีความต่อเนื่องและเป็นลำดับขั้นตอน	16	15	1	0	0	32	4.47	0.56	มาก	6
2	เวลาที่ใช้ในกิจกรรมมีความเหมาะสม	18	11	3	0	0	32	4.47	0.66	มาก	6
3	กิจกรรมการเรียนรู้มีความเหมาะสมกับวัยของนักเรียน	25	5	2	0	0	32	4.72	0.57	มากที่สุด	2
4	ครูมีการอธิบายแต่ละกิจกรรมอย่างชัดเจน และมีการสรุปอภิปรายระหว่างครูกับนักเรียน	27	4	1	0	0	32	4.81	0.46	มากที่สุด	1
	สรุป							4.62	0.56	มากที่สุด	
	ด้านบรรยากาศการเรียนการสอน										
5	บรรยากาศในการเรียนมีความสนุกสนานเป็นกันเอง	13	16	2	1	0	32	4.28	0.72	มาก	7
6	การจัดกิจกรรมมีความน่าสนใจและไม่น่าเบื่อ	21	8	3	0	0	32	4.56	0.66	มากที่สุด	3
7	ห้องเรียนเย็นสบาย อากาศถ่ายเท สะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อย	21	7	3	1	0	32	4.50	0.79	มาก	5
	สรุป							4.45	0.72	มาก	

ตารางที่ 52 ผลสรุปการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 (ต่อ)

ข้อที่	รายการประเมิน	ระดับความพึงพอใจ					N	ค่าเฉลี่ย	S.D	เกณฑ์การประเมิน	ลำดับที่
		5	4	3	2	1					
	ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน										
8	ตัวอย่างผลงานในแต่ละกิจกรรมมีความเหมาะสมกับวัยของนักเรียน	21	8	3	0	0	32	4.56	0.66	มากที่สุด	3
9	วัสดุอุปกรณ์ที่จัดเตรียมมีความครบถ้วนเพียงพอต่อนักเรียน	20	10	1	1	0	32	4.53	0.71	มากที่สุด	4
	สรุป							4.55	0.68	มากที่สุด	
	ด้านการประเมิน										
10	นักเรียนมีความพึงพอใจกับวิธีการวัดและประเมินผล	21	8	2	1	0	32	4.53	0.75	มากที่สุด	4
	สรุป							4.53	0.75	มากที่สุด	
	รวม	203	92	21	4	0	320	4.54	0.65	มากที่สุด	

t-test

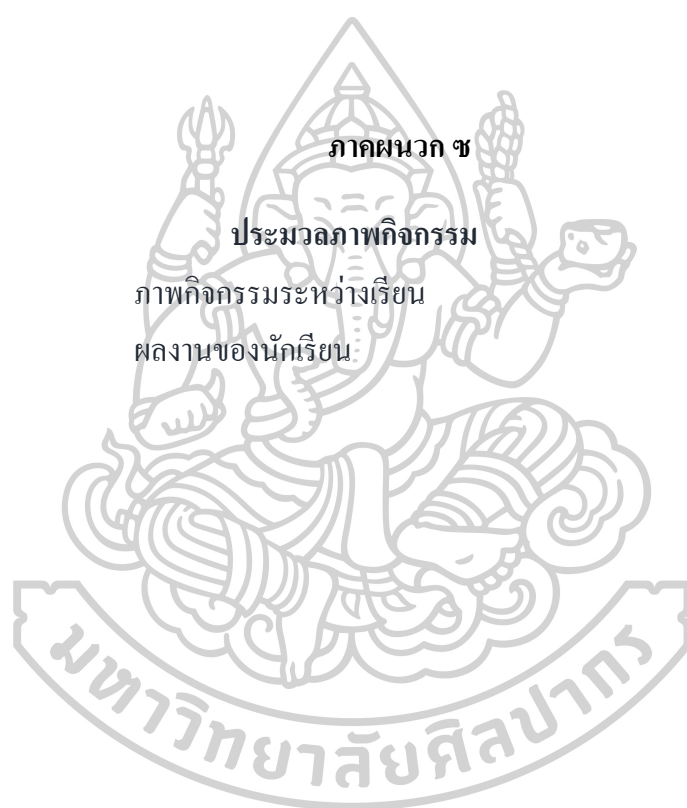
Paired Samples Statistics

		Mean	N	Std. Deviation
Pair 1	Pre-test	13.19	32	1.65
	Posttest	17.06	32	1.50

Paired Samples Test

		Paired Differences			t	df	Sig.(2-tailed)	Sig.(1-tailed)
		Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean				
Pair 1	Posttest - Pretest	3.88	1.96	0.35	11.1646	31	0.0000	0.0000

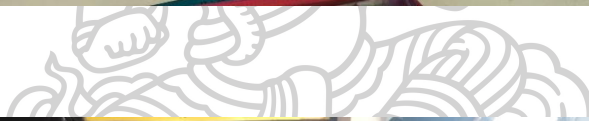

ภาพกิจกรรมระหว่างเรียน

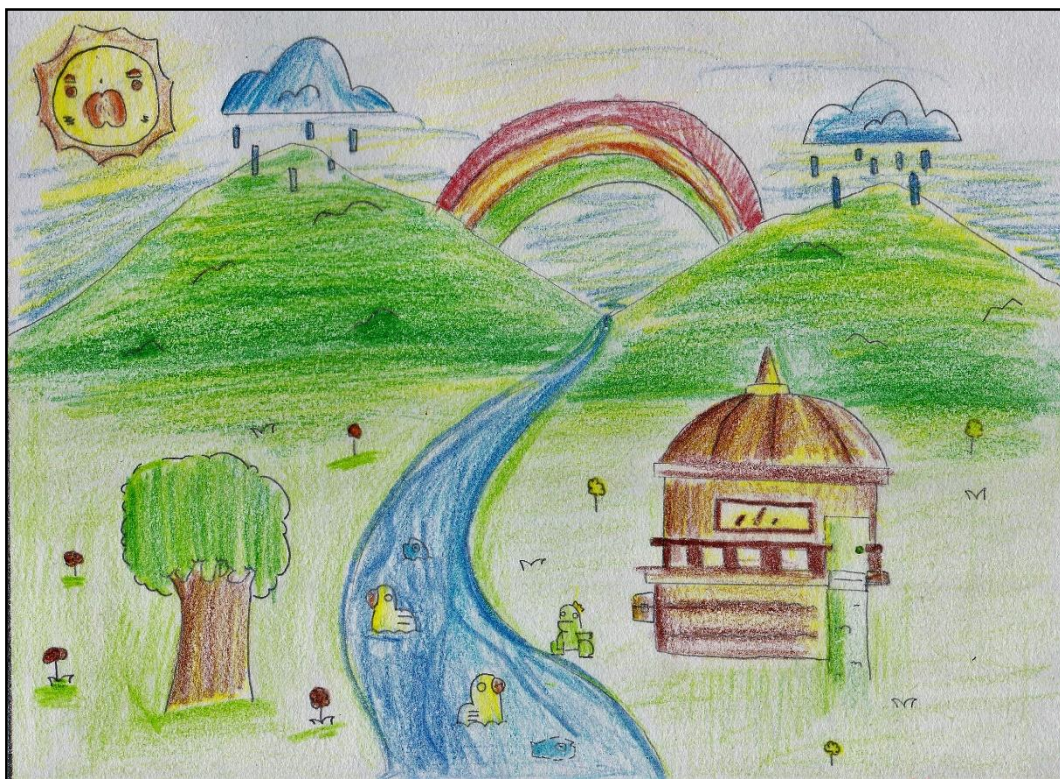

ภาพผลงานในกิจกรรมศิลปะ

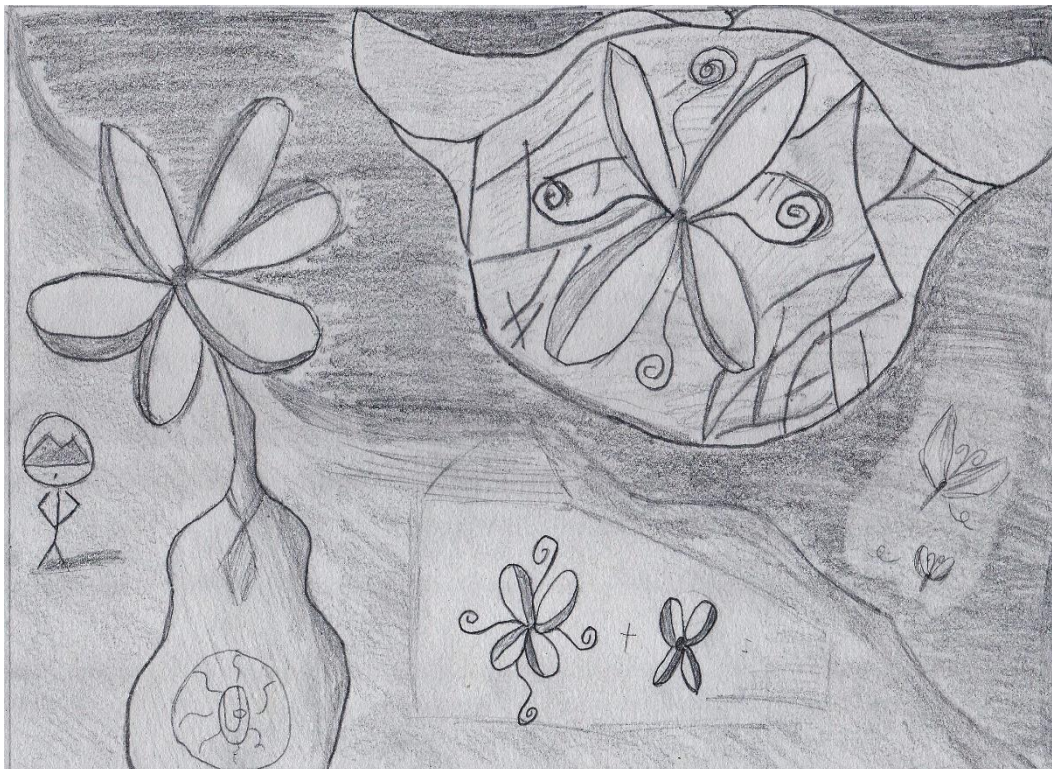

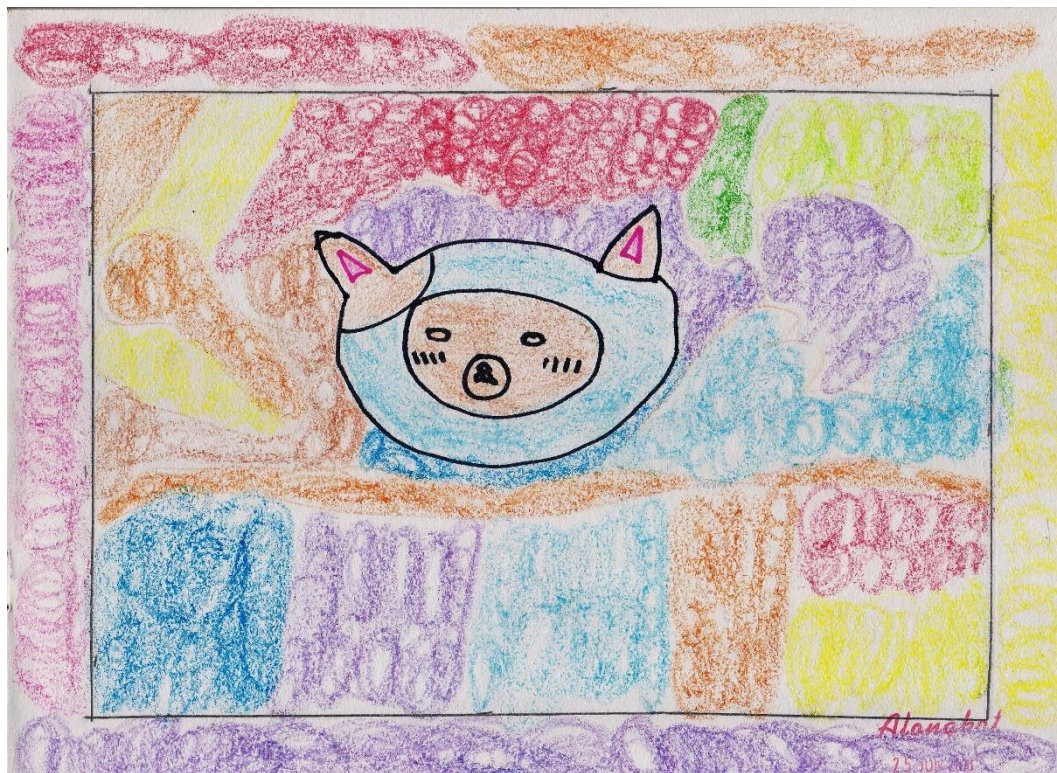

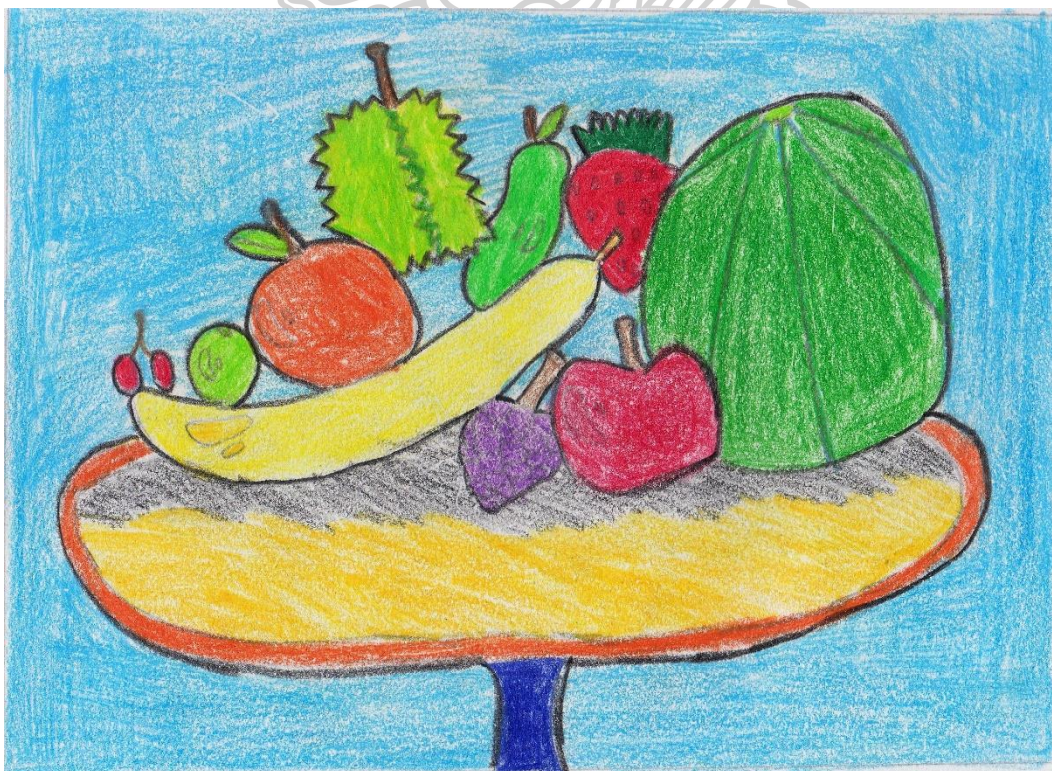
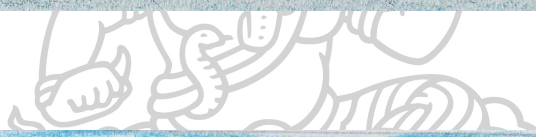

รายการอ้างอิง

De Bono Edward. (2000). *Six thinking hats*: Harmondsworth, Middlesex : Penguin Books, 2000, c1999.

Revised and updated.

Edward de Bono; Correction. (1992). Correction Notice. Retrieved from

<http://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=edsgao&AN=edsgcl.117203524&site=eds-live&authtype=ip,uid>

McSorley Julie. (1996). Primary School Teachers' Conceptions of Teaching Art Criticism. *Studies in Art Education*, 37(3), 160-169. doi:10.2307/1320709

Tyler, R. W. (1971). *Basic principles of curriculum and instruction*: Univ. of Chicago Press.

กิติมา ปรีดีดิลก. (2521). *ปรัชญาการศึกษา เล่ม 1 : ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับปรัชญาการศึกษา*: กรุงเทพฯ : อักษรบัณฑิต, 2521.

พิมพ์ครั้งที่ 2.

กิริติ บุญเจือ. (2522). *ปรัชญาศิลปะ*: กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2522.

จาริณี ฤทธิ์พันธ์ม่วง. (2554). ความสามารถด้านการอ่านภาษาไทยอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบ KWL - PLUS และวิธีการคิดแบบหมวก 6 ใบ GSMIS Retrieved 10 ตุลาคม 2554

ฉัตรชัย อรรถปัทม. (2548). *องค์ประกอบศิลปะ*: กรุงเทพฯ : วิทยพัฒน์, 2548.

ชญานิศวรรี ยิ้มสวัสดิ์. (2552). การใช้เทคนิคหมวกความคิด 6 ใบ เพื่อพัฒนากระบวนการคิดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดโนนทัยพายัพ อำเภอเมืองเชียงใหม่ = *Using six thinking hats technique to develop thinking process of Mathayom Suksa I Students at Wattanothaipayap School, Mueang Chiang Mai District* / ชญานิศวรรี ยิ้มสวัสดิ์. เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2552, Thailand. Retrieved from

<http://search.lib.cmu.ac.th/search/?searchtype=.&searcharg=b1466922>

<http://cmuir.cmu.ac.th/handle/6653943832/25864> EDU: Theses database.

ชลุด นิมเสมอ. (2554). *องค์ประกอบของศิลปะ = Composition of art*: กรุงเทพฯ : อมรินทร์, 2554.

พิมพ์ครั้งที่ 8.

- ชวลา ศาลีโกเศศ. (2552). การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สาระทัศนศิลป์ของนักเรียนชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 6 โดยการสอนแบบใช้เอกสารประกอบการเรียนและการสอนตามปกติ. ปรินูญานินพนธ์
(กศ.ม. (ศิลปศึกษา)) -- มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2552.,
- ดวงพร วิมเนศ. (2558). การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดีย วิชาองค์ประกอบศิลป์ 1 สำหรับนักเรียนระดับ
ปริญญาตรี คณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- เดอ โบโน, เอ., นุชนาฎ, เอ., & De Bono, E. (2554). 6 กรอบความคิดเพื่อใช้วิเคราะห์ข้อมูล = *Six frames for
thinking about information*: กรุงเทพฯ : เนชั่นบุ๊คส์, 2554.
- ทน เขตกัน. (2550). เทคนิคสอนศิลปะอย่างสร้างสรรค์โดนเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ: กรุงเทพฯ : ชารอักษร, 2550.
- ทัศนีย์ สุขเมธี. (2533). พฤติกรรมการสอนวิชาภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา: กรุงเทพฯ : วิทยาลัยครูธนบุรี สห
วิทยาลัยรัตนโกสินทร์.
- ทัศนีย์ สุขเมธี. (2535). หลักสูตรและการจัดการประถมศึกษา: [กรุงเทพฯ] : คณะครุศาสตร์ วิทยาลัยครูธนบุรี,
[2535].
- ทิตนา แจมมณี. (2544). 14 วิธีสอนสำหรับครูมืออาชีพ: กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2544.
- เทียนชัย ตั้งพรประเสริฐ. (2555). เอกสารประกอบการสอน วิชาเทคนิคองค์ประกอบศิลป์. กรุงเทพฯ: บริษัท อัมริ
รินทร์พรีนติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน).
- ชนวัฒน์ กันภัย. (2554). การนำเสนอแนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลป์วิจารณ์ เพื่อส่งเสริมการพัฒนาการคิด
ขั้นสูงของนักศึกษาสาขาศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรี. CUIR, from จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
<http://cuir.car.chula.ac.th/handle/123456789/22825>
- ชนิดย์ เพ็ชรณิวงศ์, & วิสูตร โพธิ์เงิน. (2557). การพัฒนาแบบฝึกทักษะด้วยตนเองทางทัศนธาตุและองค์ประกอบ
ศิลป์สู่การสร้างงานทัศนศิลป์ สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเซนต์คาเบรียล
กรุงเทพฯ.
- นริศรา หาหอม. (2554). การพัฒนารูปแบบโปรแกรมการบริหารสมองเพื่อเสริมสร้างสมรรถภาพทางกลไกและ
ความคิดสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนประถมศึกษา (Thesis). CUIR, from จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
<http://cuir.car.chula.ac.th/handle/123456789/28242>
http://cuir.car.chula.ac.th/bitstream/123456789/28242/1/narisra_ha.pdf
- นฤมล มีโสภา. (2550). การพัฒนาชุดฝึกทักษะการคิดแก้ปัญหาเรื่อง สรรพสิ่งในธรรมชาติ ด้วยเทคนิคหมวก 6 ใบ
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. In. Germany, Europe: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- บุญเกื้อ คอรวาเวช. (2543). นวัตกรรมการศึกษา: กรุงเทพฯ : หจก. SR Printing, 2543.
พิมพ์ครั้งที่ 5.

ประเทิน มหาจันทร์. (2531). ศิลปะในโรงเรียนประถม: กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2531.

ประภัทร นิยมธรรม. (2522). ศิลปะของเด็กเชิงจิตวิทยา: กรุงเทพฯ : หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู, 2522.

ประภาศรี รอดสมจิตร. (2542). การพัฒนาโปรแกรมส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้แนวคิดหมวดคิดหกใบของเดอโบโน. In. Thailand, Australia: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ประเสริฐ สีรัตน์นา. (2542). สุนทรียะทางทัศนศิลป์: กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2542.

ปราโมทย์ หิตาพิสุทธิ. (2553). ผลการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะเรื่ององค์ประกอบศิลป์ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนนาหนองทุ่มวิทยา (วิทยานิพนธ์/Thesis). from มหาวิทยาลัยขอนแก่น. สำนักวิทยบริการ
<http://newtdc.thailis.or.th/docview.aspx?tdcid=238423>

ปิยบุษ คุตยาจารย์. (2544). การเปรียบเทียบผลของการฝึกคิดแบบหมวดหกใบกับกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอัสสัมชัญแผนกประถม กรุงเทพมหานคร. from มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. สำนักหอสมุดกลาง

Address : กรุงเทพมหานคร

Email : library@swu.ac.th

ปิยะพงษ์ ทรงประวดี. (2558). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ทัศนศิลป์ด้วยวิธีชินเนคติกส์ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์ภาพวาด สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4.

พจน์ สะเพียรชัย. (2519). การวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์: กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2542). กรุงเทพฯ : นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์, 2546.

พวงผกา โกมุติกานนท์. (2544). การเปรียบเทียบผลของการระดมพลังสมองและเทคนิคการคิดแบบหมวดหกใบ ที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนชุมทางดิ่งชัน เขตดิ่งชัน กรุงเทพมหานคร

Alternative : A comparision of the effects of brainstorming and the six thinking hats technique on creativity of Prathom Suksa IV students of Chumtangtalingchan School in Khet Talingchan Bangkok. (วิทยานิพนธ์/Thesis), มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. สำนักหอสมุดกลาง

Address : กรุงเทพมหานคร

Email : library@swu.ac.th.

- พิสนุ ฟองศรี. (2550). การประเมินทางการศึกษา : แนวคิดสู่การปฏิบัติ: กรุงเทพฯ : พรอพเพอร์ตี้พรีนซ์, 2550.
- พิมพ์ครั้งที่ 4.
- พีระพงษ์ กุลพิศาล. (2546). มโนภาพและการรับรู้ทางศิลปะและศิลปศึกษา = *Conception and perception in art and art education*: กรุงเทพฯ : ชารอักษร, 2546.
- มะลิฉัตร เอื้ออนันท์. (2543). การเรียนการสอนและประสบการณ์ด้านสุนทรียภาพและศิลป์วิจารณ์: กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543.
- มัลลิกา เจริญพจน์. (2546). ผลการจัดประสบการณ์โดยใช้แนวคิดหมวดคิด 6 ใบของ เดอ โบโน ที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของเด็กอนุบาล. CUIR, from จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
<http://cuir.car.chula.ac.th/handle/123456789/11067>
- มาลินี จุโฑปะมา. (2553). การเห็นคุณค่าในตนเองนั้นสำคัญไฉน? และจะสร้างได้อย่างไร? วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ปีที่ 2, ฉบับที่ 2 (ก.ค.-ธ.ค. 2553), หน้า 13-16.
- ยุทธ ไถยวรรณ. (2552). ออกแบบเครื่องมือวิจัย: กรุงเทพฯ : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ, 2552.
- ยุวดี สมศรี. (2551). การพัฒนาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคหมวดหกใบ. In. Germany, Europe: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ลภาวัน บัวเทศ. (2557). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาทัศนศิลป์ เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นจังหวัดปทุมธานีในชุดกิจกรรมการสอน. ปรินญานิพนธ์ (กศ.ม. (ศิลปศึกษา)) -- มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2557.,
 วไลพร คณทัย. (2530). e-bookRU <http://e-book.ru.ac.th>
<http://e-book.ram.edu/e-book/e/EE353/ee353-8.pdf>
- วิรัตน์ พิชญ์ไพฑูลย์. (2536). ศิลปะเป็นมูลฐานสำคัญ. วารสารครุศาสตร์ ปีที่ 22, ฉบับที่ 1 (ก.ค.-ก.ย. 2536), หน้า 1-12.
- วิรุณ ตั้งเจริญ. (2548). ทัศนศิลป์ศึกษา = *Visual art education*: กรุงเทพฯ : อีเอนด์ไอคิว, 2548.
- วิวัน พาลีบัตร. (2558). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้รูปแบบการสอนเพื่อสร้างคุณลักษณะด้านความมุ่งมั่นในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะตามหลักการสร้างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของแมคเคลเลนด. ปรินญานิพนธ์ (กศ.ม. (ศิลปศึกษา)) -- มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2558.,
- วิณา ธนาไชยสกุล. การศึกษาการจัดการเรียนการสอนรายวิชาจิตรกรรม โดยบูรณาการวิธีการสอนศิลปศึกษาแบบมีหลักเกณฑ์เป็นพื้นฐาน สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 3 สาขาศิลปศึกษา. In. Germany, Europe: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศรีเรือน แก้วกังวาล. (2545). จิตวิทยาพัฒนาการชีวิตทุกช่วงวัย: กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2545.

พิมพ์ครั้งที่ 8 (แก้ไขเพิ่มเติม).

ศุภกรณ์ ดิษฐพันธุ์. (2539). การสร้างสรรค์และการพัฒนาพฤติกรรมสร้างสรรค์: กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.

สกนธ์ ภู่งามดี. (2547). พื้นฐานทัศนศิลป์: กรุงเทพฯ : บั๊ก พอยท์, 2547.

สมบูรณ์ ดันยะ. (2545). การประเมินทางการศึกษา: กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น, [2545].

สมศักดิ์ สันธะระเวชชัย. (2542). มุ่งสู่คุณภาพการศึกษา: กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช, 2542.

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. (2541). วิธีวิทยาการประเมินทางการศึกษา: กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541.

สิทธิพันธ์ รุ่งทิวทรัพย์. (2559). การพัฒนากิจกรรมศิลปวิจารณ์ เพื่อส่งเสริมสุนทรียะและการประเมินค่า สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5.

สุคนธ์ สินธพานนท์. (2552). พัฒนาทักษะการคิดพิชิตการสอน: กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เสียงเชียง, 2552.

พิมพ์ครั้งที่ 4 (ฉบับปรับปรุง).

สุคนธ์ สินธพานนท์, วรรัตน์ วรรณเลิศลักษณ์, & พรรณี สินธพานนท์. (2555). พัฒนาทักษะการคิด...ตามแนวปฏิรูปการศึกษา: กรุงเทพฯ : หจก. 9119 เทคนิคพรินตติ้ง, 2555.

สุชาติ เกาทอง. (2537). ศิลปวิจารณ์ = *Art criticism*: กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2537.

สุříพร เขียวสมบัติ. (2558). Development of Learning Activity Package through Constructivism Theory with Six Thinking Hats to Enhance the Critical Thinking Skill on Topic "Food for Life" for Mathayomsuksa 2 Students / การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามทฤษฎีสร้างองค์ความรู้ร่วมกับเทคนิคการคิดแบบหมวก 6 ใบ ที่ส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณเรื่อง อาหารกับการดำรงชีวิตสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. (2), 30-42%V 38. doi:10.14456/jcdr.v8i2.1021

เสาวณีย์ สิกขาบัณฑิต. (2530). การสื่อความหมายเพื่อการเรียนรู้: กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ, 2530.

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2551). กรุงเทพฯ : กระทรวงฯ, 2551.

อรทัย ศรีอุทธา, ฉ. เ. (2547). ชุดกิจกรรมแบบปฏิบัติการเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างรูปเรขาคณิตสองมิติและสามมิติ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. สารนิพนธ์ (กศ.ม. (การมัธยมศึกษา)) -- มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2547.,

อารณ์ ใจเที่ยง. (2535). หลักการสอน: นครปฐม : ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ สหวิทยาลัยทวารวดี, [2535].

อารณ์ ใจเที่ยง. (2550). หลักการสอน: กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2550.

พิมพ์ครั้งที่ 4 (ฉบับปรับปรุง).

อารี สุทธิพันธุ์. (2533). ประสบการณ์สุนทรียะ: กรุงเทพฯ : ต้นอ้อ, 2533.

อารี สุทธิพันธ์. (2516). ศิลปนิยม: กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช, [2516]

พิมพ์ครั้งที่ 3.

อุบล ตู้จินดา. (2532). หลักและวิธีสอนศิลปะ: กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2532.

เอ็ดเวิร์ด เดอ โบโน (2536). หมวก 6 ใบ คิด 6 แบบ : มองปัญหา มองชีวิต ด้วยวิธีคิดแบบใหม่: กรุงเทพฯ : มุคนิธิ
โกมลคีมทอง, 2536.

เอ็ดเวิร์ด เดอ โบโน , & สุดระการ ธนโกเศศ. (2546). หมวก 6 ใบ คิด 6 แบบ : *Six thinking hats*: กรุงเทพฯ :
ซานซาลา, 2546.

พิมพ์ครั้งที่ 4.

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	อลงกต ยาวิละกาศ
วัน เดือน ปี เกิด	1 กันยายน 2534
สถานที่เกิด	ลำพูน
วุฒิการศึกษา	ปี 2547 ประถมศึกษา โรงเรียนบ้านแพะขันต์ค้อยแซ่ จ.ลำพูน ปี 2550 มัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนทาจุมเงินวิทยาคาร จ.ลำพูน ปี 2553 มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสวนบุญโญปถัมภ์ ลำพูน ปี 2556 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี ศิลปบัณฑิต คณะ ศิลปกรรมศาสตร์และสถาปัตยกรรมศาสตร์ สาขาทัศนศิลป์(ศิลปะภาพ พิมพ์) เกียรตินิยมอันดับ 2 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ภาคพายัพเชียงใหม่ ปี 2558 ศึกษาต่อระดับปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาทัศนศิลป์ศึกษา คณะจิตรกรรม ประติมากรรม และภาพพิมพ์และศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
ที่อยู่ปัจจุบัน	52/281 พระรามหกแมนชั่น ซอย 96/1 ถนนจรัญสนิทวงศ์ แขวงบางอ้อ เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร 10700

